

APROBAT

ANATOLIE TOPALĂ, MINISTRU

17.01.2023

RAPORT DE ACTIVITATE
pentru anul 2022

MINISTERUL
EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII

Cuprins:

I. Sectorul Educație	3
1. Statistica educației	3
2. Educația timpurie.....	6
3. Învățământul primar și secundar general.....	13
4. Învățământul profesional tehnic.....	50
5. Învățământul superior.....	59
6. Învățarea pe tot parcursul vieții.....	101
7. Cadrul Național al Calificărilor.....	105
8. Asigurarea cu manuale și materiale didactice.....	111
9. Implementarea TIC în educație.....	112
II. Sectorul Cercetare și inovare	116
1. Revizuirea și modernizarea cadrului normativ pentru eficientizarea sistemului național de cercetare și inovare și sporirea impactului cercetărilor științifice asupra mediului de afaceri și a societății.....	116
2. Coordonarea și monitorizarea studiilor superioare de doctorat, ciclul III.....	117
3. Consolidarea instituțională a domeniilor cercetării și inovării	118
4. Dezvoltarea cooperării europene și internaționale în domeniile cercetării și inovării.....	119
III. Sectorul Tineret	121
1. Date cu privire la situația tinerilor din Republica Moldova.....	122
2. Elaborarea și perfecționarea continuă a cadrului normativ în domeniul tineretului.....	124
3. Diversificarea și extinderea serviciilor de calitate pentru tineri prestate prin intermediul Centrelor de tineret în special pentru cei cu oportunități reduse.....	126
4. Creșterea gradului de integrare a tinerilor specialiști în câmpul muncii și dezvoltarea competențelor necesare pentru integrarea socială și economică a tinerilor proveniți din medii dezavantajate.....	129
5. Susținerea inițiativelor, programelor și proiectelor de tineret prin acordarea finanțării nerambursabile și sprijinul financiar la nivel central și local, inclusiv susținerea realizării studiilor și cercetărilor.....	129
6. Dezvoltarea cooperării cu instituțiile, organismele și structurile asociative naționale și internaționale cu competențe în domeniul de tineret, în vederea creșterii gradului de accesare a programelor și proiectelor europene pentru tinerii din Republica Moldova.....	130
7. Consolidarea democrației participative și creșterea gradului de participare civică în rândul tinerilor prin promovarea activității de voluntariat, participării tinerilor la procesele decizionale.....	132
IV. Sectorul Sport	135
1. Accesul la activități sportive. Analiza statistică.....	135
2. Dezvoltarea cadrului normativ și de politici în domeniul sportului.....	137
3. Crearea condițiilor optime de pregătire a sportivilor și asigurarea realizării activităților sportive conform Calendarului acțiunilor sportive naționale și internaționale pe anul 2022.....	137
V. Consolidarea relațiilor interetnice	138
VI. Dezvoltarea relațiilor de colaborare cu statele lumii și partenerii de cooperare	138

1. Negocierea, semnarea și monitorizarea implementării tratatelor internaționale în domeniile de competență ale Ministerului Educației și Cercetării	138
2. Cooperarea cu Uniunea Europeană și implementarea prevederilor Acordului de Asociere.....	141
3. Dezvoltarea relațiilor de colaborare cu organizațiile internaționale și donatorii.....	145
4. Promovarea programelor de mobilitate academică internațională pentru tinerii din Republica Moldova și susținerea studiilor străinilor în instituțiile de învățământ din țară.....	152

VII. Priorități strategice ale activității Ministerului Educației și Cercetării pe termen mediu.....	157
---	------------

I. Sectorul Educație

1. Statistica educației

Indicatori-cheie relevanți pentru anul de studii 2022-2023 (domeniul *Educație*):

I. Instituții de educație timpurie

numărul de instituții – 1483

numărul de copii, mii – 137,1

numărul de cadre didactice, mii – 12,8

II. Instituții de învățământ primar și secundar general

numărul de instituții – 1218

numărul de elevi, mii - 334,5

numărul de cadre didactice, mii - 26,3

III. Instituții de învățământ profesional tehnic, total

numărul de instituții – 90

numărul de elevi, mii – 46,0

numărul de cadre didactice, mii – 3,8

din ele:

Școli profesionale

numărul de instituții – 41

numărul de elevi, mii - 13,2

numărul de cadre didactice, mii – 1,3

Colegii

numărul de instituții – 36

numărul de elevi, mii - 20,0

numărul de cadre didactice, mii – 1,6

Centre de excelență

numărul de instituții – 13

numărul de elevi, mii - 12,8

numărul de cadre didactice, mii – 0,9

IV. Instituții de învățământ superior

numărul de instituții – 21

numărul de studenți, mii – 56,7

numărul de cadre didactice, mii – 3,8

Analiza statistică generală

În anul de studii 2022-2023, în Republica Moldova activează 2812 instituții învățământ cu un contingent de 574,3 mii de copii/elevi/studenti, inclusiv, 1483 de instituții de educație timpurie (situația din 01.01.2022) cu un număr de 137,1 mii de copii, 1218 instituții de învățământ primar și secundar general, în care studiază 334,5 mii de elevi, 90 de instituții de învățământ profesional tehnic cu un număr de 46,0 mii de elevi (41 de școli profesionale cu 13,2 mii de elevi, 36 de colegii cu 20,0 de mii de elevi, 13 Centre de excelență cu 12,8 mii de elevi) și 21 de instituții de învățământ superior cu un contingent de 56,7 mii de studenți (Tabelele 1 și 2).

Comparativ cu anul de studii 2012-2013, numărul total al instituțiilor de învățământ s-a micșorat cu 5,1%. Totodată, numărul de instituții de educație timpurie a crescut cu 4,6%, iar numărul instituțiilor de învățământ primar și secundar general s-a redus cu 12,8%.

În anul de studii 2022-2023, numărul cadrelor didactice îl constituie 46,7 mii persoane, diminuându-se față de anul de studii 2012-2013 cu 18,8%.

Rata brută de cuprindere în învățământ pe niveluri educaționale a fost: educație antepreșcolară – 23,5%; învățământul preșcolar - 93,1%; învățământul primar - 107,1%; învățământul gimnazial – 103,9%; învățământul secundar de treapta II – 83,0%; învățământul terțiar 64,5%.

Tabelul 1. Copii, cadre didactice și instituții de educație timpurie

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021, situația din 01.01.2022
Instituții de educație timpurie	1418	1440	1453	1461	1469	1458	1484	1486	1485	1483
Copii	141083	145296	147733	149936	150177	149216	149513	149702	134158	137113
Cadre didactice	12532	12334	12431	12575	12640	12559	12785	12839	12750	12805

Sursa: BNS

Tabelul 2. Instituții, elevi/studenti și cadre didactice, pe tipuri de instituții

	2012-2013	2013-2014	2014-2015	2015-2016	2016-2017	2017-2018	2018-2019	2019-2020	2020-2021	2021-2022	2022-2023
Instituții, total	1545	1518	1484	1446	1407	1358	1364	1373	1356	1346	1329
Inclusiv în:											
instituții de învățământ primar și secundar general	1397	1374	1347	1323	1291	1243	1246	1255	1241	1231	1218
școli profesionale	67	67	61	46	43	43	42	42	42	42	41

colegii	47	45	45	42	32	32	34	36	36	36	36
centre de excelență	-	-	-	4	11	11	13	13	13	13	13
instituții de învățământ superior	34	32	31	31	30	29	29	27	24	24	21
Elevi/studenți, total	520015	497991	477824	462704	457246	447758	439115	433548	438251	442358	437231
Inclusiv în:											
instituții de învățământ primar și secundar general	367251	353207	340977	334509	333729	335621	334159	333144	334375	336713	334542
școli profesionale	19581	18248	17508	15417	17228	15436	13932	13458	13880	13855	13186
colegii	30725	29251	29810	24641	17188	17364	17379	17665	18400	19401	19994
centre de excelență	-	-	-	6468	14375	13786	13037	12441	12563	12742	12751
instituții de învățământ superior	102458	97285	89529	81 669	74726	65543	60608	56840	59033	59647	56758
Cadre didactice, total	44946	42548	40757	39112	38026	37628	36305	35582	34754	34263	33843
Inclusiv în:											
instituții de învățământ primar și secundar general	34221	32188	30872	29580	28880	28588	27691	27426	26897	26506	26.272
școli profesionale	2171	2144	2096	1782	1709	1692	1582	1470	1.393	1338	1.276
colegii	2551	2475	2417	2040	1383	1485	1465	1444	1.359	1449	1.558
centre de excelență	-	-	-	405	1018	1024	1022	951	991	970	937
instituții de învățământ superior	6003	5741	5372	5305	5036	4839	4545	4291	4114	4020	3800

Sursa: BNS

2. Educația timpurie

1. Au fost elaborate și plasate pe site-ul Ministerului Educației și Cercetării (MEC) *Reperele metodologice privind organizarea procesului educațional în instituțiile de educație timpurie (IET)* în anul de studii 2022-2023. Au fost instruiți 45 de specialiști din cadrul Organelor locale de specialitate în domeniul învățământului (OLSDÎ) și circa 10 000 de cadre didactice și de conducere din IET pentru aplicarea Reperelor metodologice (Ordinul nr.581 din 20.06.2022 al Ministrului educației și cercetării).
2. A fost elaborat *Ghidul de implementare a Planului-cadru pentru învățământul preșcolar* și discutat cu specialiști și cadre didactice din învățământul preșcolar.
3. A fost elaborat cadrul normativ privind activitatea metodică în instituțiile de educație timpurie, discutat cu specialiști și cadre didactice din învățământul preșcolar (proiectul de Regulament de organizare și funcționare al Centrului Metodic (CM) din instituția de educație timpurie și proiectul de Ghid al metodistului).
4. A fost realizat un studiu de monitorizare privind implementarea *Standardelor minime de dotare a instituțiilor de educație timpurie* (circulara MEC nr.4852 din 28.10.2022).
5. Au fost organizate 5 ședințe (online) de asistență metodologică a cadrelor didactice și de conducere, participante în cadrul proiectului „Protecția copiilor împotriva violenței și prevenirea acesteia, inclusiv în mediul online în Republica Moldova”, implementat cu suportul Consiliului Europei, oficiul Chișinău (circulara MEC nr. 5512 din 30.11.2022).
6. Au fost organizate 4 seminare (online) de instruire a cadrelor didactice privind activitatea cu copiii din familii refugiate din Ucraina, participante în cadrul proiectului implementat de Centrul Național pentru Educație Timpurie și Informare a Familiei (CNETIF), cu suportul UNICEF.
7. A fost realizat un sondaj privind necesitățile de modernizare a infrastructurii IET, identificate 155 de IET cu necesități de construcție/reabilitare a sistemelor de apă și sanitație, elaborat și înaintat spre aprobare un proiect investițional.
8. A fost pus în aplicare Sistemul Informațional de Management în Educație (SIME) pentru nivelul *Educație timpurie*. Au fost instruiți 1520 de administratori raionali/municipali și locali pentru completarea SIME conform indicatorilor stabiliți (Ordinul nr.244 din 31.03.2022 al Ministrului educației și cercetării).

2.1. Accesul la educația timpurie. Analiză statistică

La începutul anului 2022, în țară au funcționat 1483 de instituții de educație timpurie. Anterior, numărul total al instituțiilor de educație timpurie a manifestat o tendință de majorare continuă pe parcursul mai multor ani. Comparativ cu anul 2020, rețeaua de instituții de educație timpurie a înregistrat modificări nesemnificative, în special, s-a micșorat numărul de grădinițe și școli-grădinițe (cu câte 2 unități) și a crescut numărul de creșe-grădinițe (cu 3 unități). Numărul copiilor înscriși în instituțiile de educație timpurie în anul 2021 a fost de 137,1 mii de persoane, înregistrând o creștere cu circa 3,0 mii sau cu 2,2% comparativ cu anul precedent (Figura 1).

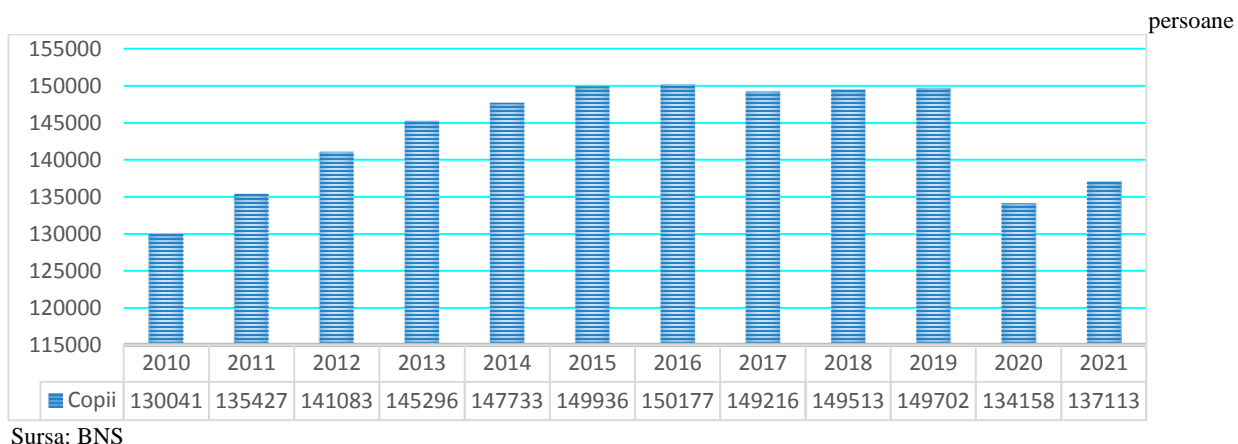
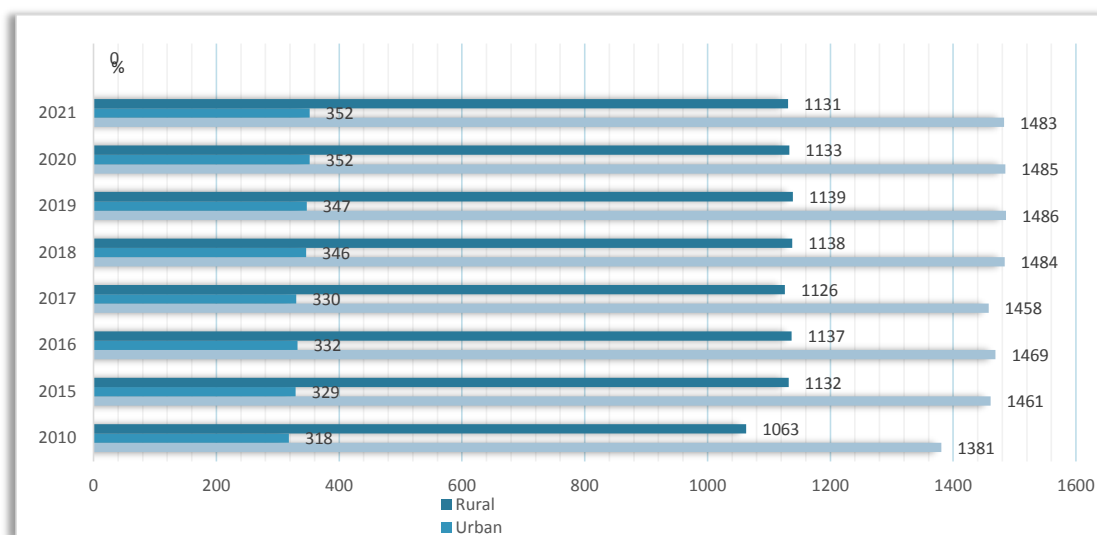

Figura 1. Evoluția numărului de copii din instituțiile de educație timpurie, anii 2010-2021

În ultimii trei ani, numărul de instituții de educație timpurie în mediul urban și cel rural a crescut (Figura 2).

(anii 2010-2021)

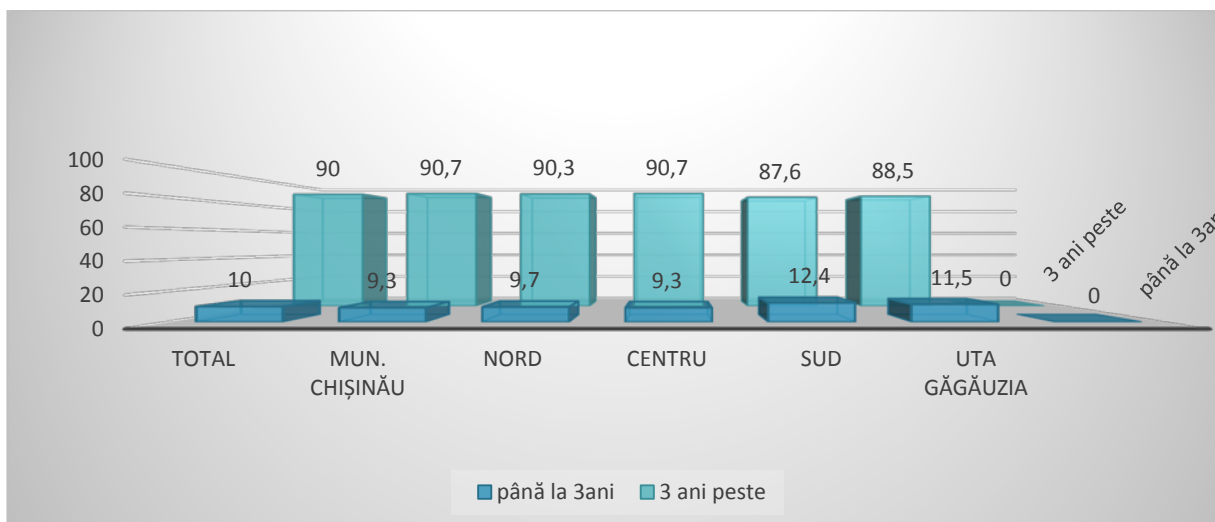

Sursa: BNS

Figura 2. Evoluția numărului de instituții de educație timpurie, pe medii de reședință

Creșterea numărului de copii din instituțiile de educație timpurie este evidentă atât în unitățile din mediul urban (cu 2,5 mii sau cu 3,8% față de anul 2020), cât și în cele din mediul rural (cu 0,5 mii sau cu 0,7%). Totodată, numărul de copii înscriși în instituțiile private a constituit 1,1 mii de persoane, fiind același ca în anul 2020.

Majoritatea copiilor au fost înscriși în învățământul preșcolar (90,0%), cu valori diferite pe regiuni, înregistrând cea mai mare pondere în mun. Chișinău – 90,7%, cea mai mică fiind în zona Sud – 87,6% (Figura 3).

Sursa: BNS

Figura 3. Ponderea copiilor înscriși în învățământul antepreșcolar (până la 3 ani) și preșcolar (3 ani și peste), în profil teritorial, în anul 2021(%)

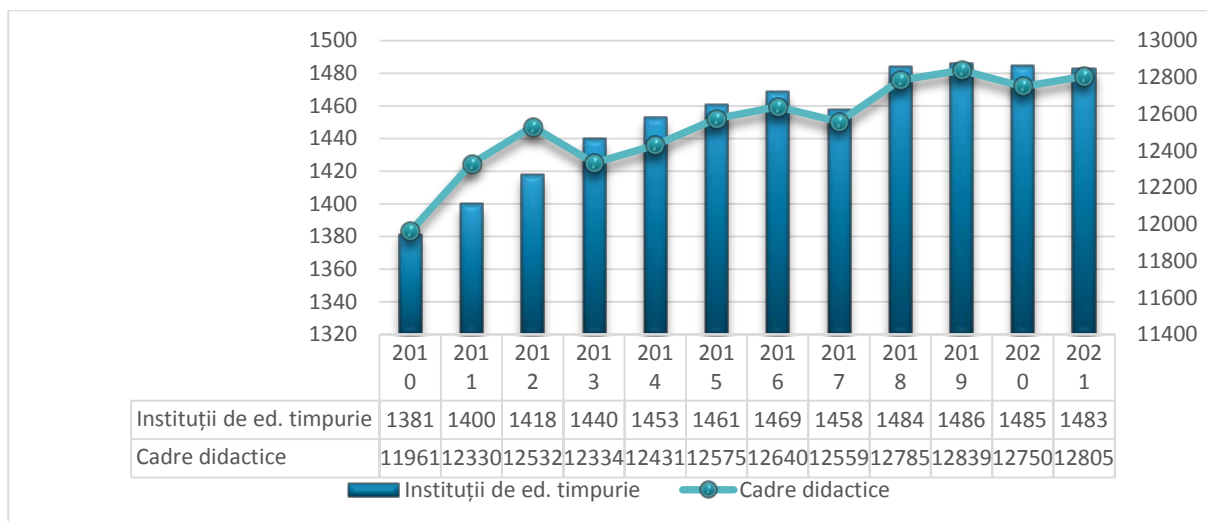
Distribuția pe vârste a copiilor din instituțiile de educație timpurie denotă o preponderență a grupei de vârstă de 5 ani – 24,4%, 6 ani – 22,9%, 4 ani – 21,9% și 3 ani – 19,8%. Ponderea copiilor cu vârsta de până la 3 ani (înscriși în învățământul antepreșcolar) este de 10%, iar a celor de 7 ani și peste – 1,0%.

În anul 2021, la 100 de locuri în instituțiile de educație timpurie din țară reveneau în medie 78 de copii. Pe medii de reședință se remarcă o valoare mai mare a numărului mediu de copii la 100 de locuri în mediul urban – 95 de copii, comparativ cu cel rural – 66 de copii (în creștere comparativ cu anul 2020 – 91 și, respectiv, 65 de copii la 100 de locuri).

Copii cu cerințe speciale. În anul 2021, numărul copiilor cu deficiențe senzoriale, fizice și comportamentale, înscriși în instituțiile de educație timpurie, a fost de 547 de persoane (în descreștere cu 195 de copii comparativ cu anul precedent. Majoritatea acestor copii fac parte din grupa de vârstă de 3 ani și peste și sunt cuprinși în educația preșcolară (94,5%). În funcție de tipul necesităților, ponderi mai mari revin copiilor cu deficiențe de vorbire (34,2%), de vedere (29,4%) și de intelect (15,7%). În instituțiile de educație timpurie cu destinație generală sunt integrați 175 de copii cu dizabilități și 1312 copii cu cerințe educaționale speciale.

La 01.01.2022, în instituțiile de educație timpurie au fost încadrate 31,3 mii de persoane, din ele numărul cadrelor didactice a constituit 12,8 mii de persoane, cu 844 mai mult față de anul 2010 (Figura 4).

Din numărul total de personal încadrat, 12,8 mii (sau 41,0%) constituie personalul de conducere și didactic, majoritatea fiind de sex feminin (98,0%). Din 12,8 mii de personal de conducere și didactic, 10,3 mii erau educatori și metodiști (80,4%). Din totalul de personal didactic, 48,0% si-au desfășurat activitatea în mediul urban, iar 52,0% – în mediul rural. Ponderea personalului didactic cu studii superioare a fost de 60,2%, înregistrând o scădere cu 1,8 p. p. față de anul 2020. În mediul rural, mai puțin de jumătate dintre cadrele didactice au studii superioare (47,4%), în mediul urban – circa trei pătrimi (74,0%). Din numărul total de cadre didactice și de conducere din educația timpurie, ponderea personalul cu studii în domeniul pedagogiei a fost de 90,4%.

Sursa: BNS

Figura 4. Evoluția numărului de instituții de educație timpurie și cadre didactice

În anul 2021, în educația timpurie raportul mediu dintre numărul de copii și numărul de educatori (inclusiv metodiști) a constituit 13,3 persoane, comparativ cu 13,1 persoane în anul 2020. În același timp, unui educator din mediul urban îi reveneau 14,1 copii, iar din mediul rural – 12,6 copii.

Anul de studii 2022-2023. Conform datelor administrative ale Ministerului Educației și Cercetării, la începutul anului de studii 2022-2023 în țară funcționau 1459 de instituții publice de învățământ general, care prestează servicii de educație timpurie (creșe, grădinițe, centre comunitare, complexe educaționale (școli primare - grădinițe și gimnazii – grădinițe).

Din totalul instituțiilor de învățământ care prestează servicii de educație timpurie, 352 sunt din mediul urban și 1107 din mediul rural.

Comparativ cu anul 2021, numărul de grădinițe a scăzut cu 18 unități (grădinițele cu un număr mai mic de cinci copii au fost comasate). La 1 septembrie 2022 numărul copiilor în instituțiile de educație timpurie a fost de 132 199, înscriși în 6327 de grupe.

Conform programului de activitate 8 IET funcționează cu program de 6 ore (2 grupe din aceste 8 IET funcționează cu program de 4 ore), 464 IET - cu program de 9 ore, 805 IET – cu program de 10,5 ore, 178 IET - cu program de 12 ore și 4 IET – cu program de 24 de ore (Figura 5).

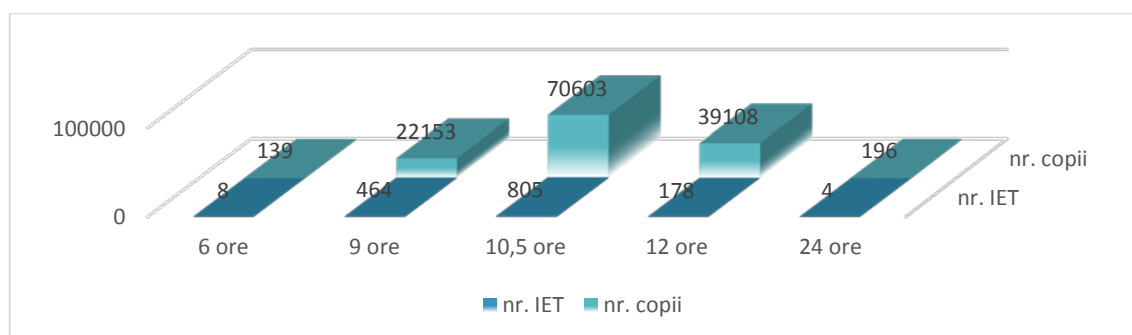

Figura 5. Repartiția instituțiilor de învățământ care prestează servicii de educație timpurie, conform programului de activitate și a numărului de copii din ele

Cel mai mare număr de copii frecventează IET cu programul de activitate de 10,5 ore (ceea ce constituie 53,4 % din totalul de copii). Circa 30% din copii sunt înscriși în IET cu programul de activitate de 12 ore, iar 16,8% din copii - cu programul de activitate de 9 ore.

După numărul de grupe de copii în IET, în R. Moldova se atestă preponderența IET cu 1-3 grupe - 772 IET, ceea ce constituie 52,8% din totalul de 1459 de instituții publice, urmate de cele cu 4-6 grupe - 421 (28,8%), cele cu 7-10 grupe - 135 (9,3%), cele cu 10-14 grupe - 125 (8,6%) și cele cu 15 și mai multe grupe - 6 (0,4%).

Contingentul de copii din educația timpurie. În anul 2022, în învățământul preșcolar au fost cuprinși 132 199 de copii cu vârsta cuprinsă între 1-6(7) ani, număr în scădere față de anul 2020 (134 200 de copii). Participarea scăzută a copiilor de 1-7 ani la programele educaționale timpurii, în anul 2022, se datorează, în mare parte, scăderii natalității, exodului în continuare al populației, dar și a ratei în creștere a șomajului părinților.

Ponderea copiilor din unitățile de învățământ preșcolar din mediul urban a constituit circa 51% din total, iar a celor din mediul rural - circa 49%.

După vârstă în IET sunt 20 837 de copii cu vârsta de până la 3 ani (sau 15,8% din total) și 111362 de copii cu vârsta cuprinsă între 3 ani și 7 ani (sau 84,2%).

După limba de instruire: în 1151 de IET limba de instruire este româna, în 205 IET limba de instruire este rusă, în 103 IET - limba de instruire este mixtă (română-rusă).

2.2. Perfecționarea cadrului normativ și de politici privind educația timpurie

În educația timpurie, politicile educaționale au fost dezvoltate prin prisma perfecționării cadrului normativ, și anume:

1) A fost elaborat *Ghidul de implementare a Planului-cadru pentru învățământul preșcolar*, ce include informație relevantă cu referire la tipurile principale de activități educaționale (obligatorii și opționale), determinate de specificul procesului educațional, care se desfășoară în IET și este marcat de filozofia educației centrate pe copil, dozarea timpului alocat nemijlocit pentru acestea, în funcție de potențialul psihofiziologic al copiilor, sugestii privind elaborarea regimului zilei și a planului de activități (integrate și pe domenii de activitate, extrașcolare) pentru grupe de copii. Un element esențial al documentului se axează pe planificarea activităților pentru perioada vacanțelor școlare (de toamnă, iarnă, primăvară, de Paște și perioada estivală) care promovează conceptul *Educația altfel*. Ghidul oferă claritate pentru cadrele didactice și manageriale în ce privește elaborarea propriului Plan de învățământ - per grupă și per IET. La elaborarea *Ghidului de implementare a Planului-cadru pentru învățământul preșcolar* și-au expus punctul de vedere cadre didactice și manageriale din raioanele Edineț, Ialoveni, Ștefan Vodă și municipiile Bălți și Chișinău.

2) A fost elaborat, în premieră, cadrul normativ care reglementează activitatea Centrului Metodic și a metodiștilor din instituțiile de educație timpurie. Pachetul de documente normative include:

- *Regulamentul de organizare și funcționare a Centrului Metodic (CM) din instituția de educație timpurie* (proiect) care stabilește obiectivele și direcțiile principale de activitate și de management ale CM, precum și atribuțiile metodistului în vederea asigurării activității metodice în IET și a conducerii colective a CM. Documentul conține și sugestii privind completarea Pașaportului CM, structura Raportului de autoevaluare a activității metodice în IET și criteriile de evaluate a activității CM;

- *Ghidul metodistului privind organizarea și desfășurarea activității metodice în instituția de educație timpurie* (proiect) care conține sugestii privind organizarea și desfășurarea activității de control a procesului educațional în IET, dar și suport metodic, oferit educatorilor pentru îmbunătățirea

performanțelor profesionale (prin diverse activități metodice: seminare, ateliere de lucru, consultații, activități de mentorat, Școala experienței avansate, Școala tânărului specialist etc.). La elaborarea *Ghidului metodistului privind organizarea și desfășurarea activității metodice în instituția de educație timpurie* și-au adus aportul cadre didactice și manageriale, specialiști din cadrul OLSDÎ din raionul Ialoveni, precum și municipiile Bălți și Chișinău.

3) Au fost stabiliți indicatorii pe domeniul Educație timpurie, necesari pentru a fi completați de administratorii raionali/municipali și de nivel local instruiți în aplicarea Sistemului Informațional de Management în Educație (SIME). Astfel, va fi asigurată sistematizarea datelor la nivel național privind activitatea instituțiilor de educație timpurie.

2.3. Asigurarea relevanței educației timpurii

În contextul asigurării relevanței educației timpurii, au fost realizate următoarele activități:

1) Au fost elaborate și publicate pe site-ul MEC *Reperete metodologice privind organizarea procesului educațional în instituțiile de educație timpurie în anul de studii 2022-2023* (Ordinul nr.581 din 20.06.2022 al Ministrului educației și cercetării). Reperetele au fost discutate în cadrul reuniunii metodice republicane (12 august 2022) pentru specialiștii din cadrul OLSDÎ, responsabili pentru educația timpurie și formatorii locali (în total – 45 de persoane) privind punerea în aplicare a documentului, precum și întrunirile raionale/municipale (august - septembrie, 2022) cu circa 10 000 de cadre didactice și manageriale din sistem. Documentul este axat pe proiectarea procesului educațional conform tipurilor principale de activități educaționale și regimul zilei în IET, racordat la potențialul psihofiziologic al copiilor mici. Atenție sporită se acordă proiectării procesului educațional în perioada vacanțelor școlare, ce este în premieră pentru sistemul educațional preșcolar din Republica Moldova. La elaborarea documentului au participat cadre didactice și manageriale din raionul Edineț, municipiile Bălți și Chișinău.

2) A fost realizat un sondaj cu privire la implementarea *Standardelor minime de dotare a instituției de educație timpurie*, care a scos în evidență dotarea didactică insuficientă (41,5% în comparație cu cerințele stipulate în Standarde) a procesului educațional din IET. Cel mai bine dotate s-au dovedit a fi centrele de activitate Artă (51,91%), Nisip și Apă (47,51%), Biblioteca (46%). Totodată, există mari rezerve privind dotarea sălilor de sport (28,17%), a terenurilor de joacă (24,84%) și a sălilor de muzică (30,85%). Rezultatele sondajului au fost aduse la cunoștința specialiștilor din OLSDÎ, responsabili pentru educația timpurie în cadrul unui atelier de lucru, unde s-au discutat și pașii pe care IET și OLSDÎ trebuie să-i întreprindă pentru a îmbunătăți asigurarea didactică a procesului educațional.

3) A fost realizat un sondaj cu privire la necesitățile instituțiilor de educație timpurie pentru modernizarea infrastructurii. În baza rezultatelor sondajului a fost elaborat un proiect privind construcția/renovarea sistemelor de apă și sanitație pentru 155 de IET – cu cele mai stringente necesități în acest sens și înaintat Cancelariei de Stat a Guvernului Republicii Moldova spre aprobare.

2.4. Asigurarea educației parentale eficiente în vederea îmbunătățirii practicilor de îngrijire și educație a copiilor

În scopul dezvoltării practicilor de îngrijire și educație a copiilor, acțiunile realizate s-au axat pe activități de consiliere psihologică a părinților copiilor din familii refugiate din Ucraina, plasați în Centrele pentru refugiați. Cu suportul Reprezentanței UNICEF în Republica Moldova, în cadrul proiectului demarat în aprilie 2022 și implementat, în continuare, de Centrul Național pentru Educație Timpurie și Informare a Familiei (CNETIF), au fost desfășurate:

- câte 8 activități educaționale pe săptămână cu copiii de vârstă preșcolară, cu implicarea a 25 de educatori preșcolari, vorbitori de limba rusă sau de limba ucraineană;

- câte 2 activități pe săptămână cu copiii și 2 activități cu părinții de acordare a suportului psihonoțional în condițiile existente de război, în țara vecină, pentru consolidarea competențelor și capacităților de activitate și sprijin a copiilor din partea familiilor refugiate.

2.5. Dezvoltarea resurselor umane în educația timpurie

În perioada mai-septembrie 2022, au fost organizate și desfășurate 2 seminare de instruire pentru administratorii de nivel raional/municipal și local, responsabili pentru educația timpurie din cadrul OLSDÎ și IET privind punerea în aplicare și gestionarea Sistemului Informațional de Management în Educație (SIME) pe domeniul Educație timpurie. În total, au fost instruite 1520 de persoane. Activitățile au fost realizate în colaborare cu Serviciul tehnologiei informației și comunicațiilor al MEC și Centrul tehnologiilor informaționale și comunicaționale în educație (CTICE).

De asemenea, au fost organizate și desfășurate 5 ședințe de asistență metodologică pentru 140 de cadre didactice din instituțiile de educație timpurie ale țării, participante în cadrul proiectului „*Protecția copiilor împotriva violenței și prevenirea acesteia, inclusiv în mediul online în Republica Moldova*”, implementat cu suportul Consiliului Europei, oficiul Chișinău.

Activitățile în cadrul ședințelor au avut ca scop, consolidarea abilităților și competențelor profesionale ale cadrelor didactice pentru a răspunde în cazuri de violență împotriva copiilor și pentru a promova practici prietenoase acestora. În cadrul ședințelor au fost discutate aspecte practice privind implementarea programului *KIKO și MĂNA*, destinat prevenirii abuzului sexual față de copiii mici, reușitele și provocările cu care s-au confruntat cadrele didactice în activitățile cu copiii și părinții. O atenție deosebită s-a acordat aspectelor ce țin de *sprijinirea copiilor care manifestă reacții traumatizante*. Au fost consolidate capacitățile privind aspectele definiției în lucrul cu copiii de vârstă preșcolară în prevenirea și posibilele consecințe ale abuzului sexual. Participanții la proiect au apreciat metodologia de lucru prin metoda experiențială, care poate fi considerată unul dintre cele mai eficiente instrumente de predare și învățare, deoarece determină schimbări în modul de judecare și reflecție cu privire la cazurile de abuz.

În perioada iulie-august 2022, au fost organizate și desfășurate 4 seminare pentru cadrele didactice care oferă servicii educaționale copiilor refugiați din Ucraina plasați în Centrele pentru refugiați.

În cadrul proiectului implementat de Centrul Național pentru Educație Timpurie și Informare a Familiei (CNETIF), cu suportul UNICEF, au fost realizate următoarele acțiuni:

- au fost create 12 Spații Prietenoase Copiilor (SPC) – la Telenești (2), Bălți (4), Chișinău (4), Soroca (1), Dondușeni (1), Ocnița (1), Anenii Noi (1), Ștefan Vodă (1), dotate cu echipament de joacă, jucării, cărți și materiale didactice pentru desenat, decupat, colaj, modelat etc.;

- au fost organizate activități educaționale cu copiii de vârstă preșcolară, cu implicarea a 25 de cadre didactice (educatori preșcolari), vorbitori de limba rusă sau ucraineană (câte 8 activități pe săptămână);

- au fost oferite activități de consiliere psihologică pentru copiii și adulții din centrele pentru refugiați (câte 2 activități pe săptămână cu copiii și 2 activități cu adulții).

Proiectul a demarat în aprilie 2022 și se desfășoară, în continuare, cu sprijinul Reprezentanței UNICEF în Republica Moldova.

3. Învățământul primar și secundar general

1. Au fost implementate gradual 19 curricula disciplinare în învățământul gimnazial și 16 curricula disciplinare în învățământul liceal.
2. A fost aprobat *Planul-cadru pentru învățământul primar, gimnazial și liceal, anul de studii 2022-2023* și suplimentată oferta educațională cu 3 discipline opționale pentru învățământul gimnazial și liceal (Ordinul nr.123 din 28.02.2022 al Ministrului educației și cercetării).
3. Au fost elaborate și publicate pe site-ul MEC *Reperete metodologice privind organizarea procesului educațional la disciplinele de studii și pe domeniul educației timpurii în anul de studii 2022-2023* (Ordinul nr. 581 din 20.06.2022 al Ministrului educației și cercetării).
4. Au fost instruiți 35 de specialiști din cadrul OLSDÎ, responsabili de discipline școlare, și circa 2000 de cadre didactice, la reuniunile metodice privind implementarea *Reperelor metodologice și aspectelor specifice de organizare a procesului educațional în anul de studii 2022-2023* (2-17 august 2022).
5. A fost elaborat și aprobat *Regulamentul cu privire la selectarea și achiziția manualelor școlare* (Ordinul nr.300 din 29.04.2022 al Ministrului educației și cercetării, publicat în Monitorul Oficial Nr. 135-140 din 06.05.2022, art.514).
6. A fost lansat concursul pentru editarea a 47 de titluri de manuale școlare în baza curriculumului național dezvoltat, edițiile 2018-2019.
7. Au fost elaborate și aprobate *Standardele pentru protecția și siguranța copiilor/elevilor în mediul online* (Ordinul nr. 985 din 07.10.2022 al Ministrului educației și cercetării).
8. A fost elaborat *Ghidul de implementare a Standardelor pentru protecția și siguranța copiilor/elevilor în mediul online*.
9. A fost elaborată și aprobată *Instrucțiunea privind încadrarea în instituțiile de învățământ general din Republica Moldova a copiilor din familii refugiate din Ucraina* (Ordinul nr.178 din 15.03.2022 al Ministrului educației și cercetării).
10. Au fost elaborate și puse în aplicare *Reglementările privind remedierea deficiențelor de învățare pentru perioada de organizare a procesului educațional online în instituțiile de învățământ primar și secundar general* (circulara MEC nr.03/1-09/851 din 22.02.2022).
11. Au fost elaborate și puse în aplicare *Instrucțiunile privind completarea catalogului școlar în învățământul primar, gimnazial, liceal și extrașcolar* (Ordinul nr.336 din 18.05.2022 al Ministrului educației și cercetării).
12. A fost tradus în limba rusă, *Ghidul învățătorului la disciplina Dezvoltare personală, clasele I-IV* (Ordinul nr.919 din 20.09.2022 al Ministrului educației și cercetării).
13. A fost tradus în limba rusă, *Ghidul profesorului la disciplina Dezvoltare personală, clasele X-XII* (Ordinul MEC nr. 919 din 20.09.2022 al Ministrului educației și cercetării).
14. A fost elaborat și pus în aplicare *Ghidul profesorului pentru implementarea curriculumului la disciplina Educație pentru societate (clasa a VIII-a)*.
15. A fost elaborată și aprobată *Metodologia de evaluare prin descriptori la disciplina școlară Educație pentru societate. Clasele V-XII-a* (Ordinul nr.809 din 05.08.2022 al Ministrului educației și cercetării).
16. A fost elaborat și aprobat *Curriculumul pentru disciplina opțională Educație pentru socializare juridică. Clasa a XI-a* (Ordinul nr.948 din 27.09.2022 al Ministrului educației și cercetării).
17. A fost elaborat și aprobat *Curriculumul pentru disciplina opțională Chișinăul meu. Clasele I-XII-a* (Ordinul nr.948 din 27.09.2022 al Ministrului educației și cercetării).
18. A fost elaborat și aprobat *Curriculumul pentru disciplina opțională Relații armonioase în familie. Clasele VIII-IX-a* (Ordinul nr.948 din 27.09.2022 al Ministrului educației și cercetării).
19. A fost elaborat și aprobat *Curriculumul pentru disciplina opțională Educație electorală. Clasele a IX-X-a* (Ordinul nr.948 din 27.09.2022 al Ministrului educației și cercetării).
20. A fost elaborat și aprobat *Curriculumul pentru disciplina opțională STEM în Criminalistică. Clasele a VIII-IX-a, a X-XI-a* (Ordinul nr.948 din 27.09.2022 al Ministrului educației și cercetării).
21. Au fost aprobate *Curricula la disciplinele din aria curriculară Arte, profil Arte plastice:*
 - Desen. Clasele X-XII;

- Pictură. Clasele X-XII;
 - Compoziție. Clasele X-XII;
 - Istoria artelor plastice. Clasele X-XII (Ordinul nr.1243 din 14.12.2022 al Ministrului educației și cercetării).
22. Au fost aprobate *Curricula la disciplinele din aria curriculară Arte, profil Arta teatrală*:
- Arta actorului. Clasele I-XII;
 - Ritmică și dans. Clasele I-XII;
 - Istoria teatrului. Clasele X-XII;
 - Mișcarea scenică. Clasele V-XII;
 - Arta vorbirii scenice. Clasele I-XII (Ordinul nr. 1243 din 14.12.2022 al Ministrului educației și cercetării).
23. A fost aprobat *Curriculumul pentru disciplina opțională În împărăția șahului. Clasele I-IV*. (Ordinul nr.1243 din 14.12.2022 al Ministrului educației și cercetării).
24. A fost elaborat și pus în aplicare *Suportul didactic la disciplina opțională Educație pentru socializare juridică. Clasa a XI-a* (Ghidul profesorului; Culegere de studii de caz; Caietul elevului).
25. A fost elaborat și pus în aplicare *Suportul didactic la disciplina opțională Holocaust: istorie și lecții de viață. Clasele IX-X-a* (Ghidul profesorului; Caietul elevului).
26. A fost tradus în limba rusă, publicat pe site-ul MEC și pus în aplicare *Suportul didactic „Organismul uman și sănătatea” pentru implementarea unității de învățare din curriculumul la disciplina Biologie, clasele VI-IX*.
27. Au fost instruite 256 de cadre didactice și 33 de formatori locali din instituțiile de învățământ cu instruire în limba rusă privind implementarea Suportului didactic „Organismul uman și sănătatea” pentru unitatea de învățare din curriculumul la disciplina Biologie, clasele VI-IX (Ordinul nr.551 din 07.06.2022 al Ministrului educației și cercetării).
28. Au fost instruite 2723 de cadre didactice la nivelul intermediar și 1600 de cadre didactice la nivelul avansat al competențelor digitale, și 118 formatori raionali în cadrul Programului Național de Alfabetizare digitală, etapa a III-a (Ordinul nr. 445 din 27.05.2022 al Ministrului educației și cercetării).

3.1. Accesul la învățământul primar și secundar general

3.1.1. Analiză statistică

În anul de studii 2022-2023, rețeaua unităților școlare din învățământul primar și secundar general este alcătuită din 92 de școli primare, 781 de gimnazii, 338 de licee (din ele 2 cu frecvență redusă) și 7 școli pentru copii cu deficiențe în dezvoltarea intelectuală sau fizică. Din numărul total de instituții (1231 de unități), 23 sunt instituții de învățământ private.

La începutul anului de studii 2022-2023, în învățământul primar și secundar general erau înscriși 334 542 de elevi, cu 0,6 % mai puțin comparativ cu anul de studii precedent (Tabelul 3).

Tabelul 3. Numărul de elevi și de instituții de învățământ primar și secundar general, pe tipuri

	2016-2017	2017-2018	2018-2019	2019-2020	2020-2021	2021-2022	2022-2023
Total							
Instituții, total	1.291	1.243	1.246	1.255	1.241	1.231	1.218
Inclusiv:							
<i>Instituții de învățământ general cu frecvență</i>	1.289	1.241	1.244	1.253	1.239	1.229	1216
Școli primare	122	102	103	104	106	99	92
Gimnazii	788	775	780	783	787	786	781
Licee	364	350	348	353	336	336	336

Școli pentru copii cu deficiențe în dezvoltarea intelectuală sau fizică	15	14	13	13	10	8	7
<i>Instituții de învățământ liceal cu frecvență redusă</i>	2	2	2	2	2	2	2
Elevi, total (mii)	333.729	335.621	334.159	333.144	334.375	336713	334.542
Inclusiv în:							
<i>Instituții de învățământ general cu frecvență</i>	332.691	334.443	333.118	332.133	333.356	335721	333.628
Școli primare	11.555	10.881	10.859	11.045	11.243	11426	11.261
Gimnazii	130.777	132.056	129.189	125.364	124.470	122584	119.143
Licee	189.373	190.705	192.316	195.033	197.038	201125	202.653
Școli pentru copii cu deficiențe în dezvoltarea intelectuală sau fizică	860	749	709	627	541	551	532
Clase pe lângă colegii	126	52	45	64	64	35	39
<i>Instituții de învățământ liceal cu frecvență redusă (licee)</i>	1.038	1.178	1.041	1.011	1.019	992	914
Instituții publice							
Instituții, total	1.275	1.226	1.224	1.232	1.218	1.208	1.195
Inclusiv:							
<i>Instituții de învățământ general cu frecvență</i>	1.273	1.224	1.222	1.230	1.216	1206	1.193
Școli primare	122	102	101	101	103	96	89
Gimnazii	788	775	779	782	786	786	781
Licee	348	333	329	334	317	316	316
Școli pentru copii cu deficiențe în dezvoltarea intelectuală sau fizică	15	14	13	13	10	8	7
<i>Instituții de învățământ liceal cu frecvență redusă</i>	2	2	2	2	2	2	2
Elevi, total (mii)	328.902	330.328	328.183	326.537	327.296	328745	326.235
Inclusiv în:							
<i>Instituții de învățământ general cu frecvență</i>	327.902	329.193	327.175	325.562	326.301	327777	325.344
Școli primare	11.555	10.881	10.812	10.922	11.089	11242	11.059
Gimnazii	130.777	132.056	129.143	125.227	124.335	122584	119.143
Licee	184.584	185.455	186.466	188.722	190.272	193365	194.571
Școli pentru copii cu deficiențe în dezvoltarea intelectuală sau fizică	860	749	709	627	541	551	532
Clase pe lângă colegii	126	52	45	64	64	35	39
<i>Instituții de învățământ liceal cu frecvență redusă</i>	1.000	1.135	1.008	975	995	968	891
Instituții private							
Instituții, total	16	17	22	23	23	23	23

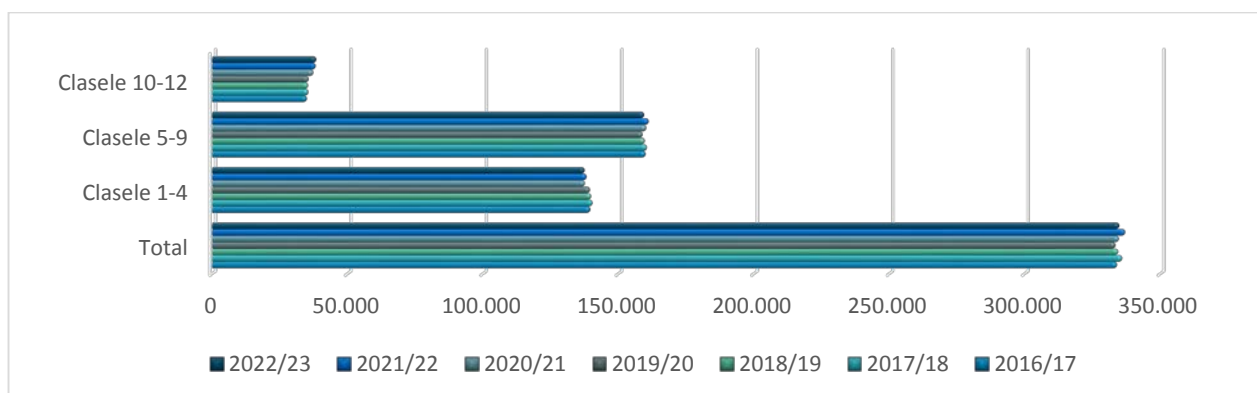
<i>Instituții de învățământ general cu frecvență</i>	16	17	22	23	23	23	23
Școli primare	–	–	2	3	3	3	3
Gimnazii	–	–	1	1	1		0
Licee	16	17	19	19	19	20	20
Elevi, total (mii)	4.827	5.293	5.976	6.607	7.079	7968	8.307
Inclusiv în:							
<i>Instituții de învățământ general cu frecvență</i>	4.789	5.250	5.943	6.571	7.055	7944	8.284
Școli primare	–	–	47	123	154	184	202
Gimnazii	–	–	46	137	135		0
Licee	4.789	5.250	5.850	6.311	6.766	7760	8.082
<i>Instituții de învățământ cu frecvență redusă, cl. liceale</i>	38	43	33	36	24	24	23

Sursa: BNS

Din cei 334 542 de elevi înscriși în învățământul primar și secundar general, 137 227 învață în clasele I - IV, 159 189 de elevi învață în clasele V - IX și 38 126 de elevi în clasele X - XII. În mediul urban învață 184 400 de elevi, iar 150 142 în mediul rural. După distribuția pe sexe, 51% din elevi sunt băieți (Figura 6).

În anul 2022, 31,5 mii de elevi au absolvit gimnaziul, iar 11,6 mii sunt absolvenți ai învățământului liceal. Ponderea copiilor înscriși în clasa I care au urmat programe de educație preșcolară a constituit 96,5%, cu 0,8 p. p. mai puțin față de anul precedent.

Numărul elevilor înscriși în învățământul special (în școli pentru copii cu deficiențe în dezvoltarea intelectuală sau fizică) este de 532 de copii, în scădere cu 3,4% comparativ cu anul precedent.

Sursa: BNS

Figura 6. Numărul de elevi în instituțiile de învățământ primar și secundar general, pe clase

Baza tehnico-materială. La începutul anului de studii 2022-2023, în învățământul primar și secundar general au fost înregistrate 25,2 mii de cabinete școlare și laboratoare. Majoritatea instituțiilor de învățământ dispun de bibliotecă și cantină/bufet, punct medical, sală sportivă, sală de lectură și ateliere școlare. Instituțiile de învățământ primar și secundar general au în dotare peste 52,5 mii de calculatoare (inclusiv laptop-uri și tablete), dintre care 48,0 de mii sunt utilizate în scopuri educaționale (Figura 7).

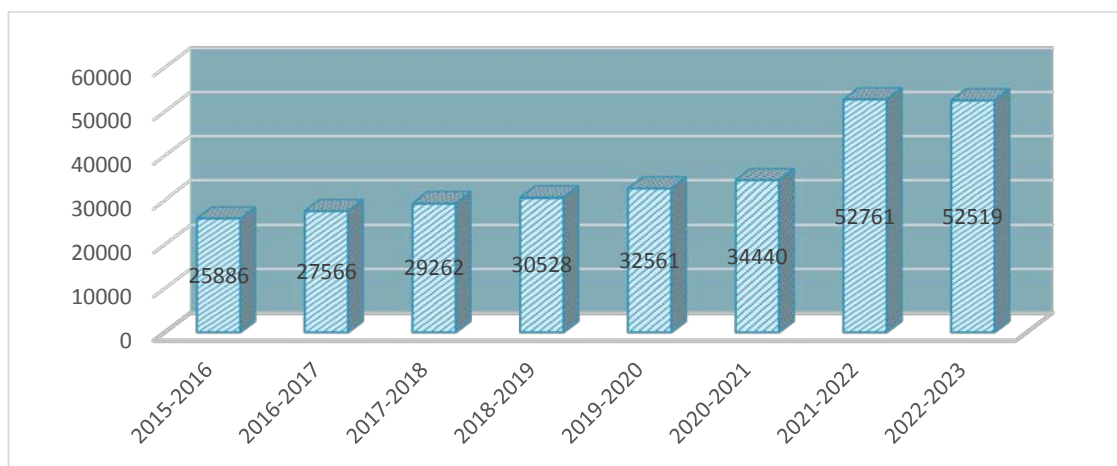
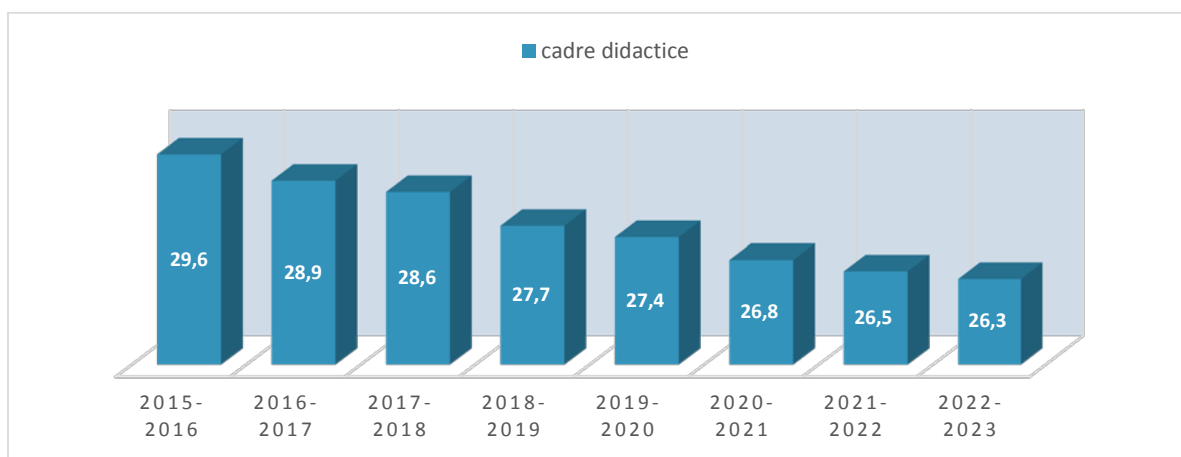

Figura 7. Numărul total de calculatoare, inclusiv laptop-uri, tablete PC (date administrative)

Cadre didactice. În anul de studii 2022-2023, procesul educațional în instituțiile de învățământ primar și secundar general este asigurat de 26,3 mii de cadre didactice, Personalul de conducere constituie 3,4 mii de persoane, iar cel didactic – 22,9 mii de persoane (Figura 8).

Sursa: BNS

Figura 8. Evoluția numărului cadrelor didactice în instituțiile de învățământ primar și secundar general, mii persoane

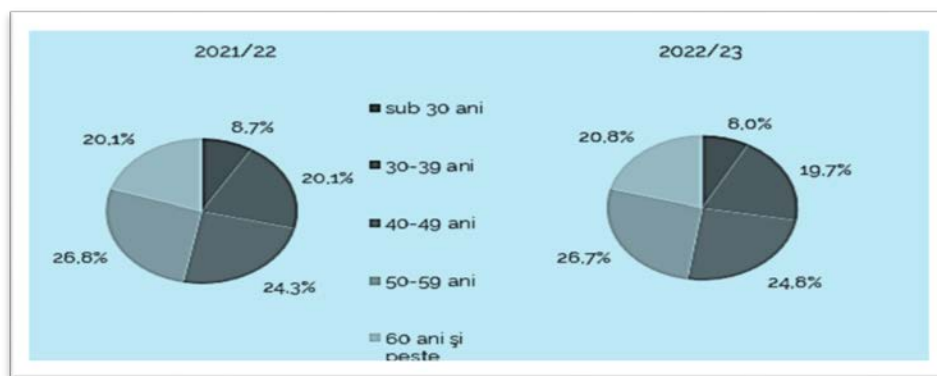
Nivelul de instruire a cadrelor didactice este același pe parcursul mai multor ani (Tabelul 4).

Tabelul 4. Cadre didactice și de conducere în instituțiile de învățământ primar și secundar general după nivelul de instruire

	2016-2017	2017-2018	2018-2019	2019-2020	2020-2021	2021-2022	2022-2023
Cadre didactice și de conducere -total	28.880	28.588	27.691	27.426	26.897	26.506	26.272
din care, cu studii							
superioare	26.070	25.923	25.235	25.095	24.711	24.396	24.266
profesional tehnice postsecundare	2.742	2.497	2.211	2.125	1.998	1.961	1.821
alte	68	168	245	206	188	149	185

Sursa: BNS

Repartizarea cadrelor didactice și de conducere pe grupe de vârstă relevă că o pondere importantă o dețin persoanele cu vârste cuprinse între 50-59 ani (26,8%), fiind practic la nivelul anului de studii 2020-2021, în timp de ponderea cadrelor didactice și de conducere tinere cu vârste sub 30 de ani s-a diminuat cu 0,5 p. p., iar a celor cu vârste de 60 de ani și peste a crescut cu 0,6 p. p. (Figura 9).

Sursa: BNS

Figura 9. Repartizarea cadrelor didactice și de conducere pe grupe de vârstă, anii 2021-2022 și 2022-2023

3.1.2. Accesul la învățământul primar și secundar general

În scopul asigurării bazei tehnico-materiale a instituțiilor de învățământ general pe domeniile TIC, conform datelor prezentate de OLSDÎ în SIME, în anul de studii 2022-2023, în instituțiile de învățământ primar, gimnazial și liceal sunt utilizate 52519 dispozitive TIC (computere, tablete, laptopuri), din ele circa 48000 sunt utilizate în procesul de predare-învățare. De asemenea, sunt funcționale 4391 de proiectoare multimedia și 1861 de table interactive. Raportat la numărul total de elevi, avem circa 7 elevi la 1 dispozitiv TIC. Totodată, un număr esențial din dispozitive, de peste 18461 de unități (ce constituie 35%) au o vechime de peste 5 ani.

În anul 2022, în vederea acoperirii necesităților de tehnică de calcul menționate conform indicatorilor completați în Sistemul Informațional de Management în Educație, cu suportul partenerilor de dezvoltare și a donatorilor (România, Ministerul Educației din Republica Coreea), au fost recepționate pentru transmitere instituțiilor de învățământ primar, gimnazial și liceal 350 de computere și 20 de laptop-uri.

Pentru asigurarea accesului la studii online pentru copii ucraineni aflați pe teritoriul R. Moldova, dar care studiază online în instituțiile din Ucraina, au fost identificate în cadrul instituțiilor de învățământ general și a Centrelor de creație 69 de spații TIC de studiu online, pentru a fi dotate cu 1010 laptopuri, oferite prin donație de Reprezentanța UNICEF.

Pe parcursul anului 2022, în cadrul Proiectului „Internet Gigabit pentru școala ta”, lansat în toamna anului 2021, în parteneriat cu operatorii de servicii de Internet din țară, au fost conectate la servicii Internet gratuit pentru o perioadă de 2 ani, 106 instituții de învățământ („StarNet” – 65 de instituții, Orange - 35 de instituții, Moldtelecom - 6 instituții. Moldtelecom a înaintat oferta sa în septembrie 2022). Proiectul este în continuare în proces de derulare.

În scopul asigurării elevilor cu manuale școlare în baza curriculumului național dezvoltat (edițiile 2018-2019), a fost lansat concursul pentru editarea a 47 de titluri de manuale școlare. De asemenea, a fost elaborat și aprobat *Regulamentul cu privire la selectarea și achiziția manualelor școlare* (Ordinul nr. 300 din 29.04.2022 al ministerului educației și cercetării, publicat în Monitorul Oficial Nr. 135-140 din 06.05.2022, art. 514).

3.1.3. Studiarea limbilor străine în instituțiile de învățământ primar și secundar general

În anul de studii 2022-2023, limbile străine se studiază în 1217 instituții de învățământ primar și secundar general (Figura 10).

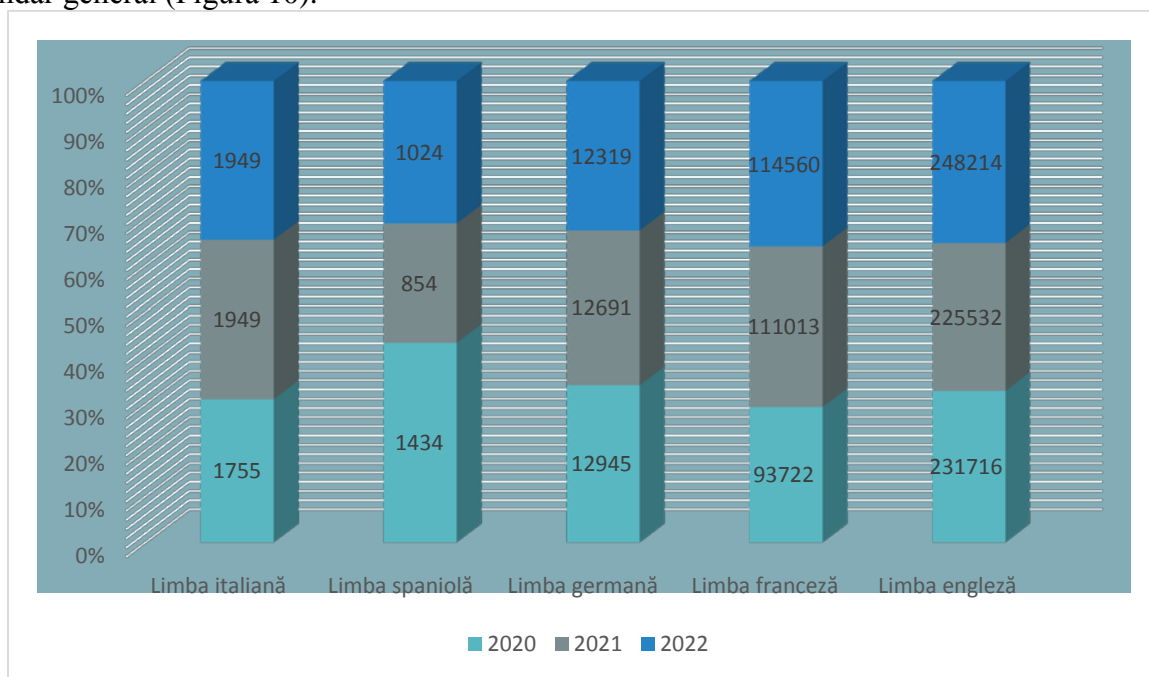

Figura 10. Numărul de elevi care studiază limbi străine

Din cele 1217 instituții de învățământ primar și secundar general:

- 1) Limba engleză I este studiată în 853 de instituții de învățământ din țară de către 234 296 de elevi în 10608 clase (cifra s-a majorat cu 0,94% comparativ cu anul de studii 2021-2022);
- 2) Limba engleză II este studiată în 200 de instituții de învățământ din țară de către 13918 elevi în 642 de clase;
- 3) Limba franceză I este studiată în 714 instituții de învățământ din țară de către 89491 de elevi în 4924 de clase (cifra s-a diminuat cu 1,36% comparativ cu anul de studii 2021-2022);
- 4) Limba franceză II este studiată în 237 de instituții de învățământ din țară de către 25069 de elevi în 1555 de clase;
- 5) Limba germană este studiată în 70 de instituții de învățământ din țară de către 12 319 elevi în 497 de clase (cifra s-a diminuat cu 0,15% comparativ cu anul de studii 2021-2022);
- 6) Limba spaniolă este studiată în 7 instituții de învățământ din țară de către 1024 de elevi în 41 de clase;
- 7) Limba italiană este studiată în 6 instituții de învățământ din țară de către 1949 de elevi în 64 de clase.

În anul de studii 2022-2023, a fost organizat și desfășurat Concursul Republican „A Chance, Une Chance, Eine Chance”, ediția II, 2022, în scopul valorificării competențelor lingvistice ale elevilor prin prisma activităților extrașcolare.

3.1.4. Admiterea elevilor în instituțiile de învățământ liceal

În sesiunea 2022, în învățământul liceal au fost admiși 13338 de elevi dintre care:

- 8524 la profilul umanist;
- 4305 la profilul real;
- 290 la profilul sport;
- 219 la profilul arte.

În anul 2022, rețeaua instituțiilor liceale este constituită din 336 de licee, dintre care:

1) conform amplasării geografice:

- 225 de licee în mediul urban;
- 111 licee în mediul rural.

2) conform limbii de instruire:

- 235 de licee cu instruire în limba română;
- 86 de licee cu instruire în limba rusă.
- 15 licee mixte.

3) conform indicatorilor de admitere în învățământul liceal (sesiunea 2022). 187 de licee (55,65% din numărul total de licee) au organizat învățământul liceal în baza a două clase de-a X-a, (în anul 2021- 151 de licee, în anul 2020 - 200 de licee, în anul 2019 - 190 de licee, în anul 2018 - 174 de licee, în anul 2017- 181 de licee).

În urma înmatriculării celor 407 elevi în perioada august - septembrie 2022, numărul liceelor cu admitere regulamentară a crescut cu 20 de licee (de la 167 la 187 de licee), iar numărul celor cu o singură clasă s-a micșorat de la 143 la 123, iar 13 licee nu au deschis clasa a X-a.

Analiza indicatorilor pentru ultimele sesiuni de admitere menționați supra este prezentată în Figura 11:

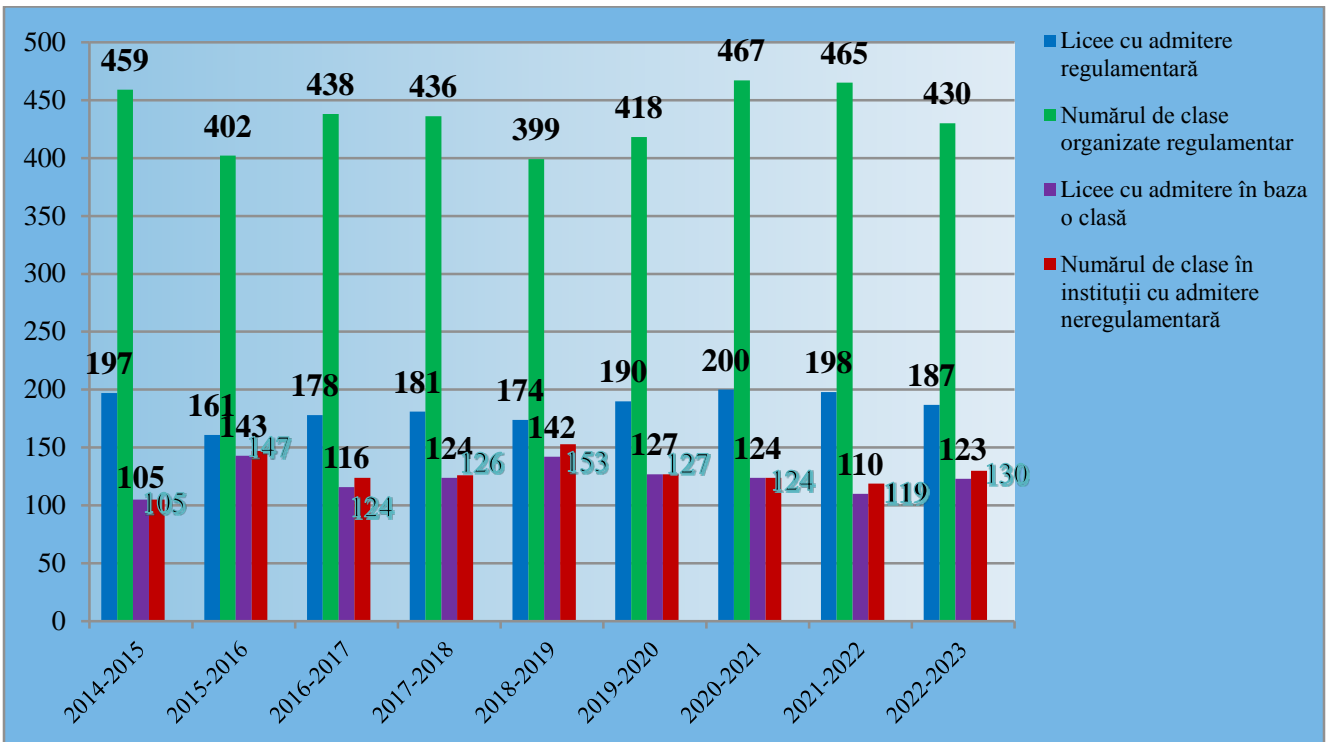

Figura 11. Analiza comparativă a încadrării absolvenților de gimnaziu în învățământul liceal

Rata de încadrare a elevilor în învățământul liceal, în ultimii trei ani de studii, se menține la \approx 46%, fiind în creștere. Deși numărul absolvenților de gimnaziu înmatriculați la studii liceale nu diferă mult de la un an la altul, se constată o creștere a procentajului din numărul total de absolvenți de gimnaziu (până la 4%). Menținerea acestor indicatori statistici constituie un reper privind perspectivele de dezvoltare a rețelei instituțiilor liceale din R. Moldova.

3.1.5. Încadrarea absolvenților de gimnaziu în liceu sau în câmpul muncii

În anul de studii 2021-2022 au absolvit învățământul gimnazial 30596 de elevi, dintre care 29869, au obținut certificat de studii gimnaziale (97,6%) și 727 – au primit certificat de audiere a studiilor gimnaziale (Tabelul 5).

Din numărul total de absolvenți,

continuă studiile – 27638 (90,3%):

- în clasa a X-a, în licee teoretice 12827 (41,93%), 14 (0,05%) – în liceele serale și 5 (0,02%) elevi repetă clasa;
- în învățământul profesional tehnic 13066 (42,70%), dintre care 8397 (27,4%) își continuă studiile în Colegii și Centre de excelență și în Școli profesionale 4669 (15,3%);
- peste hotarele țării 1251 (4,1%);
- la cursuri de scurtă durată 475 (1,5%).

Nedeterminați sau angajați în câmpul muncii avem 2958 (9,7%) de absolvenți, printre aceștia sunt:

- încadrați în câmpul muncii în țară – 649 (2,1%);
- încadrați în câmpul muncii peste hotarele țării - 385 (1,3%);
- nedeterminați 1924 (6,3 %) de absolvenți.

Tabelul 5. Repartizarea comparativă a încadrării absolvenților de gimnaziu la studii/ în câmpul muncii (date administrative, în perioada anilor 2017-2022):

Anul de studii	Numărul total de absolvenți	Își continuă studiile (nr. absolvenți/ %)	Dintre ei, își continuă studiile în			Încadrați în câmpul muncii (nr. absolvenți/ %)	Nedeterminați nr. de absolvenți (dintre ei sunt cu vârsta mai mică decât 16 ani)
			Licee teoretice (nr. absolvenți/ %)	Instituții de învățământ profesional tehnic (nr. absolvenți/ %)	Peste hotarele țării (nr. absolvenți/ %)		
2017-2018	30550	27493/90	12026/39,4	13999/45,8	1468/4,8	1153/3,8	1904 (274)
2018-2019	29947	27167/90,7	11967/39,96	13641/45,6	1559/5,2	1167/3,9	1613 (252)
2019-2020	30547	27572/90,3	13143/43,0	13454/44,0	975/3,2	794/2,6	2180 (269)
2020-2021	30471	27822/ 91,3	12880/42,3	13846/45,4	1096/3,6	816/2,7	1833 (294)
2021-2022	30596	27638/ 90,3	12841/42,4	13066/42,7	1251/4,1	1034/3,4	1924 (280)

3.2. Dezvoltarea cadrului normativ și de politici privind învățământul primar și secundar general (pe niveluri)

În vederea consolidării și dezvoltării cadrului normativ pentru învățământul primar și secundar general, au fost elaborate/aprobate următoarele acte normative și metodologice:

1) *Instrucțiunea cu privire la înscrierea copiilor în clasa I în anul de studii 2022-2023* (Ordinul nr.231 din 30.03.2022 al Ministrului educației și cercetării);

2) *Instrucțiunea privind completarea catalogului școlar, clasele I-IV, în anul de studii 2022-2023* (Ordinul nr. 336 din 18.05.2022 al Ministrului educației și cercetării);

3) *Planul-cadru pentru învățământul primar, gimnazial și liceal în anul de studii 2022-2023*, elaborat și aprobat prin Ordinul nr.123 din 28.02.2022 al Ministrului educației și cercetării, a inclus aspecte definitorii pentru asigurarea necesității în ajustarea politicilor curriculare la standardele educaționale naționale și internaționale, asigurarea continuității reformelor curriculare pe dimensiunea implementării curricula disciplinare, precum și în vederea valorificării profilului de formare al absolventului prin prisma finalităților educaționale și a sistemului de competențe. Documentul a fost distribuit în toate 33 de raioane și 2 municipii ale republicii;

4) *Reperele metodologice privind organizarea procesului educațional la disciplinele de studii și pe domeniul educației timpurii în anul de studii 2022-2023* (elaborate și plasate pe site-ul MEC, Ordinul nr.581 din 20.06.2022 al Ministrului educației și cercetării) fac parte din documentele școlare de tip reglator în care sunt specificate conținutul acțional și organizațional al procesului educațional la fiecare disciplină școlară din învățământul primar, gimnazial și liceal. Conținutul reperelor în anul de studii 2022-2023 presupune acțiuni specifice pentru organizarea procesului educațional și acțiuni preponderente referitoare la asigurarea mediului favorabil de integrare a elevilor în acest proces și prin prisma aspectelor specifice privind organizarea procesului educațional în contextul pandemiei;

5) *Implementate gradual 19 curricula disciplinare în învățământul gimnazial și 16 curricula disciplinare în învățământul liceal;*

6) *Regulamentul cu privire la selectarea și achiziția manualelor școlare* (Ordinul nr.300 din 29.04.2022 al Ministrului educației și cercetării, și publicat în Monitorul Oficial Nr. 135-140 din 06.05.2022, art. 514);

7) *Standardele pentru protecția și siguranța copiilor/elevilor în mediul online* (Ordinul nr. 985 din 07.10.2022 al Ministrului educației și cercetării);

8) *Ghidul de implementare a Standardelor pentru protecția și siguranța copiilor/elevilor în mediul online;*

9) *Instrucțiunea privind încadrarea în instituțiile de învățământ general din Republica Moldova a copiilor din familii refugiate din Ucraina* (Ordinul nr.178 din 15.03.2022 al Ministrului educației și cercetării);

10) *Reglementările privind remedierea deficiențelor de învățare pentru perioada de organizare a procesului educațional online în instituțiile de învățământ primar și secundar general* (circulara MEC nr.03/1-09/851 din 22.02.2022);

11) *Instrucțiunile privind completarea catalogului școlar în învățământul primar, gimnazial, liceal și extrașcolar* (Ordinul nr.336 din 18.05.2022 al Ministrului educației și cercetării);

12) *Ghidul învățătorului la disciplina Dezvoltare personală, clasele I-IV, tradus în limba rusă* (Ordinul nr.919 din 20.09.2022 al Ministrului educației și cercetării);

13) *Ghidul profesorului la disciplina Dezvoltare personală, clasele X-XII, tradus în limba rusă* (Ordinul nr. 919 din 20.09.2022 al ministrului educației și cercetării);

14) *Ghidul profesorului pentru implementarea curriculumului la disciplina Educație pentru societate (clasa a VIII-a);*

15) *Metodologia de evaluare prin descriptori la disciplina școlară Educație pentru societate. Clasele V-XII-a* (Ordinul nr.809 din 05.08.2022 al Ministrului educației și cercetării);

16) *Curriculumul pentru disciplina opțională Educație pentru socializare juridică. Clasa a XI-a* (Ordinul nr.948 din 27.09.2022 al Ministrului educației și cercetării);

17) *Curriculumul pentru disciplina opțională Chișinăul meu. Clasele I-XII-a* (Ordinul nr.948 din 27.09.2022 al Ministrului educației și cercetării);

18) *Curriculumul pentru disciplina opțională Relații armonioase în familie. Clasele VIII-IX-a* (Ordinul nr.948 din 27.09.2022 al Ministrului educației și cercetării);

19) *Curriculumul pentru disciplina opțională Educație electorală. Clasele a IX-X-a* (Ordinul nr.948 din 27.09.2022 al Ministrului educației și cercetării);

20) *Curriculumul pentru disciplina opțională STEM în Criminalistică. Clasele a VIII-IX-a, a X-XI-a* (Ordinul nr.948 din 27.09.2022 al Ministrului educației și cercetării);

21) *Spportul didactic la disciplina opțională Educație pentru socializare juridică. Clasa a XI-a* (Ghidul profesorului; Culegere de studii de caz; Caietul elevului);

22) *Spportul didactic la disciplina opțională Holocaust: istorie și lecții de viață. Clasele IX-X-a* (Ghidul profesorului; Caietul elevului);

23) *Spportul didactic „Organismul uman și sănătatea” pentru implementarea unității de învățare din curriculumul la disciplina Biologie, clasele VI-IX, tradus în limba rusă, publicat pe site-ul MEC și pus în aplicare.*

3.3. Asigurarea relevanței studiilor

1. Au fost elaborate, aprobate și publicate cinci programe pentru examenele naționale de absolvire a gimnaziului.
2. A fost elaborată și aprobată Hotărârea Guvernului nr.809/2022 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la modul de evaluare a gradului de cunoaștere a prevederilor Constituției Republicii Moldova și a limbii române pentru dobândirea cetățeniei Republicii Moldova și obținerea dreptului de ședere permanentă în Republica Moldova.
3. Au fost organizate și desfășurate cursuri de formare pentru cadrele didactice care participă în procesul de evaluare în cadrul examenelor naționale de absolvire a gimnaziului și în cadrul examenului național de bacalaureat, la care au participat 1787 de cadre didactice din ciclul gimnazial și 1707 cadre didactice din ciclul liceal.
4. A fost elaborată și aprobată Hotărârea Guvernului nr. 935/2022 cu privire la aprobarea Normativelor de timp și de cheltuieli pentru organizarea și desfășurarea examenelor naționale de absolvire în învățământul general și abrogarea unei hotărâri a Guvernului.
5. A fost elaborată și aprobată Hotărârea Guvernului nr. 934/2022 pentru modificarea Regulamentului cu privire la susținerea elevilor dotați, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 17/2006.
6. A fost organizată Testarea de Bază PISA 2022 care a fost desfășurată pentru prima dată la calculator.

În scopul asigurării relevanței studiilor, în anul 2022 a continuat procesul de implementare graduală a curricula la disciplinele școlare în învățământul gimnazial și liceal.

Au fost realizate activități în baza proiectului „Reforma Învățământului din Moldova” (PRIM) pentru achiziționarea echipamentelor de dotare a laboratoarelor de fizică, chimie și biologie din cadrul a 160 de instituții de învățământ secundar general din țară.

A fost dezvoltat conceptul selectării disciplinelor școlare pentru tezele semestriale, astfel, în anul de studii 2022-2023, începând cu sesiunea de iarnă, elevii de liceu din clasele X-XII au avut posibilitatea să selecteze o disciplină la solicitare din lista disciplinelor studiate. Acest fapt pune accent pe posibilitatea de urmare a unui traseu profesional de dezvoltare propriu al elevilor. Propunerile de dezvoltare a conceptului menționat au fost consultate cu cadre didactice și de conducere din instituțiile de învățământ general și au fost introduse în Planul-cadru pentru învățământul primar, gimnazial și liceal (Ordinul nr.123 din 28.02.2022 al Ministrului educației și cercetării).

Pentru realizarea corectă și în timp a tuturor acțiunilor preconizate pentru desfășurarea sesiunii de examene 2022, a fost elaborat cadrul normativ privind organizarea și desfășurarea examenelor naționale de absolvire a programelor de studii în învățământul general, sesiunea de examene 2022.

Prin Ordinul nr.1542/2021 al Ministrului educației și cercetării au fost constituite 7 grupuri de lucru, abilitate cu responsabilitate de elaborare a materialelor de examene, pentru testarea națională în învățământul primar, 5 grupuri pentru examenele naționale de absolvire a gimnaziului și 37 de grupuri pentru examenul național de bacalaureat. Grupurile de lucru au elaborat 207 teste și bareme de corectare.

Prin Ordinul nr. 1360/2022 al Ministrului educației și cercetării a fost aprobat Programul de desfășurare a sesiunii de examene 2022, pentru evaluările naționale în învățământul general. În scopul organizării și desfășurării eficiente a examenelor naționale de absolvire în sesiunea 2022, prin elaborarea, administrarea și verificarea instrumentelor de evaluare a fost organizată, în luna februarie, testarea pe eșantion reprezentativ a materialelor de examen. La testare au participat 11912 elevi din 341

de instituții de învățământ din cele 35 de raioane/municipii: la ciclul primar – 2571 de elevi din 65 de instituții de învățământ; la ciclul gimnazial – 3310 elevi din 101 instituții de învățământ; la ciclul liceal – 6031 de elevi din 175 de instituții de învățământ.

Conform Programului de desfășurare a sesiunii de examene 2022, testarea națională în învățământul primar a fost organizată și desfășurată în perioada 05.05.2022 – 19.05.2022. La această testare au participat 31 957 de elevi ai claselor a IV-a. Testarea națională în învățământul primar s-a organizat la următoarele discipline școlare: limba de instruire, matematica, limba și literatura maternă, limba și literatura română pentru elevii din clasele alolingve. Repartizarea calificativelor pe fiecare tip de subiect este prezentată în tabelul de mai jos:

Tipuri de subiecte	Foarte bine	Bine	Suficient	Insuficient	Total
Matematica	14.300	13.134	4.064	7	31.505
Limba și literatura română (școala națională)	11.718	11.066	2.799	6	25.589
Limba și literatura rusă (școala alolingvă)	2.718	2.568	626	1	5.913
Limba și literatura română (școala alolingvă)	2.187	2.420	1315	4	5.926
Limba și literatura ucraineană	94	128	58	0	280
Limba și literatura bulgară	193	218	58	0	469
Limba și literatura găgăuză	484	579	191	0	1.254

Sesiunea de bază din cadrul examenelor naționale de absolvire a gimnaziului a fost organizată și desfășurată în perioada 02.06.2022 – 13.06.2022. Au fost admiși la susținerea examenelor naționale de absolvire a gimnaziului 29 544 de elevi. Rata de promovare și distribuția absolvenților de gimnaziu în funcție de media obținută sunt prezentate în tabelul de mai jos:

Candidați admiși la examene	Au promovat examenele	Dintre aceștia, cu media examenului de absolvire a gimnaziului						Nr. de candidați respinși	Nota medie
		10	[9,99-9]	[8,99-8]	[7,99-7]	[6,99-6]	[5,99-5]		
29544	29.185	316	2.578	6.425	8.030	7.324	4.512	359	6,83
	98,78%	1,07%	8,73%	21,75%	27,18%	24,79%	15,27%	1,22%	

Responsabilitatea pentru corectitudinea organizării și desfășurării sesiunii de examene pentru absolvirea gimnaziului revine comisiilor raionale/municipale de examene, în competența cărora a fost asigurarea monitorizării acestui proces în fiecare instituție de învățământ din subordine cu candidați la absolvire, constituirea comisiilor raionale/municipale de evaluare și monitorizarea activității acestora.

Sesiunea de baza a examenului național de bacalaureat a fost organizată și desfășurată în perioada 03.06.2022 – 21.06.2022. La examenul național de bacalaureat, sesiunea 2022, au fost admiși 17.709 candidați, dintre care 11.070 de candidați din licee teoretice, 4.184 de candidați din colegii/centre de excelență, 221 de candidați din universități, 146 de candidați care s-au înscris în regim de externat și 2.088 de restanțieri din sesiunile anterioare. Urmare a desfășurării sesiunii de bază și a celei suplimentare din cadrul examenului național de bacalaureat, rata de promovare a absolvenților din licee a fost de 91,87%. Astfel, din cei 11.070 de liceeni, 10.170 au promovat examenul național de bacalaureat. Mai mult de jumătate dintre candidații din colegii și centre de excelență au promovat examenul național de bacalaureat. Astfel, din cei 4.184 de candidați admiși la sesiune, 2.159 au promovat examenul, rata de promovare a absolvenților din colegii și centre de excelență fiind de

51,60%. Din cei 221 de candidați înscriși din universități, 133 au promovat examenul național de bacalaureat, ceea ce reprezintă 60,18%. Rata de promovare a candidaților care s-au înscris în regim de externat este de 34,24%. Astfel, din cei 146 de candidați, 50 au promovat examenul național de bacalaureat. Din cei 2.088 de restanțieri înscriși din sesiunile anterioare, 365 de candidați au promovat examenul, ceea ce constituie 17,48%. Rata totală de promovare a examenului național de bacalaureat în sesiunea 2022 este de 72,71%. Media mediilor la examenul național de bacalaureat este 7,25 pentru absolvenții din liceele teoretice, comparativ cu 7,19 în 2021. În ultimii ani rata de promovare în licee a crescut cu circa 20 de puncte procentuale, de la 71,39% în 2014 la 91,87% în 2022 (Figura 12).

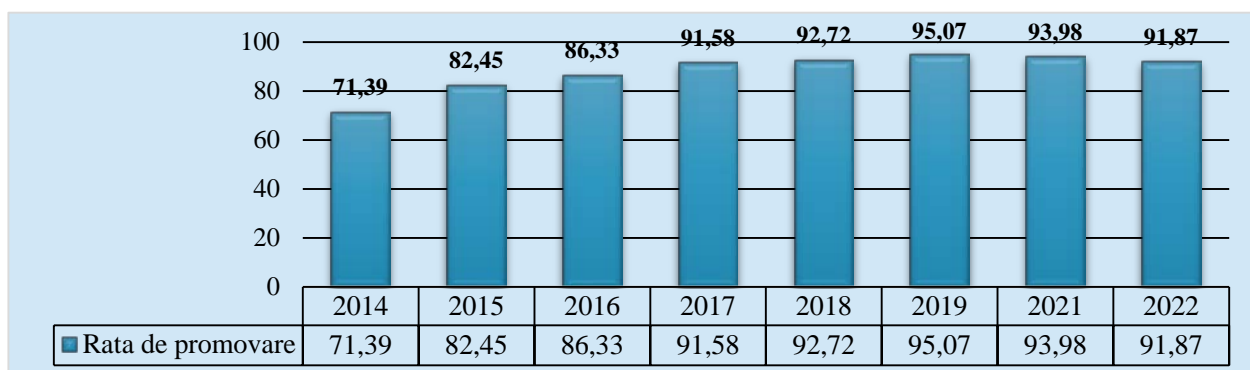

Figura 12. Rata de promovare a absolvenților din licee

Media aritmetică a mediilor la examenul național de bacalaureat pentru absolvenții din licee s-a majorat constant în ultimii ani. Astfel, în sesiunea 2022 aceasta a reprezentat valoarea de 7,25 care a crescut cu circa 0,62 puncte față de media înregistrată în sesiunea 2014 (Figura 13).

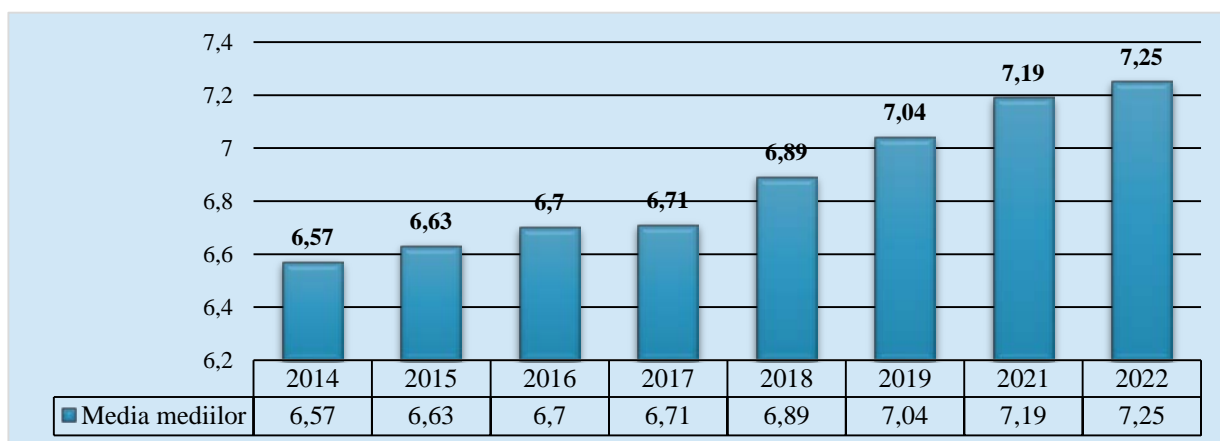

Figura 13. Media mediilor la examenul de bacalaureat pentru absolvenții din licee

Calitatea studiilor diferă semnificativ de la o instituție la alta, pentru toate tipurile de instituții. Se constată o discrepanță între ratele de promovare a candidaților din liceele teoretice în funcție de instituție. Din cele 319 licee teoretice, care au avut candidați care au finalizat treapta liceală în 2022, în 95 (sau circa 30%) de licee rata de promovare, pentru această categorie de candidați, a fost de 100%, în 206 (sau 64,57%) de licee rata de promovare a fost de cel puțin 90%, ceea ce reprezintă și rata medie

de promovare pe țară pentru acest tip de instituții. În 19 licee rata de promovare este mai mică de 70%. Șaptesprezece licee au demonstrat rezultate foarte bune, având media la examenul național de bacalaureat mai mare sau egal cu 8,00. Există 57 de licee în care media este mai mare sau egală decât 7,5, iar în 167 de licee este atestată o medie mai mare sau egală cu 7,00. În 35 de licee media este mai mică de 6,5, și doar într-un singur liceu s-a înregistrat o medie mai mică decât 6.

Se constată o discrepanță între ratele de promovare a candidaților din colegii/centre de excelență în funcție de instituție: cea mai mare rată de promovare este de 86,95%, iar cea mai mică – 0%. O rată de promovare de cel puțin 80% a fost atestată în 7 colegii/centre de excelență, iar o rată de promovare mai mică de 50% - în 24 de colegii/centre de excelență. În 25 (sau 53,19%) de colegii/centre de excelență a fost înregistrată o rată de promovare mai mare decât rata medie de promovare pe țară pentru acest tip de instituții.

Cinci din cele 47 de colegii/centre de excelență au înregistrat o medie la examenul național de bacalaureat mai mare decât 7. În 21 de colegii/centre de excelență media la examenul național de bacalaureat este mai mare sau egală cu 6,5. În 5 colegii media este mai mică de 6.

Se constată o discrepanță și între ratele de promovare a candidaților din universități (9 universități) în funcție de instituție: cea mai mare rată de promovare este de 95%, iar cea mai mică – 0%. O rată de promovare mai mică de 50% se atestă în 6 universități.

Totodată, în anul de studii 2021-2022, numărul de elevi, care au promovat examenele cu recunoaștere internațională pentru certificarea competențelor lingvistice în limbi străine, a constituit 1.596, aceștia obținând nota „10” (zece), din oficiu, la proba de examen la limba străină din cadrul examenului național de bacalaureat. Acest număr de elevi a fost cel mai mare începând cu sesiunea 2015 (Figura 14).

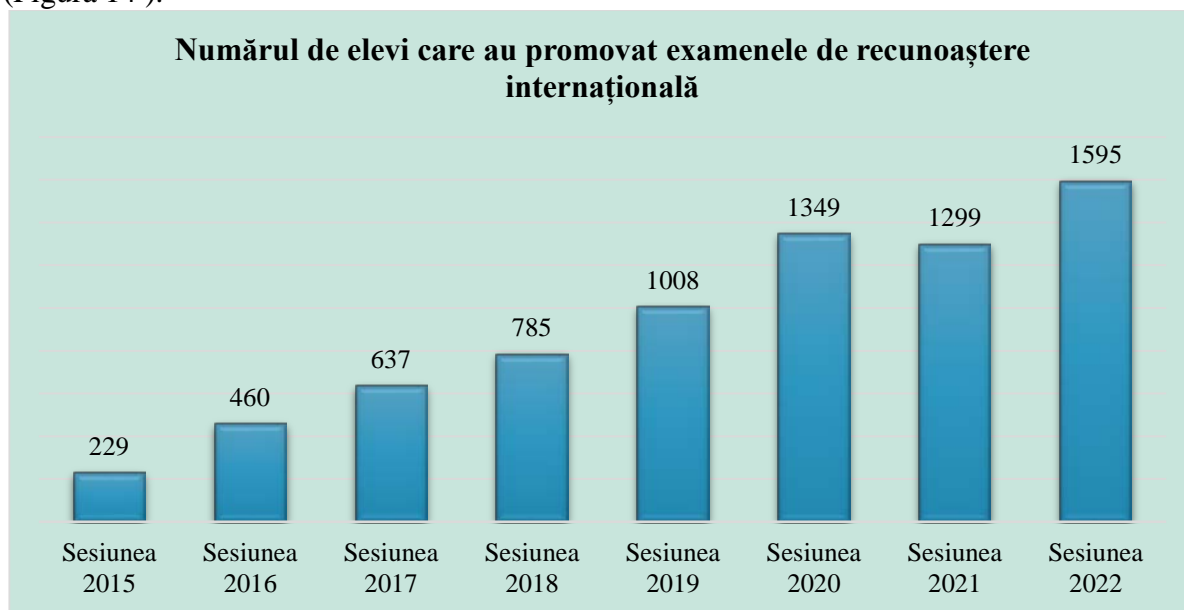

Figura 14. Numărul de elevi care au promovat examenele de recunoaștere internațională în perioada 2015-2022)

Agenția Națională pentru Curriculum și Evaluare a elaborat și a publicat raportul *Examene și Evaluări naționale 2022*. Documentul conține date complexe și analiza rezultatelor evaluărilor finale la toate treptele de școlarizare – învățământ primar, gimnazial și liceal. Totodată, raportului conține o

prezentare a evoluției rezultatelor examenului național de bacalaureat pentru sesiunile din anii 2014-2022.

În contextul modernizării *Curriculumului Național la disciplinele școlare* și în corespundere cu prevederile *Regulamentului cu privire la examenele naționale de absolvire a gimnaziului*, Agenția Națională pentru Curriculum și Evaluare a elaborat Programele pentru examenele naționale de absolvire a gimnaziului. În perioada septembrie – octombrie 2022, Programele pentru examen au fost supuse consultărilor publice, fiind publicate pe site-ul Agenției Naționale pentru Curriculum și Evaluare. Ulterior, în cadrul ședinței Comisiei Naționale de Examine din data de 24 noiembrie 2022, au fost aprobate programele pentru examene la disciplinele: Matematica, Limba și literatura română, Limba și literatura rusă, Istoria românilor și universală, Limba și literatura română (alolingvi).

În scopul îmbunătățirii procesului de evaluare în cadrul examenelor naționale de absolvire cu suportul proiectului „Reforma Învățământului în Moldova (PRIM)”, în perioadele februarie – mai, octombrie-noiembrie 2022 au fost organizate și desfășurate cursuri de formare pentru cadrele didactice care participă în procesul de evaluare în cadrul examenelor naționale de absolvire a gimnaziului și în cadrul examenului național de bacalaureat. La formări au participat 1787 de cadre didactice din ciclul gimnazial și 1707 de cadre didactice din ciclul liceal.

În scopul sporii calității organizării și desfășurării examenelor naționale de absolvire, Agenția Națională pentru Curriculum și Evaluare a elaborat și prezentat spre aprobarea proiectul hotărârii de Guvern *cu privire la normativul de timp și de cheltuieli pentru organizarea și desfășurarea examenelor naționale în învățământul general și abrogarea unei hotărâri a Guvernului* (aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 935/2022).

PISA (Programul Internațional de Evaluare a Elevilor) reprezintă un program de evaluare internațională, lansat în anul 1997 de către Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică, care evaluează o dată la trei ani competențele elevilor cu vârsta de 15 ani, la trei domenii de bază: *citire/lectură, matematică și științe*. Pentru testarea PISA 2022 cele trei domenii de bază au fost completate cu un domeniu nou: *gândirea creativă*. Testele PISA sunt concepute pentru a măsura abilitățile elevilor de a aplica cele învățate în situații reale, prima testare desfășurându-se în anul 2000. Republica Moldova participă în cadrul acestui program de evaluare internațional începând cu anul 2009 (PISA 2009+, PISA 2015, PISA 2018).

În perioada martie - mai 2022, Agenția Națională pentru Curriculum și Evaluare a organizat și desfășurat Testarea de Bază PISA 2022, la care au participat circa 6.700 de elevi din 270 de instituții de învățământ din toate raioanele și municipiile republicii. Pentru prima dată, R. Moldova a desfășurat testarea de bază la calculator. În perioada iunie – octombrie, a avut loc prelucrarea datelor, instruirea profesorilor evaluatori, evaluarea online a lucrărilor și transmiterea datelor către organizatorii internaționali ai testării PISA. Rezultatele Testării de Bază PISA 2022 vor fi făcute publice în luna decembrie 2023.

3.4. Organizarea activităților de susținere a elevilor capabili de performanțe înalte din învățământul general

În anul de studii 2021-2022, Agenția Națională pentru Curriculum și Evaluare a organizat și desfășurat, în perioada februarie – mai 2022, 18 olimpiade republicane și 2 concursuri de proiecte la care au participat peste 3500 de elevi din toate raioanele republicii. Din cauza situației pandemice cauzată de virusul SARS-CoV 2, a fost emis Ordinul nr. 1700/2021 al Ministrului educației și cercetării prin care a fost aprobată *Instrucțiunea cu privire la organizarea și desfășurarea olimpiadelor republicane în anul de studii 2021-2022, în contextul epidemiologic de COVID-19*. Astfel, concursurile de proiecte au fost organizate în format online, iar olimpiadele republicane au fost organizate în trei

zone (zona Nord în mun. Bălți, zona Centru în mun. Chișinău, zona Sud în mun. Comrat), cu durata concursului de una singură zi.

Urmare a desfășurării olimpiadelor republicane, Agenția Națională pentru Curriculum și Evaluare, împreună cu Consiliile Olimpice Republicane, au organizat și desfășurat 11 baraje (33 de probe) de selecție a loturilor olimpice naționale pentru participare la 15 olimpiade și concursuri regionale și internaționale din totalul de 19 olimpiade și concursuri regionale și internaționale aprobate spre delegare. Menționăm că, din cauza situației pandemice sau din alte motive obiective, 4 olimpiade regionale și internaționale nu au fost desfășurate în anul 2022. În rezultatul participării loturilor olimpice naționale la cele 15 olimpiade și concursuri regionale și internaționale, Republica Moldova a obținut 51 de medalii și premii, dintre care: 8 medalii de argint, 31 de medalii de bronz, 10 mențiuni de onoare și 2 premii III. La disciplina matematica au fost obținute 20 de premii, la fizică – 10 premii, la informatică – 9 premii, la științe – 5 premii, la chimie – 4 premii, la biologie – 1 premiu, la științe și inginerie – 2 premii.

La data de 20 decembrie 2022 a fost organizată Gala Olimpicilor 2022, în cadrul căreia au fost premiați elevii care au obținut performanțe în cadrul olimpiadelor regionale și internaționale și profesorii animatori ai acestora. Valoarea totală a premiilor oferite elevilor și cadrelor didactice în acest an constituie 710.000 lei.

Totodată, în vederea asigurării bunei organizări a olimpiadelor raionale/municipale și republicane, Agenția Națională pentru Curriculum și Evaluare a elaborat și prezentat spre aprobare proiectul hotărârii de Guvern *privind modificarea Regulamentului cu privire la susținerea elevilor dotați, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 17/2006* (aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 934/2022).

3.5. Diversificarea ofertei de cursuri opționale

În anul de studii 2022-2023, oferta educațională din *Planul-cadru pentru învățământul primar, gimnazial și liceal*, a fost suplimentată cu 3 discipline opționale pentru învățământul gimnazial și liceal, propuse elevilor pentru selectare și dezvoltarea unor competențe transversale.

Pe parcursul anului 2022, au fost elaborate și aprobate în cadrul ședințelor cu membrii Consiliului Național pentru Curriculum, alte curricula pentru 5 discipline opționale, și anume:

- Curriculumul pentru disciplina opțională STEM în Criminalistică. Clasele a VIII-IX-a, a X-XI-a (Ordinul nr.948 din 27.09.2022 al Ministrului educației și cercetării);
- Curriculum pentru disciplina opțională *Educație pentru socializare juridică*. Clasa a XI-a (Ordinul nr.948 din 27.09.2022 al Ministrului educației și cercetării);
- Curriculum pentru disciplina opțională *Chișinăul meu*. Clasele I-XII-a (Ordinul nr.948 din 27.09.2022 al Ministrului educației și cercetării);
- Curriculum pentru disciplina opțională *Relații armonioase în familie*. Clasele VIII-IX-a (Ordinul nr.948 din 27.09.2022 al Ministrului educației și cercetării);
- Curriculum pentru disciplina opțională *Educație electorală*. Clasele a IX-X-a (Ordinul nr.948 din 27.09.2022 al Ministrului educației și cercetării).

3.6. Raționalizarea/Reorganizarea rețelei instituțiilor de învățământ general

A fost monitorizat procesul de restructurare a instituțiilor de învățământ general pe parcursul anului de studii 2021-2022, 2022-2023 (semestrul I). Semestrial a fost evaluată rețeaua instituțiilor de învățământ general la nivel de raion/municipiu și colectate date din teritorii despre deciziile luate la nivelul APL privind restructurarea rețelei școlare.

În anul 2022, conform competențelor de fondatori, autoritățile APL au luat decizii privind:

- 1) Lichidarea a *11 instituții* de învățământ secundar general, inclusiv:
 - 6 școli primare-grădiniță;
 - 2 școli primare;
 - 2 gimnazii;
 - 1 filială.
- 2) Reorganizarea a *14 instituții* de învățământ secundar general, inclusiv:
 - 3 - reorganizate din liceu în gimnaziu;
 - 3 - reorganizate din gimnaziu în școală primară;
 - 2 - reorganizate din gimnaziu în complex educațional;
 - 2 - reorganizate din școală primară în școală primară-grădiniță;
 - 1 – reorganizată din gimnaziu-grădiniță în gimnaziu;
 - 1 - reorganizată din școală primară-grădiniță în școală primară;
 - 1 - reorganizată din gimnaziu în filială;
 - 1 - reorganizată din gimnaziu în școală mică (ce nu poate fi închisă).

3.7. Modernizarea infrastructurii și a bazei tehnico-materiale a instituțiilor de învățământ general

Pe parcursul anului 2022, Ministerul Educației și Cercetării a monitorizat, conform competențelor, situația cu privire la asigurarea condițiilor necesare de activitate a instituțiilor de învățământ general, și anume:

- pregătirea instituțiilor către noul an de studii, către sezonul rece, în contextul crizei energetice din Republica Moldova în perioada toamnă-iarnă 2022 (asigurarea cu combustibil solid și surse alternative de energie (generatoare electrice ș.a.);
- asigurarea condițiilor de igienă și sanitație, în conformitate cu prevederile actelor normative în vigoare;
- transportarea elevilor la și de la instituțiile de învățământ;
- actualizarea necesităților de renovare/construcție a blocurilor sanitare, a apeductului în instituțiile de învățământ general (conform datelor OLSDÎ prezentate în anii 2021-2022).

În același timp, au fost achiziționate echipamente TIC și echipamente specifice moderne pentru dotarea laboratoarelor de fizică, biologie și chimie din cadrul a 160 de instituții de învățământ general, în baza Proiectului Reforma Învățământului în Moldova (PRIM).

3.8. Prevenirea și diminuarea abandonului școlar

Pe parcursul anului 2022, Ministerul Educației și Cercetării a realizat un șir de activități privind prevenirea și diminuarea abandonului școlar, și anume:

- a fost monitorizat procesul de implementare a *Instrucțiunii și a Planului de acțiuni privind prevenirea și combaterea abandonului școlar și absenteismului în învățământul general* (aprobat prin Ordinul nr.559 din 12 iunie 2015 al Ministrului Educației);

- au fost colectate și analizate datele oferite de OLSDÎ, referitoare la școlarizarea obligatorie a copiilor cu vârsta de până la 16 ani, la începutul și finele semestrului II al anului de studii 2021-2022;

- la 31 mai 2022, a fost atestată o diminuare ușoară a numărului de copii neșcolarizați – 45 de copii (0,015%), comparativ cu 50 de copii (0,016%), în anul de studii 2020-2021;

- au fost analizate notele informative prezentate de OLSDÎ privind abandonul școlar. Astfel, la 31 mai 2022, un număr de 224 de copii (0,076%) erau în situația de abandon școlar, în creștere cu 19 copii, comparativ cu datele de la sfârșitul anului de studii 2020-2021. Din numărul total de elevi în situația de abandon școlar - 65 de copii erau de etnie romă.

Cu suportul Reprezentanței UNICEF Moldova, de către un expert național angajat, a fost efectuată analiza rezultatelor unui studiu realizat privind profilul elevilor care abandonează școala și al celor neîncadrați după absolvirea studiilor gimnaziale. Scopul general al activității a constat în monitorizarea situației pe dimensiunile școlarizării elevilor și abandonului școlar în instituțiile de învățământ general, precum și eficientizarea mecanismului de prevenire și reducere a abandonului școlar sau absenteismului frecvent în învățământul obligatoriu. În cadrul studiului au fost identificate profilurile copiilor, adolescenților care sunt în afara școlii, sau riscă să renunțe la studii și să părăsească timpuriu școala. De asemenea, au fost elaborate recomandări pentru dezvoltarea cadrului legal cu privire la prevenirea și combaterea abandonului școlar și absenteismului.

3.9. Integrarea socio-lingvistică a reprezentanților minorităților etnice și a migranților

3.9.1. a) Integrarea socio-lingvistică a elevilor

În vederea asigurării învățământului pentru minoritățile naționale și extinderea dialogului intercultural, pe parcursul anului de studii 2022-2023, au fost întreprinse următoarele acțiuni:

- a fost extins Proiectul „Integrarea sociolingvistică a elevilor alolingvi prin majorarea numărului de discipline școlare studiate în limba română” în școlile alolingve. În 49 de instituții de învățământ general, în cadrul proiectului, elevi alolingvi din 180 de clase studiază 10 discipline școlare în limba română, predate de către 105 cadre didactice;

- a fost extins numărul instituțiilor de învățământ general până la 49 de instituții (suplimentar cu o instituție) în baza programului „Integrarea sociolingvistică a elevilor alolingvi prin extinderea numărului de discipline școlare studiate în limba română”;

- au fost dotate și completate cu materiale didactice 208 instituții de învățământ general pentru a completa cabinetele de limba și literatura română în instituțiile cu predare în limbile minorităților naționale;

- a fost organizat și desfășurat concursul republican „*Limba noastră-i o comoară*”, ediția a VI-a, 2022;

- au fost organizate seminare republicane de formare pentru cadrele didactice care predau limba și literatura română în instituțiile de învățământ cu predare în limbile minorităților naționale cu tematica: „*Aspecte conceptuale cu privire la implementarea Curriculumului Național la disciplina școlară Limba și literatura română*” și „*Lectura – factor important în formarea și dezvoltarea personalității elevului*”;

- a fost elaborat proiectul Programului Național privind învățarea limbii române de către minoritățile naționale, inclusiv populația adultă, pentru anii 2023-2025.

3.9.1. b) Consolidarea relațiilor interetnice

Pe parcursul anului de studii 2021-2022, în scopul consolidării relațiilor interetnice și asigurării drepturilor minorităților naționale, la nivelul învățământului general au fost realizate următoarele activități:

- a fost organizat și desfășurat Seminarul republican „*Modalități de consolidare a relațiilor interetnice și educația interculturală în instituțiile de învățământ general*”;

- a fost organizată masa rotundă și prezentat raportul „*Incluziunea socială a romilor din Republica Moldova și combaterea discriminării*”;
- au fost organizate și desfășurate 6 Ateliere de lucru „*Dezvoltarea politicilor și programelor de educație bilingve/multilingve*”;
- s-a desfășurat cel de-al XIX-lea Forum al instituțiilor de învățământ cu numele A. Pușkin;
- a fost organizat și monitorizat Proiectul educațional „*Parteneriatul prietenos - Cheia integrării de succes*” care este implementat de Asociația profesorilor de Limbă Ucraineană „Promini” - Республіканська Асоціація вчителів української мови "Промінь" și finanțat de UNHCR, Agenția ONU pentru Refugiați;
- a fost organizat și desfășurat Atelierul de lucru pentru eficientizarea implementării curriculumului „*Istoria, cultura și tradițiilor romilor din Republica Moldova*”;
- au fost organizate și desfășurate 4 seminare metodice (online) în vederea eficientizării implementării curriculumului la disciplina Limba și literatura rusă (ediția 2019) cu participarea autorilor curriculumului;
- au fost elaborate materiale didactice pentru implementarea disciplinei „*Istoria, cultura și tradițiile romilor din Republica Moldova*”;
- a fost elaborat Proiectul *Programului pentru anii 2022 – 2025 privind implementarea Strategiei de consolidare a relațiilor interetnice în Republica Moldova pentru anii 2017-2027* (domeniul - Educație);
- a fost elaborat *Programul pentru susținerea populației de etnie romă pentru anii 2022 - 2025*, aprobat prin HG 576/2022 (domeniul - Educație);
- a fost organizat și desfășurat workshop-ul (online) în comun cu administrația gimnaziului din s. Vulcănești, raionul Nisporeni și LT s. Zîrnești din raionul Cahul cu privire la studierea disciplinei „*Istoria, cultura și tradițiile romilor din Republica Moldova*”;
- s-a participat la elaborarea *Regulamentului cu privire la evaluare bibliotecilor din cadrul instituțiilor de învățământ*;
- s-a participat la activitățile Comisiei de evaluare a bibliotecilor din instituțiile de învățământ (școli, gimnazii, licee), în comun cu Ministerul Culturii (Ordinul nr.200 din 07.10.2022 al Ministrului Culturii);
- a fost dezvoltată unitatea de conținut nouă pentru disciplina opțională „*Cultura bunei vecinătăți*” - *copiii din Ucraina lângă noi*;
- a fost organizat și s-a participat la webinarul „*Cultura bunei vecinătăți – actualizări curriculare*” în comun cu angajați ai Centrului educațional Pro - Didactica și GPPAC (Parteneriatul global pentru prevenirea conflictelor armate);
- a fost organizat și s-a desfășurat programul de formare continuă a cadrelor didactice la disciplina opțională „*Cultura bunei vecinătăți – actualizări curriculare*”, în comun cu Centrul educațional Pro - Didactica;
- a fost elaborat *Ghidul metodologic de activitate a mediatorului comunitar* (domeniul Educație) în cooperare cu societatea civilă romă (AO „Tărnă Rom”) cu sprijinul Consiliul Europei (HG nr. 576/2022) și oferă asistență metodologică în procesul de implementare;
- a fost oferită asistență pentru administratorul site-ului *Dopomoga.gov.md* în traducerea tuturor materialelor în limbile rusă și ucraineană.

3.9.2. Examenale de cunoaștere a prevederilor Constituției Republicii Moldova și a limbii de stat pentru dobândirea cetățeniei și obținerii permisului de ședere permanentă în Republica Moldova

La 23 noiembrie 2022 a fost aprobată Hotărârea Guvernului nr.809/2022 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la modul de evaluare a gradului de cunoaștere a prevederilor Constituției Republicii Moldova și a limbii române pentru dobândirea cetățeniei Republicii Moldova și obținerea dreptului de ședere permanentă în Republica Moldova.

Pe parcursul anului 2022, au fost organizate 7 examene de cunoaștere a prevederilor Constituției Republicii Moldova și a limbii române pentru dobândirea cetățeniei și obținerii permisului de ședere permanentă în Republica Moldova din cele 10 planificate conform orarului stabilit.

Ca urmare a promovării examenelor, au fost perfectate 47 de confirmări pentru candidații, care au susținut examenul de cunoaștere a limbii române pentru obținerea permisului de ședere permanentă în R. Moldova și 115 confirmări pentru candidații, care au susținut examenul de cunoaștere a prevederilor Constituției Republicii Moldova și a limbii române pentru dobândirea cetățeniei R. Moldova. În anul 2022, pentru susținerea examenelor de evaluare a gradului de cunoaștere a prevederilor Constituției Republicii Moldova și a limbii române pentru dobândirea cetățeniei și obținerii dreptului de ședere permanentă în R. Moldova s-au înscris peste 350 de candidați.

3.10. Promovarea și asigurarea educației incluzive

Pe parcursul anului 2022, cu sprijinul Proiectului „Reforma Învățământului în Moldova”, a fost elaborat un set de software de specialitate care include circa 200 de lecții digitale pentru disciplinele matematică, limba și literatura română pentru clasele I-V, care sunt utilizate de cadrele didactice de sprijin și psihopedagogii care lucrează cu elevii cu cerințe educaționale speciale și/sau dizabilități din 100 de instituții de învățământ general. Astfel, s-a generat nu doar accesibilizarea instituțiilor de învățământ prin echipamente specializate și materiale de predare și învățare pentru elevii cu dizabilități și/sau nevoi educaționale speciale, dar și un exercițiu amplu de dezvoltare de competențe a tuturor specialiștilor care lucrează cu acești elevi, astfel:

- 2114 elevi cu dizabilități și/sau cerințe educaționale speciale din cele 100 de centre de resurse pentru educație incluzivă *beneficiază de proces educațional individualizat* prin utilizarea echipamentelor specializate și materiale de predare și învățare adecvate necesităților acestora, precum și de circa 200 de lecții digitale pentru disciplinele matematică, limba și literatura română pentru clasele I-V;
- selectarea echipamentelor specializate și materialelor de predare și învățare a generat o colaborare profesională a experților internaționali cu specialiștii Centrului Republican de Asistență Psihopedagogică într-un domeniu inedit pentru procesul educațional – *tehnologie asistivă în educație*;
- dotarea a 100 de școli cu echipamente *a dezvoltat mecanisme de monitorizare și mentorat* privind utilizarea a echipamente specializate și materiale de predare și învățare către centrele de resurse pentru educație incluzivă (circa 200 de cadre didactice implicate în 8 sesiuni pe formare și mentorat în cele 100 de școli vizate organizate de către Centrul Republican de Asistență Psihopedagogică);
- elaborarea celor 200 de lecții digitale *a generat un proces inedit de dezvoltare a competențelor* în crearea a unui software de specialitate în domeniul educației incluzive prin implicarea experților internaționali, a specialiștilor din cadrul Centrului Republican de Asistență Psihopedagogică și a cadrelor didactice din școli;

- licența sistemului de management al învățării - platforma CoffeLMS de gestionare a celor 200 de lecții digitale, prin mecanismul de administrare, *face accesibilă utilizarea resurselor didactice* utilizate în dependență de necesitățile elevilor cu dizabilități și/sau nevoi educaționale speciale, dar și evidența utilizatorilor (elevi, profesori), iar setul de ghiduri pentru cadru didactic și elevi elaborat în cadrul proiectului, facilitează utilizarea acestuia de către beneficiari;
- cele 230 de licențe perpetue LIVRESQ Pro, accesate de la www.livresq.com (o platformă integrată pentru realizarea, publicarea, editarea, consultarea și gestiunea online a manualelor, cărților și materialelor digitale interactive), *oferă posibilitatea pentru cadrele didactice și specialiștii structurilor de asistență psihopedagogică dezvoltare și adaptare continuă a materialelor didactice pentru elevii cu dizabilități și/sau nevoi educaționale speciale de către cadrele didactice, sporind astfel numărul lecțiilor digitale adaptate la necesitățile individuale ale elevilor;*
- lecțiile digitale elaborate, crearea platformei CoffeLMS, 4 sesiuni de formare de utilizare a resurselor, procesul de pilotare a materialelor elaborate *au determinat antrenarea într-un proces de dezvoltarea competențelor în domeniul tehnologiilor informaționale*, dar și a elaborării de materiale didactice digitale a circa 240 de cadre didactice și specialiști din cadrul structurilor de asistență psihopedagogică.

Proiectul „Reforma Învățământului în Moldova” a sprijinit, de asemenea, dezvoltarea de module aprofundate de educație specială pentru a pregăti personalul de sprijin didactic și psihopedagogi care lucrează cu elevii cu dizabilități și/sau cu nevoi educaționale speciale. Astfel, în 2022, în a doua etapă, 410 cadre didactice de sprijin au finalizat cu succes instruirea și au fost certificate.

Procesul menționat mai sus a generat un proces complex de dezvoltare a competențelor și de transfer de cunoștințe a structurilor de asistență psihopedagogică și cadrelor didactice de sprijin din școli:

- 20 de specialiști din cadrul structurilor de asistență psihopedagogică, selectați prin concurs în calitate de formatori, si-au dezvoltat competențele în domeniul realizării suportului metodologic în domeniul educației incluzive, elaborării materialelor pentru curs, utilizării platformelor de învățare on-line, gestionării grupurilor de formabili în contextul formărilor on-line și competențele în domeniul tehnologiilor informaționale;
- curriculum, suportul de curs, materialele adiționale pentru curs, metodologia de predare on-line au prezentat o metodă inedită de formare în domeniul educației incluzive și poate fi utilizată ulterior cu mici ajustări de Centrul Republican de Asistență Psihopedagogică în procesul de formare a cadrelor didactice privind incluziunea educațională;
- 410 cadre didactice de sprijin au beneficiat de formare în domeniul educației incluzive, au împărtășit practici pozitive de incluziune educațională a elevilor cu dizabilități și/sau cu nevoi educaționale speciale, au practicat forme de învățare on-line, de utilizare a platformelor de învățare și au dezvoltat competențele în utilizarea tehnologiilor informaționale;
- cele 10 credite obținute de către cadrele didactice de sprijin în urma certificării vor impulsiona și favoriza specialiștii să crească profesional prin accederea la grade didactice, sporind, astfel, performanța, calitatea în educație, dar și bunăstarea financiară a acestora.

Proiectul „Dezvoltarea unui nou program și promovarea educației incluzive în Republica Moldova”, realizat de către Ministerul Educației și Cercetării (prin intermediul Centrului Republican de Asistență Psihopedagogică), cu susținerea UNICEF, a sprijinit acțiuni complexe în domeniul educației incluzive și anume:

- a fost elaborat Modulul „Sistemul Informațional de Management a Datelor în Domeniul Educației Incluzive” (în continuare – SIMDDEI) care reprezintă o soluție informatică și are drept obiectiv principal asigurarea înregistrării, păstrării, prelucrării și utilizării informațiilor cu privire

la educația incluzivă, serviciul de asistență psihopedagogică raional/municipal, copii cu cerințe educaționale speciale, specialiștii din instituțiile de învățământ preșcolar, primar și secundar general. SIMDDEI este parte componentă a SIME și reprezintă un ansamblu de resurse și tehnologii informaționale, mijloace tehnice de program și metodologii, aflate în interconexiune, destinat raportării și jurnalizării datelor în conformitate cu situația per raion sau la nivel național în domeniul educației incluzive, dar și generalizarea necesităților privind dezvoltarea serviciilor de educație incluzivă, planificarea accesibilizării mediului educațional pentru copiii cu dizabilități, dotării cu tehnologie asistivă și echipamente, formarea continuă a cadrelor didactice și specialiștilor;

- circa 200 de cadre didactice din instituțiile de educație timpurie din 10 raioane au participat de un curs de formare, ghidați de experți din cadrul structurilor de asistență psihopedagogică, în domeniul educației incluzive și educației copiilor cu cerințe educaționale speciale, beneficiind de un suport de curs, subiecte autentice privind asistența psihopedagogică a copiilor cu dizabilități, serviciile de suport, lucrul cu părinții, asigurarea tranziției copilului către școală, competențe de învățare on-line și TIC;
- au fost desfășurate trei forumuri cu genericul *Consolidarea profesioniștilor în domeniul educației incluzive, dar și diseminarea bunelor practici privind asistența copiilor cu cerințe educaționale speciale în învățământul general* care au reunit circa 1200 de psihologi, logopezi/psihopedagogi speciali și cadre didactice de sprijin. Evenimentele au oferit posibilități de schimb de opinii și experiențe, dat și crearea unor platforme de fortificare a domeniului pe termen lung;
- în luna decembrie 2022, s-a desfășurat *Lunarul promovării diversității și incluziunii educaționale* care a servit o platformă de dezvoltare și consolidare a competențelor în domeniul abordării diversității pentru circa 1150 de profesioniști în cadrul a 106 webinare de consolidare a competențelor profesionale ale specialiștilor din cadrul Serviciilor raionale/municipale de asistență psihopedagogică și a cadrelor didactice din instituțiile de învățământ general. În cadrul activităților au fost abordate subiecte privind evaluarea dezvoltării copiilor, asistența psihopedagogică a copiilor cu deficiențe senzoriale, individualizarea procesului educațional pentru copiii cu cerințe educaționale speciale și dizabilități în educația timpurie, organizarea activității psihologului și logopedului în instituțiile de învățământul general;
- în anul 2022, Centrul Republican de Asistență Psihopedagogică a demarat un program de suport pentru părinții copiilor cu cerințe educaționale speciale și dizabilități. Astfel, au fost organizate 11 webinare on-line la care a participat continuu un grup de circa 40 de părinți. Printre tematicile abordate: *Starea de bine a părintelui - element cheie în asigurarea stării de bine a copilului; cum să răspundem nevoilor copilului; Disciplinarea pozitivă și comunicarea empatică; Valorificarea parenting-ului pozitiv în educația copiilor; Procesul de evaluare a copilului – demers în stabilirea măsurilor de intervenție pentru copil; Planul educațional individualizat – instrument de organizare și realizare coordonată a procesului educațional pentru elevul cu cerințe educaționale speciale; Crearea mediului educațional incluziv; Organizarea procesului educațional individualizat etc.*

Cu sprijinul Proiectului „*Asistență psihologică și orientare în carieră pentru copiii refugiați*”, implementat de către Centrul Republican de Asistență Psihopedagogică, finanțat cu sprijinul Ministerului Federal German pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (BMZ), Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare și Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ), s-au implementat măsuri de asigurare a dreptului la educație și a confortului psiho-emoțional în procesul de incluziune educațională pentru copiii refugiați din Ucraina în sistemul național de educație:

- pentru 600 de copii/tineri refugiați care au fost incluși în mediile școlare din țară au fost evaluate necesitățile educaționale în procesul de incluziune școlară. Astfel, specialiștii au identificat necesitățile psihologice și educaționale a acestora, ce au permis stabilirea unor strategii generale, dar și individuale de suport;
- circa 600 de copii/tineri refugiați incluși în mediile școlare din țară, și, inclusiv colegii acestora (peste 964 de copii) au beneficiat de suport psihologic coeziune de grup și incluziune socială prin organizarea ședințelor de grup în baza unui program elaborat în cadrul proiectului;
- circa 500 de părinți ai copiilor refugiați au beneficiat de suport psihologic privind gestionarea situațiilor și comportamentelor proprii și ale copiilor. Părinții copiilor refugiați au beneficiat de suport psihologic privind gestionarea situațiilor și comportamentelor proprii și ale copiilor în conformitate cu vârsta copiilor prin organizarea ședințelor de grup, fapt care a facilitat confortul psiho-emoțional a copiilor și familiilor în contexte sociale noi pentru ei și incluziunea social;
- circa 400 de copii/tineri refugiați și 150 de părinți refugiați au beneficiat de ședințe individuale de asistență psihologică. Copiii, adolescenții, tineri refugiați și părinții acestora au beneficiat de ședințe individuale de asistență psihologică pentru depășirea situațiilor dificile, stabilirea unei stări de bine în contexte sociale noi;
- în circa 100 de instituții școlare, cadrele didactice au beneficiat de suport metodologic în procesul de incluziune educațională a copiilor/tinerilor refugiați. Instituțiile școlare, cadrele didactice în care învață copiii, adolescenții, tineri refugiați au beneficiat de suport metodologic privind procesul de incluziune educațională a copiilor/tinerilor refugiați;
- circa 48 de adolescenți/tineri refugiați din clasa a 9-a au beneficiat de servicii de orientare în carieră a tinerilor prin aplicarea testelor psiho-metrice. Adolescenți/tineri refugiați din clasa a 9-a au beneficiat de servicii de orientare în carieră a tinerilor prin aplicarea testelor psiho-metrice (gestionate de structurile de asistență psihopedagogică achiziționate și facilitate în cadrul colaborării anterioare cu GIZ);
- circa 100 de profesioniști (psihologi, psihopedagogi, pedagogi) au fost formați în domeniul incluziunii copiilor cu cerințe educaționale a copiilor/tinerilor refugiați. În baza programelor de suport elaborate în cadrul proiectului, persoanele menționate și-au dezvoltat competențele în domeniul incluziunii copiilor cu cerințe educaționale;
- au fost elaborate și implementate 2 *programe de coeziune de grup, incluziune socială, prevenire bullying din grupele/clasele în care învață copiii/elevii refugiați* și un *Ghid privind incluziunea educațională a copiilor refugiați pentru cadrele didactice*, dar și broșuri pentru părinții în abordarea copiilor în situații de criză. Programele au contribuit la crearea unei viziuni comune corecte a profesioniștilor în abordarea problemelor copiilor, adolescenților, tinerilor refugiați, părinților acestora în procesul de incluziune școlară și socială. De asemenea, acestea vor servi ca instrumente de lucru pe termen lung pentru specialiști în contextul de abordare a crizelor. Ghidul reprezintă drept reper în incluziunea copiilor refugiați și în abordarea diferențelor;
- a fost creat un grup-resursă din 43 de psihologi din educație care dețin competențe privind incluziunea educațională a copiilor refugiați.

Activitățile realizate au facilitat incluziunea școlară a copiilor, adolescenților, tinerilor refugiați prin crearea unui mediu prietenos și de dezvoltare școlar. Competențele și experiențele dobândite de profesioniști în implementarea acțiunilor prevăzute în proiect vor contribui pe termen lung la dezvoltarea în R. Moldova a unor medii educaționale deschise, prietenoase, flexibile la necesitățile copiilor, adolescenților, tinerilor, implicarea progresivă în asigurarea continuității educaționale prin gestionarea proceselor de tranziție și de suport (de acces la învățământul profesional tehnic), de oferire de suport părinților în procesul de educație a copiilor și implicare școlară.

Totodată, la inițiativa MEC, cu sprijinul OeAD, în perioada mai-decembrie 2022, circa 20 de psihologi din cadrul structurilor de asistență psihopedagogică au participat la formarea de formatori naționali în aplicarea Programului de corecție și dezvoltare pentru formarea rezistenței la stres la preșcolari și școlari „SPAȚIU SIGUR” (Ordinul nr.317 din 11.05.2022 al Ministrului educației și cercetării). În acest sens, specialiștii au beneficiat de instruirii în 2 etape, dar și de participare la implementarea acțiunilor pentru copiii refugiați. Astfel, 18 psihologi au implementat *Programul de dezvoltare a abilităților de recuperare psihologică a elevului* și circa 120 de copii refugiați au fost implicați în procesul de suport psiho-emoțional. În vederea consolidării competențelor profesionale, specialiștii au beneficiat de 10 ședințe de supervizare, organizate de formatorii internaționali.

În scopul implementării mecanismului de cooperare intersectorială pentru prevenirea primară a riscurilor privind bunăstarea copilului, pe parcursul anului 2022, au fost instruiți 45 de formatori naționali, 35 de formatori locali și peste 1000 de cadre didactice formate din instituțiile de învățământ general.

De asemenea, pentru asigurarea incluziunii educaționale a copiilor din familii de refugiați s-a realizat formarea a 15 formatori naționali în aplicarea programului BLP (Better Learning Programm /*Programului pentru o învățare mai bună*), formarea a 93 de formatori locali din cadrul serviciilor raionale/municipale de asistență psihopedagogică (SAP) în aplicarea *Programului pentru o învățare mai bună*, instruirea a 65 de cadre didactice și manageri școlari din 5 școli din mun. Chișinău (a câte o școală din fiecare sector al municipiului) în aplicarea *Programului pentru o învățare mai bună*, iar circa 1100 de copii din cele 5 școli au beneficiat de *Program*.

În anul 2022, a continuat promovarea rolului educației incluzive în asigurarea șanselor egale la educație de calitate pentru toți copiii prin organizarea evenimentelor regionale în raioanele Leova și Nisporeni, în cadrul cărora au fost abordate provocările și perspectivele de dezvoltare a asistenței psihopedagogice pentru o incluziune educațională de calitate la nivel național. Circa 800 de profesioniști au fost atrași în împărtășirea experiențelor, iar evenimentul de la Nisporeni a fost organizat în format EdCamp.

3.11. Învățământul extrașcolar

Educația extrașcolară este parte componentă a sistemului de învățământ din R. Moldova și o formă a educației reglementată de Codul educației nr. 152/2014.

Pe parcursul anului 2022, printre activitățile de succes în domeniul educației extrașcolare pot fi menționate:

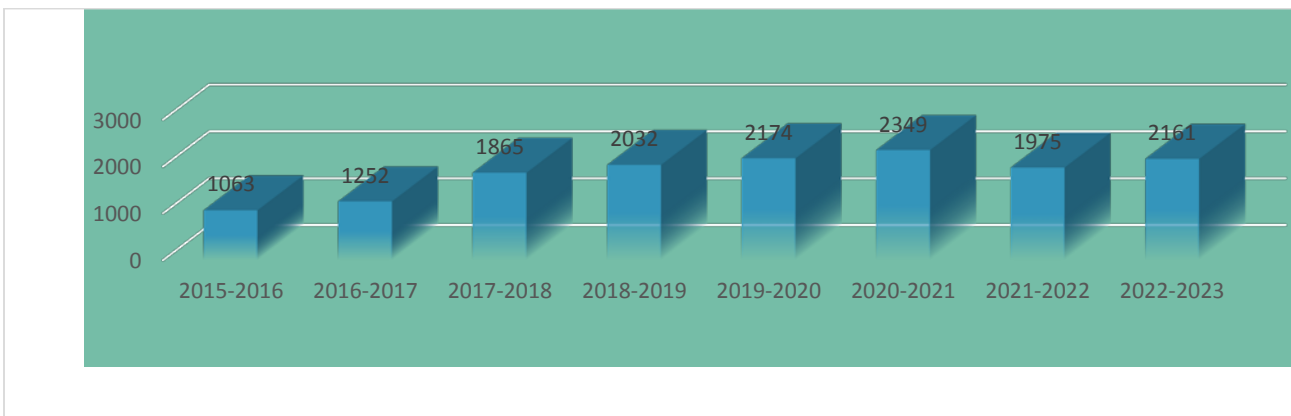
- 1) Implementarea *Curriculumului de bază pentru educația și învățământul extrașcolar din Republica Moldova, pe domenii de activitate*.
- 2) Elaborarea, aprobarea și publicarea pe site-ul MEC a *Reperelor metodologice privind formele de organizare a activităților extrașcolare în instituțiile de învățământ general, anul de studii 2022-2023*.
- 3) Organizarea seminarului metodic republican pentru implementarea *Reperelor metodologice privind formele de organizare a activităților extrașcolare în instituțiile de învățământ general, anul de studii 2022-2023*, la care au participat toți specialiștii responsabili de învățământul extrașcolar din cadrul OLSDÎ;
- 4) Organizarea ședințelor de consultare, dezbateri și înaintarea propunerilor cu privire la eficientizarea implementării *curriculumului pentru educația și învățământul extrașcolar*, la care au participat: cadre didactice, manageriale și specialiști din cele 35 OLSDÎ.

- 5) Dezvoltarea Revistei electronice a practicilor bune în domeniul extrașcolar. Revista include articole din cadrul instituțiilor extrașcolare din R. Moldova și România, 4 numere.
- 6) Dezvoltarea proiectului Regulamentului-tip de organizare-funcționare a instituției de educație și învățământ extrașcolar.
- 7) Implementarea acțiunilor de stimulare a implicării, participării democratice, responsabilității pentru mediu și respect pentru tradiții a copiilor și tinerilor la nivel național: *Concursul Republican al proiectelor ecologice „UP!Eco”, ediția a VIII-a*, 500 de copii și tineri; *Consiliul Național al Elevilor*, 4 ateliere, 4 rapoarte; *Ziua Internațională de Ocrotire a Copilului*.
- 8) Elaborarea și aprobarea Programului activităților extrașcolare în învățământul primar și secundar, ciclul I și ciclul II pentru anul calendaristic 2022 (Ordinul nr. 193 din 17.03.2022 al ministrului educației și cercetării).
- 9) Implementarea acțiunilor de stimulare a performanțelor în domeniul *Cultură și Societate* la nivel național: *Concurs de limbi străine „A Chance, Une Chance, Eine Chance”*, 162 de lucrări în limbile engleză, franceză, germană, italiană, spaniolă); *Concurs Republican „Limba noastră-i o comoară”*, 80 de lucrări; *Turnamentul Național în Drepturile Copilului/Omului*, 1105 de participanți; *Campanie de informare “Fă Voluntariat Informațional”*, 61 de voluntari instruiți, 16 sesiuni (293 de elevi instruiți); *Proiect de promovare a diversității multiculturale „International Language Cafe”*, 249 de beneficiari direcți; *Proiect de promovare a educației artistice și istorice prin cunoașterea locurilor arhitecturale ale lumii World Wild Quest*, 357 de beneficiari direcți.
- 10) Implementarea acțiunilor de stimulare a performanțelor în domeniul cultural-artistic la nivel național: *Concurs Republican coregrafic „ARTico Dance 2022”*, 1500 de copii; *Concurs Republican de interpretare vocală pentru copii și tineri „Muzicanții veseli”*, 129 de participanți; *Concurs Republican de arte plastice și artizanat „Lumea în viziunea copiilor”*, ediția a XIV-a, 501 de participanți, 218 cadre didactice; *Ateliere de creație cu genericul: „Miros de primăvară”* (online), 13429 de vizualizări.
- 11) Implementarea acțiunilor de stimulare a performanțelor în domeniul sport și turism la nivel național: *Competiție Republicană la șah „În lumea șahului”*, 60 de participanți; *Competiție Republicană de turism montan „Cupa Artico”*, 80 de participanți; *Competiție Republicană de turism pedestru „Cupa Salicov”*, 100 de participanți; *Festival Național „Familia sportivă”*, 72 de participanți; 18 familii;
- 12) Implementarea acțiunilor de stimulare a și promovare a aplicării competențelor dezvoltate în procesul de studii în domeniul STEM la nivel național prin intermediul concursului republican *Tânărul Cercetător Criminalist*, organizat și desfășurat, în premieră, în perioada 26 martie-29 aprilie 2022, în parteneriat cu Inspectoratul General al Poliției și PH Internațional. La concurs, au participat elevi și cadre didactice din 49 de instituții de învățământ general care implementează programul extrașcolar sub formă de cerc „STEM&Criminalistică”.

3.12. Dezvoltarea resurselor umane în învățământul primar și secundar general

3.12.1. Asigurarea cu cadre didactice și manageriale

În anul de studii 2022-2023, conform informațiilor prezentate de OLSDÎ, numărul posturilor didactice vacante din instituțiile de învățământ general din republică a constituit 2161 (Figura 15).

Sursa: Diagramă elaborată de MEC, în baza datelor prezentate de către OLSDÎ

Figura 15 . Distribuția numărului de posturi didactice vacante pe perioadă nedeterminată în instituțiile de învățământ general pentru ultimii ani

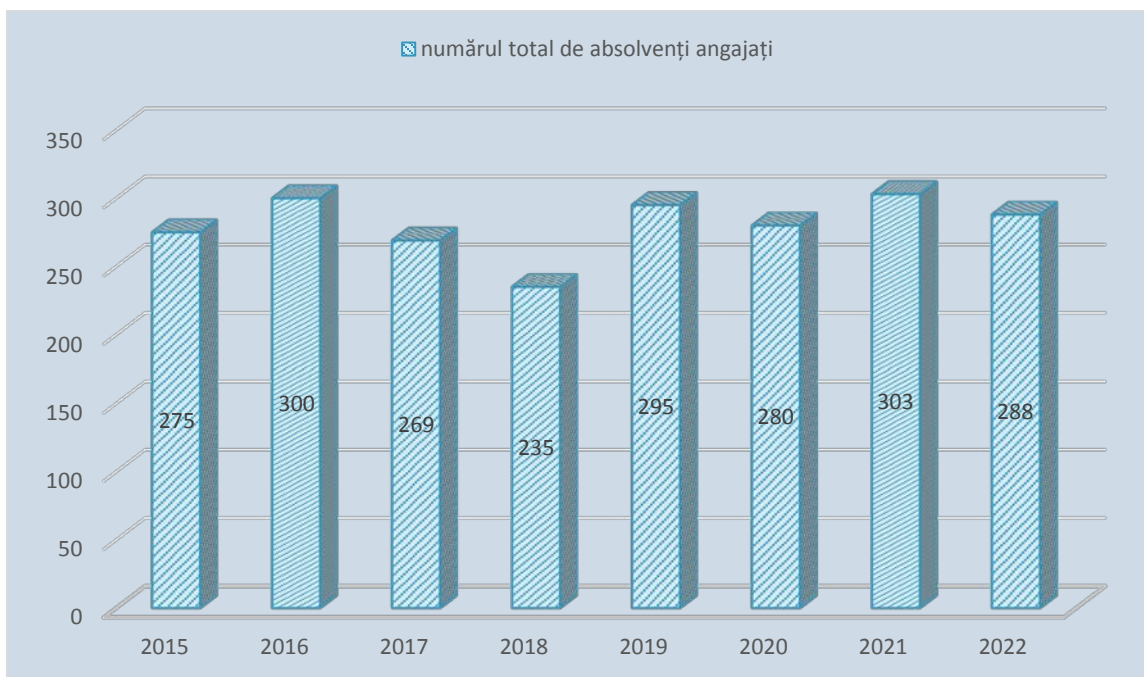
În perioada de referință se constată menținerea discrepanțelor semnificative privind numărul de posturi didactice vacante pe perioadă nedeterminată la disciplinele de studii. Astfel, conform datelor procesate, în anul de studii 2022–2023, la fel ca și în anii precedenți, se constată o criză acută de educatori, conducători muzicali, profesori de matematică, limba și literatura română, fizică, educație fizică, matematică/fizică, limba franceză, chimie/biologie.

În vederea asigurării instituțiilor de învățământ cu personal didactic, s-a stabilit o conclucrare între MECC, OLSDÎ și instituțiile de învățământ superior și profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar de stat referitor la necesarul de cadre și numărul absolvenților programelor de studii cu profil pedagogic.

Astfel, în anul 2022, din numărul total de 968 de absolvenți ai programelor de studii superioare de licență și master și profesional tehnice în domeniul „Științe ale educației”, au fost repartizați în instituții de învățământ 573 (sau 59%), dintre care:

- 364 (sau 64%) de absolvenți din instituțiile de învățământ superior și
- 209 (sau 37%) de absolvenți din instituțiile de învățământ profesional tehnic.

În anul 2022, din numărul total de absolvenți cu profil pedagogic repartizați, în instituții de învățământ s-au angajat 288, ceea ce constituie 50,2 % (Figura 16).

Sursa: Diagramă elaborată de MEC în baza datelor și informațiilor prezentate de ÎIS, ÎIPT și OLSDÎ

Figura 16. Evoluția angajării de facto a tinerilor specialiști în perioada anilor 2015 -2022

Conform datelor înregistrate, în anul 2022 se constată o ușoară descreștere a numărului total de absolvenți angajați prin repartizare de către minister față de anul precedent. Gradul de acoperire al posturilor didactice vacante în ultimii ani constituie aproximativ 11 -14%.

Acțiuni de motivare și susținere a cadrelor didactice debutante

În perioada de referință, cadrele didactice debutante au fost încurajate și susținute să se dezvolte profesional, să beneficieze de formări gratuite, să solicite evaluare pentru conferirea gradului didactic. În acest sens, menționăm factorii motivaționali principali care au determinat absolvenții programelor de studii superioare de licență și master și profesional tehnice în domeniul „Științe ale educației” să se încadreze în instituțiile de învățământ general și activitățile care au fost realizate:

- desfășurarea seminarului republican cu genericul: „Repere privind implementarea legislației în vigoare pe domeniul *Plasarea în câmpul muncii a absolvenților*” cu participarea reprezentanților organelor locale de specialitate în domeniul învățământului, a instituțiilor de învățământ superior (9) și instituțiilor de învățământ profesional tehnic (5) care oferă programe de studii în domeniul „Științe ale educației”, a reprezentanților ministerului. Evenimentul public e fost realizat în format de videoconferință, 03.06.2022, sala 444, MEC (nr. 03/2-09/2360 din 27.05.2022);

- elaborarea pe site-ul oficial al ministerului a paginii *Portalul cadrelor didactice debutante din domeniul „Științe ale educației”*. Pagina conține date relevante despre cariera didactică, obținerea adeverinței de plasare în câmpul muncii, precum și informații privind facilitățile oferite de către stat cadrelor didactice debutante angajate în instituții publice de învățământ general prin repartizare de către minister (<https://mec.gov.md/ro/content/portalul-cadrelor-didactice-debutante-din-domeniul-stiinte-ale-educatiei>);

- instituirea platformei de dialog: *Plasarea în câmpul muncii a absolvenților programelor de studii „Educație/Științe ale educației*, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”, 04.03.2022 (scrisoarea universității nr. 2307 din 22.02.2022) cu participarea rectorului universității, a decanilor/prodecanilor, a 144 de studenți-absolvenți, a reprezentanților OLSDÎ;
- realizarea activității *Târgul de cariere* cu participarea rectorului Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă”, a decanilor/prodecanilor, a 144 de studenți-absolvenți, a reprezentanților OLSDÎ.
- desfășurarea ședinței de repartizare a absolvenților programelor de studii în domeniul *Educație din Colegiul „Alexei Mateevici”* din Chișinău (cu implicarea directorului Colegiului, a directorilor adjuncți, a circa 85 de studenți-absolvenți).
- desfășurarea Atelierului de lucru cu genericul *Rolul managerilor școlari în procesul de inserție profesională a cadrelor didactice debutante*. Au participat cadre manageriale și cadre didactice debutante din instituțiile de învățământ general din municipiul Chișinău. Finalitatea activității: elaborarea unui proiect de program privind inserția profesională a debutanților din sistem. Evenimentul a fost organizat de către DGETS, mun. Chișinău și a avut loc pe 24.08.2022 în Liceul Teoretic „Hyperion” din or. Durești, mun. Chișinău. La eveniment au participat și reprezentanți ai MEC;
- elaborarea și expedierea materialelor metodice către 35 Administrații Publice Locale de nivelul al doilea (OLSĐÎ), și ale UTA Găgăuzia privind eliberarea scrisorilor de recomandare tinerilor care doresc să depună dosarele la specialitățile din domeniul *Științe ale educației* (nr. 03/2-09/2748 din 23.06.2022).

Ca urmare a activităților realizate, studenții-absolvenți au fost informați despre politicile de stat privind drepturile și garanțiile absolvenților angajați prin repartizare în instituțiile de învățământ general, despre facilitățile oferite de guvern în scopul atragerii tinerilor către profesia didactică. OLSĐÎ au fost ghidate și informate despre corectitudinea implementării legislației cu privire la angajarea și motivarea tinerilor specialiști în domeniul „Științe ale educației”. În rezultatul activităților desfășurate, cadrele de conducere din instituțiile de învățământ general s-au informat cu privire la facilitățile de care pot dispune elevii-absolvenți atunci când aleg să depună dosarele de admitere la specialități în domeniul educației. De asemenea, în cadrul evenimentelor organizate, au fost promovate bunele practici și istoriile de succes din domeniul educației, etc.

3.12.2. Motivarea cadrelor didactice

În anul 2022:

- au fost conferite grade didactice/manageriale pentru 9310 cadre didactice și de conducere;
- au fost acordate premii în valoare de 15.000 de lei, 25 000 de lei și 50 000 de lei pentru 9 câștigători ai Concursului republican „Pedagogul anului”.

În scopul motivării cadrelor didactice pentru dezvoltarea profesională și creșterea în clasa de salarizare, în anul 2022, MEC a acordat suport metodologic pedagogilor, care au solicitat conferirea/confirmarea gradelor didactice, privind procedura de atestare la etapa republicană, în baza criteriilor de evaluare prevăzute de Regulamentul de atestare, care este în al doilea an de implementare.

Astfel, Ministerul a organizat 24 de sesiuni de formare online pentru 1213 cadre didactice care s-au atestat la disciplinele școlare și de profil, în vederea conferirii/confirmării gradelor didactice unu și superior.

În scopul prevenirii contaminării cu virusul COVID-19, pe parcursul lunii mai 2022, Ministerul a organizat sesiunea republicană de atestare în format online. Prin Ordinul nr. 273 din 18.04.2022 al Ministrului educației și cercetării, au fost constituite 32 de comisii republicane la disciplinele școlare și de profil care au evaluat prestația celor 1213 cadre didactice și de conducere în cadrul susținerii *Interviului de evaluare a competențelor profesionale pentru conferirea/confirmarea gradelor didactice și manageriale unu și superior*.

Urmare a evaluării cadrelor didactice în cadrul etapei republicane de atestare, 1195 de cadre didactice și de conducere au promovat probele de evaluare din cele 1213 cadre care au solicitat conferirea/confirmarea gradelor didactice și manageriale unu și superior. Astfel, rata de promovabilitate a probelor de evaluare este de 98,5 %.

În anul 2022, au fost conferite/confirmate grade didactice și manageriale de către Ministerul Educației și Cercetării și Organele locale de specialitate în domeniul învățământului pentru 9310 cadre didactice și de conducere, cu 544 mai multe față de anul 2021 (8766), și în creștere considerabilă cu 2482 comparativ cu anul 2020 (6828) (Figura 17).

În anul 2022, numărul cadrelor didactice și de conducere care au obținut grade didactice/manageriale a crescut cu cca 36,8 % comparativ cu anul 2019.

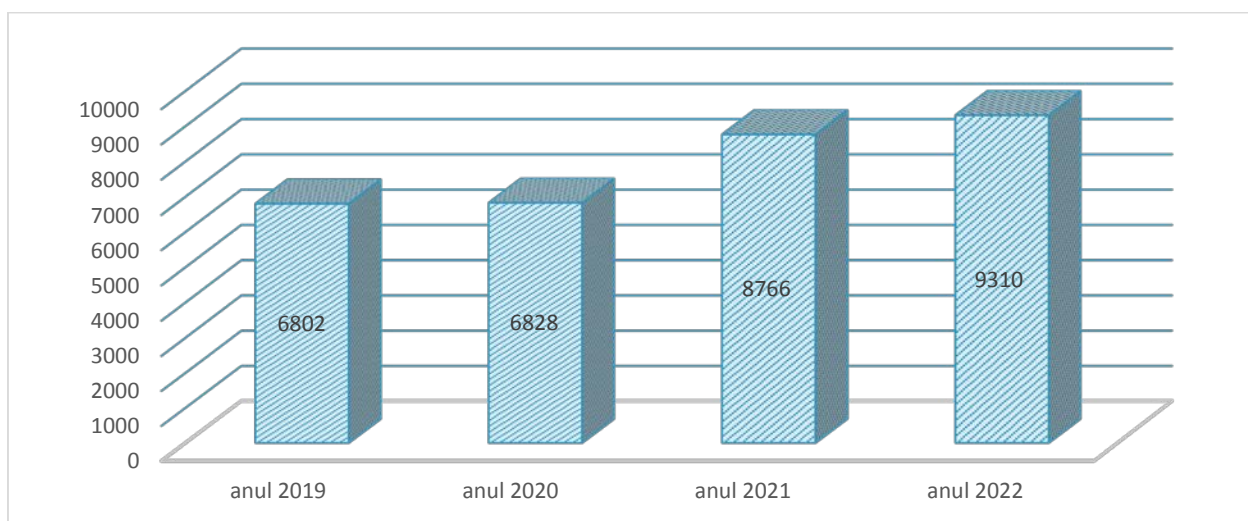

Figura 17 Numărul cadrelor didactice care au obținut grade didactice și manageriale în perioada 2019-2022

Se constată, că prin noul sistem de atestare, care asigură creșterea profesională și avansarea în carieră, a fost asigurată:

1) motivarea cadrelor didactice de a se reîncadra în sistemul educațional, după o perioadă de absență, prin crearea posibilității de a le conferi gradul didactic deținut anterior, al cărui termen de valabilitate a expirat;

2) motivarea cadrelor didactice de a crește în cariera didactică și în clasa de salarizare prin extinderea posibilităților de a accede la gradul didactic I sau superior, cu titlu de excepție, în baza principiului meritocratic;

3) motivarea metodiștilor de a se menține în sistemul educațional prin conferirea gradului didactic deținut la disciplina predată.

Pentru sporirea prestigiului profesiei de pedagog, stimularea activității creative, promovarea experienței avansate și inovatoare, precum și motivarea pentru autoformare și evoluția în cariera didactică, Ministerul Educației și Cercetării desfășoară anual concursul republican „Pedagogul anului”. Concursul se desfășoară pe 3 categorii:

- Educatorul anului;
- Învățătorul anului;
- Profesorul anului.

În anul 2022, prin Ordinul nr. 165 din 14.03.2022 al Ministrului educației și cercetării, a fost constituită Comisia republicană de concurs și stabilită perioada de desfășurare a etapei a treia (republicană) a concursului în 2 faze:

Faza I: 28 martie – 7 aprilie 2022 (evaluarea dosarelor);

Faza II: 8 aprilie - 22 aprilie 2022 (evaluarea probelor: Ora publică, Proba de ingeniozitate ad-hoc, Tema pentru acasă – discursul „În numele viitorului”).

La etapa republicană a concursului au participat 58 cadre didactice:

- 15 educatori;
- 18 învățători;
- 25 de profesori.

Pentru fiecare categorie de concurs au fost desemnați 3 câștigători.

Astfel, deținătorilor premiului I de la fiecare nominalizare li s-a acordat trofeul „Pedagogul anului” și câte un premiu bănesc în valoare de 50 000 de lei.

Deținătorii premiului II au beneficiat de câte un premiu în valoare de 25 000 de lei și au primit Diploma de onoare a Ministerului Educației și Cercetării.

Deținătorilor premiului III li s-a oferit câte un premiu în valoare de 15 000 de lei și Diploma de onoare a Ministerului Educației și Cercetării.

Totodată, învingătorilor li s-a acordat gradul didactic următor celui pe care l-au deținut sau li s-a confirmat gradul didactic superior (pentru cadrele didactice care au deținut gradului didactic superior).

3.12.3. Formarea continuă a cadrelor didactice și manageriale

În anul 2022 cadrele didactice și manageriale au urmat stagii de formare continuă în baza programelor autorizate provizoriu/acreditate în cadrul celor 13 Centre de Formare Continuă evaluate extern de către ANACEC.

Pe parcursul anului, aproximativ 10 913 cadre didactice și de conducere au urmat cursuri de perfecționare sau au dobândit o nouă calificare prin participare la stagiile de formare continuă și recalificare profesională în cadrul Centrelor de formare.

Totodată, în cadrul Centrelor de formare continuă, au fost dezvoltate module tematice, conform nevoilor individuale ale pedagogilor la care au participat cca. 11 200 de cadre didactice.

Formabilii au fost în drept să selecteze prestatorul de servicii de formare profesională continuă în baza criteriului de calitate prin alegerea programelor de formare profesională continuă acreditate/

autorizate provizoriu. Pe pagina oficială a Ministerului poate fi vizualizată baza de date, actualizată continuu, a programelor de formare continuă oferite de persoane juridice atât de drept privat, cât și public, autorizate pentru funcționare provizorie/acreditate prin decizia ANACEC și ordinul MEC.

Totodată, în cadrul celor 35 de organe locale de specialitate în domeniul învățământului au fost organizate peste 3083 de sesiuni de formare, seminare, mese rotunde etc, în baza nevoilor de formare a cadrelor didactice și de conducere, la care au participat 65187 de pedagogi și manageri din sistemul educațional.

Pe parcursul anului de studii 2022-2023, a continuat procesul de formare a cadrelor didactice și de conducere privind implementarea *Standardelor de competență profesională ale cadrelor de conducere din învățământul general* în baza Programului de formare continuă revizuit și completat cu sprijinul financiar al Proiectului Reforma Învățământului în Moldova.

Astfel, în perioada 10 ianuarie – 16 aprilie 2022, au fost formate 1432 de cadre didactice din instituțiile de învățământ primar și secundar privind implementarea *Standardelor de competență profesională ale cadrelor didactice din învățământul general*.

În perioadele iulie – noiembrie 2021 și în aprilie-mai 2022, au fost formate 782 de cadre de conducere din instituțiile de învățământ primar și secundar privind implementarea *Standardelor de competență profesională ale cadrelor de conducere din învățământul general*, cu susținerea financiară a Proiectului „Reforma Învățământului în Moldova”.

În perioada anilor 2021-2022, au fost formate, 2592 de cadre didactice și 782 de cadre de conducere în cadrul parteneriatului dintre Ministerul Educației și Cercetării și Proiectul „Reforma Învățământului în Moldova”.

În scopul determinării impactului formării cadrelor didactice privind implementarea Standardelor de competență profesională ale cadrelor didactice din învățământul general, în perioada septembrie – octombrie 2022, s-au desfășurat activități de evaluare a impactului formării cadrelor prin observarea la lecții, chestionarea cadrelor didactice, a cadrelor de conducere, a elevilor și a părinților/reprezentanții legali ai elevilor. Au fost supuse procesului de evaluare 491 de cadre didactice participante la formarea profesională continuă, online, privind implementarea Standardelor de competență profesională ale cadrelor didactice din învățământul general.

3.13. Prevenirea violenței, discriminării și activitatea de intervenție în cazurile de abuz față de copil

În scopul sensibilizării specialiștilor din instituțiile-pilot privind situațiile de violență online și oferirea modelelor funcționale de intervenție în diferite situații de violență online, dar și despre riscurile intervenției, în special în situațiile de abuz sexual online, în perioada ianuarie-aprilie 2022, au fost desfășurate 5 ateliere cu tema „*Intervenția specialiștilor din instituția de învățământ în situații de violență online*”. Atelierele au fost desfășurate de Centrului Internațional (CI) La Strada, partenerul MEC, în contextul implementării *Standardelor pentru siguranța copiilor/elevilor în mediul online*, aprobate de MEC în anul 2022 și a Acordului de colaborare semnat în anul 2020. Cei 125 de psihologi școlari, participanți la ateliere, au învățat să identifice acțiunile imediate și de lungă durată în situațiile de violență online, având la bază schița planului de intervenție propusă de moderatori. De asemenea,

au însușit care sunt acele elemente care fac diferența dintre o situație de risc pentru copil și situații de abuz sexual online pentru a putea acționa în dependență de situație (comportament de risc – prevenire; abuz sexual online – intervenție).

În perioada 10-26 mai 2022, au fost desfășurate 6 activități cu tema „*Discuția cu copilul despre abuzul sexual online*”. Scopul activităților a fost creșterea gradului de conștientizare a necesității discuțiilor cu copilul despre abuzul sexual online și formarea la părinți a abilităților necesare discuțiilor la acest subiect într-o manieră prietenoasă copilului.

Activitățile s-au desfășurat în incinta instituțiilor de învățământ pilot la:

- 10 mai 2022 – IP Liceul Teoretic „Ștefan cel Mare” s. Taraclia, r. Căușeni;
- 12 mai 2022 – IP Liceul Teoretic „Doroțcaia”, s. Doroțcaia, r. Dubăsari;
- 18 mai 2022 – IP Gimnaziul „Ion Creangă”, s. Soltănești, r. Nisporeni;
- 19 mai 2022 – IP Liceul Teoretic „Alexandru cel Bun”, or. Rezina;
- 24 mai 2022 – IP. Liceul Teoretic „Ion Vatamanu”, or. Strășeni;
- 26 mai 2022 – IP Liceul Teoretic „Onisifor Ghibu”, mun. Chișinău.

La activități au participat 105 părinții ai elevilor claselor a VIII-a. Activitățile au fost realizate de către specialiștii CI „La Strada”, conform planului de activități privind pilotarea *Standardelor pentru protecția și siguranța copiilor/elevilor în mediul online*, aprobat prin Ordinul nr. 985 din 07.10.2022 al Ministrului educației și cercetării și a Acordului de colaborare semnat în anul 2020.

În perioada 10-13 octombrie 2022, a fost organizat și desfășurat Atelierul de formare a coordonatorilor privind cazurile de abuz, neglijare, exploatare și trafic al copilului din cele 35 OLSDÎ, precum și a psihologilor serviciilor raionale/municipale de asistență psihopedagogică în domeniul bullying (Ordinul nr. 429 din 23.05.2022 al Ministrului educației și cercetării).

În anul 2022, Ministerul Educației și Cercetării a elaborat și aprobat *Metodologia cu privire la prevenirea și combaterea bullying-ului*. Anterior, Ministerul a susținut introducerea în Codul educației a noțiunii de bullying și a principiului nonviolentei.

Prevenirea și combaterea bullying-ului este parte a politicii de prevenire a violenței față de copii și adolescenți în instituțiile de învățământ iar particularitățile procesului de prevenire și de intervenție în cazurile de bullying sunt stabilite complementar cadrului normativ existent.

Metodologia cu privire la prevenirea și combaterea bullying-ului a fost aprobată prin Ordinul nr. 1024/2022 al Ministrului educației și cercetării și a fost publicată în Monitorul Oficial nr. 349-361/2022.

Metodologia reprezintă rezultatul unei activități în echipă și, a fost elaborată de către Ministerul Educației și Cercetării, în parteneriat cu Centrul de Informare și Documentare privind Drepturile Copilului și Alianța ONG-urilor active în domeniul Protecției Sociale a Copilului și Familiei, cu suportul financiar oferit de Fundația ERIKS Development Partner și Fundația Servicii de Dezvoltare din Liechtenstein. La activitățile grupului de lucru pentru elaborarea documentului au participat reprezentanți ai ministerului, specialiști în domeniile pedagogiei și psihologiei. Totodată, proiectul a fost dezvoltat cu implicarea reprezentanților Centrului Republican de Asistență Psihopedagogică, cadrelor didactice și manageriale din învățământul profesional tehnic și general, elevilor, practicienilor și experților din Republica Moldova și România.

Textul Metodologiei reflectă componentele de bază și răspunsurile la principalele întrebări legate de bullying, precum și conține instrumente practice de prevenire și intervenție cuprinse în anexe. Astfel, Metodologia de prevenire și combatere a bullying-ului se axează pe organizarea instituțională, prevenirea, identificarea, asistența elevilor implicați, precum, și monitorizarea și închiderea cazurilor de bullying.

În scopul asigurării unei înțelegeri unitare și aplicări corespunzătoare a prevederilor Metodologiei, cu sprijinul partenerilor de dezvoltare, au fost organizate (și sunt planificate pentru anul 2023) mai multe ateliere de formare a formatorilor, coordonatorilor pentru protecția copilului raionali/municipali și a celor din cadrul instituției, cadrelor de conducere, didactice, specialiștilor implicați la examinarea cazurilor de bullying.

Atelierele de formare au fost organizate cu suportul partenerilor participanți la elaborarea Metodologiei. Le fel, activități de formare au fost realizate în baza Acordului de colaborare între Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova și Reprezentanța din Republica Moldova a Fundației Terre des hommes, Lausanne-Elveția, semnat la 17 mai 2021 (pct. 7 din Foaia de parcurs „Să asigurăm un mediu protector pentru copii, pentru perioada 2021-2023”), cu sprijinul UNICEF.

În perioada 15 – 18 noiembrie 2022 au fost organizate primele ateliere de formare a formatorilor locali în domeniul bullying. Scopul instruirilor îl constituie dezvoltarea abilităților de proiectare, facilitare și evaluare a activităților pentru personalul didactic și de conducere. În acest sens, participanții beneficiază de o abordare sistemică a fenomenului de bullying în care acțiunile de prevenție și /sau intervenție sunt implementate atât la nivelul instituției de învățământ, cât și la nivelul elevilor direct implicați, a grupului de semeni, a părinților și a celorlalți membri ai comunității. Programul cursului oferă spațiu larg și sigur pentru împărtășirea experiențelor personale, profesionale și identificarea soluțiilor la întrebări.

În contextul Zilei internaționale a drepturilor copilului, la 21 noiembrie 2022, Ministerul Educației și Cercetării a prezentat Metodologia cu privire la prevenirea și combaterea bullying-ului la o discuție publică pe platforma parlamentară.

La 29 și 30 noiembrie 2022, Ministerul Educației și Cercetării a întrunit în ateliere de formare coordonatorii pentru prevenirea și protecția adolescenților față de violență, psihologi și pedagogi sociali din instituțiile de învățământ profesional tehnic. În cadrul atelierelor, participanții au discutat despre implementarea Metodologiei cu privire la prevenirea și combaterea bullying-ului în instituțiile de învățământ profesional tehnic, în special identificarea principalelor acțiuni pentru crearea unui mediu educațional sigur și protectiv.

În contextul campaniei „16 zile de activism pentru eliminarea violenței împotriva femeilor și fetelor”, desfășurată anual în perioada 25 noiembrie - 10 decembrie, specialiștii din educație, întruniți în ateliere de lucru, au reflectat asupra specificului bullying-ului la fete, au explorat cauzele fenomenului și au identificat posibile soluții de intervenție.

În perioada 30 noiembrie – 9 decembrie 2022, la atelierele regionale, organizate de Cancelaria de Stat, de asemenea, în cadrul campaniei informaționale „16 zile de activism împotriva violenței în bază de gen”, reprezentanții Ministerului Educației și Cercetării au participat la discuții pe tema violenței și bullying-ului în mediul școlar cu membrii Consiliilor raionale, municipale și locale pentru protecția

drepturilor copilului, inclusiv secretarii organelor consultative. Evenimentele au fost organizate în colaborare cu Centrul Internațional „La Strada”.

În zilele de 13 - 14 decembrie 2022, în cadrul întrunirii cu șefii Serviciilor raionale/municipale de asistență psihopedagogică au fost punctate aspecte importante din *Metodologia cu privire la prevenirea și combaterea bullying-ului*. Activitatea a fost organizată de către Ministerul Educației și Cercetării și Centrul Republican de Asistență Psihopedagogică, cu suportul OeAD.

În conformitate cu actele normative în vigoare, Ministerul Educației și Cercetării, în baza rapoartelor Organelor locale de specialitate în domeniul învățământului și a instituțiilor din subordine, întocmește semestrial un raport privind cazurile suspecte de violență, neglijare, exploatare și trafic a copilului. Rapoartele menționate supra pot fi consultate pe pagina oficială a ministerului www.mec.gov.md, directoriul „Educație”, compartimentul „Prevenirea și combaterea violenței”. Cazurile respective au fost raportate de către angajații din sistemul educațional și au avut loc în familie, grădiniță, școală sau în alte contexte din comunitate. În anul 2022 au fost analizate, sistematizate și prezentate public rapoartele privind cazurile suspecte de violență, neglijare, exploatare și trafic a copilului pentru semestrele I și II ale anului de studii 2021-2022. Este la etapa de elaborare raportul tematic pentru semestrul I al anului de studii 2022-2023.

Începând cu anul 2023, va fi utilizat un alt format de raport, aprobat prin Ordinul nr.1168/2022 al Ministrului educației și cercetării. Noul model de raportare conține un compartiment aparte privind cazurile de bullying, precum și alte concretizări în scopul asigurării acurateții datelor colectate.

3.14. Parteneriate în oferirea unei educații de calitate

În anul 2022, au continuat activitățile cu privire la cooperarea în domeniul TIC, în baza Memorandumului de colaborare între Oficiul Special Guvernamental pentru Educație al Provinciei Jeju din Republica Coreea (Jeju POE) și Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova, semnat la 28 martie 2021. În această colaborare eficientă pot fi menționate, următoarele activități realizate pe parcursul anului 2022:

- au fost organizate și desfășurate trei sesiuni de formare pentru 40 de cadre didactice de Informatică;
- au fost transmise pentru dotarea instituțiilor din Republica Moldova 150 de computere, 20 de tablete PC și 170 de seturi educaționale de coding (Halocode AI Makers Kits);
- trei echipe formate din elevii CNE au participat la forumul internațional Jeju Youth International Forum (online);
- două echipe de elevi au participat la concursul internațional de aplicații mobile “The 12th e-ICON World Contest”. Echipele din R. Moldova fiind premiate cu locul I și III;
- reprezentanți MEC au participat la seminarul KLIC Global Policy Dialogue 2022 (online).

De asemenea, au fost realizate cu succes și alte activități în cadrul parteneriatelor, precum:

- **Proiectul „Internet Gigabit pentru școala ta”**, lansat în toamna anului 2021, în parteneriat cu operatorii de servicii de Internet din țară. Fiecare operator a venit cu oferte speciale pentru instituții, oferirea serviciilor de Internet gratuit pentru o perioadă de 2 ani. Ca rezultat, în anul

2022, au fost conectate până acum 106 instituții de învățământ („StarNet” - 65 de instituții, Orange - 35 de instituții, Moldtelecom - 6 instituții). Proiectul este încă în proces de derulare. Ofertele sunt valabile. Instituțiile de învățământ se pot adresa la partenerii proiectului pentru a afla cum pot beneficia de aceste oferte.

- **Proiectul „Clasa viitorului”.** În anul 2022 la rețeaua „Clasa viitorului” au aderat încă 20 de instituții. În cadrul acestor instituții au fost amenajate spații de învățare dotate cu mobilier și echipamente digitale moderne. Proiectul a demarat în 2017, iar astăzi, din rețea fac parte 62 de instituții din țară. În cadrul Centrului Național de Inovații Digitale în Educație, cadrele didactice au beneficiat de o serie de instruirii în utilizarea eficientă a TIC pentru implementarea în procesul educațional a metodelor pedagogice interactive și inovative. *Clasa Viitorului* este un proiect de transformare digitală a educației, care aduce un nou concept în pedagogie, oferind un spațiu de învățare deschis cu abordări interdisciplinare și inovative, prin utilizarea tehnologiilor digitale, ce favorizează procesul de învățare centrat pe elev. Clasa Viitorului se bazează pe reușitele proiectului național de Robotică Educațională implementat în 130 de instituții de învățământ din țară, promovând abordarea STEAM a procesului educațional. Acestea duc la transformarea sistemului educațional moldovenesc, subliniind importanța domeniilor științifice, tehnologice, inginerie, arte, matematică, antreprenoriat și proiectare și cultivarea abilităților și a competențelor secolului 21.
- **Proiectul „Tekwill în fiecare școală”.** În anul 2021 au fost create „Laboratoare digitale” în 16 instituții de învățământ, iar în anul 2022 încă în 19 instituții. De asemenea, în anul 2022 a fost implementat proiectul „Școala digitală” în 25 de instituții din rețeaua proiectului „Tekwill în fiecare școală”. De asemenea, în decembrie 2022, au fost elaborate și aprobate la CNC două curricula opționale noi: *Videostoriteling* și *Inteligența emoțională*. ATIC și Tekwill sunt parteneri fideli ai MEC de mai mulți ani. În cadrul proiectului „Tekwill în fiecare școală” au fost realizate cu succes mai multe activități, menționate în Memorandumurile de colaborare semnate în anii 2020 și 2021, ambele contribuind la digitalizarea sistemului educațional. Aici putem menționa elaborarea și aprobarea în anul 2020 de către MEC a 6 discipline opționale noi, precum: *Inteligența artificială*, *Design grafic*, *Programarea Web*, *Programarea aplicațiilor mobile*, *Inițiere în securitatea cibernetică*, *Programarea în C/C++*. Actualmente, 333 de instituții de învățământ sunt conectate la proiectul „Tekwill în fiecare școală”, beneficiari ai căruia sunt peste 25000 de elevi și peste 900 de cadre didactice din toate raioanele țării.
- **Programul eTwinning.** Republica Moldova a aderat la programul eTwinning în anul 2013, împreună cu țările din Parteneriatul Estic (Armenia, Azerbaijan, Georgia, Moldova, Ucraina) și Tunisia. Participarea personalului didactic la proiectele, activitățile și evenimentele organizate în cadrul programul eTwinning adaugă plus valoare sistemului educațional din țara noastră, întrucât acestea sprijină dezvoltarea profesională a cadrului didactic, care duce la o cultură mai înaltă a predării, la ridicarea calității demersului educativ, la diversificarea cadrului tradițional de predare cu cele mai noi tendințe din didactică modernă și la formarea deprinderilor de învățare pe parcursul întregii vieți, un element indispensabil unui cadru didactic calificat.

Platforma eTwinning facilitează crearea și desfășurarea parteneriatelor între școlile din Republica Moldova și alte țări membre ale acestei comunități. În cadrul acestor parteneriate se implementează proiecte educaționale comune utilizând mijloacele tehnologiilor informaționale și comunicaționale (TIC). De remarcat sunt următoarele date statistice privind participarea Republicii Moldova la platforma eTwinning în anul 2022:

- Cadre didactice participante la programul eTwinning: 1080 de persoane;
- Instituții de învățământ general participante la programul eTwinning: 468 de instituții;
- Instituții de pregătire inițială a cadrelor didactice, participante la programul eTwinning: 4 universități și 3 colegii pedagogice;
- Proiecte eTwinning (europene, naționale și intrașcolare) implementate și în derulare în perioada 2013-2022: 2346 de proiecte;
- Proiecte eTwinning implementate în anul de studii 2021-2022, anul calendaristic 2022: 221 proiecte (15 proiecte sunt finalizate, iar celelalte sunt active, în curs de desfășurare), dintre care 219 reprezintă proiecte internaționale;
- Proiecte depuse pentru obținerea Certificatului Național de Calitate în 2022 (31 mai 2022): 204 proiecte;
- Cadre didactice, care au implementat proiecte eTwinning în anul de studii 2021-2022, nominalizate cu Certificat Național de Calitate eTwinning 2022: 165 de persoane.

3.15. Dezvoltarea mecanismelor de finanțare în învățământul primar și secundar general

În scopul implementării proiectelor de renovare/construcție a blocurilor sanitare și de renovare a blocurilor alimentare în instituțiile de învățământ primar, gimnazial și liceal, în Legea bugetului de stat nr. 205/2021, art. 2 lit. q) pentru anul 2022, Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale i-au fost alocate 25 065,5 mii lei.

În acest scop, la începutul anului curent a fost înaintat Guvernului pentru aprobare un nou proiect de hotărâre de Guvern pentru suplinirea *Regulamentului cu privire la organizarea procedurii de implementare a proiectelor de renovare/construcție a blocurilor sanitare în instituțiile de învățământ primar, gimnazial și liceal* în vigoare, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 453/2020 care nu prevedea capitolul privind renovarea blocurilor alimentare în instituțiile de învățământ primar, gimnazial și liceal. Proiectul vizat a fost restituit, acțiunile fiind preconizate pentru realizare la nivel național, în continuare de Fondului național pentru dezvoltare regională și locală, instituit prin Legea nr. 27/2022.

Totodată, evaluarea și inițierea desfășurării proiectelor vizate a fost reținută din considerentele reorganizării din IP Fondul de Investiții Sociale din Moldova în IP Oficiul Național de Dezvoltare Regională și Locală (prin HG nr. 271/2022).

În această ordine de idei, pentru realizarea programelor și proiectelor de dezvoltare regională și locală, a fost aprobat *Documentul unic de program pentru anii 2022-2024* (aprobat prin HG nr. 23/2022), care include lista proiectelor prioritare de dezvoltare regională și locală (inclusiv și 3 proiecte de îmbunătățire a condițiilor de asigurare cu apă și sanitație în instituțiile de învățământ din țară în perioada 2022-2023).

Prin *Legea nr. 169/2022* a fost ratificat Acordul de finanțare dintre Republica Moldova și Asociația Internațională pentru Dezvoltare în vederea realizării Proiectului „*Securitatea aprovizionării cu apă și sanitație în Moldova*”.

Astfel, una dintre subcomponentele proiectului 1.2 „Îmbunătățirea facilităților WASH (Water, Sanitation and Hygiene/Apă, Sanitație și Igienă) în instituțiile de Sănătate și Educație, este destinată identificării unei liste de 100 de școli din localitățile rurale și urbane, în care din contul proiectului urmează a fi construită rețeaua de acces la apă, sanitație și instalate echipamentele necesare pentru igienă. În context, Ministerul Educației și Cercetării a identificat listele instituțiilor de învățământ secundar general cu necesități de renovare/construcție a blocurilor sanitare, care la momentul actual sunt în proces de examinare și selectare, conform criteriilor stabilite de Banca Mondială.

4. Învățământul profesional tehnic

Activitățile de bază în domeniul învățământului profesional tehnic s-au centrat pe modernizarea și eficientizarea învățământului profesional tehnic în vederea sporirii competitivității economiei naționale prin asigurarea formării profesionale bazată pe competențe și racordarea acesteia la cerințele pieței muncii.

4.1. Accesul la învățământul profesional tehnic. Analiza statistică

În anul de studii 2022-2023, învățământul profesional tehnic (ÎPT) se realizează în 90 de unități, dintre care 13 centre de excelență (inclusiv o instituție privată), 36 de colegii (inclusiv 6 instituții private) și 41 de școli profesionale. La începutul anului de studii 2022-2023, numărul de elevi în învățământul profesional tehnic a constituit 46,0 mii de persoane (cu 67 de elevi mai puțini comparativ cu anul de studii precedent), inclusiv 12,8 mii de elevi – în centre de excelență, 20,0 de mii – în colegii și 13,2 mii – în școli profesionale. Activitatea educațională și de instruire din învățământul profesional tehnic este asigurată de 3,8 mii de cadre didactice (Tabelul 6).

Tabelul 6. Indicatorii principali în învățământul profesional tehnic, pe tipuri de instituții

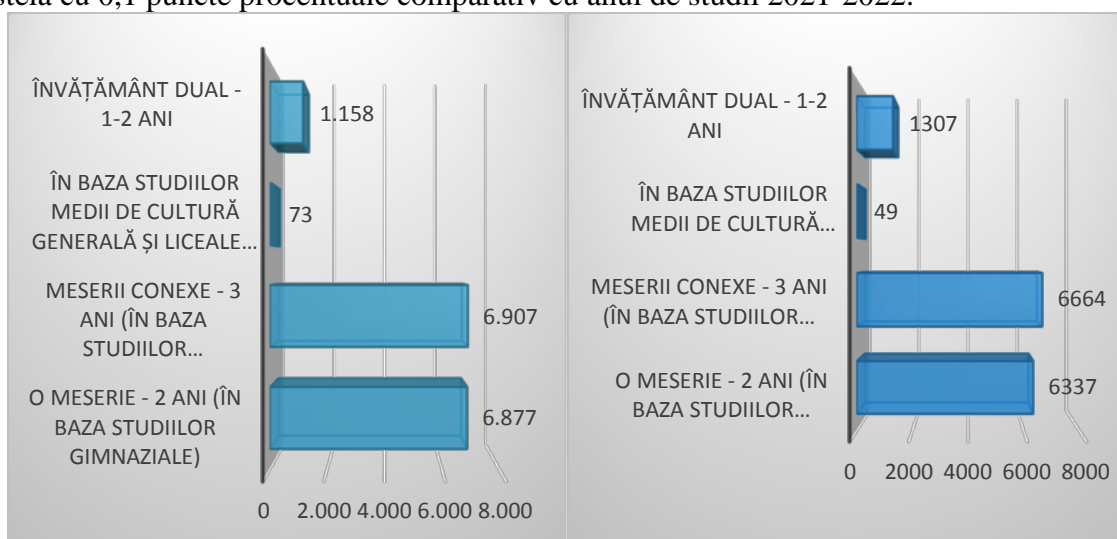
	2015-2016	2016-2017	2017-2018	2018-2019	2019-2020	2020-2021	2021-2022	2022-2023
Total instituții de învățământ profesional tehnic	92	86	86	89	91	91	91	90
Elevi	46.526	48.791	46.586	44.348	43.564	44.843	45.998	45.931
Cadre didactice	4.227	4.110	4.201	4.069	3.865	3.743	3.757	3.771
Școli profesionale	46	43	43	42	42	42	42	41
Elevi	15.417	17.228	15.436	13.932	13.458	13.880	13.855	13.186
Cadre didactice	1.782	1.709	1.692	1.582	1.470	1.393	1.338	1.276
Colegii	42	32	32	34	36	36	36	36
Elevi	24.641	17.188	17.364	17.379	17.665	18.400	19.401	19.994
Cadre didactice	2.040	1.383	1.485	1.465	1.444	1.359	1.449	1.558
Centre de excelență	4	11	11	13	13	13	13	13

Elevi	6.468	14.375	13.786	13.037	12.441	12.563	12.742	12.751
Cadre didactice	405	1.018	1.024	1.022	951	991	970	937

Sursa: BNS

4.1.1. Învățământ profesional tehnic secundar

Numărul de elevi în învățământul profesional tehnic secundar constituie 14,4 mii de persoane, fiind în descreștere comparativ cu anul de studii precedent (cu 4,4%). Din totalul elevilor înscriși în învățământul profesional tehnic secundar, 46,4% urmau instruirea în meserii conexe cu durata de studii de 3 ani, 44,2% – într-o meserie cu durata de 2 ani, 9,1 % urmau învățământul dual cu durata de 1-2 ani, iar 0,3 % – o meserie cu durata de 1 an (Figura 18). Distribuția pe sexe a elevilor din învățământul profesional tehnic secundar relevă o pondere de 73,4% a băieților, precum și o creștere a acestora cu 0,1 puncte procentuale comparativ cu anul de studii 2021-2022.

Sursa: BNS

Figura 18 . Elevi în învățământul profesional tehnic secundar pe programe de studii, 2021-2022 și 2022-2023

În anul de studii 2022-2023, în învățământul profesional tehnic secundar au fost înmatriculați 6,8 mii de elevi, înregistrând o ușoară descreștere față de anul de studii precedent (cu 4,2%). Majoritatea elevilor au fost înmatriculați în baza studiilor gimnaziale (96,8%) și cu finanțare bugetară (95,6%).

Pentru instruirea într-o meserie au optat 3,3 mii de elevi (48,5%), pentru instruirea la meserii conexe - 2,5 mii de elevi (36,8%), iar 1,0 mii (14,7%) pentru învățământul dual. Comparativ cu anul de studii 2021-2022, numărul elevilor înmatriculați pentru instruirea într-o meserie a scăzut cu 13,2%, iar al celor înmatriculați la meserii conexe și învățământul dual a crescut cu 4,2% și, respectiv, cu 25,0%. Ponderea persoanelor cu studii medii de cultură generală sau liceale care au ales acest nivel educațional a fost de 1,5%.

Cele mai solicitate domenii de educație din învățământul profesional tehnic secundar sunt următoarele: inginerie și activități ingineresti, fabricare și prelucrare, arhitectură și construcții, servicii personale etc. (Tabelul 7).

Tabelul 7. Structura contingentului de elevi din învățământul profesional tehnic secund pe domenii de educație, 2022-2023

Nr. d/o	Domenii	% din numărul total al elevilor
1.	Artă	1,5
2.	Afaceri și administrare	1,0
3.	Inginerie și activități ingineresti	43,3
4.	Fabricare și prelucrare	16,0
5.	Arhitectură și construcții	17,2
6.	Agricultură	1,3
7.	Silvicultură	0,1
8.	Asistență socială	0,2
9.	Servicii personale	13,9
10.	Servicii de transport	5,5

Sursa: BNS

Cele mai solicitate meserii rămân a fi următoarele (Tabelul 8):

Tabelul 8. Cele mai solicitate meserii în învățământul profesional tehnic secundar, anul de studii 2020-2021, 2021-2022 și 2022-2023

Nr. d/o	Meserii	% din numărul total al celor înmatriculați 2020-2021	% din numărul total al celor înmatriculați 2021-2022	% din numărul total al celor înmatriculați 2022-2023
1.	Bucătar	6,4	6,2	7,7
2.	Mecanic auto	9,0	9,3	8,3
3.	Operator pentru suport tehnic al calculatoarelor	2,8	2,6	2,4
4.	Tencuitor	3,1	3,9	2,8
5.	Electrogazosudor-montator	3,6	3,2	2,7
6.	Cofetar	2,7	2,7	3,5
7.	Cusătoreasă în industria confecțiilor	3,6	2,6	3,0
8.	Placator cu plăci	2,7	3,0	2,5

Sursa: BNS

Totodată, unele meserii dintre acestea se regăsesc și în meseriile conexe. Astfel, se remarcă preferințe pentru următoarele meserii conexe: electrician-electronist auto – mecanic auto (6,0%), electrogazosudor-montator – tăietor cu gaze (5,0%), bucătar – chelner (3,2%), electromontor utilaj electric – lăcătuș-electrician utilaj electric (3,9%), operator pentru suportul tehnic al calculatoarelor – operator introducere, validare și prelucrare date (3,4%).

În anul 2022, numărul de absolvenți a constituit 5,5 mii de persoane, în scădere cu 3,5% comparativ cu anul precedent. Din totalul de absolvenți, ponderi mai mari revin celor care au obținut calificări în

următoarele domenii de educație: inginerie și activități ingineresti (40,3%), fabricare și prelucrare (17,6%), arhitectură și construcții (16,8%), servicii personale (14,9%).

4.1.2. *Învățământ profesional tehnic postsecundar*

La începutul anului de studii 2022-2023, numărul total de elevi din învățământul profesional tehnic postsecundar a înregistrat o creștere, în comparație cu anul de studii precedent (cu 1,9%), constituind 31,6 mii de persoane. Majoritatea elevilor din învățământul profesional tehnic postsecundar își fac studiile în instituțiile publice (27,7 mii sau 87,7%), iar 50,6% dintre aceștia – în bază de contract. Comparativ cu anul de studii 2021-2022, se remarcă o creștere cu 8,6% a numărului de elevi înscriși în instituțiile private (respectiv 3,8 mii față de 3,5 mii) (Tabelul 9).

Tabelul 9 . Elevi în instituțiile de învățământ profesional tehnic postsecundar, 2021-2022, 2022-2023

	2021-2022			2022-2023		
	Total elevi	dintre care:		Total elevi	dintre care:	
		fete	pe bază de contract		fete	pe bază de contract
Total	30.983	16.875	17.493	31 574	17 090	17 876
Instituii publice	27.529	14.764	14.039	27 748	14 832	14 050
Instituții private	3.454	2.111	3.454	3 826	2 258	3 826

Sursa: BNS

Structura contingentului de elevi din învățământul profesional tehnic postsecundar, pe domenii generale este următoarea (Tabelul 10):

Tabelul 10. Structura contingentului de elevi din învățământul profesional tehnic postsecundar pe domenii generale, 2022- 2023

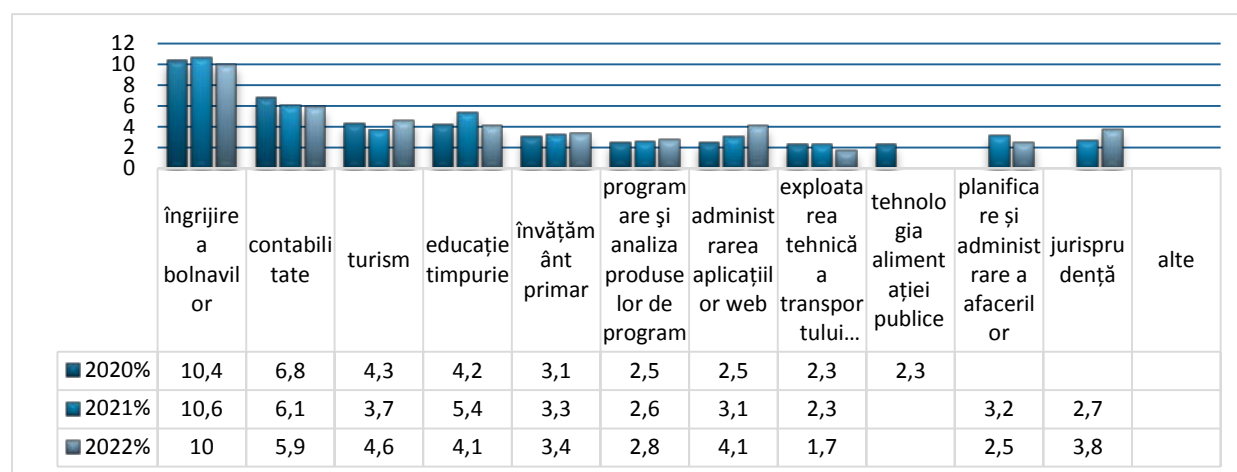
Nr. d/o	Domenii	% din numărul total al elevilor
1.	Educație	7,3
2.	Științe umaniste și arte	4,5
3.	Științe sociale, jurnalism și informare	0,2
4.	Afaceri, administrare și drept	21,4
5.	Științe exacte, matematică și statistică	1,6
6.	Tehnologia informației și a comunicațiilor	11,1
7.	Inginerie, prelucrare și construcții	24,3
8.	Agricultură, silvicultură, piscicultură și veterinărie	2,0
9.	Sănătate și asistență socială	17,9
10.	Servicii	9,7

Sursa: BNS

În anul de studii 2022-2023, în învățământul profesional tehnic postsecundar au fost înmatriculați 9,2 mii de elevi, înregistrând o descreștere de 0,9% comparativ cu anul de studii precedent. Din totalul elevilor înmatriculați, 92,9 % sunt în baza studiilor gimnaziale. În instituțiile de învățământ publice au fost înmatriculați 8,0 mii de elevi - 3,8 mii cu finanțare bugetară (47,5%), iar 4,2 mii în bază de contract (52,5%). Numărul elevilor înmatriculați în instituțiile private (1,2 mii), comparativ cu anul de studii 2021-2022, a înregistrat o descreștere cu 7,2 la sută.

Cele mai solicitate specialități sunt următoarele: îngrijirea bolnavilor (10,0% din totalul de elevi înmatriculați), contabilitate (5,9%), educație timpurie (4,1%), turism (4,6%), învățământ primar (3,4%), planificare și administrarea afacerilor (2,5%), administrarea aplicațiilor web (4,1%), jurisprudență (3,8%), programare și analiza produselor de program (2,8%), exploatarea tehnică a transportului auto (1,7%) etc (Figura 19).

Figura 19. Structura contingentului de elevi înmatriculați în învățământul profesional tehnic postsecundar, pe domenii generale, 2020-2021, 2021-2022 și 2022-2023

Sursa: BNS

Absolvenți. În anul 2022, numărul absolvenților a constituit 6,3 mii de persoane, în scădere cu 1,6% față de anul precedent. Cele mai mari ponderi de absolvenți se regăsesc în domeniile generale: inginerie, prelucrare și construcții (27,8%), afaceri, administrare și drept (21,1%), sănătate și asistență socială (15,0%), servicii (10,2%) și TIC (11,9%).

4.2. Perfecționarea cadrului normativ și de politici privind învățământul profesional tehnic; corelarea politicilor în domeniul învățământului profesional tehnic cu alte politici sectoriale

În vederea consolidării și dezvoltării cadrului normativ pentru învățământul profesional tehnic, au fost elaborate/aprobate următoarele acte normative/legislative și metodologice:

1) *Legea nr.110/2022 cu privire la învățământul dual.* Legea reglementează modul de organizare și desfășurare a învățământului dual. Aceasta prevede responsabilitățile autorităților implicate în învățământul dual (Guvernul, Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Economiei și Camera de Comerț și Industrie a Republicii Moldova), precum și modul de organizare și desfășurare a învățământului dual;

2) *Hotărârea Guvernului nr. 320/2022* care a modificat *Hotărârea Guvernului nr. 1234/2018* privind majorarea salariului minim pentru personalul din instituțiile de învățământ care funcționează în regim de autogestiune financiar-economică de la 2000 lei la 3500 lei, precum și majorate clasele de salarizare pentru personalul de conducere, pentru funcțiile de laborant și bibliotecar, pe dimensiunea învățământului profesional tehnic;

3) *Hotărârea Guvernului nr. 463/2022* privind majorarea, din 1 septembrie 2022, cuantumului normei bănești pentru asigurarea prânzului elevilor din cadrul instituțiilor de învățământ profesional tehnic secundar, de la 12 lei/zi la 14,40 lei/ zi;

4) *Regulamentul de organizare și desfășurare a admiterii la programele de formare profesională tehnică*, aprobat prin Ordinul nr. 648/ 2022 al Ministrului educației și cercetării. Acesta stabilește cadrul general pentru organizarea concursului de admitere la programele de formare profesională tehnică. Astfel, concursul de admitere în învățământul profesional tehnic se realizează și se organizează prin intermediul sistemului informațional e-Admitere SIME ÎPT.

4.3. Asigurarea formării profesionale în învățământul profesional tehnic bazată pe competențe și racordarea acesteia la cerințele pieței muncii

În anul 2022 a continuat procesul de elaborare și aprobare a curricula și a planurilor de învățământ pentru învățământul profesional tehnic. Au fost aprobate 4 curriculumuri pentru învățământul profesional tehnic secundar și 8 curriculumuri pentru învățământul profesional tehnic postsecundar, pe domenii de formare profesională, după cum urmează:

Domeniul	Numărul de curriculumuri aprobate în învățământul profesional tehnic	
	secundar	postsecundar
1. Educație		-
2. Științe umaniste și arte		1
4. Afaceri, administrare și drept		-
7. Inginerie, prelucrare și construcții	2	5
8. Agricultură, silvicultură piscicultură și veterinărie	2	1
10. Servicii		1
Total	4	8

În scopul pregătirii elevilor în acord cu necesitățile pieței muncii și având în vedere unele modificări ale cadrului normativ, au fost aprobate noi planuri de învățământ, după cum urmează:

Domeniul	Numărul de planuri de învățământ aprobate în învățământul profesional tehnic	
	secundar	postsecundar
1. Educație		4
2. Științe umaniste și arte		8
3. Științe sociale, jurnalism și informare		-
4. Afaceri, administrare și drept		9
5. Științe exacte, matematică și statistică		2
6. Tehnologia informației și a comunicațiilor		3
7. Inginerie, prelucrare și construcții	5	37
8. Agricultură, silvicultură piscicultură și veterinărie		7
9. Sănătate și asistență socială		10
10. Servicii	1	6
Total	6	86

Nomenclatorul domeniilor de formare profesională și al meseriilor/profesiilor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 425/2015, a fost actualizat cu noi calificări: 421003 Subofițer operator mijloace tehnice utilizate în domeniul securității frontierei, 732044 Instalator pentru sisteme termice solare, 732045 Instalator pentru sisteme fotovoltaice solare, 715026 Fierar.

4.4. Creșterea calității învățământului profesional tehnic

În conformitate cu Planul de acțiuni privind evaluarea externă a programelor de formare profesională tehnică (Ordinul nr.1014/2018 al Ministrului educației și cercetării), în anul 2022 au fost aprobate rezultatele evaluării externe a programelor de studii pentru 31 de instituții de învățământ profesional tehnic (Ordinul nr.872/2022 al Ministrului educației și cercetării), după cum urmează:

Numărul programelor de studii profesionale tehnice secundare acreditate

Nr. crt.	Instituția de învățământ profesional tehnic secundar care a acreditat programe de studii în anul 2022	Numărul programelor acreditate
1.	Școala Profesională din Ceadâr-Lunga, UTA Găgăuzia	4
2.	Școala Profesională din Nisporeni	5
3.	Școala Profesională din Vulcănești, UTA Găgăuzia	1
4.	Școala Profesională din Ciurmai, Taraclia	3
5.	Școala Profesională din Hîncești	5

6.	Școala Profesională din Criuleni	7
7.	Școala Profesională din Rezina	5
8.	Școala Profesională din Orhei	1
9.	Școala Profesională nr. 3 din Chișinău	10
10.	Școala Profesională din Ștefan Vodă	3
11.	Școala Profesională nr. 11 din Chișinău	4
12.	Școala Profesională din Briceni	4
13.	Școala Profesională nr. 4 din Chișinău	6
14.	Școala Profesională nr. 6 din Chișinău	3
	Total meserii acreditate	61

Numărul programelor de studii profesionale tehnice postsecundare acreditate

Nr. crt.	Instituția de învățământ profesional tehnic postsecundar care a acreditat programe de studii în anul 2022	Numărul programelor acreditate
1.	Colegiul Internațional de Administrare și Business	1
2.	Colegiul „Mondostud-Art”	2
3.	Colegiul de Inginerie din Strășeni	2
4.	Colegiul „Gheorghe Asachi” din Lipcani	1
5.	Colegiul Tehnic al UTM (Colegiul Universității Tehnice a Moldovei)	3
6.	Centrul de Excelență în Industria Ușoară din Chișinău	1
7.	Centrul de Excelență în Educație Artistică „Ștefan Neaga” din Chișinău	4
8.	Colegiul de Muzică și Pedagogie din Bălți	1
9.	Colegiul Național de Coregrafie din Chișinău	1
10.	Colegiul Tehnologic din Chișinău	4
11.	Colegiul Tehnic Agricol din Svetlîi	1
12.	Colegiul „Mihai Eminescu” din Soroca	1
13.	Centrul de Excelență în Energetică și Electronică din Chișinău	7
14.	Colegiul de Construcții din Hîncești	5
15.	Colegiul Tehnic Feroviar din Bălți	5
	Total specialități acreditate	39

Numărul programelor de studii profesionale tehnice postsecundare autorizate

Nr. crt.	Instituția de învățământ profesional tehnic postsecundar care a autorizat programe de studii în anul 2022	Numărul programelor autorizate
1.	Colegiul de Criminologie, Administrare și Drept „Valeriu Bujor”	1
2.	Colegiul „Gheorghe Asachi” din Lipcani	1
3.	Universitatea Tehnică a Moldovei (Colegiul Universității Tehnice a Moldovei)	8
4.	Universitatea Liberă Internațională din Moldova (Colegiul)	5
	Total specialități autorizate	15

4.5. Modernizarea rețelei instituțiilor de învățământ profesional tehnic

În vederea modernizării rețelei instituțiilor de învățământ profesional tehnic în anul 2022, prin Hotărârea Guvernului nr. 659/2022 a fost reorganizată Instituția Publică Școala Profesională din Florești prin fuziunea (absorbția) Instituției Publice Școala Profesională din Cuhureștii de Sus, raionul Florești.

Totodată, în vederea consolidării capacităților instituțiilor de învățământ profesional tehnic prin intermediul mecanismului de finanțare complementară, a fost aprobată distribuirea mijloacelor financiare în sumă de 5 mil lei pentru instituțiile de învățământ profesional tehnic secundar și circa 7, 3 mil lei pentru instituțiile de învățământ profesional tehnic postsecundar. Prioritar, au fost acceptate solicitările instituțiilor care au fost orientate spre eficientizarea resurselor energetice, precum și de renovare a acoperișurilor și alte lucrări de reparație.

4.6. Sporirea atractivității învățământului profesional tehnic

Sporirea atractivității învățământului profesional tehnic în anul 2022 s-a realizat atât prin prisma documentelor de politici elaborate, precum și prin prisma mai multor evenimente publice. Menționăm cele mai relevante dintre ele:

1) Cu sprijinul proiectului „Promovarea Învățământului Profesional Tehnic pentru o Economie Verde”, au fost desfășurate următoarele evenimente, precum:

- *Zilele învățământului dual*, desfășurate în data de 28 mai la Chișinău, 4 iunie la Soroca, 15 iunie la Cahul. Evenimentele s-au desfășurat cu sloganul „Înveți. Muncești. Câștigi!” și au întrunit instituțiile de învățământ profesional tehnic și Agenții Economici implicații în realizarea învățământului dual, fiind organizate ateliere interactive, prezentate oportunitățile actuale de studii și de angajare;

- Conferința „Promovarea angajabilității tinerilor calificați pentru o dezvoltare sustenabilă”, organizată, desfășurată în perioada 30 iunie-1 iulie;

- Conferința „Promovarea angajabilității tinerilor calificați pentru o dezvoltare sustenabilă” organizată cu suportul proiectului „Promovarea Învățământului Profesional Tehnic pentru o Economie Verde”, desfășurată în data de 26 octombrie.

2) A continuat colaborarea cu postul public de televiziune în vederea promovării oportunităților de angajare în câmpul muncii a absolvenților învățământului profesional tehnic. Astfel, emisiunea „MeseriAșii” reprezintă un proiect televizat destinat adolescenților, care este concepută pentru a acorda asistență tinerilor de a se orienta în carieră și a oferi un răspuns clar la întrebările: ce este învățământul profesional tehnic și cum acesta se desfășoară.

3) Au fost organizate concursuri pentru elevi, după cum urmează:

- Concursul național „Cel mai bun plan de afaceri”, desfășurat în data de 27 iunie 2022, cu misiunea de a dezvolta competențele antreprenoriale ale elevilor instituțiilor de învățământ profesional tehnic, crearea, sprijinirea, consolidarea și promovarea unei culturi antreprenoriale la nivel rural și urban, capabilă să accelereze inițierea de afaceri de succes și să mărească competitivitatea la nivel local. Concursul a fost la cea de a IX-a ediție, la care au participat 13 finaliști ai etapelor regionale ale concursului. Concursul s-a desfășurat în conformitate cu regulamentul concursului „Cel mai bun plan de afaceri” aprobat prin Ordinul nr.1054/2014 al Ministrului educației.

- Concursul național „Cel mai bun în „Haute Couture”, desfășurat în data de 25 mai 2022, cu misiunea de a stimula, perfecționa calificările profesionale, dezvoltarea competențelor profesionale ale viitorilor absolvenți; dezvoltarea capacităților și performanțelor elevilor în vederea constituirii potențialului forțelor de muncă competitive pe piața muncii; promovarea celor mai buni elevi din cadrul domeniului de formare profesională; diseminarea bunelor practici de colaborare națională în domeniul de formare profesională 723 Textile (îmbrăcăminte, încălțăminte și articole din piele). Concursul s-a desfășurat în conformitate cu regulamentul aprobat prin Ordinul nr. 436/2021 al Ministrului educației, culturii și cercetării.

- Concursului Național „Campionatul Gastronomic pentru Juniori”, desfășurat în data de 25 mai 2022, cu misiunea de a promova meseriile de bucătar, cofetar și brutar, consolida competențele profesionale ale elevilor, promovarea valorilor naționale prin arta culinară, încurajarea viitorilor specialiști și promovarea meseriilor și imaginii instituțiilor de învățământ profesional tehnic. La Concurs au participat peste 100 de elevi din 15 instituții de învățământ profesional tehnic secundar și post-secundar, care pregătesc specialiști la meseriile „bucătar”, „cofetar” și „brutar” și specialitatea ”Tehnologia alimentației publice”. Concursul s-a desfășurat în conformitate cu Regulamentul aprobat conform Ordinului nr. 458/2019.

5. Învățământul superior

Activitățile de bază în domeniul învățământului superior s-au centrat pe modernizarea și eficientizarea învățământului superior prin implementarea **proiectului „Învățământul superior în Moldova”**, susținut financiar de Banca Mondială, pentru asigurarea calității și relevanței programelor de studii superioare.

Acțiunile întreprinse în învățământul superior au fost direcționate spre asigurarea accesului la studii superioare, implementarea noilor mecanisme de finanțare a învățământului superior, formării competențelor profesionale, bazate pe necesitățile în cunoștințe și aptitudini de viitor, consolidarea componentei de cercetare a învățământului superior, internaționalizarea universităților etc.

5.1. Accesul la studii superioare. Analiză statistică

În Republica Moldova funcționează 21 de instituții de învățământ superior, cu 3 instituții mai puțin față de anul de studii 2021-2022, ca rezultat al reorganizării prin fuziune a unor instituții de învățământ superior publice, inclusiv 13 instituții publice și 8 – private. În municipiul Chișinău sunt 17 instituții și câte 1 unitate în municipiile Bălți, Comrat, Cahul și Taraclia (Tabelul 11).

Tabelul 11. Instituții de învățământ superior

	2014-2015	2015-2016	2016-2017	2017-2018	2018-2019	2019-2020	2020-2021	2021-2022	2022-2023
Instituții, unități	31	31	30	29	29	27	24	24	21
instituții publice	19	19	19	19	19	18	16	16	13
instituții private	12	12	11	10	10	9	8	8	8
Studenti, persoane	89.529	81.669	74.726	65.543	60.608	56.840	59.033	59647	56.758

instituții publice	72.474	66.938	62.108	55.341	50.620	47.745	49.549	50197	47.942
instituții private	17.055	14.731	12.618	10.202	9.988	9.095	9.484	9450	8.816

La începutul anului de studii 2022-2023, numărul total de studenți în instituțiile de învățământ superior (la studii superioare, ciclul I, Licență,) și ciclul II, Master, era de 56,8 mii de persoane (fără studenți străini), în descreștere cu 2889 (4,8%) față de 2021-2022 (Tabelul 11). Numărul de studenți la învățământ cu frecvență a constituit 35,6 mii (cu 1,8 mii mai puțin față de anul de studii 2021-2022), cu o pondere de 62,7% din totalul studenților înmatriculați la studii superioare.

În instituțiile de învățământ superior publice numărul de studenți a constituit 47,9 mii de persoane, reprezentând 84,5% din numărul total al studenților. Comparativ cu anul de studii 2021-2022, numărul de studenți în instituțiile publice s-a diminuat cu 2,2 mii de persoane. Efectivele de studenți au înregistrat descreșteri diferite în funcție de forma de finanțare și forma de învățământ. Astfel, 56,3 % din studenții instituțiilor publice studiază pe bază de contract. La forma de învățământ cu frecvență 61,8 % din studenți sunt finanțați de la bugetul de stat, la frecvența redusă – 91,4 % studiază pe bază de contract cu taxă.

În instituțiile de învățământ superior private numărul de studenți a constituit 8,8 mii de persoane, reprezentând 15,5 % din totalul studenților. În instituțiile private contingentul de studenți s-a redus cu 06 mii, comparativ cu anul precedent (Tabelul 12).

Majoritatea studenților au vârste cuprinse între 19-23 de ani (63,4%), în creștere cu 0,4 puncte procentuale față de anul de studii 2021-2022.

Tabelul 12. Studenți în învățământul superior, pe programe

	2021-2022				2022-2023			
	Total studenți	private	Total studenți publice		Total studenți	private	Total studenți publice	
			total	în bază de contract			total	în bază de contract
Total	59 647	9 450	50 197	28 437	56 758	8 816	47 942	27 014
Studii superioare de licență (Ciclul I)	43 621	7 799	35 822	22 765	42 056	7 458	34 598	21 951
Studii superioare de master (Ciclul II)	11 594	1 651	9 943	3 997	10 093	1 358	8 735	3 273
Studii superioare integrate	4 432	–	4 432	1 675	4 609	–	4 609	1 790

Sursa: BNS

În anul de studii 2022-2023, la ciclul I au fost înmatriculate 13,6 mii de persoane, cu 7,4 % mai puțin față de anul de studii anterior, iar la ciclul II cu 21,2% mai puțin, ceea ce constituie 4,6 mii de persoane (Tabelul 13).

Tabelul nr.13. Evoluția înmatriculării în instituțiile de învățământ superior

	Înmatriculați				
	Total	instituții publice	din care:		instituții private
			contract	buget	
2011 - 2012	28.258	23.018	13.637	9.381	5.240
Ciclul I, medicina și farmacia	20.837	16.665	10.272	6.393	4.172
Ciclul II	7.421	6.353	3.365	2.988	1.068
2012 - 2013	28.130	23.086	12.845	10.241	5.044
Ciclul I, medicina și farmacia	20.429	16.493	9.814	6.679	3.936
Ciclul II	7.701	6.593	3.031	3.562	1.108
2013 - 2014	26.450	22.417	12.154	10.263	4.033
Ciclul I, medicina și farmacia	19.195	16.166	9.637	6.529	3.029
Ciclul II	7.255	6.251	2.517	3.734	1.004
2014 - 2015	24.378	20.501	10.694	9.807	3.877
Ciclul I, medicina și farmacia	17.104	14.305	8.274	6.031	2.799
Ciclul II	7.274	6.196	2.420	3.776	1.078
2015 - 2016	24.617	20.939	11.591	9.348	3.678
Ciclul I, medicina și farmacia	17.683	15.094	9.378	5.716	2.589
Ciclul II	6.934	5.845	2.213	3.632	1.089
2016 - 2017	22.144	18.990	9.961	9.029	3.154
Ciclul I, medicina și farmacia	15.412	13.183	7.827	5.356	2.229
Ciclul II	6.732	5.807	2.134	3.673	925
2017-2018	18.926	16.459	9.159	7.300	2.467
Ciclul I, studii superioare integrate	13.297	11.592	7.190	4.402	1.705
Ciclul II	5.629	4.867	1.969	2.898	762
2018-2019	18.940	15.858	8.263	7.595	3.082
Ciclul I, studii superioare integrate	13.487	11.113	6.386	4.727	2.374
Ciclul II	5.453	4.745	1.877	2.868	708
2019-2020	19.413	16.599	8.937	7.662	2.814
Ciclul I, studii superioare integrate	13.592	11.491	6.905	4.586	2.101
Ciclul II	5.821	5.108	2.032	3.076	713
2020-2021	21.514	18.143	10.415	7.728	3.371
Ciclul I, studii superioare integrate	15.547	12.982	8.349	4.633	2.565
Ciclul II	5.967	5.161	2.066	3.095	806
2021-2022	20.598	17.444	9.836	7.608	3.154
Ciclul I, studii superioare integrate	14.701	12.398	7.811	4.587	2.303

Ciclul II	5.897	5.046	2.025	3.021	851
2022-2023	18.250	15.837	8.836	7.001	2.413
Ciclul I, studii superioare integrate	13.608	11.758	7.405	4.353	1.850
Ciclul II	4.642	4.079	1.431	2.648	563

Sursa: BNS

În instituțiile de învățământ superior publice, la ciclul I au fost înmatriculați 11,8 mii de studenți, 63% dintre aceștia fiind cu finanțare în bază de contract. Totodată, la ciclul II se observă o situație inversă, din 4,1 mii de studenți înmatriculați, 65 la sută sunt cu finanțare bugetară.

Numărul de studenți înmatriculați în instituțiile private a constituit 1,9 mii de persoane la ciclul I și 0,6 mii la ciclul II.

În anul 2022, 8,3 mii de persoane au absolvit ciclul I și 5,5 mii – ciclul II (inclusiv studii superioare integrate). Comparativ cu anul 2021, s-a înregistrat o scădere a numărului de absolvenți la ciclul I (cu 4,7%), și o creștere la ciclul II (cu 3,3%) (Tabelul 14).

Tabelul 14. Absolvenți ai instituțiilor de învățământ superior

	Absolvenți				
	Total	instituții publice	din care:		instituții private
			contract	buget	
2011	27.788	22.111	13.732	8.379	5.677
Ciclul I	21.948	17.132	11.269	5.863	4.816
PreBologna, medicina și farmacia	740	678	276	402	62
Ciclul II	5.100	4.301	2.187	2.114	799
2012	26.730	21.548	13.177	8.371	5.182
Ciclul I	20.132	15.922	10.483	5.439	4.210
Medicina și farmacia	694	694	171	523	–
Ciclul II	5.904	4.932	2.523	2.409	972
2013	24.848	20.105	12.521	7.584	4.743
Ciclul I	17.744	13.985	9.584	4.401	3.759
Medicina și farmacia	766	766	132	634	–
Ciclul II	6.338	5.354	2.805	2.549	984
2014	24.274	19.649	12.045	7.604	4.625
Ciclul I	17.062	13.394	9.425	3.969	3.668
Medicina și farmacia	803	803	194	609	–
Ciclul II	6.409	5.452	2.426	3.026	957
2015	23.630	18.867	11.374	7.493	4.763
Ciclul I	17.073	13.160	9.130	4.030	3.913
Medicina și farmacia	642	642	162	480	–
Ciclul II	5.915	5.065	2.082	2.983	850
2016	21.886	17.632	10.171	7.461	4.254

Ciclul I	15.141	11.767	7.809	3.958	3.374
Medicina și farmacia	643	643	228	415	–
Ciclul II	6.102	5.222	2.134	3.088	880
2017	19.943	16.228	8.816	7.412	3.715
Ciclul I	13.421	10.531	6.561	3.970	2.890
Ciclul II, studii superioare integrate	6.522	5.697	2.255	3.442	825
2018	18.142	14.945	7.936	7.009	3.197
Ciclul I	11.952	9.478	5.761	3.717	2.474
Ciclul II, studii superioare integrate	6.190	5.467	2.175	3.292	723
2019	16.266	13.267	6.828	6.439	2.999
Ciclul I	10.763	8.530	4.946	3.584	2.233
Ciclul II, studii superioare integrate	5.503	4.737	1.882	2.855	766
2020	14.650	12.108	6.369	5.739	2.542
Ciclul I	9.437	7.651	4.594	3.057	1.786
Ciclul II, studii superioare integrate	5.213	4.457	1.775	2.682	756
2021	14.084	11.653	5.804	5.849	2.431
Ciclul I	8.725	6.978	4.009	2.969	1.747
Ciclul II, studii superioare integrate	5.359	4.675	1.795	2.880	684
2022	13.847	11.565	5.600	5.965	2.282
Ciclul I	8.313	6.730	3.685	3.045	1.583
Ciclul II, studii superioare integrate	5.534	4.835	1.915	2.920	699

Sursa: BNS

În instituțiile de învățământ superior și-au desfășurat activitatea 3,8 mii de persoane (personal de bază), cu 6,2 % mai puțin comparativ cu anul de studii 2021-2022. Din totalul de personal, 2,3 mii de persoane dețin titlu științific (60,5%), dintre care 87,8% de doctor în științe și 12,2% de doctor habilitat. Ponderea femeilor din numărul total de personal este de 56,2% (Tabelul 15).

Tabelul 15. Evoluția numărului de personal științifico-didactic și didactic

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Personal științifico-didactic și didactic								
TOTAL	5300	5000	4800	4500	4300	4100	4000	3800
dețin grad științific total	2700	2600	2600	2500	2500	2400	2400	2300
doctor în științe	2300	2200	2200	2162	2165	2088	2100	2000
doctor habilitat	400	400	400	338	335	312	300	300

În baza informațiilor colectate privind studenții din alte țări, la începutul anului de studii 2022-2023, numărul studenților străini a constituit 5,0 mii de persoane, în descreștere cu 2,7% față de anul de studii precedent. Ponderile cele mai mari se remarcă pentru studenții străini din România (44,1%, fiind în descreștere cu 7,5 puncte procentuale față de anul de studii 2021-2022), Israel (15,1%, în descreștere cu 4 p. p.), India (16,4%, în creștere cu 3 p. p.) și Ucraina (14,6%, în creștere cu 7 p. p.).

5.2. Perfecționarea cadrului normativ și de politici privind învățământul superior

În anul 2022 a continuat procesul implementării prevederilor Codului educației, inclusiv pentru învățământul superior. În această perioadă a fost dezvoltat și îmbunătățit cadrul normativ în domeniile:

- 1) modernizării curriculumului universitar;
- 2) managementului universitar;
- 3) autonomiei universitare;
- 4) finanțării învățământului superior;
- 5) dezvoltării Cadrului Național al Calificărilor;
- 6) asigurării calității și relevanței programelor de studii;
- 7) cercetării universitare etc.

În perioada de referință, au fost elaborate și puse în aplicare:

1) Hotărârea Guvernului nr. 80/ 2022 *cu privire la aprobarea Regulamentului de organizare și desfășurare a studiilor superioare de master - ciclul II* ;

2) Hotărârea Guvernului nr. 79/ 2022 *cu privire la modificarea anexei nr. 1 la Hotărârea Guvernului nr. 616/2016 pentru aprobarea Metodologiei de evaluare externă a calității în vederea autorizării de funcționare provizorie și acreditării programelor de studii și a instituțiilor de învățământ profesional tehnic, superior și de formare continuă*;

3) Hotărârile de Guvern nr. 694/2022 și 695/ 2022 *cu privire la bursele de merit (Bursa Guvernului, Bursa Republicii, Bursa Gaudeamus) și, respectiv, cu privire la Bursa Președintelui pentru studenții din instituțiile de învățământ superior și elevii din instituțiile profesional-tehnice în anul de studii 2022-2023*;

4) Hotărârea Guvernului nr.332/ 2022 *cu privire la modificarea Nomenclatorului domeniilor de formare profesională și al specialităților în învățământul superior, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 482/2017*;

5) Hotărârea Guvernului nr. 485/2022 *Cu privire la reorganizarea prin fuziune (absorbție) a unor instituții din domeniile educației, cercetării și inovării și modificarea unor hotărâri ale Guvernului*, pusă în aplicare prin următoarele ordine ale Ministrului educației și cercetării:

- Ordinul nr.753 din 21.07.2022 al Ministrului educației și cercetării *Cu privire la executarea Hotărârii Guvernului nr.485 din 13.07.2022 referitor la absorbția de către Universitatea de Stat din Moldova a unor instituții publice de cercetare și inovare*;
- Ordinul nr.754 din 21.07.2022 al Ministrului educației și cercetării *Cu privire la executarea Hotărârii Guvernului nr.485 din 13.07.2022 referitor la absorbția de către Universitatea Tehnică a Moldovei a unor instituții publice de cercetare și inovare*;
- Ordinul nr.755 din 21.07.2022 al Ministrului educației și cercetării *Cu privire la executarea Hotărârii Guvernului nr.485 din 13.07.2022 referitor la absorbția de către Universitatea de Stat din Moldova a Academiei de Administrare Publică*;
- Ordinul nr. 751 din 21.07.2022 al Ministrului educației și cercetării *Cu privire la executarea Hotărârii Guvernului nr.485 din 13.07.2022 referitor la absorbția de către Academia de Studii Economice din Moldova a Institutului Național de Cercetări Economice*;

- Ordinul nr.756 din 21.07.2022 al Ministrului educației și cercetării *Cu privire la executarea Hotărârii Guvernului nr.485 din 13.07.2022 referitor la absorbția de către Universitatea Tehnică a Moldovei a Universității Agrare de Stat din Moldova;*
- Ordinul nr. 752 din 21.07.2022 al Ministrului educației și cercetării *Cu privire la executarea Hotărârii Guvernului nr.485 din 13.07.2022 referitor la absorbția de către Universitatea Pedagogică de Stat “Ion Creangă” din Chișinău a unor instituții publice de învățământ superior și de formare continuă;*
- Ordinul nr. 759 din 22.07.2022 al Ministrului educației și cercetării *Cu privire la inventarierea și transmiterea bunurilor aflate în gestiunea Institutului Național de Cercetări Economice către Academia de Studii Economice din Moldova;*
- Ordinul nr. 760 din 22.07.2022 al Ministrului educației și cercetării *Cu privire la inventarierea și transmiterea bunurilor aflate în gestiunea Universității Agrare de Stat din Moldova către Universitatea Tehnică a Moldovei;*
- Ordinul nr. 761 din 22.07.2022 al Ministrului educației și cercetării *Cu privire la inventarierea și transmiterea bunurilor aflate în gestiunea unor instituții publice de cercetare și inovare către Universitatea Tehnică a Moldovei;*
- Ordinul nr. 762 din 22.07.2022 al Ministrului educației și cercetării *Cu privire la inventarierea și transmiterea bunurilor aflate în gestiunea unor instituții publice de cercetare și inovare către Universitatea de Stat din Moldova;*
- Ordinul nr. 763 din 22.07.2022 al Ministrului educației și cercetării *Cu privire la inventarierea și transmiterea bunurilor aflate în gestiunea unor instituții publice de învățământ superior și de formare continuă către Universitatea Pedagogică de Stat “Ion Creangă” din Chișinău;*
- Ordinul nr. 764 din 22.07.2022 al Ministrului educației și cercetării *Cu privire la inventarierea și transmiterea bunurilor aflate în gestiunea Academiei de Administrare Publică către Universitatea de Stat din Moldova.*

6) Hotărârea Guvernului nr. 486/ 2022 *Cu privire la planurile (comanda de stat) de admitere în învățământul superior cu finanțare de la bugetul de stat pentru anul de studii 2022-2023, pusă în aplicare prin următoarele ordine ale Ministrului educației și cercetării:*

- Ordinul nr. 684 din 14.07.2022 al Ministrului educației și cercetării *Cu privire la Metodologia de repartizare a locurilor cu finanțare din bugetul de stat pentru instituțiile de învățământ superior publice din subordinea Ministerului Educației și Cercetării;*
- Ordinul nr. 685 din 14.07.2022 al Ministrului educației și cercetării *Cu privire la instituirea Comisiei de repartizare a locurilor cu finanțare din bugetul de stat pentru instituțiile de învățământ superior publice din subordinea Ministerului Educației și Cercetării;*
- Ordinul nr. 459 din 31.05.2022 al Ministrului educației și cercetării *Cu privire la aprobarea Regulamentului-cadru privind organizarea admiterii la studii superioare de licență și studii superioare integrate pentru anul universitar 2022/2023;*
- Ordinul nr. 686 din 15.07.2022 al Ministrului educației și cercetării *Cu privire la aprobarea planurilor de admitere la studii superioare de licență (ciclul I) și studii superioare de master (ciclul II) în instituțiile publice de învățământ superior;*

- Ordinul nr. 687 din 15.07.2022 al Ministrului educației și cercetării *Cu privire la aprobarea domeniilor/specialităților de admitere la studii superioare de licență (ciclul I) și studii superioare de master (ciclul II) în instituțiile private de învățământ superior;*
- Ordinul nr. 705 din 15.07.2022 al Ministrului educației și cercetării *Cu privire la aprobarea planurilor de admitere pentru străini la studii superioare de licență-ciclul I, studii superioare integrate și studii superioare de master-ciclul II la Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie "Nicolae Testemițanu";*
- Ordinul nr. 706 din 15.07.2022 al Ministrului educației și cercetării *Cu privire la aprobarea planurilor de admitere pentru străini la studii superioare de licență-ciclul I și studii superioare de master-ciclul II la Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice;*
- Ordinul nr. 795 din 02.08.2022 al Ministrului educației și cercetării *Cu privire la raportarea rezultatelor sesiunii de bază ale Admiterii 2022;*
- Ordinul nr. 846 din 26.08.2022 al Ministrului educației și cercetării *Cu privire la raportarea rezultatelor finale ale sesiunii de Admitere 2022.*

7) Pentru punerea în aplicare a finanțării standard și a finanțării compensatorii pentru anul 2022 în învățământul superior, au fost elaborate și aprobate următoarele ordine ale Ministrului educației și cercetării:

- Ordinul nr. 2 din 05.01.2022 al Ministrului educației și cercetării *Cu privire la distribuția alocațiilor bugetare pentru finanțarea-standard a instituțiilor publice de învățământ superior pentru anul financiar 2022;*

- Ordinul nr. 3 din 05.01.2022 al Ministrului educației și cercetării *Cu privire la distribuția alocațiilor bugetare pentru finanțarea compensatorie a instituțiilor publice de învățământ superior pentru anul financiar 2022;*

- Ordinul nr. 4 din 05.01.2022 al Ministrului educației și cercetării *Cu privire la distribuția alocațiilor bugetare pentru finanțarea complementară a instituțiilor publice de învățământ superior pentru anul financiar 2022.*

8) În vederea asigurării calității și relevanței programelor de studii, au fost evaluate extern programele de studii superioare și aprobate următoarele ordine ale Ministrului educației și cercetării:

- Ordinul nr. 46 din 27.01.2022 al Ministrului educației și cercetării *Cu privire la autorizarea și acreditarea programelor de studii superioare de licență (ciclul I) și de master (ciclul II) în instituțiile de învățământ superior din Republica Moldova;*

- Ordinul nr. 243 din 31.03.2022 al Ministrului educației și cercetării *Cu privire la autorizarea și acreditarea programelor de studii superioare de licență (ciclul I) și de master (ciclul II) în instituțiile de învățământ superior din Republica Moldova;*

- Ordinul nr. 525 din 02.06.2022 al Ministrului educației și cercetării *Cu privire la acreditarea programelor de studii superioare de licență (ciclul I) și de master (ciclul II) în instituțiile de învățământ superior din Republica Moldova;*

- Ordinul nr. 772 din 27.07.2022 al Ministrului educației și cercetării *Cu privire la acreditarea programelor de studii superioare de licență (ciclul I) și de master (ciclul II) în instituțiile de învățământ superior din Republica Moldova;*

- Ordinul nr. 891 din 05.09.2022 al Ministrului educației și cercetării *Cu privire la acreditarea programelor de studii superioare de licență (ciclul I) și de master (ciclul II) în instituțiile de învățământ superior din Republica Moldova;*

- Ordinul nr. 1048 din 24.10.2022 al Ministrului educației și cercetării *Cu privire la autorizarea și acreditarea programelor de studii superioare de licență (ciclul I) și de master (ciclul II) în instituțiile de învățământ superior din Republica Moldova;*

- Ordinul nr. 1191 din 05.12.2022 al Ministrului educației și cercetării *Cu privire la acreditarea programelor de studii superioare de licență (ciclul I) și de master (ciclul II) în instituțiile de învățământ superior din Republica Moldova;*

- Ordinul nr. 1250 din 16.12.2022 al Ministrului educației și cercetării *Cu privire la acreditarea programelor de studii superioare integrate din cadrul Universității de Stat de Medicină și Farmacie "Nicolae Testemițanu".*

9) În scopul asigurării funcționalității managementului universitar, au fost aprobate următoarele ordine ale Ministrului educației și cercetării:

- Ordinul nr. 345 din 19.05.2022 al Ministrului educației și cercetării *Cu privire la organizarea examenelor de licență și a susținerii tezelor de licență pentru absolvenții Universității de Studii Europene din Moldova;*

- Ordinul nr. 529 din 03.06.2022 al Ministrului educației și cercetării *cu privire la organizarea examenelor de finalizare a studiilor superioare la Institutul de Științe Penale și Criminologie Aplicate;*

- Ordinul nr. 526 din 02.06.2022 al Ministrului educației și cercetării *cu privire la organizarea examenelor de finalizare a studiilor superioare la Universitatea de Stat de Educației Fizică și Sport;*

- Ordinul nr. 341 din 19.05.2022 al Ministrului educației și cercetării *cu privire la organizarea examenelor de finalizare a studiilor superioare la Universitatea de Stat din Comrat;*

- Ordinul nr. 315 din 18.05.2022 al Ministrului educației și cercetării *cu privire la organizarea examenelor de finalizare a studiilor superioare la Universitatea de Stat din Taraclia;*

- Ordinul nr. 628 din 28.06.2022 al Ministrului educației și cercetării *Cu privire la aprobarea structurii Raportului anual de activitate al instituției de învățământ superior;*

- Ordinul nr. 177 din 15.03.2022 al Ministrului educației și cercetării *Cu privire la înscrierea în anul de studii 2021/22 la mobilități de studii a studenților refugiați din Ucraina;*

- Ordinul nr. 874 din 26.08.2022 al Ministrului educației și cercetării *Cu privire la înscrierea în anul de studii 2022/23 la mobilități de studii a studenților refugiați din Ucraina;*

- Ordinul nr. 1193 din 05.12.2022 al Ministrului educației și cercetării *cu privire la aprobarea componenței Comisiei pentru aprobarea finanțării compensatorii instituțiilor de învățământ superior publice din Republica Moldova;*

- Ordinul nr. 1192 din 05.12.2022 al Ministrului educației și cercetării *cu privire la aprobarea modului și a calendarului de activitate a Comisiei pentru aprobarea finanțării compensatorii instituțiilor de învățământ superior publice din Republica Moldova.*

5.3. Organizarea procesului de admitere în învățământul superior

5.3.1. Particularitățile procesului de înmatriculare în anul 2022:

1) La elaborarea Comenzii de Stat s-a ținut cont de următoarele aspecte:

- necesitățile pieței forței de muncă, constatate în urma analizei prognozei pieței muncii, elaborată de către Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă, precum și de necesarul le cadre pedagogice, prezentat de către organele locale de specialitate în domeniul învățământului;

- propunerile ministerelor și instituțiilor de învățământ superior;

- acreditările, autorizările provizorii a programelor de studii;

- rezultatele admiterii la studii în anul de studii 2021-2022.

Totodată, în Acordul de finanțare dintre Republica Moldova și Asociația Internațională pentru Dezvoltare privind implementarea Proiectului Învățământul Superior, ratificat de Parlamentul Republicii Moldova la 19 mai 2020, sunt stabilite domeniile strategice țintă, și anume: *pedagogie, inginerie, tehnologii informaționale și medicină*.

2) *Condiția principală* pentru admiterea la studii și în această sesiune a fost deținerea de către candidați a diplomelor de bacalaureat sau a diplomelor de studii profesionale (colegiu), excepție s-a făcut pentru deținătorii atestatelor de studii medii de cultură generală eliberate de instituțiile de învățământ din localitățile de est ale Republicii Moldova și din mun. Bender.

3) *Reprezentanții diasporei moldovenești de peste hotare* pot participa la concursul de admitere la studii superioare de licență, în condițiile prevăzute pentru cetățenii Republicii Moldova, în limita planurilor de înmatriculare cu finanțare de la buget sau la locurile cu taxă de studii.

4) *Cota - parte* de locuri pe domenii și programe de studii, repartizate deținătorilor diplomelor de bacalaureat și diplomelor de studii profesionale la înmatricularea la studii superioare de licență (integrate), *se stabilește de instituția organizatoare de studii superioare*, în funcție de particularitățile de instruire în domeniile respective, precum și de solicitările candidaților la studii.

5) Înmatricularea studenților *pe bază de contract* cu achitarea taxei de studii s-a desfășurat conform *planurilor de admitere ale universităților*, stabilite de senate în baza capacității instituționale, Comanda de Stat, aprobată de Guvern, fiind repartizată universităților *pe domenii generale de studii*, iar instituțiile, la distribuirea locurilor pe programe de studii, au ținut cont de solicitările candidaților la studii, dar și de rezultatele anilor precedenți.

6) În conformitate cu *Nomenclatorului domeniilor de formare profesională și al specialităților în învățământul superior*, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 482/2017, cu modificările ulterioare, dar și cu cerințele pieței muncii, în sesiunea de admitere 2022, Comanda de stat, în limita alocațiilor bugetare aprobate în acest scop, a prevăzut în total 8732 de locuri bugetare în total, după cum urmează: 5307 - licență, 2864 – master, 455 – rezidențiat, 106 - cetățenii străini.

În conformitate cu *Planul de Activitate a Guvernului*, cu cerințele pieței muncii, dar și rezultatele admiterii la studii superioare în anul precedent de studii, Comanda de stat 2022 la ciclul I, licență, și la ciclul II, master, susține prioritar domeniile: *Științe ale Educației* (2094 – cca 26% din totalul locurilor bugetare), *Inginerie, Tehnologii și Arhitectură* (1557 – cca 19%); *Tehnologii ale informației și comunicațiilor* (845 – cca 11%); *Medicină* (915 (+rezidențiat și secundariat) – 11%); *Științe agricole și medicină veterinară și Științe ale mediului* (309 – cca 4%), astfel:

6.1. Pentru *studii superioare de licență și studii superioare integrate* Comanda de stat a prevăzut admiterea la 26 de domenii generale de studiu a 5307 persoane: per total, la ciclul I, mai mult cu 267 de locuri comparativ cu anul trecut, din contul micșorării numărului de locuri bugetare pentru ciclul II-master, în limita mijloacelor financiare planificate Ministerului Educației și Cercetării.

6.2. Au fost redirecționate 5 locuri la domeniul *Sănătate*, de la licență - la master.

6.3. Având în vedere necesitatea stringentă de cadre didactice în învățământul general, inclusiv a specialiștilor în cadrul Centrelor de asistență psiho-pedagogică, a fost majorat numărul de locuri bugetare pentru Științele educației cu 145 de locuri bugetare (20 la licență și 125 la master), dar și majorarea la ciclul I cu 20 de locuri bugetare la *Asistența socială*.

6.4. În temeiul Reformei sistemului de învățământ artistic, reieșind din faptul că *Nomenclatorul domeniilor de formare profesională și al specialităților în învățământul superior* (HG nr. 482/2017) a fost completat cu 3 programe noi la ciclul I – licență, în domeniul 021 Arte - *Producție multimedia, Designul jocurilor, Animație*, a fost majorat numărul de locuri bugetare pentru domeniul Arte, la ciclul I, cu 48 de locuri bugetare.

6.5. Urmare a reorganizării prin absorbție a Universității Agrare de Stat din Moldova de către Universitatea Tehnică a Moldovei și a Academiei de Administrare Publică de către Universitatea de Stat din Moldova, locurile planificate Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare (licență – 325 și master-109) și Cancelariei de Stat (master-200) au fost redirecționate Ministerului Educației și Cercetării. În contextul aceleiași reforme, Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice a trecut în subordinea Ministerului Culturii, deci, pentru acest minister au fost planificate locuri bugetare la domeniile la care, tradițional, formează cadre Academia: Științe ale educației (profesori de muzică și dans), Arte, Științe umaniste (Culturologie).

6.6. La planificarea numărului de locuri bugetare la Master se ia în considerare numărul de absolvenți de la Licență din anul în curs. Astfel, numărul preliminar al absolvenților studiilor de licență în anul 2022 este de 9369 (mai puțin cu 752 de absolvenți comparativ cu anul precedent (10121). În acest sens a fost micșorat numărul de locuri bugetare pentru Master cu redirecționarea acestora la domeniile prioritare de la Licență.

6.7. La solicitarea Ministerului Afacerilor Interne (MAI), la ciclul I-licență (anexa 1), pentru Academia Ștefan cel Mare a fost aprobată majorarea cu 50 de locuri bugetare (cu 25 la 042 Drept și 25 la 040 Științe administrative), urmând a fi finanțate din contul bugetului MAI instituției sus-numite.

6.8. La studii de rezidențiat și secundariat clinic, s-a planificat admiterea a 455 de persoane: 435 - la rezidențiat și 20 – la secundariat clinic, în scopul asigurării realizării obiectivului stipulat în alineatul (5) art. 121 din Codul educației, privind organizarea studiilor de rezidențiat pentru formarea profesională obligatorie a medicilor și farmaciștilor pe specialități.

6.9. Pentru onorarea obligațiilor Republicii Moldova în cadrul contractelor bilaterale încheiate cu diferite țări, luând în considerare și rezultatele admiterii în sesiunea 2022, au fost planificate 106 locuri bugetare pentru admiterea la studii a cetățenilor străini, inclusiv 76 de persoane - la studii superioare de licență (ciclul I) și 30 de persoane la studii superioare de master (ciclul II), pentru a motiva studenții străini să continue studiile universitare în Republica Moldova.

7) Și în acest an, candidații la studii superioare de licență au avut dreptul să se înscrie la concursul de admitere concomitent la mai multe specialități din diverse domenii de formare profesională, la una sau mai multe instituții de învățământ superior, dar au fost înmatriculați la o singură specialitate în cadrul unei singure instituții de învățământ superior - unde au depus documentele în original și în termenele stabilite de Ministerul Educației și Cercetării.

8) Au fost prevăzute și în acest an facilități pentru anumite categorii de candidați: 15 % (796) din locurile bugetare alocate în planul de înmatriculare pentru fiecare specialitate au fost prevăzute pentru unele categorii de candidați social vulnerabile, prioritate abordându-se persoanelor rămase fără ocrotire părintească și acelor cu grad de dizabilitate sever sau accentuat.

9) Pentru tinerii admiși la specialitățile pedagogice, au fost oferite mai multe înlesniri, inclusiv, au fost înmatriculați la locurile cu finanțare bugetară, prioritar, acei candidați care au participat la concurs în baza recomandării la studii eliberate de organele locale de specialitate în domeniul învățământului - Consiliile raionale/municipale, dar și tinerii care provin din familii de pedagogi.

10) Tradițional, s-a păstrat dreptul să fie înmatriculați în afara concursului la locurile cu finanțare bugetară, pentru deținătorii premiilor de gradul I, II și III (diplome și medalii de aur, argint, bronz), obținute în ultimii trei ani la olimpiadele internaționale și naționale, precum și la competițiile sportive europene și mondiale.

11) Au fost promovate facilitățile de admitere pentru absolvenții instituțiilor de învățământ din unitățile administrativ-teritoriale din stânga Nistrului și municipiul Bender, inclusiv, pentru absolvenții liceelor care au studiat conform programelor de învățământ aprobate de Ministerul Educației și Cercetării, absolvenții liceelor din unitățile administrativ-teritoriale din stânga Nistrului și municipiul

Bender, absolvenții instituțiilor de învățământ general din unitățile administrativ-teritoriale din stânga Nistrului și municipiul Bender, care au studiat după programul școlii de 11 clase.

În acest context, din cele 262 de locuri bugetare, 50% au fost acordate primei și a doua categorii de absolvenți, și anume, absolvenților liceelor situate în această zonă, iar 50% au fost acordate absolvenților instituțiilor de învățământ general din unitățile administrativ-teritoriale din stânga Nistrului și municipiul Bender, care au studiat după programul școlii de 11 clase.

La fiecare cotă de admitere planificată au fost organizat un concurs separat. Selectarea candidaților s-a realizat în ordinea descrescătoare a mediilor de concurs.

Totodată, absolvenții liceelor din unitățile administrativ-teritoriale din stânga Nistrului și municipiul Bender care au studiat după programele de învățământ aprobate de Ministerul educației și Cercetării au participat și la concursul pentru cota de 15 la sută, stabilită prin pct. 38 al *Regulamentului-cadru privind organizarea admiterii în ciclul I – studii superioare de licență*.

12) Locurile cu finanțare de la bugetul de stat pentru străini, în anul de studii 2022-2023, au fost oferite cetățenilor statelor cu care Republica Moldova are semnate tratate internaționale în domeniul educației: România, Ucraina, Federația Rusă, Republica Bulgaria, Republica Belarus, Republica Slovacia, Republica Letonia, Republica Lituania, Republica Azerbaidjan, Republica Populară Chineză, prioritate acordând cetățenilor din Ucraina. Cetățenii din Ucraina care au promovat concursul de admitere pe locurile la contract, achită taxa de studii în mărimea stabilită pentru cetățenii Republicii Moldova.

13) În această sesiune de admitere, instituțiile de învățământ superior au aprobat și implementat diverse strategii de recrutare a viitorilor studenți, inclusiv, au reușit să întreprindă vizite în toate raioanele țării, în licee, colegii, centre de excelență, dar și au angajat agenții străine de promovare pentru informarea și atragerea studenților străini (USMF, ULIM).

5.3.2. Rezultatele admiterii - 2022

La finele concursului de admitere 2022, constatăm următoarele:

Actualmente, în Republica Moldova activează 21 de instituții de învățământ superior: 13 de stat și 8 private. Din cele 13 instituții de învățământ superior de stat, 4 sunt în subordinea altor ministere: Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie "Nicolae Testemițanu", Academia "Ștefan cel Mare" a MAI, Academia Militară "Alexandru cel Bun", Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice.

Conform rapoartelor statistice finale cu privire la organizarea și desfășurarea concursului de Admitere – 2022, elaborare de către comisiile de admitere instituționale și introduse în sistemul informațional la Centrul de Tehnologii Informaționale și Comunicaționale în Educație, în anul de studii 2022-2023, în învățământul superior:

- la Ciclul I – Licență au fost înmatriculate 13.608 persoane (mai puțin cu 1093 de persoane: în 2021 – 14 701): buget – 4353 (în 2021 – 4587)) și la contract – 9255 (în 2021 – 10114)).
- la Ciclul II – Master au fost înmatriculate 6560 de persoane (mai puțin cu 1255 de persoane: în 2021 – 5897): buget – 2648 (în 2021 – 3021)) și la contract – 1994 (în 2021 – 2876)) (Tabelul 16).

**Tabel nr.16 Înmatricularea în învățământul superior
Ciclul I (Licență, înmatriculați, inclusiv, străini)**

Tip studii	Numărul de studenți	Total, studenți
Buget, zi (învățământ cu frecvență)	4167 (în 2021 - 4392)	4353 mai puțin cu 237 (în 2021 – 4587)
Buget, fr.(învățământ cu frecvență redusă)	186 (în 2021 – 195)	
Buget, cetățeni străini	75 (în 2021 – 46)	

Contract, zi	4781 (în 2021 – 4731)	9255 mai puțin cu 859 (în 2021 – 10114)
Contract, fr.	4855 (în 2021 – 5383)	
Contract, cetățeni străini	482 (în 2021 – 298)	
TOTAL - LICENȚĂ		13.608 mai puțin cu 1093 (în 2021 – 14701)

CICLUL II (Master, inclusiv, străini)

Tip studii	Numărul de studenți	Total, studenți
Buget	2663 (în 2021 – 3004)	2691 mai puțin cu 330 (în 2021 – 3021)
Buget, cetățeni străini	28 (în 2021 – 17)	
Contract	1993 (în 2021 – 2384)	2532 mai puțin cu 185 (în 2021 – 2876)
Contract, cetățeni străini	570 (în 2021 – 492)	
TOTAL – MASTER		4642 mai puțin cu 1255 (în 2021 – 5897)
TOTAL: LICENȚĂ + MASTER		18.250 mai puțin cu 2348 (în 2021 – 20.598)

În anul de studii 2022-2023, în învățământul superior au fost înmatriculați 13,6 mii de studenți la ciclul I (cu 7,4% mai puțin față de 2021-2022) și 4,6 mii de studenți la ciclul II (cu 21,3% mai puțin). În instituțiile publice de învățământ superior au fost înmatriculate 11758 de persoane la ciclul I (4353 la buget și 7405 în bază de contract) – mai puțin cu 640 de studenți; la ciclul II - 4079 de masteranzi (2648 la buget și 1431 la contract) – mai puțin cu 967 de masteranzi, comparativ cu 2021. În instituțiile private de învățământ superior au fost înmatriculate 1850 de persoane la ciclul I, mai puțin cu 453 de studenți; la ciclul II - 563 de masteranzi, mai puțin cu 288 de masteranzi, față de anul 2021. La nivelul ciclului I cei mai mulți studenți au fost înmatriculați în domeniul business, administrare și drept (37,9%), urmat de domeniul inginerie, tehnologii de prelucrare, arhitectură și construcții (11,7%) și educație (11,5%). Comparativ cu anul de studii 2021-2022, se remarcă schimbări în structura studenților înmatriculați la toate domeniile, excepție fiind domeniul științe agricole, silvicultura, piscicultura și medicina veterinară (Figura 20).

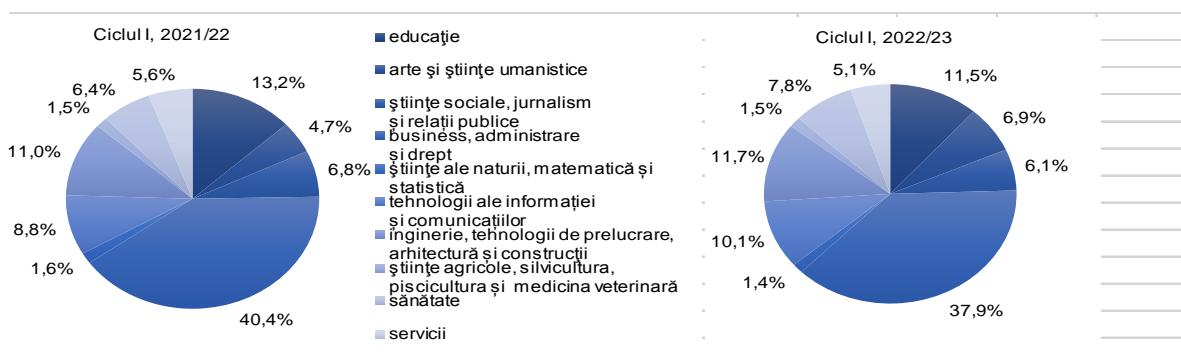
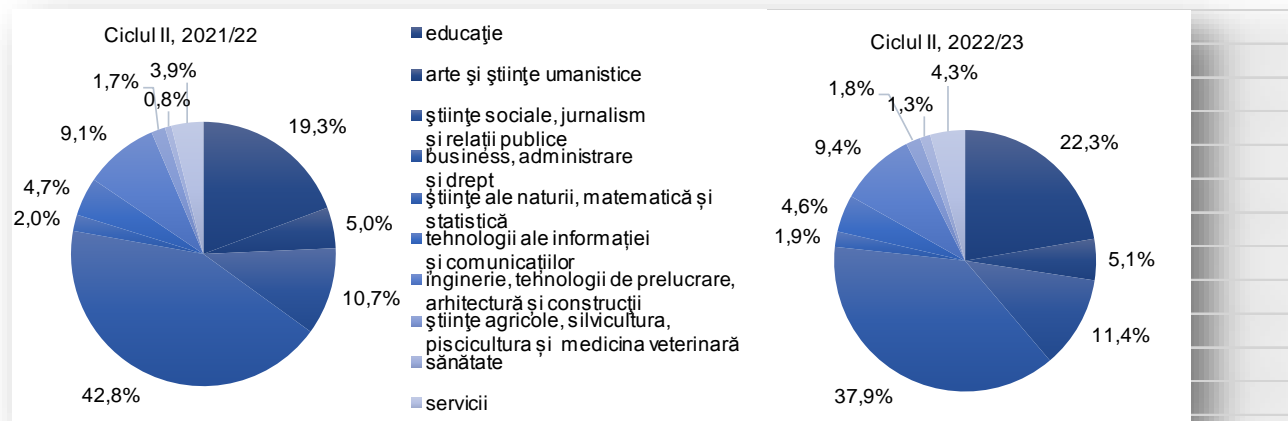

Figura 20. Studenți înmatriculați la ciclul I pe domenii fundamentale 2021-2022 și 2022-2023
Sursa: BNS

La ciclul II, în anul de studii 2022-2023, s-a menținut centrarea pe anumite domenii, precum domeniul business, administrare și drept (37,9% din total înmatriculați la ciclul II) și domeniul educație (22,3%). Comparativ cu anul de studii 2021/22, structura studenților pe domenii s-a modificat, în special a scăzut ponderea studenților înmatriculați la business, administrare și drept (cu 4,9 p. p) și a crescut în domeniul educație (cu 3 p. p) (Figura 21).

Sursa: BNS

Figura 21. Studenți înmatriculați la ciclul II pe domenii fundamentale 2021-2022 și 2022-2023

Înmatricularea pe instituții de învățământ superior este prezentată în Tabelul 17:

Tabelul.17. Numărul de studenți înmatriculați în instituțiile de învățământ superior în anul de studii 2022-2023

Nr	Denumirea instituției	Total Licență	Total Master	licența+ master
1.	Universitatea Tehnică a Moldovei	3007	689	3696
2.	Universitatea de Stat din Moldova	2722	1181	3903
3.	Academia de Studii Economice din Moldova	1424	418	1842
4.	Universitatea Liberă Internațională din Moldova	1050	318	1368
5.	Universitatea Pedagogică de Stat <i>Ion Creangă</i>	1086	735	1821
6.	Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie <i>N. Testemițanu</i>	1060	62	1122
7.	Universitatea de Stat <i>Alecu Russo</i> din Bălți	840	325	1165
8.	Universitatea de stat de Educație Fizică și Sport	490	201	691
9.	Universitatea de Stat din Comrat	332	133	465
10.	Universitatea de Studii Europene din Moldova	316	74	390
11.	Academia <i>Ștefan cel Mare</i> a MAI	282	168	450
12.	Universitatea de Studii Politice și Economice Europene <i>C. Stere</i>	201	116	317
13.	Universitatea de Stat <i>Bogdan Petriceicu Hașdeu</i> din Cahul	252	75	327
14.	Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice	165	71	236

15.	Universitatea Cooperatist-Comercială din Moldova	147	49	196
16.	Institutul Internațional de Management <i>IMI-NOVA</i>	54		54
17.	Universitatea Slavonă	44	6	50
18.	Academia Militară a Forțelor Armate <i>Alexandru cel Bun</i>	54	21	75
19.	Universitatea de Stat <i>Grigore Țamblac</i> din Taraclia	44		44
20.	Institutul de Științe Penale și Criminologie Aplicată	38		38
21.	Universitatea Americană	-	-	-
Total		13608	4642	18250
instituții publice		11758	4079	15837
instituții private		1850	563	2413

Analiza comparativă a rezultatelor admiterii la studii superioare de licență - ciclul I și de master – ciclul II, pe anii de studii 2020-2021 și 2021-2022, este prezentată în Tabelul 18.

Tabelul 18 Analiza comparativă a rezultatelor admiterii la studii superioare de licență - ciclul I, și de master – ciclul II, pe anii de studii 2020-2021 și 2021-2022

Codul și denumirea domeniului fundamental al științei, culturii și tehnicii	Ciclul I (buget +contract)		Ciclul II (buget +contract)	
	Anii 2021-2022, persoane (%)	Anii 2022-2023, persoane (%)	Anii 2021-2022, persoane (%)	Anii 2022-2023, persoane (%)
01 Științe ale educației	2012 (13,2%)	1566 (11,5%)	1426 (19,3%)	1189 (22,3%)
02 Arte și științe umaniste	731 (4,7%) Arte - 336 Științe umaniste-60 Filologie-335	948 (6,9%) Arte - 565 Științe umaniste - 337 Filologie - 46	283 (5,0%) Arte – 127 Științe umaniste-61 Filologie-95	225 (5,1 %) Arte-96 Științe umaniste-60 Filologie-69
03 Științe sociale, jurnalism și relații publice	978 (6,8%) Științe sociale-784 Jurnalism-194	832 (6,1%) Științe sociale-675 Jurnalism-157	778 (10,7%) Științe sociale – 719 Jurnalism – 59	642 (11,4%) Științe sociale – 592 Jurnalism – 50
04 Business, administrare și drept	5825 (40,4%) Științe administrative-262 Științe economice – 3234 Drept – 2329	5347 (37,9 %) Științe administrative- 196 Științe economice – 3249 Drept – 1902	2745 (42,8%) Științe administrative-176 Științe economice – 1118 Drept – 1451	2070 (37,9 %) Științe administrative-120 Științe economice – 1020 Drept – 930
05 Științe ale naturii, matematică și statistică	226 (1,6%) Matematica-20 Fizica-29 Biologie-33 Chimie-55 Mediu-89	178 (1,4 %) Matematica-12 Fizica-31 Biologie-32 Chimie-41 Mediu-62	121 (2,0%) Matematica-3 Fizica-18 Biologie-27 Chimie-30 Mediu-43	88 (1,9%) Matematica-7 Fizica-10 Biologie-22 Chimie-19 Mediu-30

06 Tehnologii ale informației și comunicațiilor	1258 (8,8%)	1473 (10,1%)	291 (4,7%)	218 (4,6)
07 Inginerie, tehnologii de prelucrare, arhitectură și construcții	1618 (11%) Inginerie – 904 Teh.de prelucrare -269 Arhitectură – 445	1614 (11,7 %) Inginerie – 876 Teh.de prelucrare - 315 Arhitectură – 423	535 (9,1%) Inginerie – 312 Tehnologii de prelucrare -94 Arhitectură – 120	433 (9,4 %) Inginerie – 273 Tehnologii de prelucrare -77 Arhitectură – 83
08 Științe agricole, silvicultură, piscicultură și medicină veterinară	215 (1,5%) Științe agricole– 146 Silvicultură – 23 Medicină veterinară – 46	244 (1,5 %) Științe agricole– 144 Silvicultură – 38 Medicină veterinară –62	107 (1,7%) Științe agricole –79 Silvicultură – 28	77 (1,8%) Științe agricole –61 Silvicultură – 16
09 Sănătate	919 (6,4%)	1057 (7,8%)	45 (0,8%)	62 (1,3%)
10 Servicii	848 (5,6%) Securitate publică – 199 Servicii hoteliere si Turism – 338 Sport – 311	732 (5,1 %) Securitate publică – 156 Servicii publice – 277 Sport – 299	229 (3,9%) Securitate publică – 59 Servicii hoteliere si Turism – 63 Sport – 107	219 (4,3%) Securitate publică – 50 Servicii hoteliere si Turism – 36 Sport – 133
Total, persoane	14701	14094 si % din totalul de înmatriculați	5897	5223 si % din totalul de înmatriculați

5.3.3. Înmatricularea la domeniile prioritare ale statului:

1) Științe ale educației

Numărul de studenți care au ales *Științele educației (ciclul I)*, în acest an de studii este în scădere comparativ cu anul trecut – 1566 (mai puțin cu 446 de studenți), buget - 835, contract – 731. Totuși, la buget au rămas neacoperite 439 de locuri. La fel și la Master numărul de înmatriculați este în scădere comparativ cu anul trecut –1034 (mai puțin cu 392 de studenți), buget- 767, contract- 267. Astfel, la buget au rămas neacoperite 43 de locuri.

La specialitățile stringent necesare în școală și liceu – MATEMATICA: la 60 de locuri bugetare oferite, au fost solicitate 31 (contract-8); FIZICA: la 40 de locuri bugetare oferite, au fost solicitate 4; INFORMATICA: la 70 de locuri bugetare oferite, au fost solicitate 23 (22-contract); CHIMIA: la 35 de locuri bugetare oferite, au fost solicitate 9 (10-contract); BIOLOGIA: la 35 de locuri bugetare oferite, au fost solicitate 16 (26-contract).

Numărul relativ mare de înmatriculări la contract - 780 este explicat prin faptul că majoritatea locurilor oferite sunt la frecvență redusă (cca 90%) și atractive pentru persoanele încadrate în câmpul muncii (Figura 22).

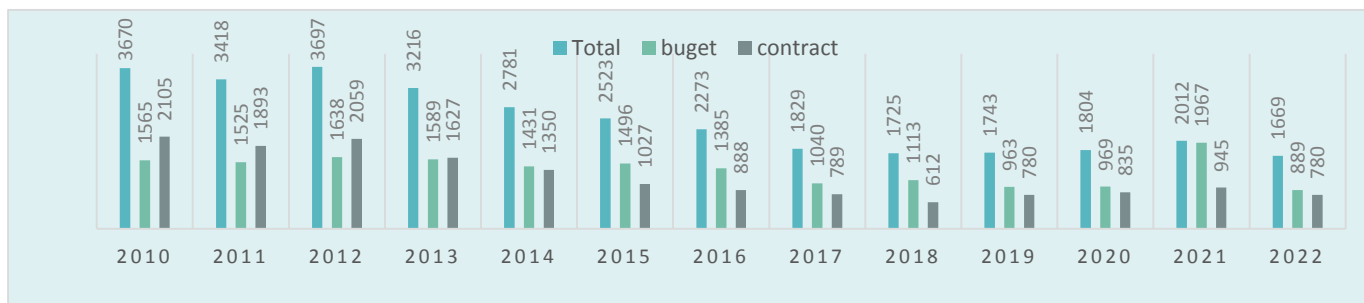
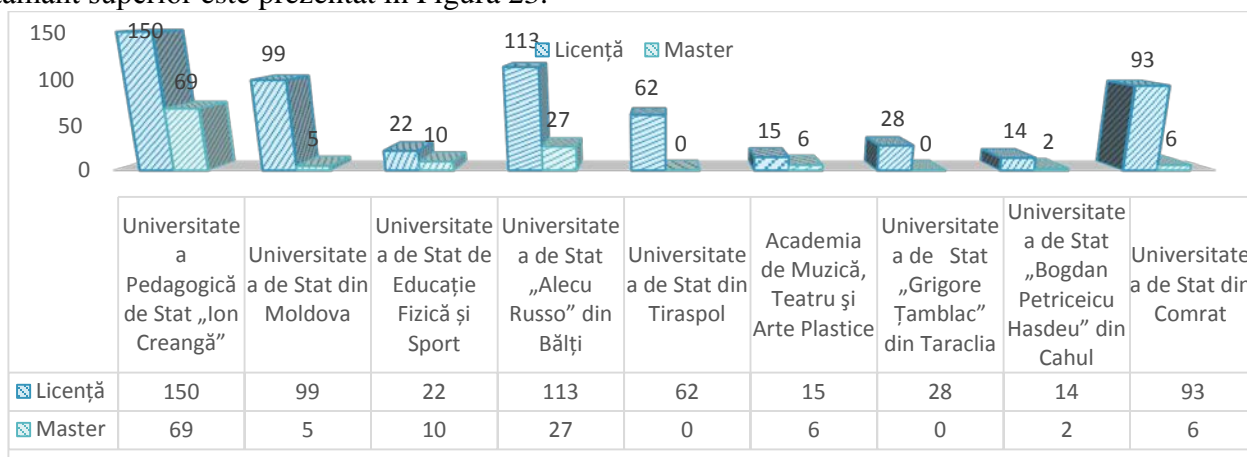

Figura 22. Dinamica admiterii la domeniul „Științe ale educației”, ciclul I

De menționat că, în anul de studii 2022 - 2023, conform informațiilor prezentate de organele locale de specialitate în domeniul învățământului, cererea/necesarul de personal didactic, în funcție de specialități, indică o criză acută de educatori (256), pedagogi preșcolari (226), conducători muzicali (93), profesori de matematică (211), profesori de limba și literatura română (128), profesori de educație fizică (96); pedagogi în învățământul primar (110), învățători (65), profesori de fizică (63), profesori de matematică/fizică (59), profesori de limba franceză (66), profesori de chimie/biologie (57), profesori de limba engleză (62) etc.

Conform rapoartelor prezentate de instituțiile publice de învățământ superior, numărul absolvenților programelor de studii acreditate în domeniul *Educație/Științe ale educației*, promoția 2022, cu finanțare de la bugetul de stat a constituit 721 de persoane (în 2021 – 826): 596 (în 2021 - 635) de absolvenți ai programelor de studii superioare de licență (ciclul I), 125 (în 2021 - 191) de absolvenți ai programelor de studii superioare de master (ciclul II).

Conform datelor prezentate de către instituțiile publice de învățământ superior cu programe de studii acreditate în domeniul *Științe ale educației*, numărul total de absolvenți pe locuri cu finanțare de la buget la programele de studii acreditate, domeniul *Educație/Științe ale educației*, per instituție d învățământ superior este prezentat în Figura 23.

Sursă: Diagramă elaborată de MEC, în baza datelor prezentate de către instituțiile publice de învățământ superior cu programe de studii acreditate în domeniul *Științe ale educației*

Figura 23 Numărul de absolvenți per instituție de învățământ superior

Tabelul 19. Numărul total de absolvenți bugetari în domeniul Științe ale educației, repartizați și angajați (anii 2019 – 2021)

Nr crt	Instituția de învățământ superior	Nr. absolvenți programe pedagogie	Nr. absolvenți repartizați	Nr. absolvenți angajați	Nr. absolvenți programe pedagogie	Nr. absolvenți repartizați	Nr. absolvenți angajați	Nr. absolvenți programe pedagogie	Nr. absolvenți repartizați	Nr. absolvenți angajați
		Anul 2020			Anul 2021			Anul 2022		
1.	Universitatea de Stat din Moldova	110 (Licență (L)) + 39 (L) alt dom., 53 (Master (M))	118	31	103 (L)+83 (M)	74	34	104 (99 L+5 M)	64, (57 de la <i>Șt.ed.</i> și 7 <i>alt dom.</i>)	25
2.	Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”	139 (L)/ 63 (M)	143	67	187 (L)+15 (M)	119	59	219 (150 L + 69 M)	122 (117 de la <i>Șt.ed.</i> și 5 <i>alt dom.</i>)	48
3.	Universitatea de Stat din Tiraspol	129 (L)/ 77 (M)	87	37	112 (L)+1 (M)	95	37	62	53 (50 de la <i>Șt.ed.</i> și 3 <i>alt dom.</i>)	22
4.	Universitatea de Stat „Alecă Russo” din Bălți	176(L)/ 87(M)	68	63	83 (L)+28 (M)	42	28	140 (113 L + 27 M)	32	28
5.	Universitatea de Stat „B. P. Hașdeu” din Cahul	45 (L)	34	9	23 (L)+0 (M)	23	10	16 (14 L + 2 M)	14	3
6.	Universitatea de Stat „Grigore Țamblac” din Taraclia	44 (L)	21	6	26 (L)+0 (M)	12	10	28	5	1
7.	Universitatea de Stat din Comrat	35 (L)	32	25	50 (L)+52 (M)	34	24	99 (93 L + 6 M)	23 (21 Licență și 2 Master)	19
8.	Universitatea de Stat de Educație Fizică și Sport	46 (L)	38	18	26 (L)+2 (M)	26	13	32 (22 L + 10 M)	24 (18 de la <i>Șt.ed.</i> și 6 <i>alt dom.</i>)	6

9.	Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice	18 (L) +122 (L) alt domeniu	36	16	25 (L)+0 (M)	25	14	21 (15 L + 6 M)	18 (5+3)	11
TOTAL		731	1174 (ciclul I și II)	1174 (ciclul I și II)	577	826: 635 (I) + 191 (II)	450	721 (596 L + 125 M)	355 (346 L + 9 M)	163 (22,6%) (155 L + 8 M)

*(dintre care 24 (6,7%) absolvenți de alt domeniu, dar care are finalități specifice disciplinelor școlare)

În perioada de referință, din numărul total de 721 de absolvenți ai programelor de studii superioare de licență și master în domeniul „Științe ale educației”, au fost repartizați în instituții de învățământ 355 (sau 49,5%) de absolvenți din instituțiile de învățământ superior.

Din numărul total de absolvenți cu profil pedagogic repartizați în instituții de învățământ publice, real s-au angajat 163 sau 22,6% de tineri, conform Tabelului 19.

Datele relevă că cca 70% dintre absolvenții bugetari în 2022 nu s-au angajat în instituțiile de învățământ, conform prevederilor contractuale care stipulează că, studentul este obligat să lucreze nu mai puțin de 3 ani după absolvirea instituției de învățământ unde a fost repartizat.

În situația în care absolvenții bugetari nu se încadrează în câmpul muncii conform repartizării, instituțiile de învățământ general nu sunt asigurate cu personal didactic, deși din contul bugetului de stat s-au alocat resurse bugetare pentru pregătirea profesională inițială a acestora.

2) Tehnologiile informației și comunicațiilor

Actualmente, pregătirea specialiștilor în domeniul TIC se realizează în 8 instituții de învățământ superior, inclusiv: Universitatea de Stat din Moldova, Universitatea Tehnică a Moldovei, Academia de Studii Economice din Moldova, Universitatea Pedagogică de Stat ”Ion Creangă”, Universitatea ”Alecu Russo” din Bălți, Universitatea de Stat ”B.P. Hașdeu” din Cahul, Universitatea Liberă Internațională din Moldova, Universitatea de Studii Politice și Economice Europene.

În *Nomenclatorul domeniilor de formare profesională și al specialităților în învățământul superior*, domeniul *06 Tehnologii ale informației și comunicațiilor* este un nou Domeniu fundamental al științei, culturii și tehnicii, care include 7 specialități: *0612.1 Calculatoare și rețele*, *0612.2 Managementul informației*, *0613.1 Tehnologia informației*, *0613.2 Securitate informațională*, *0613.3 Ingineria software*, *0613.4 Informatică*, *0613.5 Informatică aplicată*.

Totodată, formarea inițială a cadrelor în TIC se realizează și în cadrul domeniilor: 071 Inginerie și activități ingineresti la specialitățile: *0714.2 Rețele și software de telecomunicații*, *0714.6 Automatică și informatică*, *0714.7 Robotică și mecatronică*, *0714.8 Securitatea sistemelor electronice și de telecomunicații etc.*; 041 Științe economice la specialitatea *0410.4 Cibernetică și informatică economică*; 011 Științe ale educației la specialitatea *Informatică*.

În context, Comanda de stat în anul de studii 2022-2023, pentru domeniul separat *Tehnologii ale informației și comunicațiilor* a fost de 690 (2021 – 633) de locuri bugetare (665 zi + 25 fr.).

Totodată, MEC a planificat locuri bugetare la alte specialități conexe, inclusiv: 70 de locuri la *Informatică* (profil pedagogic), 10 locuri bugetare la *Cibernetică și informatică economică*, 20 de locuri la *Rețele și software de telecomunicații*, 30 de locuri la *Automatică și informatică*, 20 de locuri la *Robotică și mecatronică*, 10 locuri la *Securitatea sistemelor electronice și de telecomunicații*, 10 locuri la *Electronică aplicată*, 55 de locuri la *Tehnologii și sisteme de telecomunicații* – acestea fiind specialități din domeniul ingineresc.

Pe aceste locuri bugetare au fost înmatriculați, după cum urmează:

Instituția	Buget zi		Contract zi		Buget fr.		Contract fr.		TOTAL	
	2021	2022	2021	2022	2021	2022	2021	2022	2021	2022
Universitatea Tehnică a Moldovei	390	366	254	359	25	25	98	109	767	859
Universitatea de Stat din Moldova	100	160	59	2	0	0	67	63	226	225
Academia de Studii Economice din Moldova	70	95	0	0	0	0	21	34	91	129
Universitatea de Stat "A. Russo" din Bălți	25	25	12	5	0	0	20	28	57	58
Universitatea de Stat "B. P. Hasdeu" din Cahul	15	15	1	0	0	0	0	0	16	15
Universitatea de Studii Politice și Economice Europene "Constantin Stere"	0	0	6	7	0	0	0	0	6	7
Universitatea Liberă Internațională din Moldova	0	0	30	28	0	0	45	46	75	74
Universitatea Pedagogică de Stat "Ion Creangă" din Chișinău	5	12	0	1	0	0	0	0	5	13
Universitatea de Stat din Tiraspol	10	-	2	-	0	-	0	-	12	-
Universitatea Slavonă	0	-	3	-	0	-	0	-	3	-
TOTAL	615	674	367	401	25	25	251	280	1258	1380

Mai puțin solicitate au fost locurile bugetare la specialitatea *Informatică* din domeniul Științe ale educației: din cele 70 de locuri oferite au fost acoperite 23 (2021-31), după cum urmează: Universitatea de Stat din Moldova – 5 studenți (din 20); Universitatea Pedagogică de Stat "Ion Creangă"

– 8 studenți (din 25); Universitatea de Stat "Alec Russo" din Bălți – niciun student din 15; Universitatea de Stat din Comrat a înmatriculat 10 studenți conform ofertei.

Luând în considerare existența cererilor angajatorilor din câmpul muncii în vederea pregătirii specialiștilor, precum *dezvoltator multimedia*, *designer multimedia*, *consultanți în domeniul digital*, *dezvoltator de conținuturi online* etc., în anul 2022 a fost completat și aprobat de Guvern *Nomenclatorul domeniilor de formare profesională și al specialităților în învățământul superior* (HG nr. 482/2017) cu 3 programe noi la ciclul I –licență, în domeniul 021 Arte - *Producție multimedia*, *Designul jocurilor*, *Animație*.

Astfel, având în vedere dezvoltarea în R. Moldova a companiilor de creație, inclusiv cu investiții străine, a fost majorat numărul de locuri bugetare pentru domeniul Arte, la ciclul I, cu 48 de locuri bugetare cu destinație specială pentru "profesiile viitorului" - *Producție multimedia*, *Designul jocurilor*, *Animație*, care au fost foarte solicitate de către candidați, fiind ocupate atât locurile la buget, cât și cele cu taxă. Astfel, din totalul locurilor ocupate la cele 20 de specialități din domeniul Arte (565), pentru aceste 3 specialități noi au optat 255 de studenți (peste 45%), inclusiv:

Universitatea de Stat din Moldova: *Producție multimedia* – 57 de studenți (10 – la buget și 47 – la contract); *Designul jocurilor* - 87 de studenți (11 – la buget și 76 – la contract).

Universitatea Tehnică a Moldovei: *Designul jocurilor* - 71 de studenți (20 – la buget și 51 – la contract).

Universitatea Pedagogică de Stat "Ion Creangă": *Animație* – 20 de studenți (5 – la buget și 15 – la contract); *Designul jocurilor* - 20 de studenți (5 – la buget și 15 – la contract).

3) Inginerie și activități ingineresti

Actualmente, pregătirea specialiștilor în domeniul *Inginerie și activități ingineresti* se realizează în 5 instituții de învățământ superior, inclusiv: Universitatea Tehnică a Moldovei, Universitatea de Stat din Moldova, Academia de Studii Economice din Moldova, Universitatea de Stat din Comrat, Universitatea "Alec Russo" din Bălți, Universitatea de Stat "B.P. Hașdeu" din Cahul.

În context, în comanda de stat în anul de studii 2022-2023 pentru domeniul fundamental *Inginerie (761)*, *Tehnologii de prelucrare (234)* și *Arhitectură (236)* s-au prevăzut în total 1231 de locuri, la nivelul anului precedent. Conform informației prezentate de instituțiile organizatoare de programe ingineresti, în anul de studii 2022-2023, la *Inginerie și activități ingineresti* au fost înmatriculați 854 de studenți (în 2021-904), dintre care 548 (în 2021-562; în 2020 – 629) cu finanțare de la buget și 306 (în 2021-342) pe bază de contract, majoritatea (287) fiind la frecvență redusă, neocupate rămânând 213 locuri bugetare.

La *Tehnologii de fabricare și prelucrare* toate locurile au fost ocupate, iar la *Arhitectură și construcții* au rămas neocupate 15 locuri bugetare.

Cod	Domeniu	Instituție	Plan buget	Frecvență la zi Buget	Frecvența la zi Contract	Frecvența redusă Contract	Total pe instituție	TOTAL pe domenii
71	Inginerie și activități inginerești	Universitatea de Stat "A. Russo"	30	15	0	21	36	
71	Inginerie și activități inginerești	Universitatea de Stat "BP Hașdeu" din Cahul	17	17	1	0	18	
71	Inginerie și activități inginerești	Universitatea de Stat din Comrat	10	10	4	0	14	
71	Inginerie și activități inginerești	Universitatea de Stat din Moldova	55	33	0	13	46	
71	Inginerie și activități inginerești	Universitatea Tehnică a Moldovei	649	478	25	259	762	854
	Inginerie	Comanda de stat – 761		548	19	287	854	
72	Tehnologii de fabricare și prelucrare	Academia de Studii Economice din Moldova	32	32	0	0	32	
72	Tehnologii de fabricare și prelucrare	Universitatea de Stat "A Russo"	10	10	0	0	10	
72	Tehnologii de fabricare și prelucrare	Universitatea de Stat din Comrat	5	5	0	0	5	
72	Tehnologii de fabricare și prelucrare	Universitatea Tehnică a Moldovei	187	187	21	60	268	326
	Tehnologii	Comanda de stat – 234		234	21	71	326	
73	Arhitectură și construcții	Universitatea de Stat din Moldova	10	10	0	0	10	
73	Arhitectură și construcții	Universitatea Tehnică a Moldovei	226	211	46	156	413	421
	Arhitectură	Comanda de stat – 236		221	45	155	421	1600

Astfel, pentru Universitatea Tehnică a Moldovei la domeniul fundamental *Inginerie, Tehnologii de prelucrare și Arhitectură* a fost aprobat planul de 1062 de locuri bugetare cu frecvență, fiind înmatriculați la buget 876 de studenți, neocupate rămânând 186 de locuri bugetare.

Pentru *Universitatea de Stat din Moldova* la domeniul *Inginerie și Arhitectură* a fost aprobat planul de 65 (în 2021-55) de locuri bugetare, fiind înmatriculați 43 de studenți, neocupate rămânând 10 locuri bugetare.

La Universitatea „Alecu Russo” din Bălți au rămas neocupate 15 locuri. Academia de Studii Economice din Moldova, Universitatea de Stat din Comrat și Universitatea de Stat „B.P. Hașdeu” din Cahul au acoperit complet planul de admitere.

4) Sănătate

La domeniul *Sănătate*, în comanda de stat a fost prevăzută micșorarea cu 5 locuri bugetare la studii integrate cu redirecționarea acestora la master. În context, comanda de stat în anul de studii 2022-2023 pentru domeniul fundamental *Sănătate* a prevăzut 450 de locuri bugetare la studii integrate și 10 locuri bugetare la master.

Astfel, conform comenzii de stat au fost înmatriculați 450 de studenți pe locuri finanțate de la buget și 607 pe bază de contract cu taxă de studii, după cum urmează: *Medicină* – 390 (buget) și 308 (contract); *Sănătate publică* - 10 (buget) și 5 (contract); *Stomatologie* - 10 (buget) și 156 (contract); *Farmacie* - 10 (buget) și 57 (contract); *Asistență medicală generală* - 10 (buget) și 16 (contract); *Tehnologie radiologică* - 10 (buget) și 5 (contract); *Optometrie* - 5 (buget) și 12 (contract). Plus, o specialitate nouă, autorizată în anul 2022 - *Fiziokinetoterapie și reabilitare* - 5 (buget) și 48 (contract).

La Master la domeniul *Sănătate* au fost înmatriculați în total 62 de studenți (45 în anul 2021), la 4 programe de master: 5 la buget și 52 la contract.

5.3.4. *Dimensiunea socială*

Studenți din familii social-vulnerabile. În vederea asigurării accesului candidaților la cota de 15%, la cele 796 de locuri bugetare în acest an au fost înmatriculați 436 (în 2021 - 366) de candidați.

La această cotă a fost inclusă o categorie nouă de persoane defavorizate social, conform art. 7 din *Legea asistenței sociale nr. 547/2003*, la pct. 34, și anume – „persoanele care au la întreținere trei și mai mulți copii sau au copil/ii cu grad de dizabilitate sever sau accentuat”.

În anul 2022, se remarcă o creștere a numărului de persoane înmatriculate la cota 15%: candidați ramași fără ocrotire părintească – 45; tineri cu dizabilități – 37; tineri cu ambii părinți cu grad de dizabilitate – 22; tineri ai căror părinți au participat la acțiunile militare pentru apărarea integrității și independenței R. Moldova – 127 persoane; tineri din familii cu mulți copii – 113; persoane care au la întreținere trei și mai mulți copii sau au copil/ii cu grad de dizabilitate sever sau accentuat -19; absolvenți ai liceelor din raioanele de est ale R. Moldova – 58; candidați din familii de romi – 3; tineri care au efectuat serviciul militar în termen – 12.

Pe cele 262 de locuri cu destinație specială pentru absolvenții raioanelor de est ale R. Moldova au fost înmatriculați pe locuri bugetare 136 (în 2021 – 155) de candidați, inclusiv: 36 de absolvenți de liceu și 100 de absolvenți de școală medie.

Pe bază de contract cu taxă au fost înmatriculați 98 de candidați din raioanele de est – toți cu atestat de școală medie (95 cu frecvență la zi și 3 cu frecvență redusă).

Tip studii	BAC		Școală medie		Total
	Buget	Contract	Buget	Contract	
Frecvență zi	36	0	100	95	231
Frecvență redusă	0	0	0	3	3
Total	36		198		234

Totodată, 15 candidați, premianți la olimpiade, și 24 de tineri din familii de cadre didactice, au fost înmatriculați în afara concursului de admitere.

Aspectul gender. Din numărul total de studenți înmatriculați la ciclul I, licență (13608 persoane), 7637 (56%) sunt femei. De menționat că în procesul de admitere, comisiile respective au desfășurat acțiuni de consiliere a candidaților la studii prin încurajarea acestora de a accesa specialități din domeniile considerate feminine sau masculine.

Ca rezultat, se constată că la Universitatea Tehnică a Moldovei, considerată în general „masculină”, sunt înmatriculate 995 de fete, ceea ce reprezintă peste 32% din numărul total de studenți (3084), la Academia Ștefan cel Mare a MAI, din 283 de studenți înmatriculați 126 sunt fete (45%), la Academia Militară a Forțelor Armate, din 55 de studenți admiși la studii 14 sunt fete (26%), la Universitatea de Stat de Educație Fizică și Sport, din 511 de studenți înmatriculați – 97 sunt fete (19%).

Aspectul etnic. Din numărul total de studenți înmatriculați la ciclul I, licență (14094) – 85% (11956) sunt moldoveni; 3,4% (485) – ucraineni; 3,1% (431) – ruși; 1,7% (243) – bulgari; 3,4% (475) – găgăuzi; 6 romi, ceilalți 63 sunt trecuți la categoria „alte naționalități”.

Limba de instruire. Din numărul total de studenți înmatriculați la ciclul I, licență (14094), pentru studii în limba română au optat cca 10787 de studenți (77%), 2904 studenți (21%) își fac studiile în limba rusă, iar 227 de studenți - în alte limbi.

Din numărul total de studenți înmatriculați la ciclul II, master (5223), pentru limba română au optat 4430 de studenți (cca 85%), pentru limba rusă – 618 (12%), alte limbi – 175 de masteranzi.

5.3.5. Admiterea străinilor

Conform Anexei nr.4 din Hotărârea Guvernului nr. nr. 486 din 13.07.2022 *cu privire la planurile (comanda de stat) de admitere în învățământul superior cu finanțare de la bugetul de stat pentru anul de studii 2022-2023*, în temeiul Protocoalelor de colaborare bilaterală, în anul academic 2022-2023, pentru cetățenii străini au fost aprobate 106 locuri bugetare: 76 - la ciclul I și 30 de locuri bugetare la ciclul II. Locurile cu finanțare de la bugetul de stat pentru străini, în anul de studii 2022-2023, au fost oferite cetățenilor statelor cu care R. Moldova are semnate tratate internaționale în domeniul educației: România, Ucraina, Federația Rusă, Republica Bulgaria, Republica Belarus, Republica Slovacia, Republica Letonia, Republica Lituania, Republica Azerbaidjan, Republica Populară Chineză, prioritate acordându-și cetățenilor din Ucraina. Cetățenii din Ucraina care au promovat concursul de admitere pe locurile la contract, achită taxa de studii în mărimea stabilită pentru cetățenii R. Moldova. Ca rezultat, constatăm că instituțiile care au primit aceste locuri au reușit să înmatriculeze la ciclul I - 988 de studenți străini la ciclul I: la buget 63 și la contract - 925, și 590 la ciclul II, 32 la buget, 558 la contract. Din numărul total de cetățeni străini înmatriculați (1578) în anul de studii 2022-2023 – 41% sunt cetățeni din Ucraina (645).

Admiterea studenților străini în anul de studii 2022/23

Denumirea instituției	Cetățeni străini înmatriculați la Ciclul I, licență (988)			
	Buget		Contract	
	total	inclusiv, ucraineni	total	inclusiv, ucraineni
Academia "Ștefan cel Mare" a MAI	0	0	0	0
Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice	3	1	5	0
Academia de Studii Economice din Moldova	11	11	57	24
Academia Militară a Forțelor Armate "Alexandru cel Bun"	0	0	0	0
Institutul Internațional de Management "IMI-NOVA"	0	0	13	13
Institutul de Științe Penale și Criminologie Aplicată	0	0	0	0
Universitatea Cooperatist-Comercială din Moldova	0	0	0	0
Universitatea de Stat "Alecă Russo" din Bălți	3	3	13	13
Universitatea de Stat "Bogdan Petriceicu Hașdeu" din Cahul	0	0	0	0
Universitatea de Stat de Educației Fizice și Sport	3	3	20	14
Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie "N. Testemițanu"	0	2	152	4
Universitatea de Stat din Comrat	3	3	37	28
Universitatea de Stat din Moldova	13	8	28	24
Universitatea de Stat „Grigore Țamblac” din Taraclia	4	3	7	7
Universitatea de Studii Europene din Moldova	0	0	13	0
Universitatea de Studii Politice și Economice Europene	0	0	71	2
Universitatea Liberă Internațională din Moldova	0	0	341	77
Universitatea Pedagogică de Stat "Ion Creangă"	6	4	28	18
Universitatea Slavonă	0	0	67	44
Universitatea Tehnică a Moldovei	17	10	73	32
Total - 988	63	48	925	300

Denumirea instituției	Cetățeni străini, Ciclul II, master (590)			
	Buget		Contract	
	total	inclusiv, ucraineni	total	inclusiv, ucraineni
Academia "Ștefan cel Mare" a MAI	0	0	0	0
Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice	2	0	0	0
Academia de Studii Economice din Moldova	3	2	29	23
Academia Militară a Forțelor Armate "Alexandru cel Bun"	0	0	0	0
Institutul Internațional de Management "IMI-NOVA"	0	0	0	0
Institutul de Științe Penale și Criminologie Aplicată	0	0	0	0
Universitatea Cooperatist-Comercială din Moldova	0	0	0	0
Universitatea de Stat "Alecă Russo" din Bălți	2	2	1	1

Universitatea de Stat "Bogdan Petriceicu Hașdeu" din Cahul	0	0	0	0
Universitatea de Stat de Educației Fizice și Sport	2	1	13	13
Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie "Nicolae Testemițanu"	0	0	0	0
Universitatea de Stat din Comrat	1	0	22	20
Universitatea de Stat din Moldova	6	2	19	16
Universitatea de Stat „Grigore Țamblac” din Taraclia	0	0	0	0
Universitatea de Studii Europene din Moldova	0	0	9	0
Universitatea de Studii Politice și Economice Europene "C. Stere"	0	0	55	0
Universitatea Liberă Internațională din Moldova	0	0	236	146
Universitatea Pedagogică de Stat "Ion Creangă" din Chișinău	3	2	100	5
Universitatea Slavonă	0	0	54	45
Universitatea Tehnică a Moldovei	13	5	20	14
Total - 590	32	14	558	283

5.4. Asigurarea relevanței studiilor în conformitate cu necesitățile pieței muncii. Modernizarea curriculumului universitar

5.4.1. Acordul de finanțare (Proiectul Învățământul Superior) între Republica Moldova și Asociația Internațională pentru Dezvoltare

În scopul asigurării relevanței studiilor în conformitate cu necesitățile pieței muncii și modernizării studiilor universitare, prin Legea nr. 103, Parlamentul a ratificat Acordul de finanțare (Proiectul Învățământul Superior) între Republica Moldova și Asociația Internațională pentru Dezvoltare.

Scopul Acordului de finanțare rezidă în necesitatea modernizării și îmbunătățirii calității și relevanței învățământului superior din Republica Moldova în concordanță cu necesitățile actuale și de perspectivă ale pieței muncii naționale, dar și internaționale.

Acordul presupune oferirea de către Banca Mondială a resurselor financiare sub formă de împrumut de stat extern în sumă de 35.700.000 (treizeci și cinci de milioane șapte sute de mii) de Euro, exprimată în Drepturi Speciale de Trager.

Perioada de implementare a Acordului este de cinci ani (2020-2025). Domeniile strategice țintă ale Proiectului Învățământul Superior sunt: programele cu profil pedagogic, inginerie, tehnologii informaționale și medicină. Proiectul Învățământul Superior este structurat pe 3 componente:

Componenta 1. Îmbunătățirea mecanismelor de asigurare a calității va finanța activitățile de îmbunătățire a calității învățământului superior pentru a genera, în ultima instanță, forță de muncă mai calificată, prin dezvoltarea Cadrelor Naționale al Calificărilor, elaborarea standardelor de calificare, formări pentru cadrele didactice din universități, gestionarea și întreținerea Registrului Național al Calificărilor, asistență acordată pentru evaluarea și acreditarea programelor de studii, consolidarea capacității Agenției Naționale de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare.

Tot în această componentă este dezvoltat un sistem de e-admitere, un sistem informațional de management al învățământului superior, prin care va fi posibilă monitorizarea traseului de angajare al

absolvenților în câmpul muncii, și un sistem informațional privind locurile de muncă pentru viitorii absolvenți și solicitările angajatorilor etc.

Astfel, pe parcursul anului 2022:

- S-a lucrat la elaborarea standardelor de calificare pentru 4 domenii (*științe administrative, științe economice, drept, tehnologii de fabricare și prelucrare*) pentru care au fost contractate 4 instituții. În cadrul acestor activități au fost elaborate 55 de standarde de calificare (*științe administrative - 3, științe economice - 25, drept - 4, tehnologii de fabricare și prelucrare - 23*). La 25 martie 2022, a fost lansat procesul de achiziție pentru elaborarea standardelor de calificare pentru 14 domenii. Pentru 4 domenii (*071 Inginerie și activități ingineresti, 073 Arhitectură și construcții, 104 Servicii de transport, 021 arte*) au fost semnate contractele. Pentru 9 domenii pentru care a fost selectată USM (*022 științe umanistice, 023 filologie, 031 științe sociale și comportamentale, 032 jurnalism și informare, 050 științe chimice, 051 științe biologice, 052 științe ale mediului, 053 științe fizice, 054 matematică și statistică*) la moment sunt perfectate contractele.

- A fost elaborat Registrul Național al Calificărilor. Instruirea a circa 200 de reprezentanți din 21 de instituții de învățământ superior pe dimensiunea bunelor practici în domeniul asigurării calității utilizate mijloace în suma de 12,1 mii Euro (cca 250 mii lei).
- Au fost elaborate 55 de Standarde de calificare la cele trei cicluri de studii superioare în 4 domenii de formare profesională cu o valoare totală de 5,1 mln. lei sau 104,55 mln. lei.
- Au fost elaborate proiectele *Metodologiei de evaluare externă a studiilor superioare de masterat și Metodologiei pentru evaluarea externă a calității programelor de studii superioare de doctorat și a școlilor doctorale*.

- ANACEC a depus spre examinare către Secretariatul Asociației Europene pentru Asigurarea Calității în Învățământul Superior (ENQA) Raportul de autoevaluare.

- A fost elaborat proiectul conceptului unificat e-admitere, care a fost avizat de Agenția de Guvernare Electronică și se găsește la nivel de Guvern la avizare.

- A fost elaborat și remis Agenției de Guvernare Electronică conceptul și specificațiile tehnice cu privire la intenția procedurii de licitație privind achiziționarea Sistemului Informațional de Management în Învățământul Superior.

- Institutul Național de Cercetări Economice a elaborat Studiul de urmărire a traseului absolvenților, care a fost aprobat de MEC și, în prezent, are în derulare pilotarea (chestionarea absolvenților anului 2020) care urmează să fie finalizată până la 31 decembrie 2022.

Componenta 2. Îmbunătățirea orientării spre piața muncii prin intervenții specifice va finanța realizarea sub-proiectelor din cadrul Programului de Îmbunătățire a Învățământului Superior (PÎÎS), destinat instituțiilor de învățământ superior și colegiilor pedagogice. În baza competiției de sub-proiecte în valoare de până la 2 mln. USD pentru fiecare din universități și 1 mln. USD pentru fiecare din colegiile pedagogice se promovează programe de îmbunătățire a condițiilor de învățare, de dotare a laboratoarelor didactice, a centrelor de ghidare în carieră, de îmbunătățire a stagiilor de practică etc.

În cadrul Proiectului Învățământului Superior, a finalizat concursul proiectelor pentru universități și colegii pedagogice în sumă de 24,7 mln. euro, care sunt direcționate pentru îmbunătățirea infrastructurii și spațiilor de învățare. Urmare a concursului, au câștigat 13 instituții de învățământ

pentru care au fost alocate cca 290 de milioane de lei, pentru 20 de proiecte. De asemenea, sunt prevăzute 23 de milioane de lei pentru cercetători. Astfel, totalul alocat sistemului de învățământ și de cercetare, acum, este de 312 003 606 lei.

Alocarea fondurilor de 289 003 606 lei a fost aprobată transparent la 14 iulie 2022 de către Comitetul de evaluare multidisciplinar, constituit din reprezentanți ai Ministerului Educației și Cercetării, Ministerului Finanțelor, Cancelariei de Stat și ai altor ministere și agenții relevante, precum și experți naționali care s-au întrunit într-o ședință.

Dintre entitățile care au fost selectate de comisia de concurs, 7 sunt instituții de învățământ superior publice:

- Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu” – 43 339 055 lei;
- Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău - 43 167 714,55 lei;
- Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hașdeu” din Cahul – 9 133 857,02 lei;
- Universitatea de Stat din Moldova – 41 950 088,69 lei;
- Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți – 39 882 009 lei;
- Academia de Studii Economice din Moldova – 12 685 079,35 lei;
- Universitatea Tehnică a Moldovei – 43 293 700 lei.

Suma totală de 233 451 502 lei va fi utilizată pentru modernizarea și dotarea sălilor de studii, laboratoarelor, centrelor de cercetare și modernizarea programelor de studii.

Drept rezultat al implementării proiectelor aprobate vor fi renovate și dotate cu echipamente 52 de laboratoare și centre de cercetare, 67 de săli de curs, săli multifuncționale și alte spații de instruire, 18 centre didactice și de consiliere.

Componenta 3. Managementul Proiectului va finanța costurile operaționale, serviciile de consultanță, formările, auditurile, studiile și sondajele de monitorizare și evaluare a Proiectului.

Compania CIVIS desfășoară sondajul cu angajatorii pentru a determina percepția angajatorilor privind orientarea spre piața muncii a programelor selectate ale instituțiilor de învățământ superior.

Totodată, a fost contractată Compania AXA pentru desfășurarea unui sondaj cu beneficiarii Proiectului care raportează că au fost stabilite procese eficiente de implicare a părților în cadrul Proiectului.

Menționăm că implementarea Acordului de finanțare (Proiectul Învățământul Superior) între Republica Moldova și Asociația Internațională pentru Dezvoltare va influența pozitiv economia Republicii Moldova prin creșterea și modernizarea infrastructurii universităților și colegiilor din țară, perfecționarea sistemului de evaluare și acreditare a instituțiilor de învățământ superior, elaborarea Cadrelor Naționale al Calificărilor, relevant necesităților pieței muncii.

Punerea în aplicare a Hotărârii Guvernului nr. 485/2022 Cu privire la reorganizarea prin fuziune (absorbție) a unor instituții din domeniile educației, cercetării și inovării

Prin implementarea reformei, Ministerul Educației și Cercetării își propune:

- Consolidarea sistemului universitar și de cercetare prin concentrarea resurselor, atât umane, cât și financiare;
- Apropierea cercetării științifice de studenți prin integrarea institutelor de cercetare în structura universităților;

- Alocarea de mijloace financiare suplimentare pentru a susține procesul de modernizare a învățământului superior și a sectorului de cercetare.

În scopul executării Hotărârii Guvernului nr. 485/2022, au fost aprobate ordinele Ministrului educației și cercetării cu privire la transferul studenților de la universitățile absorbite și continuarea studiilor la instituțiile reorganizate, la aceleași programe de studii superioare, aceleași forme de învățământ, aceleași surse de finanțare și, în cazul studenților la contract, cu aceleași taxe de studii, stabilite anterior, începând cu anul academic universitar 2022-2023.

Totodată, instituțiile reorganizate, în calitate de angajatori, a propus salariaților din universitățile absorbite, locuri de muncă conform calificării profesionale și au asigurat, în condițiile legii, integrarea salariaților respectivi în cadrul acestora. Cu titlu de excepție, în cazul imposibilității transferului unor salariați, instituțiile reorganizate a efectuat disponibilizarea acestora. În acest caz, salariații au fost preavizați despre apropiata disponibilizare cu respectarea procedurii stabilite și cu achitarea indemnizațiilor de eliberare din serviciu, stabilite în art.186 din Codul Muncii.

În context, au fost realizate următoarele acțiuni:

1. **Transferul studenților**

Universitatea de Stat din Moldova - numărul total de studenți transferați la învățământ cu frecvență/frecvență redusă, master de profesionalizare de la Academia de Administrare Publică – 489 de studenți: anul II de studii -306 studenți; anul III de studii-183 de studenți. Restanțieri: 0.

Universitatea Tehnică a Moldovei - numărul total de studenți transferați la învățământ cu frecvență/frecvență redusă, licență, master, doctorat, de la Universitatea Agrară de Stat din Moldova – 2352 de studenți: ciclul I – 2010; ciclul II- 263, ciclul III- 79. Restanțieri: 572. La fel, au fost transferați 63 de cetățeni străini.

Universitatea Pedagogică de Stat "Ion Creangă" - numărul total de studenți transferați la învățământ cu frecvență/frecvență redusă, licență, master, doctorat, de la Universitatea de Stat din Tiraspol (cu sediul în Chișinău) – 1719 studenți: ciclul I – 1286; ciclul II- 324, ciclul III- 109. Restanțieri: 407.

2. **Angajarea personalului didactic și științifico-didactic**

Universitatea de Stat din Moldova (instituția absorbantă) a preluat prin transfer de la Academia de Administrare Publică - 105 angajați

- personal științifico-didactic titular – 30 de angajați;
- personal de conducere și specialitate - 40 de angajați, i-au fost oferite 26 de locuri de muncă (criteriile fiind formarea profesională și vârsta (pensionari)). Au refuzat de la locul de muncă propus 9 angajați.

Pe parcursul lunilor septembrie-noiembrie 2022, au demisionat din proprie inițiativă 6 angajați. La 13 angajați nu li s-au propus locuri de muncă, din care 5 persoane erau de vârstă pensionară.

- personal auxiliar – le-au fost oferite 39 de locuri de muncă, au refuzat locul de muncă propus – 3 persoane, o persoană a fost de vârstă pensionară și nu i s-a propus loc de muncă.

Universitatea Tehnică a Moldovei. Începând cu data de 01.09.2022 la UTM activează următorul număr de salariați, preluați de la UASM: personal didactic – 82 (din cei 94 care erau angajați la

30.08.2022), personal non didactic – 304. De la UASM au fost preluate 446 de acte care conțin informații despre activitatea de muncă a salariaților, dintre care 94 erau dosare personale ale personalului care desfășoară activități didactice. Pe parcursul lunii septembrie au fost angajate (persoanele la care expirase contractele de munca la 31.08.2022) - 58 de persoane. Prorectorii UASM au depus cereri de demisie din funcțiile de conducere și angajarea în calitate de cadre didactice la departamentele specializate. Menționăm că în ședința din 27 septembrie a Senatului UTM s-a decis asupra extinderii numărului de senatori de la 61 până la 81 de persoane și cooptarea personalului de la instituțiile absorbite. Totodată, urmare a aprobării unor noi state de personal, în urma reorganizării, se va aplica procedura concedierii în legătura cu reducerea statelor de personal la un număr de aproximativ de până la 50 salariați din categoria celor non-didactic.

Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” - numărul total de cadre angajate de la Universitatea de Stat din Tiraspol (cu sediul în Chișinău) 294: 168 de cadre didactice și 126 – non didactice. De la *Institutul de Științe ale Educației* au fost angajați 17, ceea ce reprezintă toți profesorii titulari de la instituția absorbită; din cadrele prin cumul (34) au fost angajate 19. Cauzele neangajării: 3 persoane – pensionari, 51 de persoane au refuzat.

5.4.2. Dezvoltarea curriculumului universitar

1. Relevanța studiilor în conformitate cu cerințele pieței muncii.

În scopul asigurării calității în învățământul superior; perfecționării managementului educațional; modernizării învățământului superior în perspectiva integrării în Spațiul European Comun al Învățământului Superior; perfecționării, raționalizării și compatibilizării planurilor de învățământ la nivel național și european; creării condițiilor pentru o mobilitate academică reală și recunoașterea reciprocă a perioadelor și actelor de studii a continuat implementarea Cadrului de referință a Curriculumului Universitar și a noului Plan-cadru pentru studii superioare, revizuit din perspectiva autonomiei universitare.

Planul-cadru a fost transpus într-o varietate mare de planuri de învățământ, realizând particularitățile și orientările fiecărei instituții de învățământ, ale fiecărui domeniu de formare profesională/specialități sau program de master/specializări.

În anul 2022, au fost coordonate 122 de planuri de învățământ (68 de licență, 54 de master) în 4 instituții.

2. Noi cursuri/unități de cursuri pentru curricula universitară.

În urma implementării proiectului *Promovarea și dezvoltarea educației interculturale în formarea inițială a cadrelor didactice* de către CE Pro Didactica, cu sprijinul Fundației pentru copii *Pestalozzi* (Elveția), a fost elaborat și pus în aplicare Ordinul ministrului educației și cercetării *Cu privire la cursul de Educație interculturală*.

Conform acestuia, instituțiile de învățământ superior cu profil pedagogic (8) au elaborat și organizat, inclusiv, în anul academic 2021-2022, cursul *Educație interculturală* pentru studenții ciclului I, licență din domeniul *Științe ale educației*, drept componentă obligatorie în formarea inițială a cadrelor didactice în învățământul superior.

Celelalte universități au elaborat cursul *Educație interculturală* cu statut opțional sau la libera alegere la specialitățile din alte domenii, în cadrul *componentei de orientare socio-umanistică*.

Totodată, USM, US Comrat și US "A. Russo" din Bălți au elaborat *un nou curriculum* la educație interculturală, susținut de Centrul educațional PRODIDACTICA, care a fost avizat de Minister și propus spre pilotare per-sistem.

În același timp, a continuat implementarea proiectului în următoarele universități naționale: US Taraclia, US Cahul, UPS "I. Creangă" și US Tiraspol.

3. *Predarea cursurilor de Etică și cultură profesională sau includerea subiectelor ce țin de etică și cultură profesională și a drepturilor de autor în conținuturile unităților de curs/modulelor de specialitate.*

În 21 de instituții de învățământ superior au fost actualizate și aprobate de către senate *Coduri de etică universitară*. Din cele 21 de universități, 9 dețin sisteme antiplagiat (fie achiziționat, fie prin contract) – USM ; UPSC ; USARB; USCH ;USEFS ; UTM ; ASEM ; USMF; ULIM.

11 Instituții ce nu dețin sisteme antiplagiat, utilizează variante gratuite din internet – US Comrat; US Taraclia; Academia „Șt. Cel Mare”; AMFA; AMTAP; UCCM; Universitatea Slavonă; USEM; IMI-NOVA; IȘP Criminologie; USPEE.

Unitățile de curs ce țin de proprietatea intelectuală se regăsesc în planurile de învățământ și curricula mai multor universități. De exemplu, în programele de licență pot fi menționate următoarele cursuri:

- La programe de licență în domeniul Drept: Dreptul proprietății intelectuale, Dreptul de autor (UASM, USEM, Institutul de Criminologie, AAP, USM, USARB, Universitatea Slavonă, USPEE etc.).
- În cadrul științelor medicale - Protecția Proprietății Intelectuale, Etica cercetării (USMF în parteneriat cu AGEPI).
- În cadrul programelor din domeniul Științe umaniste - Etică și cultură profesională, Proprietatea intelectuală; Filosofia și logica domeniului de formare profesională; Bazele antreprenorialului, Leadership și managementul capitalului uman; Educația media, Proprietatea intelectuală, Protecția proprietății intelectuale ș.a. (UPSC, USM, USARB, US Taraclia etc.).
- În cadrul programelor ingineresti - Managementul inovațiilor și proprietatea intelectuală, Creativitate tehnică, Managementul inovației, Metodologia cercetării și creativității tehnice, Metodologia cercetării și proprietate intelectuală (UTM, USM).
- În cadrul programelor economice -- Management inovațional; Marketing inovațional; Marketingul proprietății intelectuale, Securitatea economică, Secretul comercial și protecția datelor cu caracter personal (USM, ASEM, USEFS ș, a.).
- În cadrul programelor din domeniul artelor – la cursurile Drept comunitar și Dreptul de autor a fost rezervat un capitol aparte: Proprietatea intelectuală, care prezintă inclusiv Planul de acțiuni privind implementarea Strategiei naționale în domeniul proprietății intelectuale.
- În cadrul programelor de master: Protecția juridică a proprietății, Contabilitate și audit în sectorul agroalimentar (UASM); cursuri de proprietate intelectuală în cadrul programelor de master

(AAP, UASM, ASEM, USARB); Infrațiuni în domeniul proprietății intelectuale (USM); Managementul inovațiilor și dezvoltarea de noi produse (Universitatea Slavonă); Metodologia cercetării științifice și proprietatea Intelectuală (UTM).

4. Noi concepte de predare-învățare inovatoare bazate pe soluționarea de probleme.

În anul 2022, a continuat implementarea noului concept de predare-învățare inovatoare bazate pe soluționarea de probleme, după modelul PBL – Problem Based Learning, pentru următoarele programe de studii: „Ingineria Software” (UTM), „Drept” (USM), „Business și administrare” (ASEM), „Sănătate publică” (USMF), „Business și administrare” (US Cahul), „Administrație publică” (USARB). Conceptul a fost dezvoltat în cadrul proiectului¹ PBLD, un proiect de consolidare a capacităților care se concentrează pe reforma curriculară și modernizarea învățământului superior din Republica Moldova în conformitate cu principiile procesului Bologna, susținut de ERASMUS+.

Studentii au beneficiat de metode moderne de predare-învățare preponderent în limba străină (engleza), inclusiv – de mobilități academice la instituțiile partenere din UE.

Aceste programe de studii superioare de licență și master reprezintă un model inedit de reconceptualizare a învățământului superior prin metode de predare bazate pe soluționarea de probleme. Probleme reale, neinventate, care provoacă mințile tinerilor să se lanseze în proiecte, să descopere soluții, le oferă șansa să se simtă utili de pe băncile facultății și le dă încrederea că se vor putea angaja în câmpul muncii și vor avea posibilitatea să-și demonstreze și să-și dezvolte competențele, abilitățile. Cele 6 programe deschise spre schimbare vor fi supuse evaluării în următoarea perioadă.

5. Programul național în domeniul concurenței și ajutorului de stat prevede „Implementarea cu titlu obligatoriu/opțional, în cadrul programelor cu profil economic și juridic, la instituțiile de învățământ superior, a cursurilor și modulelor în domeniul concurenței”. Astfel, în anul de studii 2021-2022, au fost implementate următoarele de cursuri:

Instituția de învățământ superior	Programul de master	Denumirea unității de curs	Nr. de studenți audienți
Universitatea de Stat din Moldova	Studii în marketing	Analiza concurenței și strategii competitive	16
	Dreptul relațiilor de muncă și comerciale în afaceri	Dreptul protecției concurenței	13
Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți	Administrarea afacerilor comerciale	Concurența și nivelurile de competitivitate	23
	Administrarea afacerilor comerciale	Managementul operațiunilor în comerț	17

¹ <https://proiecte.utm.md/pblmd/>

Academia de Studii Economice din Moldova	Drept economic	Dreptul concurenței comerciale	64
---	----------------	-----------------------------------	----

6. *Matricea de politici a Foi de parcurs pentru ameliorarea competitivității Republicii Moldova* prevede ”*Introducerea cursurilor opționale de inventică și creativitate tehnologică, de antreprenoriat și economie în treapta de studii primare, gimnaziale, liceale și universitare*”. Astfel, în anul de studii 2021-2022, au fost incluse următoarele cursuri noi:

La Universitatea de Stat din Moldova:

Programul de formare profesională continuă „Educație pentru Drone”, cu atragerea prin diversitatea și noutatea sa în plan național a peste 85 de persoane din diferite domenii (mass-media, securitate, agricultură, cadastru, construcție de drone, educație etc.).

Au fost introduse cursurile opționale de inventică și creativitate tehnologică în treapta de studii universitare:

- *Managementul inovațional* (specialitatea Business și Administrare, anul III, Licență, 5 ECTS, circa 100 de audienți);
- *Managementul Inovațional în Spațiul European* (specialitatea Business și Administrare, anul IV, Licență);
- *Fundamentele managementului proiectelor* (specialitatea Business și Administrare, Licență, 4 ECTS, circa 100 de audienți);
- *Administrarea Afacerilor (MA)*.

Au fost modernizate programele de studii la MA, în cadrul proiectului Erasmus+ ReSTART (*Reinforce entrepreneurial and digital skills of students and teachers to enhance the modernization of higher education in MOLDOVA*, nr. 585353-EPP-1-2017-1-RO-EPPKA2-CBHE-JP):

- *Antreprenoriat inovativ* (Facultatea de Științe Economice);
- *Antreprenoriat, Management, Finanțe Avansate* (studii de doctorat);
- *Marketing inovațional* (specialitatea Marketing și Logistică, anul III, Licență, 4 ECTS, audiența peste 80 de persoane).

La Universitatea de Stat ”B.P. Hașdeu” din Cahul:

Cursuri opționale în programele de formare inițială și continuă:

- *Tehnologii digitale pentru predare;*
- *Achiziția de competențe prin intermediul noilor tehnologii digitale;*
- *Elaborarea și utilizarea manualelor digitale;*
- *Tehnici de formare a gândirii științifice în contextul STEAM;*
- *Curriculum design și planificarea activităților etc.*

La Universitatea Tehnică a Moldovei a avut loc la 1 martie – 20 mai 2022 concursul „Tânărul Creator” care cuprinde două domenii: Creativitate tehnică și Creativitate artistică. La 21 mai 2022, a fost organizat concursul “Ingineria Sistemelor Microelectronice – Sergiu Rădăuțan” online. La concurs au participat 31 de echipe studențești din Republica Moldova, România, Ucraina și Belarus.

Biblioteca tehnico-științifică a organizat Expoziția virtuală de carte cu genericul „Inovarea – o punte peste lume (26 aprilie – Ziua Internațională a Inventatorului)”, inclusiv cu expunere în sala de lectură, Colecția Literatură Științifică. Au fost expuse – 66 de cărți, 28 de standarde, 24 de proiecte/invenții studențești, tipărite pe copertele revistei „Meridian ingineresc” (aprilie 2022, bloc nr. 6-514).

5.5. Asigurarea calității învățământului superior. Creșterea competitivității instituțiilor de învățământ superior

Asigurarea calității învățământului superior are ca obiectiv general dezvoltarea și implementarea unui sistem eficient de asigurare și management al calității, atât la nivel de sistem, cât și la nivelul instituțiilor de învățământ superior, prin realizarea transferului de bune practici, consolidarea unui set de metodologii de evaluare în concordanță cu standardele europene și crearea unui nucleu de experți în domeniul calității.

Pentru a avea o imagine cât mai aproape de realitate asupra calității și performanțelor la care a ajuns învățământul superior din Moldova, au fost luate în considerare rezultatele evaluărilor externe în vederea acreditării programelor de studii superioare, precum și prezentate instituțiile de învățământ superior naționale în cele mai cunoscute clasamente întocmite pe plan mondial, pornindu-se de la ideea că fiecare dintre ele are o anumită concepție și valorizează anumiți indicatori.

În anul 2022, au fost supuse evaluării externe a calității în vederea acreditării majoritatea programelor de studii superioare de master, dar și programele expirate de licență cu accent pe domeniul Drept, rămânând prioritare evaluările externe în vederea acreditării programelor de doctorat. Deși *Codul educației* prevede și acreditarea instituțională, acest proces încă nu a fost inițiat din cauze obiective. Pentru transparența deplină a proceselor de evaluare externă a calității este necesar ca ANACEC să obțină înregistrarea în Registrul European al Agenților de Asigurare a calității în învățământul superior (EQAR), lucru care este în proces.

În această perioadă de timp au fost evaluate și luate decizii privind autorizarea de funcționare provizorie a 12 programe de licență și master, au fost acreditate 16 programe de licență, 3 programe de studii superioare integrate și 99 de programe de master din 20 de instituții de învățământ superior.

Unica instituție care nu are nici un program de studii acreditat este Universitatea Americană din Moldova, din care motiv nu a realizat procesul de admitere din acest an.

Instituțiile de învățământ superior și-au consolidat și îmbunătățit sistemele instituționale de management al calității, structurate pe două tipuri de legături cu subdiviziunile: pe de o parte, legături ierarhice sau funcționale, iar, pe de altă parte, de colaborare internă și externă.

a) Clasamente internaționale

Vizibilitatea internațională a universităților naționale este asigurată prin prezența în ratingurile internaționale, precum Ranking Web of Universities (Webometrics), Ranking web of repositories – transparent ranking: Institutional Repositories by Google Scholar, rankingul internațional al universităților QS pentru Europa Emergentă și Asia Centrală, ratingul Euroasian al agenției de evaluare a calității cazahe – IAAR, U-Multirank.

Ranking Web of Universities - este un top care analizează circa 31000 de universități din întreaga lume, inclusiv instituțiile de învățământ superior din Republica Moldova.

Potrivit raportului Webometrics ranking, indicatorii luați în calcul în ianuarie 2023 sunt:

- a) 50% – vizibilitatea – numărul de rețele externe care fac trimitere la domeniul instituției
- c) 10% – transparența – numărul de citări înregistrate de autorii instituției pe platforma Google Scholar;
- d) 40 % – excelența – numărul de lucrări printre primele 10% cele mai citate la 27 discipline (SCIMAGO) datele fiind colectate pentru perioada 2017-2021.

În contextul Reformei sistemului învățământului superior, este demarat procesul de consolidare a **sistemului universitar și de cercetare** prin concentrarea resurselor, atât umane, cât și financiare în universități mari, dezvoltate și competitive, cu infrastructură modernă, în concordanță cu tendințele la nivel mondial. Universitățile absorbante (USM, UTM, UPSIC) au elaborat noi strategii de dezvoltare a instituțiilor consolidate, au modificat Carta universitară, un management universitar mai eficient este pus în aplicare. În acest context, impactul reformei și, drept rezultat, poziția în clasamentul internațional Ranking Web of Universities va putea fi evaluată obiectiv către anul 2025.

b) Ediția a IX-a a clasamentului mondial al universităților este cea mai mare de la lansarea sa, incluzând aproximativ 1948 de instituții de învățământ superior din 97 de țări. U-Multiranking este un clasament independent, efectuat cu suportul Programului Erasmus+, fiind supravegheat de un consiliu de consultanță.

Conform ediției 2021 a U-Multirank, Universitatea Tehnică a Moldovei se regăsește printre primele 25 de universități în ratingul prezentat de către U-Multirank la categoria „International Joint Publication” (<https://www.umultirank.org/university-rankings/top-performing-universities/2021/>).

Indicatorul dat caracterizează gradul în care cercetătorii universitari sunt conectați la rețelele internaționale de cercetare. Universitățile care se regăsesc în top au cel puțin 75% din publicații elaborate în colaborare cu cercetători din afara țării. Intrarea UTM în topul menționat este rezultatul eforturilor conjugate ale conducerii Universității și cercetătorilor în vederea asigurării vizibilității cercetărilor efectuate în cadrul UTM, precum și a implicării celor din urmă în proiecte internaționale de cercetare.

Deși nu tinde să prezinte o ierarhizare generală (cu punctaj acumulat) a universităților evaluate, **U-Multirank** include totuși o analiză multidimensională bazată pe cinci domenii-cheie: (1) predare și învățare, (2) cercetare, (3) transfer de cunoștințe, (4) orientare internațională și (5) implicare regională. Totodată, sunt prevăzute cinci calificative de apreciere a performanței universitare: A – foarte bine; B – bine; C – performanță medie; D – performanță sub medie; E – performanță redusă.

În acest clasament au intrat și Academia de Studii Economice din Moldova și Universitatea Liberă Internațională din Moldova cu punctaje maxime pe orientare internațională.

c) Internaționalizarea

În scopul consolidării cooperării, capacităților și mobilității prin intermediul programelor Uniunii Europene, sunt în curs de implementare 4 proiecte ERASMUS + în valoare de peste 3,5 mln euro:

- Proiectul MHELM dedicat leadershipului și managementului universitar;
- Proiectul COMPASS dedicat învățării pe parcursul vieții și formării continue în învățământul superior;
- Proiectul COOPERA dedicat învățământului superior dual;
- Proiectul QFORTE dedicat acreditării instituționale internaționale.

Prioritățile programului Erasmus+ 2022 (cu durata până în 2027) țin de incluziunea socială, tranziția verde și digitală, promovarea participării tinerilor în viața democratică. Începând cu anul de studii 2021-2022, noutate pentru R. Moldova în cadrul programului Erasmus+ au devenit proiectele de consolidare a capacităților în domeniul educației și formării profesionale (CBVET), care au ca scop principal modernizarea și internaționalizarea formării profesionale.

Oficiul Național Erasmus+ a organizat în anul 2022 un șir de evenimente de informare, mese rotunde, ședințe cluster, seminare etc., în cooperare și cu suportul Ministerului Educației și Cercetării al Republicii Moldova, al Delegației Uniunii Europene în Republica Moldova, echipei Înălților Consilieri ai Uniunii Europene și în strânsă colaborare cu instituțiile de învățământ superior și profesional tehnic din R. Moldova, implicit la:

- Academia de Studii Economice din Moldova - Ședință de tip cluster Contribuția proiectelor CBHE Erasmus+ la dezvoltarea învățământului superior dual în R. Moldova (COOPERA & WBL4JOB);
- Clasa Viitorului (Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”) - Eveniment aniversar 35 de ani ai programului Erasmus+;
- Universitatea Tehnică a Moldovei - Campanie națională de informare - InfoDay pentru studenți;
- Universitatea de Stat din Moldova, Universitatea de Stat „Alecă Russo” Bălți, Universitatea de Stat Comrat – Seminare, workshop-uri - Acțiunile Jean Monnet – bune practici în scrierea proiectelor pentru studii europene și promovarea valorilor UE. Eveniment organizat în cooperare cu proiectul EUforY etc.

Pe parcursul anului 2022, au fost organizate 238 de mobilități externe ale studenților și 248 de mobilități externe ale profesorilor din Republica Moldova în universitățile europene.

La fel, au fost oferite 110 mobilități interne pentru cadre didactice de peste hotare și 27 de mobilități în Moldova pentru studenții străini.

5.6. Colaborarea cu mediul de afaceri și parteneriatele pentru educație

Între instituțiile de învățământ general și instituțiile de învățământ superior și profesional tehnic postsecundar (universități și colegii), care asigură formarea profesională inițială a cadrelor didactice, există diferite tipuri de parteneriate, reglementate prin contractele de colaborare bilaterale, inclusiv: formarea inițială a viitorilor învățători/profesori în universități și colegii, realizarea de către studenți/elevi a stagiilor de practică în instituțiile de învățământ general, formarea continuă a cadrelor didactice în învățământul superior (o dată la 5 ani), elaborarea de standarde, curricula/programe de studii, manuale și materiale didactice pentru școli.

Parteneriatul social între universități și școli s-a realizat în procesul de elaborare/dezvoltare a Cadrelui Național de Calificări pentru specialitățile domeniului general de studii Științe ale educației. Toate proiectele elaborate au fost consultate cu angajatorii în aspect de finalități de studii/rezultate ale învățării, exprimate în competențe și elemente obligatorii de conținut.

Totodată, în vederea dezvoltării mecanismelor de creare a parteneriatelor publice – private pentru educație de calitate, au fost deschise Internet Café Orange, cu susținerea companiei Orange Moldova, și Centrul pentru studii universitare.

Un alt model de parteneriat îl reprezintă participarea în componența comisiilor de licență/master ale instituțiilor de învățământ superior în cadrul examenului de finalizare a studiilor.

În baza actelor normative aprobate, a fost deschis accesul persoanelor cu experiență profesională din afara sistemului educațional pentru angajare în învățământul superior.

5.7. Modernizarea infrastructurii și a bazei tehnico-materiale a instituțiilor de învățământ

În anul 2022, toate investițiile în infrastructura universitară au fost redirecționate pentru asigurarea energetică și a condițiilor bune de studii în sălile de curs, cămine, laboratoare, precum și pentru dotarea cu tehnică de calcul, platforme, internet pentru asigurarea unui proces de studii în format online.

În scopul pregătirii către noul an de studii, instituțiile de învățământ superior au întreprins următoarele măsuri cu privire la pregătirea pentru buna funcționare și desfășurare a procesului de studii pe parcursul noului an de studii:

- au fost efectuate lucrări de profilaxie și drenaj al rețelelor termice și apeduct în blocurile de studii, cămine și alte încăperi auxiliare (biblioteci, cantine, blocuri sanitare, săli de sport, etc.);
- au fost reparate instalațiile ingineresti;
- au fost reparate și reînnoite acoperișurile, geamurile, mobilierul, etc.;
- au fost suplinite fondurile de bibliotecă.

Toate instituțiile de învățământ superior au efectuat reparații curente, iar unele și reparații capitale în blocurile de studii, cămine și alte încăperi auxiliare, utilizând în acest scop toate resursele materiale, financiare și umane necesare.

În context, pentru reparații curente au fost utilizate peste 20 275.8 mii lei, iar pentru reparații capitale instituțiile au utilizat cca 1 800.5 mii lei din bugetul de stat iar din surse proprii sau din proiecte peste 30 056.2 mii lei.

Per ansamblu, în sistemul învățământului superior, în cele 74 de cămine studentești funcționale, cu capacitatea de cazare de cca. 15 000 de locuri, au fost cazați 10870 de studenți.

Universitățile au aplicat diferite strategii manageriale și financiare cu privire la renovarea spațiilor de trai și auxiliare din căminele studentești cum ar fi reparații curente și capitale în regie proprie cu atragerea studenților și a colaboratorilor, sau prin intermediul agenților economici specializați în

reparații sau construcții. Mijloace financiare în acest sens au fost identificate din surse bugetare de stat, proprii sau din proiecte. Per ansamblu, s-au cheltuit pentru reparații curente 5,1 mln. lei, iar pentru reparații capitale circa 9,0 mln. lei.

Căminele studențești dispun de cca 237 de mașini de spălat. Modul de administrare și utilizare diferă de la caz la caz. Mașinile de spălat sunt dotate cu bancomate, taxa unei spălări variază de la 5 până la 20 de lei.

În căminele studențești, taxa de cazare constituie de la 645 până la 3080 de lei lunar per student. Peste 87% din studenții care au ales traiul în căminele studențești, achită sub 50% din prețul real calculat pentru cazare, astfel taxa constituind doar de la 250 până la 800 de lei per student.

Procesul de repartizare, cazare, monitorizare și sancționare a studenților în căminele studențești este transmis în gestionarea autogovernării studențești. UTM și USMF au implementat un sistem informațional automatizat de cazare a studenților bazat pe mai multe criterii cum ar fi reușita academică, conduita universitară, performanțele extra curriculare, starea socială etc.

În anul 2022, în infrastructura universitară s-au efectuat următoarele dotări:

1) Universitatea de Stat din Moldova:

- au fost investite în reparații și baza tehnico - materială 23381,10 mii lei (din surse proprii, proiecte, finanțare bugetară);

- proiectul MEDIACOR (finisarea lucrărilor de reparație) - 8678,8 mii lei;

- reparația acoperișului Blocului Central de Studii USM - 1022,3 mii lei;

- procurarea tehnicii de calcul, echipament IT - 9393,40 mii lei;

- pentru reparație, mobilier și echipament a aulei ”Regina Maria” - 2900,70 mii lei;

- amenajarea spațiului pentru Centrul de Studii Filologice Eugen Coșeriu (reparație, mobilier și echipament) - 728,90 mii lei;

- amenajarea spațiului de Newsroom în cadrul laboratorului TV al FJȘC, Unda liberă TV (reparație, mobilier și echipament) - 657,00 mii lei.

2) Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”

În scopul îmbunătățirii condițiilor de studii, trai și odihnă a tineretului studios, au fost întreprinse un șir de măsuri, după cum urmează:

- lucrări de reparație curentă și capitală în blocurile de studii (reparația acoperișurilor, rețelelor inginerești, aulelor și birourilor);

- lucrări de reparație curentă și capitală în căminele studențești;

- reparații curente și capitale a catedrelor clinice, precum și alte lucrări de amenajare a teritoriului.

În acest scop, au fost utilizate mijloace financiare în sumă totală de 4,7 mln. lei, alocate din contul surselor proprii.

Pentru modernizarea și îmbunătățirea procesului de studii în anul 2022 au fost procurate materiale didactice, utilaj medical, tehnica de calcul, fond de carte, alte mijloace fixe, precum și mobilier pentru aule, birouri și catedre. În acest scop, în anul bugetar 2022, au fost efectuate cheltuieli în sumă totală de 20,4 mln. lei, ceea ce constituie 4,3 % din suma totală a bugetului executat.

La capitolul „Investiții capitale” (reconstrucția Căminului nr.1, nr.2 și nr.16, a Laboratorului central, reparația capitală a Căminului nr.8), pe parcursul anului au fost îndreptate mijloace financiare în volum de 2,0 mln. lei.

3) Universitatea Tehnică a Moldovei

Universitatea Tehnică a Moldovei a realizat investiții în valoare de 17.713,8 mii lei în perioada anului 2022. Structura și valoarea acestora realizate în perioada de referință este următoarea:

- Cheltuieli de cercetare-dezvoltare (brevete etc.) 7,3 mii lei;
- Alte immobilizări necorporale (chei de acces, etc.) 252,4 mii lei;
- Tehnică de calcul / Echipament IT 2643,4 mii lei;
- Mașini, utilaje, etc. 10225,6 mii lei;
- Alte MF 4426,7 mii lei;
- Active biologice 158,4 mii lei.

4) Universitatea Pedagogică de Stat ”Ion Creangă”

Pe parcursul anului 2022, UPSIC a realizat investiții în reparații capitale – 3.238,5 mii lei pentru:

- lucrări de finisare a spațiilor fizice pentru proiectul Clasa Viitorului;
- lucrări de instalare a pereților de izolare fonică și montare a sistemelor acustice;
- lucrări de reparație a spațiilor igienice et.2 - 5, reparație interioare, finisări de încăperi din căminul nr.4 și 5;
- lucrări de reparație și întreținere a acoperișurilor la blocurile de studii.

5) Universitatea de Stat "Alec Russo" din Bălți

Pe parcursul anului 2022, USARB a realizat investiții în următoarele sectoare:

- reparații capitale și curente – 4.499 mii lei;
- NORTEK este rezultatul unui parteneriat de succes dintre sectorul public, academic, privat și partenerii de dezvoltare, cu o valoare totală de investiții în infrastructură de 71,5 milioane lei. O importantă contribuție financiară în dezvoltarea Centrului NORTEK o are Guvernul Republicii Moldova, care, prin intermediul Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale și Agenției de Dezvoltare Regională Nord, a acordat pentru lucrările de construcție și montaj 2,5 de milioane de lei, din sursele Fondului Național pentru Dezvoltare Regională și Locală. Clădirea care a devenit sediul NORTEK a fost construită anterior de Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți, investindu-se în acest sens 27 milioane de lei până în anul 2020, iar în perioada implementării proiectului – 2,5 milioane de lei. Partenerii strategici de dezvoltare USAID, Suedia și UK au susținut Centrul NORTEK cu 17 milioane de lei investiți în fezabilitate, proiectare, dotări, urmând noi investiții în programe educaționale, digitalizare și antreprenoriat.
- pentru continuarea lucrărilor de construcție în anul 2021-2022 a Centrului de Inovare și Transfer Tehnologic (Nortek) au fost investiți din bugetul de stat 2989,6 mii lei (1512,0 mii lei pentru lucrări de reparație și construcție și 1477,6 mii lei pentru mobilă și echipament tehnic și de protecție în caz de incendiu).

6) Universitatea Cooperatist-Comercială din Moldova

Pe parcursul anului de studii 2021-2022, UCCM a realizat investiții în baza tehnico-materială – 1.505 mii lei pentru:

- achiziționarea de echipament, tehnică de calcul, utilaje pentru laboratoare,
- utilarea sălilor de studii cu mobilier, completarea bibliotecii cu noi titluri.

7) Academia de Studii Economice din Moldova

Pe parcursul anului de studii 2021-2022, ASEM a realizat investiții capitale în sumă de 9354 mii lei în construcția unui complex sportiv cu bazin de înot (str. Petru Rareș).

De asemenea, s-au realizat lucrări de reparații curente în blocuri de studii și cămine și achiziționarea de mobilier.

8) Universitatea de Stat din Comrat

Pentru reparații capitale a fost investită suma de 1.335,9 mii lei - modernizarea căminului studentesc, înlocuirea obiectelor sanitare în cămin.

9) Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice

Contractul pentru alocarea finanțării complementare prevedea 3.801,0 mii lei, după cum urmează:

- lucrări de reparație capitală a acoperișului blocului de studii nr. 2 – 2.470,0 mii lei;
- reparația capitală a sălii sportive - 1.000,0 mii lei;
- reparația capitală a rețelei de încălzire la Sala sportivă -331,0 mii lei.

Pe parcursul anului 2021-2022 Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice a achiziționat dispozitive și tehnica de calcul în sumă de 172,9 mii lei, sistem de semnalizare împotriva incendiilor în sumă de 354,6 mii lei.

10) Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hașdeu” din Cahul

Pe parcursul anului de studii 2021-2022, universitatea a realizat investiții în baza tehnico-materială – 868,8 mii lei pentru:

- amenajarea salonului din Căminul nr. 1 – 11,9 mii lei;
- îmbunătățirea condițiilor de trai a studenților, achiziționarea a 50 de seturi de mobilier – 239,8 mii lei;
- renovarea spațiilor cu pardosea, linoleum în sumă de 49,5 mii lei;
- reparația curentă a spațiilor universității, material de construcție în sumă de 62,3 mii lei;
- utilaje, echipament, tehnici de calcul și accesorii – suma e 124,3 mii lei;
- montarea și extinderea sistemelor de semnalizare anti-incendiu în blocurile de studii, paratrăsnetelor și prizelor de pământ în sumă de 115,8 mii lei și 49,0 mii lei;
- reparații capitale a grupurilor sanitare în sumă de 156,8 mii lei;
- termoizolarea acoperișului și pereților la blocul de studii nr. 1 în sumă de 59,4 mii lei.
-

11) Universitatea de Stat de Educație Fizică și Sport a realizat investiții în valoare de 1.075,01 mii lei în perioada anului de studii 2021-2022. Structura și valoarea acestora realizate în perioada de referință este următoarea:

- articole de calcul (calculatoare) 474,04 mii lei;
- echipament și inventar sportiv 328,17 mii lei;
- sistem multifuncțional de evaluare a parametrilor temporali în procesul de antrenament și competițional în probele ciclice de spor 272,80 mii lei.

5.8. Cercetarea – instrument de susținere a performanței și calității în învățământul superior

În scopul promovării cercetării ca instrument de formare profesională avansată și vector de susținere a performanței și calității în învățământul superior a fost pus în aplicare un nou regulament de conferire a titlurilor științifico-didactice, inclusiv standardele minime de conferire a titlului de conferențiar universitar și profesor universitar.

În acest an, procesul de conferire a fost stabilit și reglementat de un nou *Regulament de confirmare a titlurilor științifico-didactice*. Tot în acest an au fost elaborate și puse în aplicare noi modele de atestate pentru conferențiar universitar și profesor universitar. Astfel, pe parcursul anului 2022, au fost conferite și/sau confirmate 100 de titluri științifico-didactice (conferențiar universitar – 85 și profesor universitar - 15).

5.9. Autonomia învățământului superior și a cercetării universitare, asociată cu răspunderea publică

Odată cu aprobarea Codului Educației (2014), componentele autonomiei universitare continuă să se îmbunătățească semnificativ, în special, autonomia organizațională, autonomia academică, autonomia resurselor umane.

În scopul consolidării autonomiei universitare, au fost realizate acțiuni, precum:

- acordarea unei autonomii mai mari în cadrul organizării procesului de admitere (metodologii proprii, criterii de selecții etc.);
- stabilirea planurilor de admitere la contract, repartizarea locurilor bugetare pe specialități etc.;
- crearea strategiilor proprii de recrutare a viitorilor studenți;
- aprobarea de către universități a comisiilor de examinare și susținere a tezelor licență, master etc.

5.10. Dezvoltarea mecanismelor de finanțare

Un pas important s-a făcut și în direcția asigurării financiare.

Pe parcursul anului 2022, metodologia de finanțare bugetară a instituțiilor publice de învățământ superior a fost pilotată în vederea utilizării eficiente și asigurării transparenței alocării surselor de finanțare de la bugetul de stat destinate formării profesionale inițiale pe universități.

Noua metodologie stabilește modul de alocare pentru instituțiile publice de învățământ superior a finanțării-standard, în bază de cost standard per student și coeficienți de ajustare, asociată gradului de complexitate a programelor de studii de la ciclurile de studii superioare de licență și master, a finanțării compensatorii pentru susținerea performanței și a finanțării complementare pentru modernizarea bazei materiale și didactice a instituției.

Alocațiile bugetare pentru finanțarea standard au fost aprobate conform numărului de studenți echivalenți, calculați în baza datelor prezentate de instituțiile de învățământ superior pentru studenții la licență și master, care constituie 75%, fiind luate în calcul forma de învățământ, limba de instruire, tipul programelor de studii, autorizate provizoriu sau acreditate și coeficienții de ajustare a acestora.

Alocațiile bugetare pentru finanțarea compensatorie constituie 20% din indemnizațiile alocate de stat aprobate în temeiul valorilor celor 8 indicatori de performanță, calculați în baza datelor

prezentate de fiecare universitate în parte și verificate de minister și experți în domeniu. Principalii indicatori luați în calcul sunt: numărul de cadre didactice cu drept de a conduce doctorate, al cadrelor științifico-didactice și științifice titulare, mobilitățile academice pe dimensiunea de internaționalizare, proiecte internaționale, proiecte de cercetare științifică etc.

În urma pilotării, indicatorii pentru finanțarea de performanță și ponderile acestora au fost modificate după cum urmează: pentru domeniul „Predare-învățare” a descrescut valoarea de la 04 la 03, iar la domeniul „Internaționalizare” a crescut de la 02 la 03. Astfel, aceste schimbări sunt în favoarea indicatorilor privind fondurile atrase din proiecte internaționale, fondurile pentru cercetarea științifică.

Finanțarea complementară constituie 5% din alocațiile bugetare și are drept scop dezvoltarea instituțiilor publice de învățământ superior prin îmbunătățirea condițiilor de cazare în cămine, modernizarea bazei materiale și didactice, dotarea cu calculatoare/software/utilaje, precum și acoperirea unor cheltuieli specifice universităților regionale.

Pentru obținerea finanțării complementare, fiecare universitate publică, indiferent de subordonarea acesteia, urmează să depună o solicitare însoțită de documente justificative și suma estimată, pe care le înaintează instituției fondatoare.

6. Învățarea pe tot parcursul vieții

În domeniul învățării pe tot parcursul vieții, în anul 2022 au fost:

- dezvoltate, evaluate și autorizate provizoriu/acreditate 110 programe de formare continuă;
- create 2 Centre noi de validare a competențelor profesionale;
- dezvoltate și prestate servicii de validare a competențelor profesionale în 17 meserii și specialități noi din domeniile: economie, finanțe, energetică și electronică;
- certificate competențele profesionale pentru 243 de cetățeni.

6.1. Dezvoltarea cadrului normativ privind educația adulților în context european

Pornind de la prevederile art. 123, lit. a) din Acordul de Asociere între Republica Moldova și Uniunea Europeană, care stipulează că promovarea învățării pe tot parcursul vieții este esențială pentru creșterea economică și ocuparea forței de muncă, permițând cetățenilor să participe plener la viața socială, a fost elaborată și aprobată *Hotărârea de Guvern 387/2022 pentru modificarea Regulamentului cu privire la formarea continuă a adulților, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 193/2017*, care oferă mai multe oportunități prestatorilor de servicii educaționale de a dezvolta programe de formare profesională, de perfecționare, specializare și recalificare de nivelurile 2,3,4,5,6 CNC destinate pentru adulți în scopul încadrării acestora în câmpul muncii.

Pentru ralierea cadrului normativ național în domeniul auto la cadrul normativ european, a fost elaborat *proiectul Hotărârii de Guvern cu privire la aprobarea Regulamentului-cadru de organizare și funcționare a Unităților de formare profesională a conducătorilor de vehicule și a Regulamentului-cadru de organizare și funcționare a Unităților de formare profesională a conducătorilor rutieri*.

În vederea transpunerii Directivei UE 2006/126/CE a Parlamentului European și al Consiliului din 20 decembrie 2006 privind permisele de conducere (modificată ultima oară prin Directiva UE 2020/612 a Comisiei din 4 mai 2020), Ministerul Educației și Cercetării prin conlucrare cu Agenția Servicii

Publice a elaborat și aprobat prin Ordinul nr. 949 din 29.09.2022 al Ministrului educației și cercetării *Metodologia desfășurării examenului pentru obținerea dreptului de a conduce vehicule și documentarea cu permis de conducere*. Reglementările metodologie oferă instrumentele necesare Agenției Servicii Publice pentru asigurarea unei evaluări riguroase, transparente, valide și credibile în vederea obținerii dreptului de a conduce vehicule la toate categoriile/subcategoriile care contribuie favorabil la procedura de preschimbare a permiselor de conducere emise de către autoritățile altor state cu care Republica Moldova are încheiate acorduri bilaterale de conversiune a permiselor de conducere.

Totodată, pentru asigurarea gestiunii în format electronic a informației cu privire la unitățile de instruire, facilitarea evidenței în format digital a datelor aferente procesului de instruire, analiza și elaborarea indicatorilor de performanță care contribuie la sporirea transparenței în domeniul instruirii conducătorilor auto, a fost elaborată și aprobată *Hotărârea de Guvern nr. 370 din 08.06.2022 cu privire la aprobarea Conceptului sistemului informațional „Registrul unităților de instruire a conducătorilor de vehicule și a formabililor” și a Regulamentului privind modalitatea de ținere a Registrului unităților de instruire a conducătorilor de vehicule și a formabililor*.

6.2. Dezvoltarea mecanismelor de finanțare a sistemului de învățământ pentru adulți

Ministerul Educației și Cercetării în parteneriat cu Ministerul Culturii și Centrul Educațional Pro Didactica au lansat programul de formare continuă **Management în cultură** destinat cadrelor de conducere din instituțiile culturale.

Astfel, 20 de cadre de conducere din diferite instituții culturale, directori, directori adjuncți, șefi de subdiviziuni ale teatrelor, muzeelor, bibliotecilor și caselor de cultură din întreaga republică au beneficiat de instruire gratuite, asigurate din bugetul de stat, pentru dezvoltarea competențelor manageriale în vederea îmbunătățirii managementului instituțional. Programul va fi extins la nivel național pentru asigurarea formării tuturor cadrelor de conducere din instituțiile culturale.

Totodată, Ministerul Educației și Cercetării prin conlucrare cu Agenția Națională de Ocupare a Forței de Muncă a asigurat formarea gratuită, din bugetul de stat, a 1006 adulți cu statut de șomer, la diverse cursuri de calificare, recalificare, perfecționare și specializare, dintre care 704 absolvenți au fost angajați în câmpul muncii, ceea ce constituie 70% din totalul de absolvenți.

6.3. Dezvoltarea programelor de formare pe parcursul întregii vieți

În anul 2022, în cadrul Centrului de Excelență în Energetică și Electronică a fost dezvoltat un program de formare profesională a adulților în domeniul **instalațiilor fotovoltaice** pentru a asigura piața muncii cu specialiști profesioniști care, în contextul crizei energetice, vor dezvolta resurse alternative de energie în Republica Moldova.

Totodată, în baza solicitărilor cetățenilor din diaspora, au fost dezvoltate 2 programe de formare a adulților pentru ocupațiile „bonă” și „îngrijitor la domiciliu”.

Pentru instruirea formatorilor în vederea dezvoltării competențelor necesare pentru desfășurarea activităților de formare, în cadrul Centrului Educațional Pro Didactica a fost dezvoltat *programul de formare a formatorilor*.

În anul 2022, în vederea recunoașterii și conversiunii permiselor de conducere în unele țări din UE în baza acordurilor bilaterale semnate, pentru transpunerea Directivei UE 2006/126/CE a Parlamentului European și al Consiliului din 20 decembrie 2006 privind permisele de conducere (modificată ultima oară prin Directiva UE 2020/612 a Comisiei din 4 mai 2020), prin Ordinul nr. 260/2022 al Ministrului educației și cercetării au fost aprobate *Programele de formare profesională a conducătorilor de autovehicule de toate categoriile și subcategoriile*, după cum urmează:

- Program de formare profesională a conducătorilor de autovehicule „*Conducător/conducătoare de motocicletă (categoria/ subcategoria A/A2/A1/AM)*”;
- Program de formare profesională a conducătorilor de autovehicule „*Conducător/conducătoare auto (categoria/subcategoria B/B1)*”;
- Program de formare profesională a conducătorilor de autovehicule „*Conducător/conducătoare de autocamion (categoria/subcategoria C/C1)*”;
- Program de formare profesională a conducătorilor de autovehicule „*Conducător/conducătoare de autospeciale (ansambluri de vehicule de categoria/subcategoria CE/CIE, BE)*”;
- Program de formare profesională a conducătorilor de autovehicule „*Conducător/conducătoare de autobuz/autocar (categoria/subcategoria D/D1)*”.

Pe parcursul anul 2022, cu sprijinul metodologic acordat de Ministerul Educației și Cercetării, 23 de prestatori de servicii educaționale au elaborat programe de formare profesională continuă în contextul învățării pe tot parcursul vieții și au fost evaluate de către ANACEC în vederea autorizării de funcționare provizorie sau acreditate.

Astfel, au fost dezvoltate și supuse evaluării externe 106 programe de formare continuă, dintre care au fost:

- autorizate provizoriu: 28 de programe;
- acreditate: 78 de programe.

6.4. Dezvoltarea instrumentelor de recunoaștere a studiilor formale și nonformale în cadrul programelor de învățare pe parcursul întregii vieți

Pentru a extinde la nivel național serviciile de validare a competențelor dobândite în contexte de educație nonformală și informală, Ministerul Educației și Cercetării a elaborat și aprobat prin Ordinul nr. 885 din 01.09.2022 *Regulamentul privind certificarea competențelor profesionale corespunzătoare calificărilor de nivel 3, 4, și 5 din cadrul Național al Calificărilor, dobândite în contexte de educație nonformală și informală*. Sistemul de validare oferă oportunități cetățenilor din țară și migranților, care dețin anumite competențe profesionale dobândite la locul de muncă sau în alte contexte de formare, să beneficieze de certificarea competențelor profesionale care facilitează reintegrarea în câmpul muncii.

În anul 2022, prin Ordinele nr. 85/2022 și 982/2022 al Ministrului educației și cercetării au fost înființate **2 centre noi de validare**:

- Centrul de Excelență în Economie și Finanțe;
- Centrul de Excelență în Energetică și Electronică.

Astfel, serviciile de validare a competențelor profesionale au fost extinse pentru **17 meserii și specialități noi** în domeniile: economie, finanțe, energetică și electronică.

Actualmente, în Republica Moldova funcționează 11 centre de validare:

- Centrul de Excelență în Construcții;
- Centrul de Excelență în Servicii și Prelucrarea Alimentelor;
- Colegiul „Alexei Mateevici” din Chișinău;

- Colegiul de Ecologie din Chișinău;
- Centrul de Excelență în Industria Ușoară;
- Centrul de Excelență în Informatică și Tehnologii Informaționale;
- Centrul de Excelență în Transporturi;
- Colegiul „Mondostud-Art”;
- Centrul de Excelență în Medicină și Farmacie „R. Pacalo”;
- Centrul de Excelență în Economie și Finanțe;
- Centrul de Excelență în Energetică și Electronică.

În cadrul celor 11 centre de validare cetățenii rezidenți și migranții reveniți în țară au posibilitatea să-și certifice competențele profesionale, dobândite la locul de muncă sau în alte contexte de educație nonformală și informală, în **65 de meserii** din domeniile: construcții, alimentație publică, educație, asistență medico-socială, ecologie, industrie textilă, industria frumuseții, transport, IT, economie, finanțe, energetică și electronică.

În anul 2022, și-au validat competențele profesionale 243 de cetățeni, dintre care 194 de cetățeni rezidenți, 48 de migranți și 1 refugiat ucrainean, comparativ cu anul 2021 - 286 de cetățeni, dintre care 212 cetățeni rezidenți și 74 de migranți, anul 2020 - 39 de cetățeni, dintre care 4 cetățeni rezidenți și 35 de migranți și anul 2019 - 30 de cetățeni, dintre care 11 cetățeni rezidenți și 19 migranți.

În anii 2021 și 2022, numărul cetățenilor care dețin certificate de competență profesională a crescut simțitor față de anul 2019 (Figura 24).

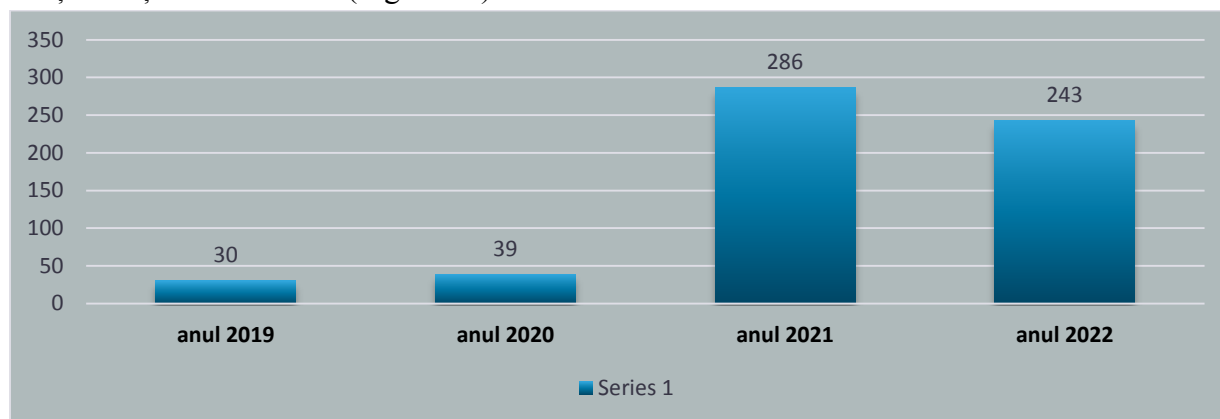

Figura 24 Numărul cetățenilor care și-au certificat competențele profesionale în perioada anilor 2019-2022

6.5. Implementarea proiectelor de asistență tehnică susținute de donatori și parteneri externi și altor angajamente în cadrul cooperării internaționale

Pe segmentul învățării pe tot parcursul vieții, cu suportul Proiectului „Promovarea Învățământului Profesional Tehnic pentru o Economie Verde”, implementat de Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei și finanțat de către Ministerul Federal German pentru Cooperare Economică și Dezvoltare și Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare, au fost formați 80 de adulți privind protecția circuiturilor electrice și optimizarea consumurilor de energie. Programul de formare a fost dezvoltat în cadrul Centrului de Excelență în Energetică și Electronică.

Totodată, cu suportul Proiectului “PNUD „Migrație și dezvoltare locală”, o componentă implementată de Organizația Internațională pentru Migrație (OIM), proiect finanțat de Guvernul Elveției, a fost asigurată formarea a 60 de refugiați ucraineni pentru a fi încadrați în câmpul muncii în Republica Moldova.

Pe segmentul validării competențelor profesionale, Proiectul PNUD și OIM au acordat asistență în extinderea și fortificarea sistemului de validare a competențelor dobândite prin educație nonformală și informală. Astfel, a fost asigurată mediatizarea procesului de validare prin realizarea spoturilor publicitare, filmulețelor cu bune practici diseminate pe site-ul MEC/ BRD/ ANOFM/ PNUD/ OIM/ Centre de validare/ Agenți economici.

În același context, cu sprijinul Guvernului Elveției a fost asigurată certificarea competențelor profesionale pentru 243 de adulți, dintre care 48 au fost migranți reveniți de peste hotare și o persoană refugiată din Ucraina.

Pe parcursul anului 2022, DVV International a asigurat organizarea trainingului cu tematica „Comunicare pentru dezvoltare”, în cadrul căruia au fost formați gratuit 19 adulți.

Totodată, 14 adulți au fost formați gratuit în cadrul trainingului cu tematica „Pașii de planificare a activităților de instruire a adulților: studierea nevoilor și estimarea costurilor”.

Activitățile de formare a adulților au fost organizate de către DVV International în scopul pregătirii adulților pentru a dezvolta Centre de Învățare și Educație a Adulților.

7. Cadrul Național al Calificărilor

1. La 19 mai 2022, Republica Moldova a aderat la proiectul Consiliului Europei privind implementarea Pașaportului European al Calificărilor pentru Refugiați (EQPR), care are drept scop facilitarea recunoașterii calificărilor refugiaților (nu pentru specialitățile reglementate), chiar și în absența documentației complete a acestora, în baza unei evaluări transparente și credibile.
2. La 13 octombrie 2022, a fost semnat Decretul Președintelui Republicii Moldova pentru aprobarea semnării Convenției globale privind recunoașterea calificărilor din învățământul superior, adoptată la Paris la 25 noiembrie 2019, Republica Moldova fiind printre primele 20 de state care a acceptat semnarea acesteia.
3. 67 de standarde de calificare au fost elaborate și recomandate pentru actualizarea programelor de studii din învățământul profesional tehnic și superior.
4. Cca 984 de parteneri sociali, inclusiv 712 reprezentanți ai mediului de afaceri, au fost implicați în elaborarea, avizarea, validarea standardelor de calificare și a cadrului normativ aferent dezvoltării CNC.
5. Cca 120 de cadre didactice și reprezentanți ai pieței muncii au fost instruiți în vederea punerii în aplicare a prevederilor CNC.
6. Au fost elaborate și aplicate pentru punerea în aplicare a prevederilor CNC Metodologia de elaborare, revizuire și validare a standardelor de calificare și Ghidul metodologic de transpunere a competențelor profesionale în rezultate ale învățării.
7. Au fost evaluate cca 2700 de calificări eliberate în sistemul național de învățământ și eliberate cca 2458 de declarații de valoare privind drepturile titularilor pentru continuarea studiilor și pentru angajarea în câmpul muncii; evaluate, în scopul perfectării actelor de studii, 456 de calificări ale absolvenților din unitățile administrativ-teritoriale din stânga Nistrului și mun. Bender, inclusiv 275 pentru încadrarea în câmpul muncii.
8. Au fost eliberate 2470 de certificate de recunoaștere a calificărilor obținute în străinătate, în scopul admiterii la studii în instituțiile de învățământ superior și profesional tehnic și 168 de calificări pentru angajarea în câmpul muncii.
9. Au fost recunoscute 1012 perioade de studii realizate peste hotare, pentru asigurarea accesului la studii a copiilor reveniți în țară, după o perioadă de timp (cât s-au aflat cu părinții în străinătate).

7.1. Asigurarea calității și transparenței calificărilor naționale în sinergie cu principiile și valorile Spațiului European al Educației

Dezvoltarea CNC are scopul formării în sistemul național de învățământ a capitalului uman și social robust prin asigurarea flexibilității și permeabilității calificărilor, promovarea progresului educațional și profesional pe tot parcursul vieții, modernizarea sistemului de calificări și mecanismelor

de acces, de evaluare și de recunoaștere a calificărilor, asigurarea transparenței formării în sistemul național de învățământ a calificărilor și în acest sens, au fost realizate un șir de acțiuni, cu implicarea obligatorie a tuturor părților interesate, inclusiv: ministerelor de resort, instituțiilor de învățământ, comitetelor sectoriale pentru formare profesională, asociațiilor profesionale și sindicatelor de ramură, angajatorilor, etc.

Astfel, a fost elaborat proiectul hotărârii Guvernului cu privire la CNC și Foaia de parcurs privind operaționalizarea CNC pentru anii 2023-2027, în conformitate cu prevederile noilor Recomandări ale Consiliului Uniunii Europene privind Cadrul European al Calificărilor (EQF). Noul proiect al CNC asigură trecerea de la etapa conceptuală la etapa operațională de implementare a CNC și realizarea următoarelor obiective: îmbunătățirea transparenței, comparabilității și transferabilității calificărilor cetățenilor; sporirea angajabilității, mobilității și integrării sociale a lucrătorilor și a cursanților; modernizarea sistemului de educație și de formare; asigurarea unei mai bune corelări a învățării formale, nonformale și informale; sprijinirea validării rezultatelor învățării dobândite în diferite contexte.

Elementele de noutate care se conțin în proiectul de hotărâre asigură *corelarea CNC cu descriptorii actualizați* de referință a celor 8 niveluri de calificare EQF; definirea clară a elementelor unei calificări, flexibilizarea calificărilor, modularizarea programelor de studii; promovarea principiului incluziunii la toate nivelurile și formele de educație și formare profesională; *susținerea învățării de-a lungul vieții* prin reglementarea procedurii de recunoaștere și validare a rezultatelor învățării anterioare; *internaționalizarea educației, asigurarea dimensiunii europene și internaționale*, trecerea la *semnarea electronică a actelor de studii* pentru toate nivelurile și formele de calificări, obligativitatea *informării publicului larg* privind corespondența calificărilor obținute de-a lungul timpului cu nivelurile actuale ale CNC, etc.

De asemenea, în scopul realizării angajamentelor asumate prin asocierea la UE, asigurării transparenței și încrederii în sistemul național de educație și formare profesională, facilitării recunoașterii și schimbului de informații privind calificările naționale, furnizorii de programe de studii acreditate, actele de studii eliberate în sistemul național de învățământ, a fost dezvoltat în continuare Sistemul Informațional Automatizat *Registrul Național al Calificărilor*, prin armonizarea cerințelor și câmpurilor informaționale necesare înscrierii unei calificări cu nivel CNC cu cele aplicate de platformele europene și instrumentele Europass. Registrul este dezvoltat într-o manieră prietenoasă diferitor grupuri de utilizatori: elevilor, studenților, angajatorilor, cadrelor didactice, ș.a.

Pentru asigurarea accesului la studii în instituțiile de învățământ din Republica Moldova și de peste hotare și oferirea șanselor de angajare în câmpul muncii conform calificării atribuite, pentru titularii actelor de studii care atestă calificări obținute în instituțiile de învățământ secundar general, profesional tehnic și superior din unitățile administrativ-teritoriale din stânga Nistrului și municipiul Bender, a fost elaborat proiectul hotărârii de Guvern *pentru aprobarea Regulamentului privind evaluarea calificărilor acordate în unitățile administrativ-teritoriale din stânga Nistrului și municipiul Bender în vederea continuării studiilor și accesului pe piața muncii*. Proiectul este elaborat în vederea realizării obiectivului de reintegrare a Republicii Moldova, precum și asigurării dreptului fundamental la educație pentru cetățenii Republicii Moldova, întru executarea Legii nr.173-XVI/2005 cu privire la prevederile de bază ale statutului juridic special al localităților din stânga Nistrului (Transnistria), care stabilește necesitatea acordării de asistență umanitară, social-economică și juridică populației din unitățile administrativ-teritoriale din stânga Nistrului și mun. Bender, precum și în temeiul art. 4 alin. (2) lit. a), art. 9 alin. (1), art. 17 alin. (9), art. 39 alin. (5), art. 139 lit. c) din Codul educației al Republicii Moldova nr.152/2014.

Totodată, în contextul integrării Republicii Moldova în Spațiul Unic European al Educației și Formării Profesionale, proiectul asigură implementarea recomandărilor Comisiei Europene, privind „soluționarea problemelor și lichidarea obstacolelor în calea mobilității în scopuri academice și profesionale, crearea spațiului de liberă circulație a lucrătorilor și a cetățenilor, spațiului în care învățământul, participarea la studii și cercetarea să nu fie mărginite de frontiere ci, dimpotrivă, în care studiile, învățământul și munca într-un alt stat membru să fie ceva firesc.” (CE 14.11.18).

În contextul statutului Republicii Moldova de membru al Rețelei ENIC/NARIC și semnatară a Convenției Lisabona privind recunoașterea calificărilor academice și profesionale din învățământul superior, Ministerul Educației și Cercetării a fost evaluat extern referitor la calitatea realizării procesului de recunoaștere și echivalare a calificărilor și conformitatea acestuia standardelor ENIC/UNESCO și angajamentelor asumate de Republica Moldova, în cadrul Proiectului european „Suport și consolidarea rolului ENIC-NARIC”, finanțat de CoE, Republica Moldova participă pentru prima dată în o astfel de evaluare la nivel european. Această acțiune va permite consolidarea eforturilor MEC pentru modernizarea sistemului național de recunoaștere a calificărilor în compliance cu principiile Convenției de la Lisabona, va facilita mobilitatea, incluziunea mai ușoară la studii și în câmpul muncii, promovarea recunoașterii echitabile a calificărilor și a recunoașterii automate a acestora în Spațiul European al Educației, aprofundarea și eficientizarea internaționalizării învățământului superior. Raportul cu privire la rezultatele evaluării și recomandărilor ulterioare va fi remis MEC de către comisia de evaluare externă (experți din Regatul Țărilor de Jos și Bosnia și Herțegovina), în trimestrul I, 2023 și făcut public pe paginile oficiale ale ENIC-NARIC (cu permisiunea MEC) și MEC.

În premieră pentru Republica Moldova, colaboratorii Ministerului au participat la evaluarea externă a centrelor ENIC din Turcia (9 mai 2022) și Lituania (16 iunie), de comun cu Bosnia și Herțegovina și Suedia, urmare au fost elaborate, de comun cu colegii europeni, rapoartele de evaluare externă a centrelor respective, care au fost remise acestora pentru examinare și expunerea opiniei asupra recomandărilor înaintate.

La 19 mai 2022, Republica Moldova a aderat la proiectul Consiliului Europei privind implementarea *Pașaportului European al Calificărilor pentru Refugiați (EQPR)*, care are drept scop facilitarea recunoașterii calificărilor refugiaților (nu pentru specialitățile reglementate) chiar și în absența documentației complete a acestora, în baza unei evaluări transparente și credibile. Acest instrument va deschide persoanelor refugiate accesul la studii sau la un loc de muncă. EQPR susține implementarea art.7, secțiunea VIII a Convenției privind recunoașterea calificărilor refugiaților în absența documentării complete/2017, a Convenției de la Lisabona din domeniul recunoașterii /1997 și Planului de Acțiuni al Consiliului Europei privind protecția persoanelor vulnerabile în contextul migrației și azilului în Europa (2021-2025).

La 13 octombrie 2022, a fost semnat de către Președintele Republicii Moldova *Decretul privind aprobarea semnării Convenției globale privind recunoașterea calificărilor din învățământul superior, adoptată la Paris la 25 noiembrie 2019*. De menționat că, Ministerul Educației și Cercetării a participat la procesul de negociere la nivel internațional a prevederilor Convenției, Republica Moldova fiind printre primele 20 de state care a acceptat semnarea acesteia.

Convenția este primul instrument normativ din domeniul recunoașterii la nivel global, dezvoltat de UNESCO, care va facilita recunoașterea studiilor, precum și mobilitatea academică și profesională între regiuni, va contribui la promovarea calității învățământului superior, utilizarea eficientă a resurselor educaționale și umane. Totodată, Convenția va consolida cooperarea internațională în domeniul recunoașterii calificărilor la nivelul învățământului superior, va spori încrederea în rezultatele

studiilor din învățământul superior prin stabilirea unui instrument global de definire a standardelor care să respecte și specificul regional. Semnarea actului normativ reprezintă prima etapă spre aderarea Republicii Moldova la Convenția globală privind recunoașterea calificărilor din învățământul superior.

7.2. Relevanța calificărilor pentru piața muncii

Una din prioritățile Ministerului Educației și Cercetării este dezvoltarea unui sistem de formare profesională capabil să satisfacă necesitățile pieței muncii, să formeze absolvenților programelor de formare profesională aptitudinile și competențele care să le permită să se încadreze rapid pe piața muncii de azi și să se adapteze ușor la un mediu de activitate dinamic și complex. CNC are misiunea dezvoltării calificărilor naționale în conformitate cu necesitatea de competențe ale pieței muncii de azi și de perspectivă, pentru asigurarea unei dezvoltări durabile și competitive a economiei naționale, dezvoltării calificărilor în corespundere cu standardele și valorile europene, pentru asigurarea credibilității și transparenței acestora, încrederea în rezultatele învățării obținute în sistemul național de învățământ, pentru facilitarea mobilității academice și profesionale, în contextul internaționalizării atât a programelor de formare, cât și a tehnologiilor moderne.

Pentru asigurarea relevanței calificărilor acordate în sistemul de învățământ superior, în cadrul Proiectului Dezvoltarea Învățământului Superior din Republica Moldova (PÎSM), au fost elaborate 55 de standarde de calificare pentru nivelurile 6, 7 și 8 CNC, pentru 4 domenii strategice de formare: *Științe economice, Tehnologii de prelucrare și procesare, Drept și Administrare publică*. În 16 grupuri de lucru pentru elaborarea acestora au fost implicate 71 de cadre didactice care formează specialiști în domeniile respective și 32 de reprezentanți ai angajatorilor din sectoarele respective ale economiei naționale.

Standardele au fost validate și coordonate cu partenerii sociali în dezvoltarea CNC: Ministerul Economiei, Ministerul Finanțelor, Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Cancelaria de Stat și Ministerul Justiției, consultate cu Uniunea Națională a Executorilor Judecătorești, AO Congresul Autorităților Locale din Moldova, Curtea de Apel, Consiliul Național pentru asistență juridică garantată de stat, Aparatul Președintelui RM și alte structuri relevante din domeniile de referință. În context pentru elaborarea, avizarea și validarea standardelor de calificare și a cadrului normativ aferent au fost implicați cca 711 parteneri sociali, inclusiv 510 reprezentanți ai mediului de afaceri.

De asemenea, la solicitarea partenerilor de dezvoltare, au fost elaborate, cu implicarea obligatorie a reprezentanților pieței muncii, 13 standarde de calificare pentru învățământul profesional tehnic, bazate pe rezultatele învățării ce conduc la achiziționarea competențelor profesionale solicitate de piața muncii, ceea ce a fost confirmat prin validarea acestora de către angajatorii și ministerele de resort. La elaborarea și validarea standardelor au participat 273 de parteneri sociali, inclusiv 202 reprezentanți ai mediului de afaceri.

Standardele de calificare aprobate sunt postate pe pagina oficială a MEC: www.mec.gov.md / Cadrul Național al Calificărilor/Standarde de calificare și recomandate instituțiilor de învățământ în elaborarea programelor noi și pentru actualizarea programelor de studii în derulare în cadrul acestora.

Pentru elaborarea standardelor susnumite, au fost organizate 6 sesiuni de instruire pentru formarea competențelor de elaborare a standardelor de calificare în baza standardelor ocupaționale și

de competență ale pieței muncii, în cadrul cărora au fost instruite 121 de cadre didactice și reprezentanți ai pieței muncii. În acest scop a fost actualizată, în conformitate cu noile prevederi ale CNC, Metodologia de elaborare, revizuire și validare a standardelor de calificare, aprobată prin ordinul nr. 573 /2022.

Pentru ghidarea experților în procesul de elaborare a standardelor de calificare a fost definitivat și aprobat prin Ordinul nr. 222/2022 al Ministrului educației și cercetării *Ghidul metodologic de transpunere a competențelor profesionale în rezultate ale învățării*, care explică metodica elaborării rezultatelor învățării, care să conducă la obținerea competențelor profesionale definite de piața muncii în standardele ocupaționale și de competență și, ca impact aceasta facilitează procesul de integrare profesională a absolvenților programelor de formare. De asemenea, pentru a asigura aprecierea validă și credibilă a rezultatelor învățării și a performanței absolventului, a fost pus în aplicare *Ghidul metodologic privind elaborarea procedurii de evaluare a calificărilor*, pentru stabilirea unei proceduri clare de evaluare finală a calificării, care să asigure validitatea și credibilitatea acesteia. Ghidurile metodologice a fost aplicate în elaborarea a 68 de standarde de calificare.

Pentru ghidarea instituțiilor de învățământ profesional tehnic și superior în implementarea standardelor de calificare în programele de formare profesională, a fost pusă în aplicare *Metodologia de implementare a standardelor de calificare de către instituțiile de învățământ profesional tehnic și superior*, aprobată în 2021 și, în acest scop, au fost organizate 4 seminare cu cadrele didactice și manageriale din învățământul profesional tehnic și superior (46 de persoane). Aplicarea Metodologiei oferă managerilor instituțiilor de învățământ și cadrelor didactice posibilitatea diminuării aspectelor subiective în elaborarea programelor de studii, inclusiv în formarea unor planuri de învățământ irelevante, a unor discipline inutile pentru calificarea respectivă.

Asigurarea accesului beneficiarilor sistemului național de învățământ la studii, respectiv, la dezvoltarea carierei profesionale pe principii de echitate și egalitate, inclusiv prin informarea publicului larg privind corespondența calificărilor obținute de-a lungul timpului cu nivelurile actuale ale CNC, rămâne a fi la ordinea de zi a MEC. În acest scop, instituțiile de învățământ și angajatorii au fost ghidați în implementarea prevederilor CNC, în special a Metodologiei de punere în aplicare a prevederilor Anexei nr. 3 la Hotărârea Guvernului nr. 1167/2018, în echivalarea calificărilor anterioare pentru continuarea studiilor sau angajare. Astfel, la solicitarea persoanelor fizice și juridice MEC, în scopul asigurării îndeplinirii prevederilor noii legi salariale și sprijinirii progresului în cariera profesională a cetățenilor, a confirmat nivelul de calificare pentru 86 de calificări academice și profesionale obținute anterior aprobării CNC.

Totodată, au fost eliberate 99 de certificate care atestă dreptul de exercitare a funcțiilor didactice, pentru persoanele care realizează mobilitate profesională și doresc să activeze pe piața muncii europeană în conformitate cu calificarea obținută în domeniul *Științe ale educației*.

Pentru facilitarea mobilității academice și profesionale, la solicitarea cetățenilor, au fost eliberate pe parcursul anului 2022 cca 2458 de declarații de valoare privind validitatea actelor de studii/calificărilor obținute în sistemul național de învățământ, drepturile acordate de acestea pentru titulari în continuarea studiilor și în angajarea în câmpul muncii. Declarațiile au fost eliberate pe parcursul anului 2022 în baza prevederilor Regulamentului privind autenticitatea actelor de studii și a

documentelor complementare emise de instituțiile de învățământ din RM, prevederile cărora sunt ajustate la recomandările internaționale în domeniu de recunoaștere.

De asemenea, în scopul asigurării accesului echitabil la studii pentru cetățenii Republicii Moldova, titularii ai actelor de studii care atestă calificări obținute în instituțiile de învățământ din în unitățile administrativ-teritoriale din stânga Nistrului și municipiul Bender, au fost examinate 456 de solicitări ale absolvenților învățământului profesional tehnic și superior de perfectare a actelor de studii conform formatului aprobat de MECC, inclusiv cca 275 de acte de studii pentru încadrarea în câmpul muncii. în vederea continuării studiilor și accesului pe piața muncii.

Astfel, pentru a asigura mobilitatea academică și profesională a absolvenților din stânga Nistrului pe parcursul anului 2022 au fost eliberate 92 de acte de studii care atestă calificări de nivel 4-6 CNC (ÎPT și ÎS) și 154 de acte de studii de nivelul 2-3 CNC (ÎG).

Pentru facilitarea procesului de inserție socială a cetățenilor noștri care au obținut calificări în străinătate, admiterea la alt nivel de studii sau angajarea în câmpul muncii, dar și pentru cetățenii străini care beneficiază de mobilitate academică sau profesională, în baza prevederilor *Regulamentului cu privire la recunoașterea și echivalarea actelor de studii și a calificărilor obținute în străinătate*, în perioada de referință au fost recunoscute și echivalate cca 2470 de acte de studii obținute în străinătate, pentru continuarea studiilor și 168 de calificări pentru angajarea în câmpul muncii. Statistica dosarelor examinate arată că cele mai multe solicitări de recunoaștere sunt cele ale cetățenilor veniți din Ucraina, România, Israel, Italia, India, ș.a.

Pentru evaluarea impactului descentralizării (în scopul admiterii) a procesului de recunoaștere a actelor de studii emise de statele semnatare ale Convenției de la Lisabona, OLSDÎ, instituțiile de învățământ superior sau profesional tehnic au fost evaluate 3 centre de recunoaștere și echivalare a actelor de studii și calificărilor obținute în străinătate din cadrul a 3 instituții de învățământ profesional tehnic și superior. De asemenea, a fost acordat suport metodologic colaboratorilor celor 71 de centre în soluționarea problemelor în realizarea procedurii de recunoaștere și echivalare a calificărilor obținute în diferite sisteme naționale de învățământ și corespunderea acestora cu nivelurile CNC, pentru asigurarea corectitudinii recunoașterii rezultatelor învățării și accesului la studii.

A fost monitorizat procesul de inserție în sistemul de învățământ general a copiilor reveniți din străinătate. Astfel, în 2022 au fost recunoscute cca 1012 perioade de studii realizate în instituțiile de învățământ de peste hotare, copiii având accesul la studii din prima și de solicitare, inclusiv pe perioada de examinare a dosarului.

Republica Moldova, fiind membru al rețelei ENIC, are responsabilitatea completării informaționale a paginii electronice a Republicii Moldova în Rețeaua ENIC/NARIC. În cadrul rețelei, se poartă corespondența cu 55 de țări membre ale rețelei, în scopuri de confirmare a autenticității actelor de studii ale cetățenilor Republicii Moldova, traseului educațional al titularilor, statutului instituțiilor de învățământ din Republica Moldova ș.a. Pe parcursul anului 2022, ca urmare a situației pandemice, a crescut numărul de solicitări în rețea (cca 85), cele mai multe fiind primite de la Centrele ENIC/NARIC din Germania, Ucraina, România, Franța, etc.

Pentru confirmarea autenticității actelor de studii, confirmării traseului academic al absolvenților instituțiilor de învățământ din țară și acreditării programelor absolvite de cetățeni, au fost

examine și eliberate 74 de certificate la solicitarea autorităților competente, ambasadelor, ministerelor, angajatorilor, persoanelor fizice etc., pentru sprijinirea cetățenilor în traseele academice și profesionale.

8. Asigurarea cu manuale și materiale didactice

8.1. Asigurarea cu manuale și alte materiale didactice

În scopul asigurării cu manuale școlare, în conformitate cu prevederile Curriculumului național, edițiile 2018-2019, în perioada anilor 2018-2020, Ministerul a editat/reeditat 68 de titluri de manuale școlare și 29 de titluri traduse în limba rusă.

În anul 2021, au fost editate 4 manuale pentru învățământul primar: Abecedar, Bucvari, Matematica pentru clasa I și clasa a II-a.

În anul 2022, au fost editate 2 manuale școlare pentru învățământul primar: Abecedar și Bucvari, și a fost lansat concursul pentru 47 de titluri de manuale școlare, cu deschiderea ofertelor care urmează a fi efectuată în ianuarie 2023. Manualele noi vor fi evaluate și selectate în baza noului *Regulament cu privire la selectarea și achiziția manualelor școlare*, aprobat în anul 2022.

8.2. Îmbunătățirea mecanismelor de elaborare și editare prin concurs a manualelor și materialelor didactice

În scopul îmbunătățirii mecanismelor de evaluare, selectare și achiziție a manualelor școlare, în anul 2022, Ministerul Educației și Cercetării a continuat procesul de revizuire a actelor normative cu privire la evaluarea, selectarea și achiziția manualelor școlare. În aprilie 2022, prin Ordinul nr. 300 din 29.04.2022 al Ministrului educației și cercetării (publicat în Monitorul Oficial nr. 135-140 din 06.05.2022) a fost aprobat un nou *Regulament cu privire la selectarea și achiziția manualelor școlare*. De asemenea, a fost elaborat proiectul de hotărâre de Guvern privind modificarea Hotărârii Guvernului nr. 876/2015 cu privire la asigurarea cu manuale a elevilor. Proiectul va fi promovat în anul 2023.

8.3. Dotarea instituțiilor de învățământ cu echipamente școlare

Ministerul Educației și Cercetării a adus o contribuție esențială pentru dezvoltarea infrastructurii tehnice a instituțiilor de învățământ. În perioada anilor 2020-2021 au fost achiziționate prin proiectul PRIM și transmise instituțiilor de învățământ general - 13180 de laptopuri. De asemenea, în perioada anilor 2020-2022 partenerii de dezvoltare (MAEIE, România, Coreea, China, UNICEF) au donat instituțiilor de învățământ în peste 1700 de dispozitive TIC (computere, tablete, laptopuri). De asemenea, OLSDÎ și instituțiile de învățământ au achiziționat tehnică TIC.

Conform datelor prezentate de OLSDÎ în SIME, în anul de studii 2022-2023, în instituțiile de învățământ primar, gimnazial și liceal sunt utilizate 52519 dispozitive TIC (computere, tablete, laptopuri), din ele, circa 48000 sunt utilizate în procesul de predare-învățare. De asemenea, sunt utilizate 4391 de proiectoare multimedia și 1861 de table interactive. Totodată, există multă tehnică învechită, peste 18461 de unități.

9. Implementarea TIC în educație

În anul de studii 2022-2023, 567 instituții de învățământ general au primit acces la modulul *Catalog Electronic* din cadrul Sistemului Informațional de Management în Educație.

Procesul de admitere în instituțiile de învățământ profesional-tehnic a avut loc prin intermediul Modulului eAdmitere din cadrul SIME.

9.1. Dezvoltarea cadrului normativ privind implementarea TIC în educație:

- A fost aprobată Hotărârea de Guvern nr. 370 din 08.06.2022 *cu privire la aprobarea Conceptului sistemului informațional „Registrul unităților de instruire a conducătorilor de vehicule și a formabililor” și a Regulamentului privind modalitatea de ținere a Registrului unităților de instruire a conducătorilor de vehicule și a formabililor.*

- A fost elaborat proiectul hotărârii Guvernului *cu privire la aprobarea Conceptului Sistemului informațional „e-Admitere” în învățământul superior.*

- A fost elaborat proiectul hotărârii Guvernului *cu privire la aprobarea Conceptului Sistemului informațional de management în învățământul superior.*

- A fost elaborat proiectul hotărârii Guvernului *cu privire la aprobarea Regulamentului privind utilizarea, administrarea și dezvoltarea Sistemului Informațional „Catalogul electronic”.*

- A fost elaborat proiectul hotărârii Guvernului *cu privire la aprobarea Conceptului modulului „Sistemul informațional de management a datelor în domeniul educației incluzive” și Regulamentului privind modul de funcționare și utilizare a modulului „Sistemul informațional de management a datelor în domeniul educației incluzive”.*

- Pentru crearea unui cadru minim de acțiuni ce pot fi întreprinse de instituțiile de învățământ general pentru a-și consolida efortul în promovarea siguranței online, crearea unui mediu sigur și protejat pentru copil/elev, stabilirea măsurilor de informare a cadrelor didactice, părinților și a copiilor/elevilor despre siguranța online, au fost aprobate pentru implementare în instituțiile de învățământ general la nivel național *Standardele pentru protecția și siguranța copiilor/ elevilor în mediul online* (Ordinul nr. 985 din 07.10.2022 al Ministrului educației și cercetării).

- În scopul evaluării modulului în care sunt utilizate tehnologiile TIC în instituțiile de învățământ primar, gimnazial și liceal, în perioada octombrie-decembrie 2022 a fost implementat la nivel național instrumentul SELFIE (Ordinul nr.750 din 21.07.2022 al Ministrului educației și cercetării). În ianuarie 2023 MEC va deține raportul care va prezenta o imagine pe țară referitor la maturitatea digitală a sistemului educațional. Instituțiile de învățământ, la rândul său, prin aplicarea acestui instrument, își vor autoevalua nivelul la care se află în ceea ce privește învățarea în era digitală, dacă valorifică la maximum tehnologiile digitale pentru procesele de predare și învățare, care sunt punctele forte și cum pot îmbunătăți/sprijini procesul de predare-învățare cu ajutorul tehnologiilor digitale.

9.2. Sporirea accesului la educație de calitate prin dotarea instituțiilor de învățământ cu echipamente moderne, utile procesului de studii

În anul 2022, în cadrul Proiectului ”Reforma Învățământului din Moldova” (PRIM), au fost achiziționate echipamente pentru laboratoarele de fizică, chimie și biologie din cadrul a 160 de instituții de învățământ din țară.

În ianuarie 2022, cu sprijinul financiar al Fundației Orange Moldova (unul dintre fondatorii conceptului „Clasa Viitorului” în Republica Moldova), a fost posibilă extinderea proiectului „Clasa Viitorului” în alte 20 de instituții de învățământ general din țară. Astfel, fiecare instituție a beneficiat de un set de echipamente digitale performante, laptop-uri, mobilier modern specific proiectului, servicii gratuite și consultanță în design. Proiectul „Clasa Viitorului” fost lansat în anul 2017 la inițiativa Guvernului Republicii Moldova, cu susținerea partenerilor strategici de dezvoltare, Proiectul de Competitivitate din Moldova finanțat de USAID, Guvernul Suediei, UKaid și Fundația Orange Moldova. Inițiativa „Clasa Viitorului” este implementată de Centrul Național de Inovații Digitale în Educație, format în cadrul UPS “Ion Creangă”, a cărui misiune este să asigure formarea inițială și continuă a profesorilor din R. Moldova în aplicarea metodelor pedagogice moderne și utilizarea tehnologiilor digitale pentru eficientizarea procesului didactic.

În baza Memorandumului de înțelegere semnat în iulie 2020 între MEC, MEI, ATIC și proiectul Tekwill pentru perioada 2020 – 2023, în cadrul proiectului „Tekwill în fiecare școală”, în anul 2022 au fost selectate încă 19 instituții de învățământ pentru a fi dotate cu Laboratoare Digitale. Inițiativa „Laboratoare digitale” presupune amenajarea unor spații de învățare dotate cu echipamente digitale de ultimă generație. Laboratoarele Digitale vin să răspundă necesităților de educație ale instituțiilor de învățământ general și îi vor ajuta pe elevi să-și formeze, să-și îmbunătățească și să-și testeze abilitățile digitale. Inițiativa „Laboratoare Digitale” este implementată de „Tekwill în fiecare școală” dezvoltat cu sprijinul Ministerul Educației și Cercetării, sub egida „EU4Moldova Startup City Cahul” și în parteneriat cu USAID, Suedia și UNDP Moldova.

9.3. Dezvoltarea competențelor digitale prin elaborarea și aplicarea conținuturilor educaționale digitale în procesul de învățământ

În cadrul etapei a III-a a Programului Național de Alfabetizare digitală, desfășurate în perioada iunie-august 2022, au fost organizate sesiuni de formare a competențelor digitale pentru cadrele didactice pe două niveluri: intermediar și avansat al competențelor digitale. Au fost instruite:

- 2723 de cadre didactice din învățământul general și profesional tehnic pe nivelul intermediar, cursul „Dezvoltarea competențelor digitale pentru predare-învățare-evaluare” cu instrumentele Google Workspace pentru Educație”;

- 1600 de cadre didactice din învățământul general și profesional tehnic pe nivelul avansat, cursul „Crearea conținuturilor educaționale digitale”.

În perioada lunii august 2022, în cadrul proiectului „Tekwill în fiecare școală”, cu sprijinul partenerului de dezvoltare Tekwill, alte 110 instituții de învățământ au aderat la rețeaua „Tekwill”. Au fost organizate și desfășurate sesiuni de formare pentru 300 de cadre didactice care vor avea acces la cursurile opționale, programele de formare și de mentorat oferite de „Tekwill în Fiecare Școală”.

Pe parcursul anului de studii 2022-2023, aproximativ 25.000 de elevi vor avea oportunitatea de a studia unul din cele opt cursuri disponibile.

9.4. Instruirea și motivarea cadrelor didactice pentru utilizarea TIC în educație

În perioada anilor 2020-2022, Ministerul Educației și Cercetării, prin intermediul Centrului Național de Inovații Digitale în Educație „Clasa Viitorului” și în colaborare cu partenerii de dezvoltare UNICEF, USAID, Suedia, UK, prin Proiectul de Competitivitate din Moldova, Fundația Orange Moldova și Proiectul tehnologiile Viitorului (FTA), au desfășurat trei etape ale Programului Național de

alfabetizare digitală pentru cadrele didactice din învățământul general și profesional tehnic. În cadrul Programului Național de alfabetizare digitală, în perioada 2020-2022, au fost realizate următoarele acțiuni:

- au fost organizate sesiuni de instruire pe trei niveluri: de bază, intermediar și avansat al competențelor digitale - peste 35000 de cadre didactice din învățământul general și profesional tehnic (ceea ce constituie circa 80% din numărul total al cadrelor didactice);
- au fost oferite conturi gratuite la pachetul de aplicații educaționale Google for education - peste 36000 de cadre didactice, activitate în baza Memorandumului de colaborare între Guvern și gigantul Google, semnat în anul 2020.
- în cadrul Centrului Național de Inovații Digitale în Educație „Clasa Viitorului”, în parteneriat cu Ministerul Educației și Cercetării, au fost dezvoltate următoarele programe și proiecte menite să contribuie la formarea cadrelor didactice în vederea implementării eficiente a noilor tehnologii moderne:
 - Programul „Dezvoltarea competențelor digitale ale cadrelor didactice, pentru predare-învățare-evaluare, cu Google Workspace pentru Educație” (nivelul intermediar);
 - Programul „Crearea conținuturilor educaționale digitale” (nivelul avansat);
 - Programul „Robotică educațională cu LEGO EDUCATION SPIKE”;
 - Programul „Proiectarea și imprimarea 3D”;
 - Proiectul „Digitalizarea și dezvoltarea Învățământului Profesional Tehnic dual în pedagogie”, implementat de Colegiul „Alexei Mateevici” în consorțiu cu Centrul Național de Inovații Digitale în Educație „Clasa Viitorului” cu suportul proiectului „Promovarea Învățământului Profesional Tehnic pentru o Economie Verde” implementat de Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GiZ) în cadrul cooperării germane și cofinanțat de Agenția de Cooperare și Dezvoltare a Elveției (SDC);
 - Proiectul „Programul Național de Alfabetizare Digitală a cadrelor didactice”, etapa a III-a, implementat sub patronajul Ministerului Educației și Cercetării, susținut de către proiectul finanțat de USAID și Suedia, și de către Fundația Orange Moldova.

Prin intermediul Fundației pentru Dezvoltare din Republica Moldova, cu sprijinul financiar al Departamentului Buna Guvernare al Fundației Soros Moldova și USAID, Suedia, UK și în parteneriat cu Ministerul Educației și Cercetării, în anul 2022, Centrul Național de Inovații Digitale în Educație „Clasa Viitorului” a organizat și desfășurat concursul „Profesorul – Ambasador Digital”. În mai 2022, în cadrul evenimentului „Gala premiilor Profesorul Ambasador Digital”, au fost înmânate premiile pentru 20 cadre didactice câștigători ai concursului.

9.5. Creșterea eficacității și eficientizarea managementului școlar la nivel de sistem, școală și clasă prin intermediul tehnologiilor informaționale

A fost aprobat Planul de acțiuni privind actualizarea datelor în Sistemul Informațional de Management în Educație (în continuare - SIME) prin Ordinul nr.981/2022 al Ministrului educației și cercetării cu privire la actualizarea datelor în SIME, modulul „Învățământ primar și secundar general (ciclu I și ciclu II)”.

În anul de studii 2022-2023, 567 de instituții de învățământ general au primit acces la modulul Catalog Electronic din cadrul Sistemului Informațional de Management în Educație.

Procesul de admitere în instituțiile de învățământ profesional-tehnic a avut loc prin intermediul Modulului eAdmitere din cadrul SIME. Acest fapt a contribuit la reducerea timpului efectiv de depunere a dosarului de către candidați, eficientizarea activității Comisiilor de admitere, structurarea

clară și unică a informației privind procesul de admitere, reducerea timpului de aprobare a rezultatelor concursului de admitere și transparența acestora, precum și accesul rapid la datele și informațiile din sistem. A fost emis Ordinul nr. 648/2022 al Ministrului educației și cercetării *Cu privire la organizarea și desfășurarea Concursului de admitere la programele de formare profesională tehnică.*

9.6. Monitorizarea procesului de eliberare automatizată a actelor de studii și a duplicatelor actelor de studii (CTICE)

În perioada ianuarie-decembrie 2021, au fost instruiți operatorii instituțiilor de învățământ cu privire la utilizarea Sistemului Informațional de Personalizare a Actelor de Studii (SIPAS) pentru învățământul secundar, profesional tehnic secundar și postsecundar, învățământul superior ciclul I și II, învățământul superior ciclul III - învățământ superior de doctorat, rezidențiat, formarea continuă a adulților, centrele de validare a educației nonformale și informale.

Totodată, au fost actualizate nomenclatoarele/clasificatoarele în baza de date SIPAS conform situației actuale.

În contextul digitalizării arhivei CTICE au fost scanate demersurile cu privire la personalizarea actelor de studii și duplicatelor acestora, listele aprobate cu absolvenții instituțiilor de învățământ și păstrarea acestora în format electronic, structurate pe ani, raioane, instituții, nivel de învățământ și serii de diplome.

Au fost prelucrate listele cu datele absolvenților în vederea tiparului actelor de studii pentru învățământul gimnazial, profesional tehnic secundar și postsecundar, învățământul superior de licență, master, doctorat și rezidențiat, titlurile științifico-didactice, cursurile de formare continuă a adulților, cursurile de calificare / recalificare profesională, cursurile de obținere a competențelor profesionale, certificatele de grade didactice și manageriale.

Pe parcursul anului 2022 au fost eliberate 89526 acte de studii, inclusiv 87712 la prima eliberare și 1814 duplicate și echivalente.

Trimestrial, a avut loc inventarierea blanchetelor actelor de studii aflate la balanța CTICE.

9.7. Implementarea proiectelor de asistență tehnică susținute de donatori și parteneri externi și altor angajamente în cadrul cooperării internaționale

În baza Memorandumului de înțelegere privind cooperarea în domeniul Tehnologiilor Informaționale și Comunicaționale între Ministerul Educației și Cercetării și Oficiul Special Guvernamental pentru Educație al Provinciei Jeju din Republica Coreea (semnat la 28 martie 2018, la Chișinău), Ministerul Educației și Cercetării a recepționat, în perioada anilor 2021-2022, mai multe donații pentru instituțiile de învățământ, inclusiv: 78 de seturi K-edu Packages (tabletă PC, tastatură și căști fără fir); 350 de computere; 170 de set-uri educaționale de coding (Halocode AI Makers Kits/Emotion Coding class).

II. Sectorul Cercetare și inovare

Din perspectiva politicilor din domeniile cercetării și inovării în anul 2022, activitatea MEC a fost axată pe implementarea obiectivelor trasate în documentele de planificare strategică și documentele de politici publice în domeniile cercetării și inovării și a vizat eficientizarea sistemului național de cercetare și inovare.

Sub aspect de reglementare, pe parcursul anului 2022, a fost elaborat un șir de acte normative care vizează: asigurarea admiterii și înmatriculării la studiile superioare de doctorat (ciclul III) și formarea cadrelor științifice de calificare superioară prin postdoctorat, asigurarea condițiilor de participare a organizațiilor din domeniile cercetării și inovării și a cercetătorilor din Republica Moldova la concursurile de proiecte lansate în cadrul Programului - cadru al Uniunii Europene pentru Cercetare și Inovare „Orizont Europa”.

Sub aspect funcțional și organizatoric, în perioada de referință, a fost asigurată funcționalitatea organizațiilor de drept public din domeniile cercetării și inovării, inclusiv în procesul de reorganizare prin fuziune (absorbție) a institutelor de cercetare, conform Hotărârii Guvernului nr. 485/2022.

Sub aspect de consolidare a relațiilor de colaborare se accentuează completarea capitolului 25 din chestionarul transmis din partea Uniunii Europene UE autorităților Republicii Moldova în vederea obținerii statutului de stat candidat la primirea în UE și organizarea în parteneriat cu Agenția Națională pentru Cercetare și Dezvoltare a primei reuniuni a Comitetului mixt de cercetare și inovare Republica Moldova-Uniunea Europeană în cadrul Programului Uniunii Europene pentru cercetare și inovare Orizont Europa (13-14 septembrie 2022).

1. Revizuirea și modernizarea cadrului normativ pentru eficientizarea sistemului național de cercetare și inovare și sporirea impactului cercetărilor științifice asupra mediului de afaceri și a societății

În scopul elaborării, punerii în aplicare și monitorizării politicilor din domeniile cercetării și inovării și asigurării cadrului normativ în domeniile de referință, *au fost aprobate* următoarele acte normative:

1) Hotărârea Guvernului nr. 6/2022 cu privire la acordarea Bursei de excelență a Guvernului și Bursei pe domenii științifice pentru studenții - doctoranzi, pentru anul 2022;

2) Hotărârea Guvernului nr.580/2022 cu privire la aprobarea Planul de admitere la programele de postdoctorat cu finanțare bugetară pentru anul 2023;

3) Hotărârea Guvernului nr.657/2022 cu privire la aprobarea Planului de admitere la studiile superioare de doctorat, ciclul III, cu finanțare de la bugetul de stat pentru anul academic 2022-2023 și modificarea Hotărârii Guvernului nr.1009/2006 cu privire la cuantumurile bursei, altor forme de ajutoare sociale pentru studenții din instituțiile de învățământ superior, elevii din instituțiile de învățământ mediu de specialitate, secundar profesional și persoanele care studiază în învățământul postuniversitar.

Totodată, au fost elaborate proiectele hotărârii Guvernului *cu privire la aprobarea Metodologiei aprobării conducătorilor de doctorat* (număr unic 788/MEC/2022) și hotărârii Guvernului *cu privire la acordarea Bursei de excelență a Guvernului și a Bursei pe domenii științifice pentru studenții-doctoranzi pe anul 2023* (număr unic/MEC/2022), care sunt actualmente în proces de avizare.

De asemenea, au fost elaborate propunerile de modificare a Hotărârii Guvernului nr.1234/2018 privind condițiile de salarizare a personalului din instituțiile de învățământ care funcționează în regim de autogestiune financiar-economică în scopul introducerii normativelor de plată pentru prestarea serviciilor de cercetare și inovare în proiectelor de cercetare și inovare europene și internaționale, precum, și mobilizării potențialului științific disponibil în vederea participării în cadrul proiectelor europene și cele internaționale, în special, pentru valorificarea pleneră a statutului de țară asociată la Programul Uniunii Europene pentru Cercetare Inovare „Orizont Europa” (964/MEC/2022).

La compartimentul documente de politici elaborate, menționăm proiectul Strategiei de Specializare Inteligentă a R. Moldova pentru anii 2022-2030 și proiectul documentului de politici privind dezvoltarea inovării și transferului tehnologic.

Cu referire la procesul de elaborare al Programului Național în domeniile cercetării și inovării pentru perioada 2024-2027, în perioada 5-9 septembrie 2022, Ministerului Educației și Cercetării a organizat și a participat la discuțiile dintre grupul de experți internaționali implicați în elaborarea documentului menționat cu reprezentanții Academiei de Științe a Moldovei, Agenției Naționale pentru Cercetare și Dezvoltare, Agenției Naționale de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare, Biroului Național de Statistică, precum și cu reprezentanții ai mediului academic și științific privind viitorul concept al Programului național în domeniile cercetării și inovării pentru anii 2024-2027.

În scopul monitorizării documentelor de politici, au fost elaborate și prezentate Guvernului: Raportul privind monitorizarea realizării Planului de acțiuni privind implementarea Foii naționale de parcurs pentru integrarea Republicii Moldova în Spațiul european de cercetare, pentru perioada 2019-2021 (scrisoare nr. 04/2-07/1525 din 29.03.2022) și Raportul anual privind implementarea Programului Național în domeniile cercetării și inovării și a Planului de acțiuni privind implementarea acestuia pentru anul 2021 (scrisoare nr. 04/2-07/1952 din 29.04.2022).

2. Coordonarea și monitorizarea studiilor superioare de doctorat, ciclul III

Procesul de coordonare și monitorizare a studiilor superioare de doctorat, ciclul III, în conformitate cu cadrul normativ, a fost asigurat de Ministerul Educației și Cercetării prin revizuirea și asigurarea cadrului normativ în domeniu și prin organizarea și desfășurarea competiției proiectelor științifice pentru repartizarea granturilor doctorale.

Pe *segmentul revizuirii cadrului normativ* a fost aprobată Metodologia de organizare și desfășurare a competiției naționale a proiectelor științifice pentru repartizarea granturilor doctorale de la bugetul de stat prin Ordinul nr. 130/2022 al Ministrului educației și cercetării. De asemenea, a fost definitivat proiectul Metodologiei aprobării conducătorilor de doctorat.

Sub aspectul integrării și stimulării tinerilor în activitățile de cercetare și inovare a elaborat și aprobat Planului de admitere la studii superioare de doctorat, ciclul III, cu finanțare de la bugetul de stat pentru anul academic 2022-2023. Elaborarea Planului de admitere la studii superioare de doctorat a fost precedată de organizarea și desfășurarea competiției proiectelor științifice pentru repartizarea granturilor doctorale, competiție în care au fost înscrise 299 de proiecte științifice, de către 19 școli doctorale organizate în 13 instituții de învățământ superior, consorții, parteneriate naționale și

internaționale. Prin hotărârea Guvernului nr. 657/2022 a fost aprobată finanțarea de la bugetul de stat pentru anul academic 2022-2023 pentru 261 de granturi doctorale.

Pentru punerea în aplicare a Hotărârii Guvernului nr. 657/2022 *cu privire la aprobarea Planului de admitere la studiile superioare de doctorat, ciclul III, cu finanțare de la bugetul de stat pentru anul academic 2022-2023* au fost elaborate și aprobate de către Ministerul Educației și Cercetării 9 ordine de repartizare a granturilor doctorale cu finanțare de la bugetul de stat pentru anul academic 2022-2023 Școlilor doctorale din cadrul instituțiilor organizatoare de studii superioare de doctorat.

Totodată, Ministerul Educației și Cercetării a elaborat lista studenților doctoranzi înmatriculați în anul de studii 2022-2023 și a actualizat listele studenților doctoranzi care-și fac studiile în instituțiile de învățământ superior din Republica Moldova și a asigurat accesul la aceste liste prin plasare lor pe pagina web oficială a ministerului.

În anul de referință, a fost majorată bursa de studii pentru studenții doctoranzi prin modificarea Hotărârii Guvernului nr. 1009/2006 cu privire la cuantumurile burselor, soldele lunare altor forme de ajutoare sociale pentru studenții din instituțiile de învățământ superior, elevii din instituțiile de învățământ profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar, profesional tehnic secundar și persoanele care studiază în învățământul postuniversitar.

Pentru stimularea implicării tinerilor cercetători în activitățile de cercetare și inovare, Ministerul a organizat, în perioada noiembrie – decembrie 2022, concursul pentru acordarea Bursei de excelență a Guvernului și a Bursei pe domenii științifice pentru studenții doctoranzi pe anul 2023.

Totodată, pe parcursul anului 2022, a fost asigurată achitarea bursei de excelență a Guvernului și a bursei pe domenii științifice pentru 19 studenți doctoranzi conform hotărârii Guvernului nr. 6/2022.

3. Consolidarea instituțională a domeniilor cercetării și inovării

În scopul coordonării, monitorizării și promovării activităților în domeniile cercetării și inovării și organizațiilor din subordine a fost asigurată:

- participarea la ședințele Consiliului științific ale celor 18 organizații din domeniile cercetării și inovării în care Ministerul Educației și Cercetării are calitatea de fondator;

- coordonarea contractelor de finanțare a proiectelor din domeniile cercetării și inovării încheiate între organizațiile din domeniile cercetării și inovării în care Ministerul Educației și Cercetării exercită calitatea de fondator din cadrul următoarelor concursuri: ”Program de Stat 2020-2023” și ”Proiecte de inovare și transfer tehnologic”;

- examinarea actelor de predare-primire (trimestriale) a serviciilor realizate în cadrul finanțării instituționale prezentate de organizațiile din domeniile cercetării și inovării cu autonomie financiară;

- coordonarea indicatorilor de performanță în contextul elaborării CBTM și a proiectelor de bugete instituționale.

În vederea consolidării instituționale a domeniilor cercetării și inovării, în perioada de referință, a fost asigurată funcționalitatea organizațiilor de drept public din domeniile cercetării și inovării în procesul de reorganizare prin fuziune (absorbție) a institutelor de cercetare de către instituțiile superioare de învățământ în conformitatea cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 485/2022.

Au fost elaborate Ordine ale Ministerului Educației și Cercetării privind absorbția de către instituțiile superioare de învățământ a instituțiilor publice din domeniile cercetării și inovării și ordinile cu privire la inventarierea și transmiterea bunurilor.

În scopul consolidării percepției publice privind rolul cercetării și inovării Ministerul Educației și Cercetării, cu sprijinul Uniunii Europene, a organizat la 10 noiembrie 2022, festivitatea dedicată zilei profesionale a lucrătorilor din domeniile cercetării și inovării din Republica Moldova – „Ziua Științei”, eveniment sărbătorit în contextul Zilei Internaționale a Științei pentru Pace și Dezvoltare. Cea de-a XII-a ediție a Zilei Științei s-a desfășurat sub genericul „Știința pentru dezvoltarea durabilă a societății”.

În scopul încurajării femeilor să participe activ în toate domeniile științei, tehnologiei și inovației la 11 februarie 2022, Ministerul Educației și Cercetării a organizat Ziua Internațională a Femeilor și Fetelor în domeniul Științei, în cadrul căreia au fost înmânate diplome de onoare a Ministerului.

4. Dezvoltarea cooperării europene și internaționale în domeniile cercetării și inovării

Dezvoltarea cooperării europene și internaționale în domeniile cercetării și inovării s-a asigurat de către Ministerul Educației și Cercetării prin materializarea eforturilor îndreptate în vederea integrării domeniilor cercetării și inovării în Spațiul European al Cercetării.

Asigurarea cadrului de colaborare la nivel european

În anul 2022, au fost realizate un șir de acțiuni în vederea consolidării relațiilor din domeniile cercetării și inovării cu Uniunea Europeană.

Astfel, evoluțiile recente ale cooperării dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană pe dimensiunea dezvoltării politicilor în domeniile cercetare și inovare au fost prezentate la 24 iunie 2022, în cadrul celei de-a VII-a reuniune a Sub-comitetului de asociere Republica Moldova-Uniunea Europeană (cluster nr. 4) care s-a desfășurat în format online.

Din aceeași perspectivă, prima reuniune a Comitetului mixt de cercetare și inovare Republica Moldova - Uniunea Europeană în cadrul Programului Uniunii Europene pentru cercetare și inovare Orizont Europa, a fost organizată la 13 septembrie 2022, evenimentul fiind co-prezidat de Secretarul general al Ministerului Educației și Cercetării, Nadejda Velișco și Directorul adjunct al Direcției Generale Cercetare și Inovare a Comisiei Europene, Anne Haglund-Morrissey. De asemenea, în cadrul ședinței, oficialii au semnat Regulamentul de procedură al Comitetului mixt Uniunea Europeană-Republica Moldova.

La 14.09.2022, în cadrul Comitetului mixt, a fost organizată Sesiunea de informare privind „Misiunile” Programului Orizont Europa, organizată de către Agenția Națională pentru Cercetare și Dezvoltare în parteneriat cu Comisia Europeană și cu Ministerul Educației și Cercetării.

De asemenea, Ministerul Educației și Cercetării a asigurat buna desfășurare a misiunii „Suport prin intermediul mecanismului de sprijin al Uniunii Europene- facilitarea de susținere de politici în

cadrul Programului-Cadru pentru cercetare și inovare al Programului UE pentru cercetare și inovare „Orizont Europa” (PSF).

Astfel, în acest scop au fost realizate următoarele activități:

- organizarea primei vizite de țară a experților internaționali care a avut loc în format online, în perioada 4-8 octombrie 2022;
- organizarea în perioada 20-21 septembrie 2022 a celei de-a doua vizită de țară a experților internaționali, prin intermediul mecanismului de sprijin al politicilor din Programul-cadru pentru Cercetare și Inovare al Uniunii Europene Orizont Europa. Vizita de țară a avut loc în contextul evaluării politicilor naționale în domeniul cercetării și inovării, a guvernantei și arhitecturii instituționale pentru o mai bună integrare în Spațiul European al Cercetării. Cele două vizite sunt componente ale unui proces care se va încheia la sfârșitul anului 2022 cu un set de recomandări cu privire la reformarea sistemului național de cercetare și inovare, ce se vor regăsi în Programul Național de cercetare și inovare pentru anii 2024-2027.

De asemenea, menționăm consolidarea legăturilor cu Comisia Europeană, în acest sens:

- a fost transmis angajamentul Republicii Moldova de participare la implementarea celor 20 de acțiuni ale Agendei de politici privind Spațiul European de Cercetare pentru anii 2022-2024 prin completarea formularelor pentru fiecare acțiune selectată;
- participarea în cadrul celei de-a patra reuniune informală a Grupului de lucru pentru cercetare și inovare al Parteneriatului Estic (EaP), în perioada 21.10.2022-22.10.2022, Tbilisi, Georgia, în cadrul căreia a fost prezentată evoluția realizării obiectivelor post-2020 ale EaP în domeniile cercetării și inovării și modalitatea în care Comisia Europeană poate susține acest proces; creșterea participării statelor EaP în cadrul Programului Uniunii Europene pentru Cercetare și Inovare Orizont Europa, Cooperarea internațională în cadrul Spațiului European de Cercetare. În același context, au fost identificate provocări comune în implementarea de noi politici naționale ambițioase în domeniile cercetării și inovării, abordând în special investițiile în infrastructurile de cercetare și inovare, reforma politicilor de finanțare și încurajarea mobilității cercetătorilor etc;
- participarea online la Forumul plenar al Consiliului European pentru Inovare din 07.12.2022, în cadrul căruia au fost prezentată evoluția politicilor în domeniul inovării și contribuția la realizarea priorităților strategice ale Programului cadru al Uniunii Europene pentru cercetare și inovare Orizont Europa;
- în vederea realizării acțiunilor de valorificare a oportunităților ce rezultă din calitatea de stat membru a Asociației COST, menționăm că în perioada de referință au fost nominalizați 30 membri în comitetul de conducere ai Acțiunilor COST pentru 15 acțiuni noi;
- reprezentanții MEC au participat la ședințele Consiliului de administrație ale Centrului Comun de Cercetare și Comitetului oficialilor înalți COST. În același context, membrii acțiunilor COST au participat la numeroase activități inclusiv conferințe, școli de vară și webinare.

La compartimentul "Consolidarea cooperării cu partenerii de dezvoltare" specificăm următoarele acțiuni realizate:

- Consolidarea cooperării cu Comisia economică a ONU pentru Europa (UNECE).

La 16 iunie Ministerul Educației și Cercetării a organizat în comun cu Comisia Economică a Organizației Națiunilor Unite pentru Europa (UNECE) evenimentul de lansare în Republica Moldova a publicației „Inovare pentru Dezvoltarea Durabilă a Republicii Moldova”, realizată de UNECE, care vine cu recomandări relevante pentru depășirea principalelor provocări cu care se confruntă Republica Moldova, în vederea sporirii competitivității economiei naționale și a nivelului general de bunăstare.

În același context, UNECE în parteneriat cu Ministerul Educației și Cercetării a lansat „Programul de Consolidare a Capacităților” cu participarea tuturor actorilor implicați în elaborarea și implementarea politicilor de inovare, care a avut ca finalitate elaborarea Foii de parcurs pentru dezvoltarea inovării și transferului tehnologic ca parte integrantă din noul Program Național în domeniile Cercetării și Inovării pentru anii 2024-2027. Primul training menit să consolideze capacitatea de a facilita implementarea Foii de parcurs pentru Moldova privind inovarea și transferul de tehnologie a avut loc online pe 13 decembrie 2022. Acest atelier de formare organizat de UNECE și Ministerul Educației și Cercetării a avut ca scop sprijinirea implementării Obiectivelor Strategice 1 și 5 din Foaia de parcurs, și anume: reprezentarea transferului de tehnologie în Consiliul Național pentru Inovare și stabilirea unei politici clare de proprietate intelectuală de către organizațiile publice de cercetare.

Punctul național focal din cadrul Ministerului Educației și Cercetării a participat on-line la cea de-a 14-a sesiune a echipei UNECE de specialiști în politici de inovare și competitivitate, organizată la 14 și 15 noiembrie 2022 de Secretariatul Comisiei Economice ONU pentru Europa.

III. Sectorul Tineret

Pe parcursul anului 2022, Ministerul Educației și Cercetării a continuat implementarea celor 4 programe destinate consolidării democrației participative în rândul tinerilor, promovării spiritului civic și voluntariatului, dezvoltării serviciilor de tineret de calitate și consolidării sectorului asociativ de tineret: (i) Programul de dezvoltare a Centrelor de tineret; (ii) Programul Național de asistență pentru consolidarea și dezvoltarea Consiliilor raionale/municipale ale tinerilor; (iii) Programul de granturi pentru organizațiile de tineret; (iv) Programul „Capitala tineretului”.

Pentru stimularea participării tinerilor la toate etapele procesului decizional la nivel local și central, a fost elaborat *Regulamentul-cadru de organizare și funcționare a Comisiilor consultative pentru politicile de tineret* și urmează a fi dezvoltat un program tematic pentru asigurarea sustenabilității acestora. În scopul asigurării participării tinerilor la toate procesele de luare a deciziilor ce îi vizează, a fost realizat un șir de evenimente tematice cu caracter regional și național unde au fost puse în discuție și trasate direcțiile prioritare de dezvoltare a politicilor de tineret.

Pe dimensiunea internațională, politicile naționale de tineret au fost puse în discuție în cadrul Comitetelor tematice ale Consiliului Europei și a fost obținut sprijin pentru consolidarea capacităților Agenției naționale pentru dezvoltarea lucrului și activității de tineret. A fost dezvoltat parteneriatul și realizate activități cu caracter național și regional în cadrul programelor EU4Youth, Forumul Parteneriatului Estic al Societății Civile, Comunitatea statelor CSI, organizate evenimente comune pe componenta participării tinerilor, dezvoltării lucrului de tineret și oportunitățile economice pentru tineri.

Pe segmentul susținerii inițiativelor și proiectelor de tineret realizate în parteneriat cu societatea civilă, au fost alocate resurse financiare în sumă de aproximativ 6 milioane lei pentru proiecte realizate de organizațiile de tineret. De asemenea, pentru a susține ideile grupurilor de inițiativă ale tinerilor, au fost alocate autorităților publice locale resurse financiare în valoare de aproximativ 1 milion lei pentru derularea programelor locale de granturi.

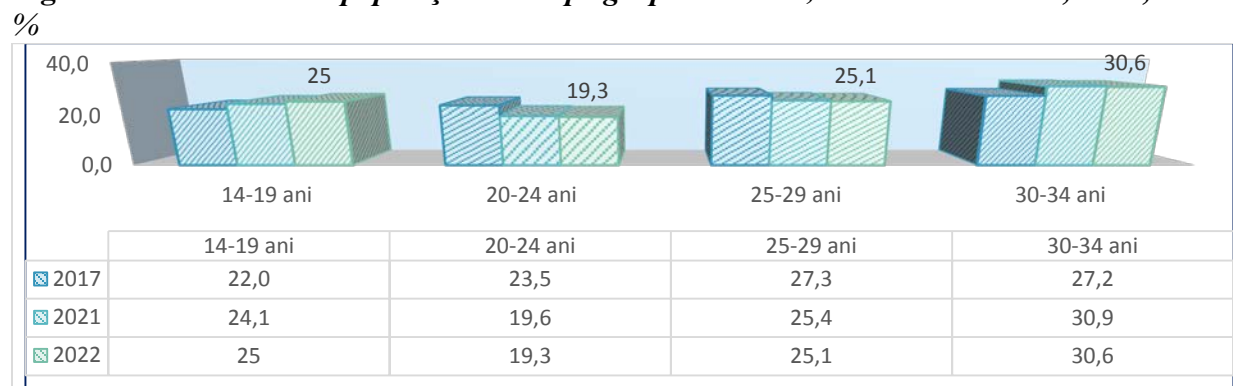
Prin intermediul parteneriatului stabilit între Ministerul Educației și Cercetării, Fondul ONU pentru Populație și Agenția Elvețiană pentru Cooperare și Dezvoltare, în cadrul Fondului comun pentru dezvoltarea Centrelor de tineret, a fost acordat suport metodologic și mentorat lucrătorilor de tineret pentru consolidarea echipelor de voluntari, dezvoltarea competențelor de lucru cu tinerii, acordate dotări tehnice necesare pentru digitalizarea serviciilor prestate, aplicate mecanisme de asigurare a calității serviciilor și instrumente de raportare statistică.

Stimularea participării tinerilor la procesul decizional la toate nivelurile ce îi vizează rămâne a fi una din prioritățile care stau la baza elaborării și implementării politicii naționale de tineret. Astfel, în parteneriat cu Rețeaua națională a consiliilor locale/raionale ale tinerilor din Republica Moldova, au fost realizate activități de consultare a tinerilor, consolidare a Consiliilor locale și stimularea parteneriatului cu autoritățile publice pentru a dezvolta politici publice în interesul tinerilor. Actualmente, acoperirea teritorială a UAT de nivel II în care activează Consilii constituie aproximativ 90%.

1. Date cu privire la situația tinerilor din Republica Moldova

În Republica Moldova tinerii reprezintă peste un sfert din populația țării. Numărul populației cu reședință obișnuită la 1 ianuarie 2022 a constituit 2603,8 mii de persoane, din care 670,9 mii sau 25,8% au fost tineri cu vârsta 14-34 ani. Repartizarea tinerilor pe sexe se prezintă astfel: 49,3% – femei și 50,7% – bărbați. (Figura nr. 25).

Figura nr.25 . Structura populației tinere pe grupe de vârstă, la 1 ianuarie 2017, 2021, 2022

Sursa: BNS

În anul de studii 2021-2022, numărul elevilor (din învățământul liceal și profesional tehnic) și studenților a constituit 143,6 mii de persoane sau cu 2,6% mai mic față de anul de studii 2017-2018. Numărul de elevi (din învățământul liceal și profesional tehnic) și studenți ce revin la 1000 de locuitori în vârstă de 15-29 ani a constituit 330 de persoane în anul de studii 2021-2022, comparativ cu 277 de persoane în 2017-2018. Pe niveluri educaționale, în anul de studii 2021-2022, la 1000 de locuitori în vârstă de 15-29 ani au revenit 87 de elevi din învățământul liceal, 102 elevi în învățământul profesional tehnic și 137 de studenți în învățământul superior (Figura nr. 26).

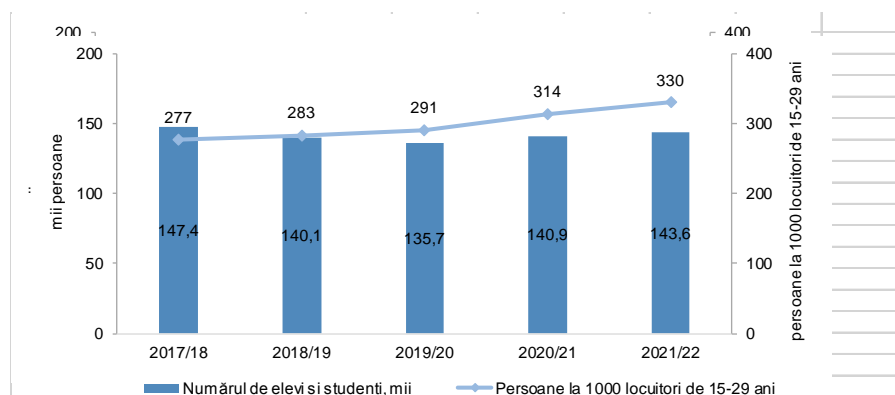

Figura nr. 26. Numărul elevilor (în învățământul liceal și profesional tehnic) și studenților, 2016-2022 (sursa: BNS)

În anul de studii 2021-2022, în **învățământul profesional tehnic** au fost cuprinși 46 mii de elevi, inclusiv 15,0 mii în învățământul profesional tehnic secundar și 31 de mii – profesional tehnic postsecundar (Figura nr. 26). În sistemul de învățământ profesional tehnic efectivele de elevi au scăzut în nivelul secundar, cu 0,6 mii față de anul 2017-2018. În învățământul profesional tehnic secundar, s-au atestat ponderi mai mari pentru elevii cu vârsta de 17 și 16 ani, precum și de 18 ani (30,6%, 30,3% și, respectiv, 17,5% în anul de studii 2021-2022), în învățământul profesional tehnic postsecundar, respectiv, pentru elevii cu vârste aferente acestui nivel: 23,7% – 16 ani, 23,1% – 17 ani, 21,3% – 18 ani, 17,7% – 19 ani. Totodată, s-a păstrat orientarea mai multor băieți spre învățământul profesional tehnic secundar (73,3% din total elevi la acest nivel) și mai multor fete spre cel postsecundar (55,5%). **În anul de studii 2022-2023**, numărul elevilor în învățământul profesional tehnic a constituit 46,0 mii de persoane (doar cu 67 de elevi mai puțini comparativ cu anul de studii precedent), inclusiv 12,8 mii de elevi – în centre de excelență, 20,0 de mii – în colegii și 13,2 mii – în școli profesionale sau 14,4 mii în învățământul profesional tehnic secundar și 31,6 mii în învățământul profesional tehnic postsecundar (Figura 27).

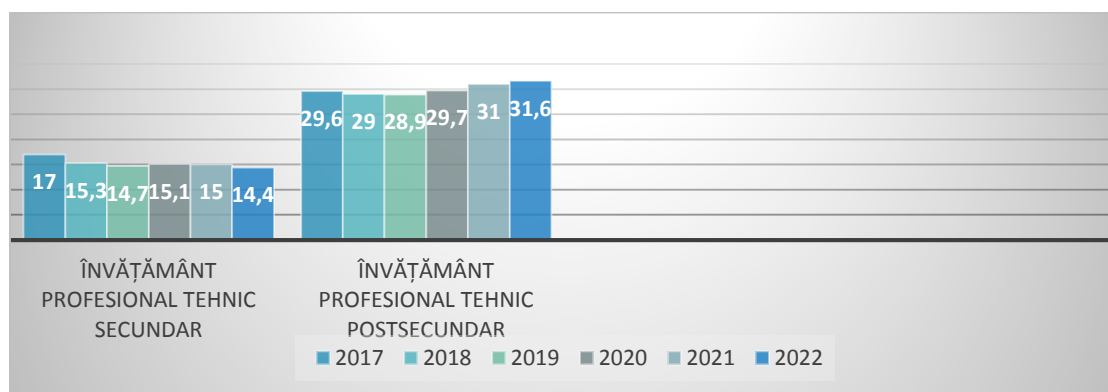

Figura nr. 27. Numărul de elevi în învățământul profesional tehnic pe niveluri, 2017-2022

Numărul de studenți în **învățământul superior** a fost de 59,6 mii de studenți, din care 73,1% au urmat studii superioare de licență, 19,5% studii superioare de master și 7,4% studii superioare integrate (Figura nr. 28).

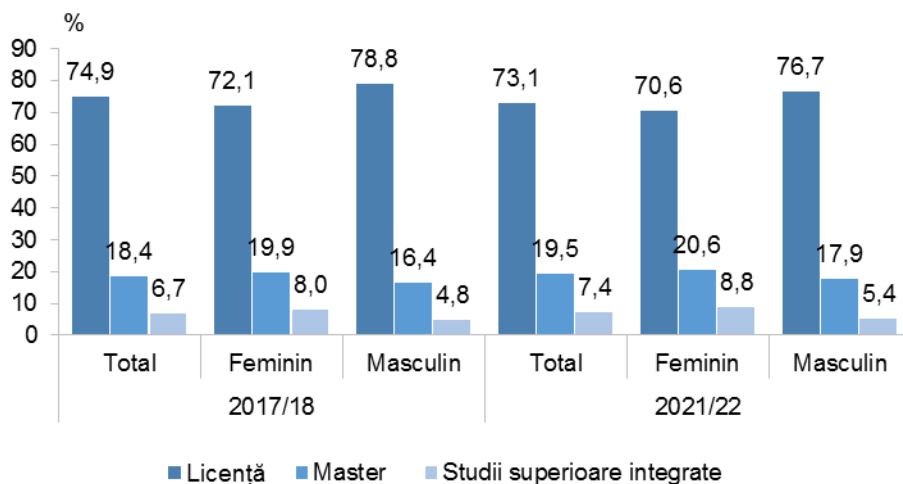

Figura nr. 28 . Evoluția numărului de studenți din instituțiile de învățământ superior (%)

2. Elaborarea și perfecționarea continuă a cadrului normativ în domeniul tineretului

2.1 Promovarea unei abordări strategice a politicii de tineret, consolidarea schimburilor și cooperării în domeniul educației nonformale

O prioritate care a stat la baza activității Ministerului Educației și Cercetării pe dimensiunea tineret, pe parcursul anului 2022, a fost dezvoltarea cadrului normativ aferent domeniului. Astfel, în scopul dezvoltării continue a cadrului de politici publice în domeniu a fost elaborată *Strategia de dezvoltare a sectorului de tineret „Tineret 2030”* - document de politici publice cu accent pe redimensionarea politicilor naționale privind dezvoltarea sectorului de tineret pe termen lung. De asemenea, a fost elaborat *Programul de implementare pentru perioada 2023-2026* care include direcțiile prioritare, obiectivele și măsurile pentru implementarea Strategiei. Pentru coagularea eforturilor actorilor implicați și instituțiile responsabile pentru implementarea acesteia, în trei regiuni ale republicii a fost desfășurat un amplu proces de consultare publică a noului document de politici.

Strategia Tineret 2030 trasează viziunea strategică asupra modului de realizare a obiectivelor setate în Programul de Guvernare „Moldova vremurilor bune”, într-o formă sustenabilă și sistemică și abordează liniile directorii trasate de Programul de Guvernare prin intervențiile la nivel de creare a ecosistemului și creștere a calității programelor realizate și finanțărilor alocate.

2.2 Elaborarea proiectului de lege pentru modificarea Legii nr.215/2016 cu privire la tineret

Pentru îmbunătățirea cadrului legislativ în domeniul de tineret, în cooperare cu Comisia parlamentară de profil și alți actori din sector, a fost elaborat și definitivat proiectul de lege pentru modificarea Legii nr.215/2016 cu privire la tineret, care urmează a fi supus consultărilor publice și inițiat în procedură legislativă de către Guvern. Proiectul urmărește să elimine unele neconcordanțe între prevederile Legii și să promoveze o abordare consolidată în organizarea și funcționarea entităților,

instituțiilor și structurilor din sectorul de tineret, precum și să promoveze un set de documente care reglementează activitatea și modul de înființare a Centrelor de tineret și a Comisiilor consultative pentru politicile de tineret.

Cadrul de politici elaborat vine să contribuie la evidențierea aspectelor importante pentru reformarea politicilor sectoriale în domeniul de tineret, dezvoltarea de noi oportunități pentru tineri, precum și la creșterea acoperirii teritoriale a serviciilor și programelor în domeniul tineretului.

2.3 Realizarea analizei impactului Programelor de tineret

Pentru evaluarea și identificarea nivelului de realizare a programelor realizate de către Minister, în anul 2022 a fost inițiat un proces de analiză a Programelor de tineret, implementate în perioada anilor 2016-2022. Studiile de impact ale programelor reprezintă un instrument utilizat în vederea evaluării progreselor obținute la realizarea obiectivelor/acțiunilor care la rândul lor derivă din obiectivele strategice în domeniu.

Astfel, pe parcursul anului, în baza unor metodologii și instrumente specifice dezvoltate, au fost evaluate:

(i) 21 Centre raionale de tineret, parte a *Programului de dezvoltare a Centrelor de tineret pentru perioada anilor 2017-2022*, implementat în baza parteneriatului stabilit între Ministerul Educației și Cercetării, Fondul Națiunilor Unite pentru Populație și Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare, pe componenta de evaluare a nivelului de dezvoltare instituțională. Evaluarea a fost realizată în două etape: completarea chestionarului de autoevaluare și realizarea interviurilor individuale;

(ii) 22 Consilii raionale/municipale ale tinerilor, parte a *Programului național de asistență privind consolidarea și dezvoltarea Consiliilor raionale/municipale ale tinerilor*, implementat în colaborare cu Rețeaua Națională a Consiliilor Locale ale Tinerilor din Moldova. Procesul a inclus evaluarea internă privind funcționalitatea consiliilor de tineret, în baza unor criterii de evaluare specifice misiunii și activității structurilor reprezentative ale tinerilor, mediului în care activează, reprezentativitatea, nivelul de implicare în procesul de luare a deciziilor, cooperarea cu APL și alți actori cheie la nivel local, precum și feedback-ul informal din partea beneficiarilor Programului.

Urmare a proceselor de analiză au fost elaborate *Rapoarte de evaluare finale* privind activitatea instituțiilor de lucru cu tinerii și a structurilor de participare a tinerilor la nivel local. Descrierea și interpretarea rezultatelor vor ajuta, atât la o mai bună înțelegere a efectelor programelor derulate de către minister, cât și la identificarea de noi abordări în redimensionarea unor aspecte legate de concepte pentru faza ulterioară a Programelor.

2.4 Aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a centrelor de tineret

A fost elaborat proiectul hotărârii de Guvern *cu privire la aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a Centrului de tineret*. Însă, în legătură cu unele neconcordanțe de ordin legislativ, proiectul urmează a fi înaintat spre aprobare urmare a promovării proiectului de lege privind modificarea Legii nr.215/2016 cu privire la tineret.

2.5 Modificarea Hotărârii Guvernului nr. 552/1996 cu privire la instituirea sărbătorii „Ziua Națională a Tineretului” și instituirea „Premiului național de tineret”

Anunțul de inițiere a procesului de elaborare proiectului hotărârii de Guvern a fost publicat pe particip.gov.md și a fost elaborat un proiect de document, care urmează a fi supus consultărilor publice pe parcursul anului 2023.

2.6 Aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a comisiilor pentru politicile de tineret și instituirea unui program de suport pentru autoritățile publice locale fondatoare

Proiectul Regulamentului de organizare și funcționare a comisiilor pentru politicile de tineret și instituirea unui program de suport pentru autoritățile publice locale fondatoare a fost elaborat și urmează a fi supus consultărilor publice.

3. Diversificarea și extinderea serviciilor de calitate pentru tineri prestate prin intermediul Centrelor de tineret în special pentru cei cu oportunități reduse

Elaborarea cadrului normativ privind reglementarea activității Centrelor de tineret (Ct) și a unui portofoliu privind serviciile prestate de către acestea este o prioritate atât pentru Minister, în special pentru instituțiile de lucru cu tinerii. În acest sens, a fost elaborat un *Concept al portofoliului de programe pentru centrele de tineret*, dezvoltat în cadrul Fondului Comun privind dezvoltarea Centrelor de tineret și consolidarea participării și implicării civice a tinerilor din Republica Moldova al Ministerului Educației și Cercetării, Agenției Elvețiene pentru Dezvoltare și Cooperare și Fondului Națiunilor Unite pentru Populație.

Documentul stabilește cadrul general, precum și idei/instrumente/modele inovative pentru viitoarele activități cu tinerii ale centrelor de tineret, inclusiv Portofoliul de programe al Ct.

Metodele, criteriile și exemplele propuse se bazează atât pe experiența Republicii Moldova, cât și pe experiența internațională, rezultatele consultațiilor cu experții locali și reprezentanții centrelor de tineret. Aceasta va crea baza pentru funcționarea eficientă a centrelor de tineret și prestarea unor servicii/programe de calitate pentru tineri, dar și spațiu pentru dezvoltarea acestora la nivel de comunitate.

Documentul conceptual al Portofoliului de programe/servicii pentru Centrele de tineret a fost consultat cu autoritățile publice locale fondatoare, alți actori interesați și urmează a fi definitivat urmare a modificării cadrului legislativ național în vigoare, și anume modificarea Legii nr. 215/2016 cu privire la tineret.

3.1 Dezvoltarea lucrului și serviciile mobile de tineret prestate tinerilor din medii dezavantajate

Pentru a spori accesul la serviciile prietenoase tinerilor legate de dezvoltare, educație non-formală și participare, Rețeaua Națională a Centrelor de tineret, activă în peste 22 de raioane și municipii din republică, reprezintă drept unul din pilonii de bază ai sectorului de tineret care oferă oportunități pentru tineri, inclusiv pentru cei din medii dezavantajate.

În ultima perioadă, datorită suportului continuu acordat de către MEC și partenerii de dezvoltare, precum și odată cu dezvoltarea și creșterea activității Rețelei Centrelor de tineret, serviciile și programele pentru tineri au devenit semnificativ mai disponibile și accesibile în profil teritorial. Astfel, tinerii din 22 de raioane și tot atâtea zone rurale, au avut acces la oportunități prietenoase, adecvate vârstei și sigure, concentrate pe dezvoltarea lor personală, învățare, comunicare, socializare de calitate și timp liber.

În scopul susținerii Centrelor de tineret în dezvoltarea serviciilor și programelor accesibile și conform necesităților și intereselor tinerilor la nivel local, în cadrul Fondului Comun a fost lansat *Programul de dezvoltare a lucrului mobil de tineret în Rețeaua Centrelor de tineret "Hai cu noi în vară"*.

În cadrul Programului de capacitate și dezvoltare a lucrului mobil de tineret (serviciul outreach) a fost acordat suport pe mai multe componente pentru 10 Centre de tineret (Ct) în diversificarea activităților, programelor, serviciilor livrate de către echipele mobile ale Ct, inclusiv prin suplimentarea resurselor și a bazei tehnico-materiale deja existente.

Astfel, Centrele de tineret, tinerii, voluntarii, angajații instituției au dispus de metode și instrumente de lucru noi, pentru a spori implicarea, motivarea și mobilizarea tinerilor în zone în care infrastructura de servicii și oportunități pentru tineri nu există, sau este slab dezvoltată și care se bazează pe nevoile individuale ale tinerilor care locuiesc pe acel teritoriu, spațiu, comunitate, etc.

Actualmente, mai mult de 60% din centre de tineret realizează Programul lucrului mobil de tineret (outreach) ceea ce facilitează accesul și implicarea în cadrul activităților instituției a tinerilor vulnerabili, inclusiv a celor din medii dezavantajate.

3.2 Accesarea programelor de expertiză și schimb de experiență de lungă durată ale UE pentru consolidarea capacităților Agenției Naționale pentru Dezvoltarea Programelor și Activității de Tineret

Comitetul Director European pentru Tineret (CDEJ) al Consiliului Europei, în baza solicitării Republicii Moldova, a aprobat alocarea mijloacelor financiare pentru program de suport pentru consolidarea capacităților ANDPAT pentru anul 2022 (Decizia CDEJ din 11.10.2021). În lipsa unei instituții funcționale, programul de suport accesat nu poate fi valorificat. În lipsa funcționalității Agenției, în cadrul plenarei CDEJ din martie curent a fost înaintată și aprobată solicitarea de a transfera programul de suport pentru semestrul II al anului curent.

3.3 Implementarea Programului de Dezvoltare a Centrelor de tineret

Pentru asigurarea extinderii și dezvoltării serviciilor calitative de tineret la nivel local în anul 2022, Ministerul a continuat implementarea *Programului de Dezvoltare a Centrelor de Tineret pentru anii 2017-2022* (PDCT 2022), realizat în parteneriat cu Fondul Națiunilor Unite pentru Populație (UNFPA) și Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare (SDC) și Cooperare în cadrul *Fondului comun pentru dezvoltarea Centrelor de tineret și consolidarea participării și implicării civice a tinerilor*.

Pe parcursul anului, 22 de Centre raionale/municipale de tineret, inclusiv 20 filiale ale acestora, parte a PDCT 2022, au beneficiat de suport pe cele 3 componente ale Programului: (i) Dezvoltarea profesională a resurselor umane din cadrul centrelor de tineret; (ii) suport pentru dezvoltarea bazei

tehnico-materiale a centrelor de tineret; (iii) Suport pentru dezvoltarea Programului raional/municipal de granturi pentru finanțarea prin concurs a inițiativelor/proiectelor de tineret ale organizațiilor de tineret și grupurilor de inițiativă ale tinerilor.

Pentru implementarea programului anul 2022, au fost alocate resurse financiare în valoare de 928 776, 58 \$ destinate dezvoltării instituționale a Rețelei Centrelor de tineret - singura infrastructură de instituții publice de lucru cu tinerii prin intermediul căreia se implementează politica în domeniul tineret la nivel local, cu o acoperire teritorială de 65,7% din numărul de UAT de nivel II.

În perioada de referință, în baza parteneriatelor stabilite cu Autorităților Administrației Publice Locale de nivel I și II, Rețeaua Centrelor de tineret s-a extins, fiind *create alte 8 centre locale de tineret*, care urmează a fi dotate cu echipamente IT, mobilier de birou, inclusiv seturi de materiale utile în organizarea și desfășurarea activităților cu tinerii. Valoarea totală a bunurilor oferite de MEC și partenerii de dezvoltare pentru dotarea un Ct se estimează la circa 130 mii lei.

Pentru profesionalizarea lucrătorilor de tineret, în parteneriat cu UNFPA și SDC, precum și cu alți parteneri de implementare: Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare, Centrul de Informare și Resurse PRO BONO, Fundația Terre des hommes Moldova, au fost realizate activități care contribuit la dezvoltarea abilităților în lucrul cu tinerii, a competențelor lucrătorilor de tineret, în planificarea și gestionarea activității Centrelor de tineret, precum și stabilirea parteneriatelor cu actori locali:

- *Sesiune de instruire privind colectarea, evidența și raportarea datelor statistice* de către Rețeaua Națională a Centrelor de Tineret. Recepționarea a 21, inclusiv din 20 de filiale în baza *Forumului tip de raportare statistică*. Analiza rezultatelor și principalelor constatări ale Raportului de activitate al Rețelei Centrelor de tineret pentru 2022;
- *Ateliere de Formare* (3) referitor la colaborarea dintre școală și Centrul de tineret în procesul de formare a competențelor pentru cultura democratică cu participarea profesorilor de educație civică și lucrătorilor de tineret din cadrul Centrelor de tineret din 22 UAT nivel II;
- *Atelier de lucru "Cooperarea eficientă dintre Centrele raionale de tineret și Asociațiile de băștinași din țară"*, inclusiv pe dimensiunea de cooperare dintre APL I și II în vederea extinderii acoperirii teritoriale a serviciilor pentru tineri, realizat în comun cu UNFPA și MiDL, UNDP;
- *Programul de suport în dezvoltarea lucrului mobil de tineret* și de capacitate a Centrelor de tineret în diversificarea activităților, programelor, serviciilor livrate prin suplimentarea resurselor și a bazei tehnico-materiale deja existente, pregătirea echipelor de voluntari, angajaților din 10 Centre de tineret să dispună de metode și instrumente de lucru noi în lucru mobil de tineret;
- *Forumul Național al Lucrătorilor de Tineret* care a întrunit specialiști în lucrul cu tinerii, lucrători de tineret din Centre de tineret și asociații de tineret din Republica Moldova, desfășurat sub genericul „Europe Goes Local - Tendințe și perspective de dezvoltare a comunității lucrătorilor de tineret în Republica Moldova în Anul European al Tineretului 2022”. Evenimentul a fost organizat de către Institutul de Instruire în Dezvoltare "Millenium" în cadrul Fondului comun privind dezvoltarea Centrelor de tineret și consolidarea participării și implicării civice a tinerilor al MEC, Biroului de Cooperare al Elveției și Fondului Națiunilor Unite pentru Populație în Republica Moldova;

- **Programul de suport pentru lucrătorii de tineret** pentru dezvoltarea unui serviciu nou, de capacitate a tinerilor pentru a iniția o afacere, dezvoltat în colaborare cu UNICEF și Tekedu.
- **Programul de suport pentru lucrătorii de tineret și APL** pe componenta de planificare și realizare a activităților realizat în parteneriat cu UNFPA.

Centrele de tineret de asemenea au beneficiat de suport și recomandări privind: (i) promovarea activităților în presa locală, în postările din Facebook, Instagram hashtag-ul #Vino La Centru; (ii) crearea conturilor pe Instagram & TikTok de către tineri/lucrători de tineret, ce au accesat echipamentele a mai multor video/stories cu etichetarea partenerilor, (iii) utilizarea disclaimerului, abtiboldului pe produsele din dotare cu logo-urile partenerilor, alte elemente de vizibilitate, dezvoltate în cadrul Fondului Comun.

3.4 Dezvoltarea lucrului de tineret, în conformitate cu prevederile Agendei Europene privind lucrul de tineret

Realizarea Agendei Europene pentru Dezvoltarea Lucrului de tineret este asumată ca program separat în cadrul Strategiei Tineret 2030. Pe parcursul anului 2022 a fost organizat un Eveniment național (Forumul național al lucrătorilor de tineret), în cadrul căruia a fost supusă consultărilor versiunea adaptată național a documentului. Totodată, s-a participat în cadrul a 2 Ședințe de lucru pe platformele țărilor CoE privind realizarea Agendei și coordonarea activității.

4. Creșterea gradului de integrare a tinerilor specialiști în câmpul muncii și dezvoltare competențelor necesare pentru integrarea socială și economică a tinerilor proveniți din medii dezavantajate

Oportunitățile economice și de angajare în câmpul muncii a tinerilor sunt susținute și dezvoltate prin intermediul programelor, proiectelor și inițiativelor pentru tineri, realizate în comun cu organizațiile societății civile, precum și alte entități publice. Pe parcursul anului 2022, au fost implementate proiecte în diferite zone ale țării cu rolul de a stimula inițiative și de a dezvolta abilități antreprenoriale în rândul tinerilor, precum și de a facilita angajarea lor în câmpul muncii. Acțiunile întreprinse s-au axat, în special, pe schimbul de bune practici ale tinerilor în domeniul antreprenorial. Totodată, au fost oferite diferite premii în scopul remarcării și promovării experiențelor pozitive ale tinerilor din sectorul de antreprenoriat.

4.1 Instituirea unui program de susținere a stagiilor de practică plătite pentru tineri

Programul de susținere a stagiilor de practică plătite pentru tineri a fost inițiat împreună cu Comisia Parlamentară cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media. În cadrul unui grup de lucru creat la inițiativa Comisiei Parlamentare, a fost inițiat procesul de elaborare a cadrului legislativ favorabil dezvoltării stagiilor de practică plătite, urmare a promovării căruia va fi promovat un program de susținere.

5. Susținerea inițiativelor, programelor și proiectelor de tineret prin acordarea finanțării nerambursabile și sprijinul financiar la nivel central și local, inclusiv susținerea realizării studiilor și cercetărilor

Dezvoltarea sectorului de tineret din Republica Moldova și a mecanismelor privind asigurarea calității lucrului de tineret a fost concentrată pe oferirea de suport metodologic și financiar pentru realizarea inițiativelor, programelor și proiectelor de tineret. În acest sens, dezvoltarea organizațională a structurilor asociative noi și susținerea acestora a reprezentat una din prioritățile cheie ce au stat la

baza activităților și programelor realizate de minister. Unul dintre principalele mecanisme de suport îl reprezintă Programul de Granturi pentru organizațiile de tineret, prin intermediul căruia sunt finanțate proiecte inițiate de sectorul asociativ de tineret.

5.1 Susținerea organizațiilor de tineret prin intermediul programului de granturi

Pe parcursul anului 2022, ministerul a continuat să acorde suport informațional și financiar, atât direct prin intermediul Programului de Granturi pentru organizațiile de tineret. La nivel central, au fost susținute *27 de organizații de tineret* care au implementat proiecte naționale și regionale cu impact pentru tineri. Aria de implementare a programelor finanțate de carte MEC a acoperit *32 de unități administrativ-teritoriale de nivelul II*, inclusiv regiunea din stânga Nistrului, având ca *beneficiari direcți peste 3 000 de tineri*, dintre care 15 % din beneficiari fiind proveniți din medii dezavantajate. Pentru anul 2022 pentru derularea Programului de granturi au fost valorificate cca 6 mln lei.

5.2 Organizarea concursului „Premiul național pentru tineret”

Concursul a fost desfășurat și s-a încheiat cu un eveniment de premieră, la care au fost oferite 8 premii naționale și 3 mențiuni. Fondul total de premieră a constituit 119 000 lei.

5.3 Alocarea resurselor financiare pentru susținerea Programului de Granturi desfășurate de autoritățile publice locale pentru inițiativele tinerilor, prin mecanismul de co-finanțare pe bază de paritate

Pentru anul 2022, în baza Hotărârii de Guvern nr. 260/2022, MEC a fost acordat suport financiar pentru realizarea Programului de Granturi desfășurate de autoritățile publice locale pentru proiectele inițiate de organizațiile de tineret și grupurile locale de inițiativă ale tinerilor. În cadrul programului 14 UAT de nivel II au beneficiat de suport pentru finanțarea proiectelor înaintate, în valoare de 940 000 lei.

5.4 Diversificarea instrumentelor de finanțare nerambursabilă pentru tineri și inițiativele de tineret în vederea extinderii domeniilor care vor putea beneficia de finanțare în formă de granturi

Împreună cu Comisia de profil și alte autorități publice centrale cu competențe în domeniul de tineret a fost inițiat procesul de dezvoltare a unui program pentru tineri ce prevede acordarea unui suport financiar pe bază de vouchere. Documentul este în proces de dezvoltare conceptuală ca parte componentă a unui program de țară, și urmează a fi supus consultărilor publice.

6. Dezvoltarea cooperării cu instituțiile, organismele și structurile asociative naționale și internaționale cu competențe în domeniul de tineret, în vederea creșterii gradului de accesare a programelor și proiectelor europene pentru tinerii din Republica Moldova

6.1 Dezvoltarea cooperării cu structurile asociative de tineret naționale

Pe parcursul anului 2022, au fost stabilite relații de parteneriat cu Consiliul Național al Tineretului din Moldova, A.O. EDUCAT, A.O. Concordia - Proiecte sociale. Acordurile de cooperare au fost elaborate și urmează a fi semnate pe parcursul anului 2023.

6.2 Coordonarea implementării activităților în cadrul Fondului Comun al MEC, UNFPA și SDC pentru dezvoltarea Centrelor de tineret și consolidarea participării și implicării civice a tinerilor

Prin intermediul Fondului Comun de dezvoltare a Centrelor de tineret și consolidarea participării și implicării civice a tinerilor din R. Moldova al MEC, UNFPA și SDC a fost asigurată continuitatea procesului de fortificare a capacităților instituționale ale Centrelor de tineret prin activități de formare continuă a lucrătorilor de tineret.

Pentru dezvoltarea capacităților instituționale și de infrastructură, în anul 2022, au fost inițiate mai multe procese de elaborare și coordonare și/sau realizate mai multe activități ce țin de elaborarea de note conceptuale, planuri și subprograme, lansate diverse programe/proiecte care au contribuit la:

- (i) dezvoltarea mecanismului instituțional de asigurare a calității și eficienței lucrului de tineret;
- (ii) creșterea gradului de instruire profesională prin dezvoltarea abilităților personale și capacităților instituționale ale sectorului de tineret din teritoriu prin dezvoltarea unei colaborări intersectoriale eficiente și continue în domeniu;
- (iii) îmbunătățirea gradului de accesibilitate a tinerilor cu dizabilități la programele și serviciile prestate de către Centrele de tineret.

Pentru realizarea activităților aferente Fondului Comun, pe parcursul anului 2022 au fost desfășurate:

- Ședințe de lucru MEC&UNFPA@ partenerii de dezvoltare privind acțiunile de coordonare a programelor/activităților majore dezvoltate și implementate în cadrul Fondului Comun;
- Ședințe de monitorizare și coordonare cu reprezentanții Centrelor de tineret;
- Ședințe de mentorat pentru reprezentanții Centrelor de tineret privind aplicarea mecanismelor de lucru cu tinerii;
- Ședințe de inițiere cu reprezentanții APL nivel II, Centrelor de tineret privind procesul de elaborare și implementare a programelor la nivel local.

În perioada de raportare, în colaborare cu partenerii de dezvoltare, în cadrul Fondului comun au fost concepute și lansate mai multe proiecte/programe/activități care au vizat suport în implementarea inițiativelor comunitare, elaborarea proiectelor de documente strategice, planificarea participativă bazată pe rezultate, 3 activități de consolidare a competențelor a lucrătorilor de tineret privind planificarea participativă bazată pe rezultate, dezvoltarea instituțională și evaluarea Centrelor de tineret, cum ar fi:

- *Evaluarea nivelului de dezvoltare instituțională* a Centrelor de tineret pentru perioada 2018-2022, realizată în două etape: completarea chestionarului de autoevaluare și realizarea interviurilor individuale, elaborarea Raportului de Evaluare final;
- *Programul de suport tehnic* pentru sporirea calității programelor/serviciilor oferite de către Centrele de tineret, în valoare de 3,4 milioane lei, în cadrul căruia 13 Centre de tineret, din 18 dosare depuse, au fost selectate pentru a beneficia de suport în îmbunătățirea bazei tehnico-materiale a instituțiilor, în corespundere cu contextul local de activitate al centrelor;
- *Programul de suport privind accesibilizarea Centrelor de tineret* în cadrul căruia 5 Centre de Tineret (Centrul de Resurse pentru Tineret CRAT Bălți; Centrul de Tineret Orhei; Centrul de Resurse pentru Tineri „Universul Tinerilor” (UNIT) Criuleni; Centrul Raional de Tineret Nisporeni; Centrul de Resurse pentru Tineret „Dacia” Soroca) au beneficiat de suport în renovarea infrastructurii fizice a edificiilor/spațiilor aflate în uz (rampe de acces, pavaj tactil și alte facilități pentru asigurarea accesibilizării sediului;

- *Programul de Suport pentru APL nivel II în elaborarea Strategiilor raionale în domeniul tineret*, urmare căruia au fost selectate 6 raioane cărora li s-a acordat suport pentru elaborarea documentelor de politici locale și a planurilor de implementare a acestora;
- *Programul de suport pentru APL de nivelul II privind consolidarea capacităților de planificare bugetară participativă pe componenta de tineret* (martie-octombrie 2022), în cadrul căruia 16 APL de nivel II au beneficiat de suport și asistență individualizată în implementarea Planului de acțiuni pentru anul 2022, precum și în elaborarea participativa a planurilor de activitate în domeniul de tineret pentru anul 2023;
- *Programul de Granturi Mici YouCreate* pentru implementarea inițiativelor comunitare ale tinerilor „*TineriiSeImplică#ComunitateaSeDezvoltă*” în cadrul căruia fost acordat suport pentru echipe formate din tineri în dezvoltarea, coordonarea și implementarea peste 100 de proiecte de tineret realizate în cooperare cu APL, Centrele de tineret, instituțiile de educație, alți actori cheie locali. *Beneficiarii proiectului* - peste 7000 de adolescenți și tineri a fost implicați în cadrul inițiativelor civice comunitare; 1000 de lucrători de tineret, profesori care predau disciplina *Educația pentru societate*.

6.3 Promovarea oportunităților oferite de Comisia Europeană în cadrul Anului European al Tineretului și extinderea cooperării în cadrul Programului european EU4Youth, Programelor PaE, CSI etc.

Pe parcursul anului 2022, au fost desfășurate și s-a asigurat participarea la mai multe evenimente:

- 2 evenimente regionale privind oportunitățile oferite de programul UE4Youth;
- 1 Eveniment de lansare a anului European al Tineretului în Moldova;
- 1 Forum național al lucrătorilor de tineret;
- 1 Campanie CoE „Youth Here: Democracy Now” preluată și multiplicată;
- 1 Policy Lab privind angajarea tinerilor realizat și promovat.

7. Consolidarea democrației participative și creșterea gradului de participare civică în rândul tinerilor prin promovarea activității de voluntariat, participării tinerilor la procesele decizionale

Dezvoltarea mecanismelor clare și eficiente pentru asigurarea implicării tinerilor în procesul de luare a deciziilor reprezintă o condiție necesară pentru a asigura performanța sectorului de tineret. Creșterea nivelului de implicare a tinerilor în consolidarea democrației participative reprezintă un obiectiv general care este implementat etapizat prin intermediul tuturor politicilor, programelor și activităților desfășurate și realizate de minister pe dimensiunea tineret.

Provocările majore întâlnite pe parcursul anului țin în principiu, de contextul resurselor financiare limitate alocate, de lipsa sustenabilității mecanismelor propuse de implicare a tinerilor în procesele democratice.

7.1 Revizuirea, implementarea și extinderea Programului național de asistență pentru consolidarea și dezvoltarea Consiliilor locale ale tinerilor

În perioada de referință, în cadrul Programului național de asistență, implementat de Rețeaua Națională a Consiliilor Raionale/Municipale ale Tinerilor din Moldova (RNCLTM) și autoritățile publice locale, au fost desfășurate 38 de evenimente, dintre care 4 instruirii naționale: (i) Elaborarea bugetelor consiliilor locale ale tinerilor; (ii) Identificarea necesităților tinerilor (februarie-aprilie); (iii) Promovarea consiliilor locale ale tinerilor prin intermediul platformelor de socializare; (iv) Organizarea și desfășurarea forumurilor raionale/municipale ale tinerilor.

Beneficiari direcți ai activităților de instruire și informare au fost 447 de tineri consilieri, dintre care 138 de băieți și 309 fete, 156 de persoane din mediul urban și 291 de persoane din mediul rural, dintre care 26 de tineri cu oportunități reduse.

Pentru implementarea Calendarului de acțiuni menite să asigure implicarea tinerilor în toate etapele de planificare bugetară participativă pe componenta de tineret la nivel local a fost lansat procesul de identificare a necesităților tinerilor la nivel local, urmare a căruia, în 17 UAT (Anenii Noi, Căușeni, Chișinău, Drochia, Fălești, Glodeni, Ialoveni, Ocnița, Orhei, Rezina, Rîșcani, Sîngerei, Strășeni, Soroca, Șoldănești, Ștefan Vodă, Ungheni) și realizat un sondaj în mediul tinerilor. În total au fost chestionați 1843 de tineri din raioane/municipii/sate/comune (f-931, b-912), elaborate 16 rapoarte raionale privind provocările cu care se confruntă tinerii la nivel local.

Pentru consultarea tinerilor au fost desfășurate mai multe activități cu participarea tinerilor, altor actori cheie la nivel local, cum ar fi:

- *Forumuri ale tinerilor* în cadrul cărora au fost prezentate rezultatele studiului în mediul tinerilor, elaborare de rezoluții, care includ un set de recomandări pentru APL;
- *Post Forumuri* cu participarea specialiștilor în domenii conexe, reprezentanți ai APL, prestatori de servicii abilitați în lucrul cu tinerii, în cadrul cărora au fost elaborate proiecte și programe, înaintate cu titlu de recomandare Autorităților Publice Locale pentru a fi incluse în bugetele locale pe componenta de tineret pentru anul 2023;
- *Activități de dialog* (mese rotunde, cafenele publice, ședințe comune) cu reprezentanții cu APL, în cadrul cărora au fost abordate provocările tinerilor, precum și propuse soluțiile pentru depășirea acestora, tinerii fiind informați despre prioritizarea cheltuielilor pe componenta de tineret pentru anul 2023.

În scopul extinderii RNCLTM la nivel național a fost inițiat procesul de *creare și relansare a 6 Consilii Raionale/Municipale ale Tinerilor* în municipiul Bălți, raioanele Nisporeni, Dubăsari, Cahul, Cantemir și Ștefan Vodă.

În vederea extinderii rețelei de consilii ale tinerilor la nivel comunitar, precum, și, pentru informarea și pregătirea tinerilor pentru implicare în procesul de participare la nivel local a fost lansat procesul de creare a consiliilor locale ale tinerilor și organizate:

- ședințe de informare privind crearea CLT-urilor în localități rurale;
- ședințe cu Grupuri de inițiativă ale tinerilor privind crearea și relansarea consiliilor;
- instruirii online/offline privind procedura de creare și funcționare a Consiliilor raionale ale tinerilor;
- campanii de advocacy pentru a convinge autoritățile publice locale și atrage atenția comunității la problemele și necesitățile actuale ale tinerilor;
- conferințe raionale ale tinerilor pentru consolidarea și extinderea rețelelor raionale/municipale.

Pentru dezvoltarea capacităților tinerilor consilieri au fost realizate *38 de instruirii locale/regionale de instruire/formare/informare*: (i) sesiuni de instruire; (ii) team-building; (iii) ședințe de constituire a CLT, (iv) școala de toamnă Super Mentor. Numărul total al beneficiarilor direcți constituie peste 250 de tineri.

În vederea stabilirii parteneriatelor de colaborare și asigurării mobilității tinerilor în plan internațional, 8 reprezentanți ai secretariatului RNCLTM și CT/MT din raioanele Anenii Noi, Drochia, Fălești și Soroca au participat la Conferința internațională *Youth Councils Advisors and Activists Together* care s-a desfășurat în Polonia în perioada 27-28.05.2022.

De asemenea, au fost desfășurate *campanii de informare a tinerilor* privind oportunitățile de dezvoltare la nivel local și național, lobby și advocacy, precum promovarea activismului civic și participării tinerilor în procesul decizional.

Pentru monitorizarea și eficientizarea implementării Programului național de asistență și pentru asigurarea comunicării și transparenței în vederea procesului de luare a deciziilor în cadrul Rețelei Naționale a Consiliilor Locale ale Tinerilor din Moldova, au fost desfășurate:

- 2 ședințe Trimestriale ale Platformei RNCLTM în cadrul căreia au participat de reprezentanți ai 29 CR/MT (iulie, octombrie);
- 2 Conferințe Naționale ale CR/MT din Moldova în cadrul căreia au fost prezentate rezultatele implementării Calendarului de acțiuni privind participarea în procesul de elaborarea a bugetelor locale pe componenta tineret, precum și realizarea instruirilor privind managementul financiar și organizarea evenimentelor (august și decembrie 2022).

Urmare evaluării activității consiliilor locale ale tinerilor pentru implicare și rezultate remarcabile obținute în implementarea programului în anul 2022, Secretariatului RNCLTM a organizat *Gala Premiilor pentru Consiliile Locale ale Tinerilor - 2022* în cadrul căreia au fost menționate cele mai bune inițiative ale tinerilor, cei mai activi voluntari, proiecte de tineret, departamente, tineri activi care au contribuit la crearea consiliilor locale ale tinerilor, realizarea diverselor proiecte comunitare.

La finele anului, rata de acoperire teritorială a consiliilor funcționale constituie aprox. 90% din unitățile administrativ-teritoriale de nivel II (29 CR/MT) unde a fost dezvoltat un mecanism de reglementare și bună guvernare, având la bază un parteneriat între CR/MT și APL, fapt ce a contribuit la asigurarea creșterii impactului bugetelor locale asupra dezvoltării sectorului de tineret la nivel local. Pentru promovarea programului au fost realizate: 133 de postări publicate pe rețelele de socializare Facebook și Instagram ale RNCLTM-ului; 133 de texte informative, materiale vizuale elaborate și publicate; 8 apariții în presă, participări la diverse emisiuni radiofonice și televizate.

De asemenea, pentru facilitarea accesului tinerilor la informații privind participarea și implicarea în procese decizionale a fost elaborat 6 politici interne și metodologii. interne, ajustată și tradusă broșura *"Hai să ne clarificăm! De la probleme la soluție!"*.

În vederea stabilirii parteneriatelor de dezvoltare și susținerii consiliilor de tineret, au fost semnate 9 *acorduri de colaborare* cu 4 instituții de învățământ, 3 universități și 2 platforme privind participarea și implicarea tinerilor.

7.2 Implementarea programului „Capitala Tineretului 2022”

În cadrul programului „Capitala Tineretului 2022” s-au realizat cu succes peste 50 de activități de tineret la nivel local, național și internațional. Autoritățile administrației publice locale a or. Ștefan Vodă, în parteneriat cu 4 organizații necomerciale, au reușit să implementeze un plan complex de activități pentru tinerii din regiune. Acestea au fost orientate pe 4 domenii de finanțare:

- 1) Participarea tinerilor (Hackathon pentru dezvoltare comunitară, Forumul național „Tinerii schimbă Moldova”, Forumul Internațional „Youth for the democratic future”, Campania de

educație media, seri de film, seară de Jazz, Youth Entrepreneurship Summit, La o cafea cu primarul);

- 2) Servicii pentru tineri (Cursuri de formare antreprenorială);
- 3) Oportunități economice pentru tineri (Program de Granturi Mici, Vizite de studiu la tinerii antreprenori din r. Ștefan Vodă, Concurs de inovație „Impact Challenge” și „Startup Safari”);
- 4) Consolidarea sectorului de tineret (Ziua Internațională a Tineretului).

Fiecare dintre activitățile enumerate și-a atins obiectivul de a crea și consolida comunitățile de tineri din Ștefan Vodă, de a apropia structurile de tineret de administrația publică locală, de a le oferi și altor tineri din țară posibilitatea de participare, implicare și instruire prin intermediul programului. De asemenea, titlul de „Capitala Tineretului” a accentuat potențialul or. Ștefan Vodă pe harta țării, această regiune fiind gazda multor oaspeți de onoare, dar și a multor idei de dezvoltare comunitară.

Unul dintre cele mai importante succese în urma implementării programului „Capitala Tineretului” în or. Ștefan Vodă rămâne a fi, pe lângă posibilitățile de implicare oferite tinerilor, aderarea Centrului de tineret Ștefan Vodă la Rețeaua Centrelor de tineret din Moldova, un alt program dezvoltat de către Ministerul Educației și Cercetării și partenerii UNFPA Moldova și Biroul de cooperare al Elveției.

7.3 Crearea unui program de susținere a voluntariatului în cadrul instituțiilor publice

Pe componenta de voluntariat au fost trasate două direcții principale: 1) asigurarea funcționării Comisiei de certificare a instituțiilor gazdă a activității de voluntariat (IGAV) și a instrumentelor de lucru folosite în activitatea de voluntariat și 2) susținerea proiectelor și inițiativelor de tineret privind promovarea voluntariatului și a activismului civic. Astfel, pe parcursul anului, au fost organizate trei ședințe ale Comisiei de certificare, în cadrul cărora au fost certificate 22 de instituții gazdă a activității de voluntariat și eliberate peste 300 de carnete de voluntar.

7.4 Elaborarea conceptului privind digitalizarea procesului de obținere a statutului de instituție gazdă și crearea platformei pentru evidența activităților de voluntariat

Procesul de digitalizare a carnetelor de voluntariat și a mecanismului de certificare a fost abordat în cadrul Programului de țară al UNICEF Moldova și discutat cu actorii relevanți de pe sector (instituțiile certificate, voluntari, centrele de tineret etc.).

IV. Sectorul Sport

Pe parcursul anului 2022, a fost asigurată funcționalitatea organizațiilor/întreprinderilor și instituțiilor din domeniul sportului. A fost asigurată pregătirea continuă a sportivilor de performanță.

1. Accesul la activități sportive. Analiza statistică

În Republica Moldova funcționează 101 de școli sportive cu un contingent de 38,3 mii de persoane, inclusiv 20,4 mii de sportivi începători, 16,8 de mii sportivi avansați, 0,8 mii de persoane de măiestrie sportivă, 0,2 mii de măiestrie sportivă superioară, 220 de candidați în maștri ai sportului, 95 de maștri ai sportului, 20 de maștri internaționali ai sportului. Numărul de antrenori care activează în școlile pentru copii și tineret este de 1157 de persoane. Comparativ cu anul 2000, numărul școlilor s-a majorat cu 24 de unități (sau cu 31,2 %). Totodată, numărul sportivilor s-a mărit cu 8,9 mii de persoane (sau cu

30,3 %). De asemenea, numărul antrenorilor a crescut cu 430 de persoane (sau cu 59,1 %) (Tabelul nr. 20).

Tabelul nr. 20. Evoluția numărului de școli sportive pentru copii și tineret și a numărului de sportivi în ele

Anii	2000	2005	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
școli sportive pentru copii și tineret														
Numărul de școli sportive	77	85	86	86	89	89	91	92	94	94	98	99	100	101
Numărul de sportivi în grupe, mii	29,4	33,6	33,8	34,3	34,6	34,8	34,4	34,4	35,6	36,0	37,3	37,1	37,9	38,3
începători	17,9	19,8	18,4	18,3	19,0	19,0	18,4	18,7	19,4	19,2	19,2	19,9	19,1	20,4
avansați	10,6	12,9	14,7	15,3	15,0	15,0	15,2	14,9	15,3	15,8	15,8	15,9	17,7	16,8
de măiestrie sportivă	0,7	0,8	0,7	0,7	0,6	0,7	0,7	0,8	0,9	0,7	0,7	1,0	0,9	0,8
de măiestrie sportivă superioară	0,2	0,2	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Numărul de antrenori	727	815	953	1.015	1.057	1.092	1.092	1.121	1.325	1.372	1.153	1.197	1136	1157
Sportivi pregătiți														
Candidat în maestri ai sportului	161	120	123	122	249	124	160	123	168	243	201	210	128	220
Maestru al sportului	57	72	70	94	65	75	98	77	129	140	106	107	59	95
Maestru internațional al sportului	23	8	8	12	19	11	14	6	10	30	58	43	44	20

Totodată, numărul persoanelor care practică sportul în secții sportive în anul 2021 a rămas la nivelul anului precedent (Figura nr. 29).

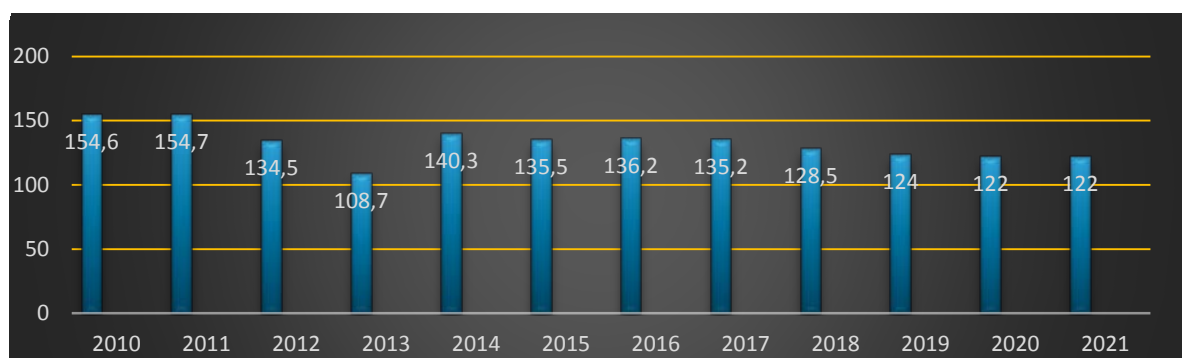

Figura 29 Numărul persoanelor care practică sportul în secții sportive în anul 2021

2. Dezvoltarea cadrului normativ și de politici în domeniul sportului

În vederea consolidării cadrului normativ și de politici pentru domeniul sportului, au fost elaborate/aprobate un șir de acte normative și realizate diverse activități pe domeniu:

1) A fost aprobată Legea nr.300/2022 pentru modificarea Legii nr.330/1999 cu privire la cultura fizică și sport (modificarea cuantumurilor burselor lunare stabilite sportivilor de performanță). În urma aprobării Hotărârii Guvernului nr.377/2022 privind aprobarea Avizului asupra proiectului de lege pentru modificarea Legii nr.330/1999 cu privire la cultura fizică și sport.

2) A fost aprobată Hotărârea Guvernului nr.754/2022 cu privire la modificarea unor Hotărâri ale Guvernului (aprobarea Listei construcțiilor din satul Romanești, raionul Strășeni, transmise în gestiunea Centrului Sportiv de Pregătirea Loturilor Naționale).

3) A fost aprobată Hotărârea Guvernului nr.933/2022 cu privire la alocarea mijloacelor financiare (alocarea din fondul de rezervă al Guvernului, mijloace financiare în sumă de 13 150,0 mii de lei Ministerului Educației și Cercetării în scopul premierii anuale a sportivilor și antrenorilor pentru rezultatele deosebite obținute pe arena sportivă internațională în anul 2022).

5) A fost transmis spre aprobare proiectul Hotărârii Guvernului cu privire la modificarea Hotărârii Guvernului nr.639/2014 pentru aprobarea *Regulamentului cu privire la modul de stabilire și de plată a burselor lunare sportivilor de performanță*.

6) A fost definitivat proiectul Hotărârii Guvernului *cu privire la mecanismul de finanțarea a sportului de performanță conform criteriilor distincte*.

3. Crearea condițiilor optime de pregătire a sportivilor și asigurarea realizării activităților sportive conform Calendarului acțiunilor sportive naționale și internaționale pe anul 2022

În anul 2022, au fost create condiții optime de pregătire a sportivilor și asigurată realizarea activităților sportive conform Calendarului acțiunilor sportive naționale și internaționale pe anul 2022:

1) Recalcularea indemnizației viagere pentru 42 sportivi de performanță, care întrunesc condițiile prevăzute în art.34 din Legea nr.330/1999 *Cu privire la cultură fizică și sport* și Regulamentului cu privire la modul de calcul și de plată a indemnizației viagere sportivilor de performanță aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 917/2014.

2) Alocarea indemnizației viagere pentru 3 sportivi de performanță și 9 antrenori ai sportivilor de performanță care întrunesc condițiile prevăzute în art.34 și art.34¹ din Legea nr.330/1999 *Cu privire la cultură fizică și sport*.

3) Finanțarea de la bugetul de stat a federațiilor sportive naționale pentru participarea competiții naționale/internaționale (46 470 154,04 lei).

4) Asigurarea sportivilor de performanță cu burse lunare pentru anul 2022 (121 de sportivi beneficiari - buget total pentru anul 2022 – 8 940 000,00 lei).

5) Alocarea, din fondul de rezervă al Guvernului, a sumei de 13 150 000,00 lei pentru premierea anuală a sportivilor și a antrenorilor care au obținut performanțe sportive la competițiile sportive internaționale.

6) Au fost alocate suplimentar pentru îmbunătățirea condițiilor educaționale în școlile sportive mijloace financiare în sumă de circa 2 537 980 lei.

7) În anul 2022 numărul de sportivi din școlile sportive din subordinea Ministerului a crescut de la **5764 în anul 2021 până la 5984 în anul 2022**.

8) În anul 2022 au activat în școlile MEC circa 520 de grupe sportive și un număr de 125 de antrenori.

V. Consolidarea relațiilor interetnice

A fost aprobată Hotărârea Guvernului nr. 576 din 03.08.2022 cu privire la aprobarea Programului pentru susținerea populației de etnie romă din RM pentru anii 2022-2025

A fost elaborat proiectul *Programului pentru anii 2023 - 2025 privind implementarea Strategiei de consolidare a relațiilor interetnice în Republica Moldova pentru anii 2017-2027* care a fost prezentat Cancelariei de Stat pentru aprobare la ședința Secretarilor generali ai ministerelor.

VI. Dezvoltarea relațiilor de colaborare cu statele lumii și partenerii de cooperare

În anul 2022, au fost semnate *14 tratate internaționale* de cooperare cu organizații internaționale și țări de peste hotare; în curs de negociere sunt *3 tratate internaționale* în domeniile educației, cercetării și recunoașterii actelor de studii, fiind elaborate *4 Hotărâri de Guvern* în acest sens.

A fost atestată o dinamică pozitivă în cooperarea cu Uniunea Europeană pe dimensiunea implementării prevederilor Acordului de Asociere, inclusiv prin dinamizarea participării Republicii Moldova în proiectele UE Erasmus + și eTwinning. Au fost completate, pe domeniile de competență, Chestionarele UE privind obținerea statutului de țară candidată la Uniunea Europeană a R. Moldova.

În scopul extinderii relațiilor de colaborare cu partenerii internaționali au fost realizate proiecte comune cu Consiliul Europei, agențiile ONU, Organizația Internațională a Francofoniei, Banca Mondială, Parteneriatul Global pentru Educație, Agenția Austriacă de Dezvoltare, Biroul de Cooperare al Elveției etc.

În anul 2022, MEC a obținut un Grant de 5 mln. \$ de la Parteneriatul Global pentru Educație în vederea implementării Proiectului Transformarea digitală în educație și inițiate discuțiile pentru obținerea de noi fonduri (un alt grant de 5 mln. \$) de la Fondul de multiplicare al PGE. De asemenea, au fost inițiate consultările cu Banca Mondială privind finanțarea unui nou Proiect : *Îmbunătățirea calității educației*, în valoare de 40 mln\$

În scopul valorificării potențialului diasporei moldovenești de peste hotare în anul 2022 a fost lansată Platforma de comunicare și cooperare pe domeniile educație și cercetare.

Sistemul educațional național a devenit mult mai atractiv pentru studenții internaționali, numărul cărora în instituțiile de învățământ superior din țară, în anul 2022, a fost în creștere.

1. Negocierea, semnarea și monitorizarea implementării tratatelor internaționale în domeniile de competență ale Ministerului Educației și Cercetării

Una dintre prioritățile în activitatea Ministerului Educației și Cercetării în plan internațional ține de dezvoltarea și extinderea cooperării în domeniile de competență cu statele lumii și organizațiile internaționale, având drept scop modernizarea sistemului de educație și cercetare, atragerea investițiilor în vederea promovării reformelor, promovarea mobilităților academice, dar și preluarea bunelor practici și experiențe în plan internațional în vederea integrării sistemului educațional național în spațiul european al Învățământului Superior și Cercetării. Astfel, în anul 2022 au fost semnate **14 tratate** de cooperare cu diverse state, organizații internaționale și organizații neguvernamentale, după cum urmează:

7 Tratatе internaționale:

- 1) Protocol de colaborare între Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova și Ministerul Educației din România, pentru perioada 2021-2025, semnat la 11 februarie 2022, la Chișinău;
- 2) Memorandum de înțelegere între Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova și Ministerul Cercetării, Inovării și Digitalizării din România, în domeniile cercetării, dezvoltării și inovării, semnat la 11 februarie 2022, la Chișinău;
- 3) Memorandum de Înțelegere dintre Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova și Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare cu privire la prima fază a Proiectului „Creăm valoare pentru alții: Instituțiile de învățământ profesional tehnic oferă competențe profesionale relevante (CREATIVO)”, semnat la 17 februarie 2022;
- 4) Acord între Guvernul R. Moldova și Guvernul Italiei privind recunoașterea actelor de studii, semnat la 23 februarie 2022;
- 5) Program Executiv între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Republicii Polone în domeniile culturii, educației și științei pentru anii 2022-2025, semnat la Varșovia, la 8 aprilie 2022;
- 6) Memorandum de Înțelegere dintre Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova și Ministerul Afacerilor Externe și Comerțului al Ungariei privind cooperarea în cadrul programului “Stipendium Hungaricum”, pentru anii 2023-2025, semnat la Lodz, la 01 decembrie 2022;
- 7) Acord între Guvernul Republicii Moldova și Cabinetul de Miniștri al Ucrainei privind cooperarea în domeniul învățământului superior, semnat la Kiev, la 6 decembrie 2022.

7 Memorandumuri de cooperare cu ONG-uri și organizații internaționale:

- 1) Memorandum de Înțelegere dintre Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova, Fundația Servicii de Dezvoltare din Liechtenstein, Oficiu de Coordonare Moldova și Asociația Națională a Companiilor din Domeniul TIC cu privire la implementarea proiectului: “ Clubul Tinerilor Makeri”, semnat la 20 ianuarie 2022;
- 2) Memorandum de Înțelegere dintre Ministerul Educației și Cercetării, Fundația Servicii de Dezvoltare din Liechtenstein, Oficiu de Coordonare Moldova și Alianța ONG-urilor active în domeniul Protecției Sociale a Copilului și Familiei (APSCF) cu privire la implementarea proiectului: “ Împreună pentru educație de calitate”, semnat la 31 ianuarie 2022;
- 3) Memorandum de Înțelegere între Ministerul Educației și Cercetării și Corpul Păcii, semnat la 28 aprilie 2022;
- 4) Memorandum de Înțelegere între Ministerul Educației și Cercetării și Agenția Austriacă pentru Dezvoltare privind activitățile din domeniul Învățământului profesional tehnic în cadrul Acțiunii “EU4Moldova – Local communities” (LOCOMO) nr. 2021/427-494, semnat la 22 iunie 2022;
- 5) Al doilea Protocol de amendare a Acordului de cooperare între Ministerul Educației și Cercetării și Universitatea Pedagogică din Zurich din iunie 2019, semnat la 30 iunie 2022;
- 6) Memorandum de Înțelegere între Ministerul Educației și Cercetării și Centrul pentru Jurnalism Independent privind promovarea educației media în Republica Moldova, semnat la Chișinău, la 8 decembrie 2022;

- 7) Program de socializare juridică în școlile din Republica Moldova pentru anul 2023, semnat la 9 decembrie 2022, la Chișinău.

În contextul pregătirii pentru semnare și aplicării tratatelor internaționale au fost aprobate următoarele acte normative:

1. Hotărârea de Guvern 459/2021 privind aprobarea proiectului de Lege pentru ratificarea Acordului între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul României privind recunoașterea reciprocă a diplomelor, certificatelor și titlurilor științifice, semnat la 23 noiembrie 2021, la București;
2. Legea nr. 6 din 22 ianuarie 2022 pentru ratificarea Acordului dintre Guvernul Republicii Moldova și Guvernul României privind recunoașterea reciprocă a diplomelor, certificatelor și titlurilor științifice, semnat la 23 noiembrie 2021, la București;
3. Hotărârea de Guvern nr. 170/2022 pentru aprobarea Acordului între Guvernul R. Moldova și Guvernul Italiei privind recunoașterea actelor de studii, semnat la 23 februarie 2022;
4. Hotărârea de Guvern 643/2022 cu privire la inițierea negocierilor și aprobarea semnării Memorandumului de Înțelegere dintre Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova și Ministerul Afacerilor Externe și Comerțului al Ungariei privind cooperarea în cadrul Programului “Stipendium Hungaricum” pentru anii 2023-2025;

Pe parcursul anului au fost purtate negocieri și consultări cu o serie de țări pentru promovarea unor tratate internaționale privind cooperarea în domeniul educației, cercetării și recunoașterii reciproce a actelor de studii, după cum urmează:

- Acordul între Republica Moldova și Regatul Spaniei privind recunoașterea diplomelor, titlurilor academice, calificărilor și competențelor;
- Acord dintre Republica Moldova și Cabinetul de Miniștri al Ucrainei privind recunoașterea actelor de studii;
- Acord de cooperare între Republica Moldova și Republica Portugheză privind cooperarea în domeniile limbii, educației, învățământului superior, științei și tehnologiei, cultură, sport și mass-media.

De asemenea, pe parcursul anului 2022, a fost monitorizată implementarea prevederilor tratatelor internaționale în vigoare semnate de Republica Moldova în domeniile educației și cercetării cu: România, Republica Bulgaria, Ungaria, Republica Turcia, Republica Populară Chineză, Republica Elenă, Ucraina, Republica Cehă, Letonia, Republica Coreea etc. Activitățile realizate au ținut de schimbul de bursieri (mediatizarea ofertelor de burse și acordarea suportului logistic candidaților), formarea continuă a cadrelor didactice, realizarea unor proiecte educaționale și de cercetare științifică, donații de carte și tehnică de calcul, etc. Implementarea prevederilor tratatelor internaționale asigură vizibilitatea internațională a sistemului educațional și de cercetare național, dar și a Republicii Moldova pe arena internațională, dar și încadrarea mai activă a țării în circuitul academic și științific internațional având drept obiectiv major integrarea europeană a țării.

Prin cooperare și comunicare cu parteneri internaționali urmărim scopul de a atrage noi investiții în sector dar și racordarea sistemelor de educație, cercetare și politicilor de tineret la noi standarde de calitate în contextul noului statut al R. Moldova de țară candidată la UE.

În acest context, menționăm buna cooperare și proiectele realizate cu România. În special, menționăm oferta de anuală de burse, definitivarea proiectelor de renovare a grădinițelor.

În anul 2022, Ministerul Educației și Cercetării a realizat o serie de proiecte în cooperare și cu suportul Departamentului pentru Relația cu Republica Moldova din România. Astfel, a fost realizat proiectul de premiere a olimpicilor la limba și literatură română și istorie. În cadrul evenimentului de premiere, organizat

la 7 iunie circa 80 de elevi olimpici din R. Moldova au primit o serie de premii (cadouri, cu titlul gratuit): 9 tablete Samsung, 33 de rucsacuri, 14 e-book-uri reader, 25 de boxe portabile, aproximativ 300 de cărți.

De asemenea, în cooperare cu Departamentul s-a asigurat accesul instituțiilor de învățământ din R. Moldova la Platforma digitală de resurse educaționale www.citeste.ro

Pentru început de an școlar 2022-2023, a fost realizat *Proiectul Cutia Școlarului*, de asemenea, susținut de Departamentul pentru Relația cu Republica Moldova din România. Peste 3000 de elevi din 25 de școli au primit Cutia școlarului, care conținea rechizite și cărți pentru elevii.

Un alt proiect susținut de Departamentul pentru Relația cu R. Moldova din România în anul 2022 a fost - Proiectul *Digitalizarea Educației*. Proiectul a fost axat pe implementarea mijloacelor educaționale digitale în instituțiile de învățământ general, fapt ce contribuie la sporirea excelenței în educație, precum și sporirea rezilienței sistemului de învățământ din Republica Moldova. Beneficiarii acestui proiect au fost 20 de instituții de învățământ general din țară, preponderent din zonele rurale, care au primit un set de echipamente IT: câte 5 laptopuri; 2 imprimante multifuncționale și o Tablă inteligentă.

În perioada 19-21 decembrie 2022, 42 de elevi care înregistrează rezultate bune în procesul de instruire au fost parte a evenimentului Sărbătoarea lui Moș Crăciun, sejur cultural organizat la Parlamentul României.

2.Cooperarea cu Uniunea Europeană și implementarea prevederilor Acordului de Asociere

Pe parcursul anului 2022, Ministerul a susținut un dialog constructiv cu Comisia Europeană în vederea modernizării sistemului educațional, de cercetare și domeniilor tineret și sport prin implementarea unor programe/proiecte și inițiative ale UE, axate, în special, pe realizarea obiectivelor Acordului de Asociere dar și în contextul noului statut de țară candidată la UE obținut de Republica Moldova în iunie 2022.

În special, activitățile s-au intensificat după obținerea statutului de țară candidată la UE a R. Moldova. Astfel, Ministerul a contribuit la elaborarea celor 2 chestionare aferente procesului de obținere a statului de țară candidată (aprilie-mai 2022) și Completarea Chestionarului UE privind amenințările hibride (octombrie 2022).

Ministerul Educației și Cercetării și-a asumat responsabilitatea de coordonare a 2 Grupuri de lucru pentru asigurarea implementării mecanismului de coordonare a procesului de aderare a Republicii Moldova la UE și anume: Grupul de lucru 25/Știință și cercetare și Grupul de lucru 26/Educație și cultură.

Realizările pe domeniile de competență ale MEC au fost elucidate în rapoartele susținute în cadrul unor ședințe ordinare cu Comisia Europeană, precum și a unor platforme regionale de cooperare, precum:

- 1) Reuniunea a VII-a a Sub-comitetului de asociere Republica Moldova – Uniunea Europeană „Știință și tehnologii, societate informațională, politici în domeniul audio-vizualului, educație, instruire și tineret, cultură, sport și educație fizică” (Cluster nr.4), realizată la 24 iunie 2022;
- 2) Reuniunea a VI-a a Comitetului de Asociere, 17 iunie 2022;
- 3) Reuniunea ordinară a Dialogului în formatul RM-UE privind Drepturile Omului, 19 octombrie 2022, Bruxelles, Regatul Belgiei.

În special, menționăm ședința Sub-comitetului nr. 4 care este o platformă dedicată pentru comunicarea cu partenerii din UE privind rezultatele, provocările, dar și soluții pentru o mai bună realizare a obiectivelor Acordului de Asociere pe domeniile de competență ale Ministerului. În calitate de coordonator al Sub-comitetului nr. 4, Ministerul Educației și Cercetării a organizat ședința mobilizând, în acest sens, și alte autorități publice centrale. În cadrul ședinței au fost prezentate informațiile de progres pe implementarea concluziilor operaționale ale ședinței din anul 2021 și au fost trasate noi obiective pentru activitatea de perspectivă.

Pe parcursul anului 2022, Ministerul a consultat și a avut partea de contribuție pentru implementarea unor documente de politici ale UE pentru Republica Moldova, precum:

- 1) *Action Document for EU4 Resilience and Governance*, care constituie Planul Anual de Acțiuni 2022 al Uniunii Europene pentru Republica Moldova (PAA 2022);
- 2) Raportul de evaluare a cooperării RM-UE pentru perioada 2014-2022, prezentat în sesiunea de consultări din 16 februarie 2022.

În vederea capacitării instituționale, a reprezentanților Ministerului și instituțiilor din subordine în aspecte ce țin de procesul de aderare la UE pe parcursul anului s-a participat la o serie de evenimente/formări, precum:

- Instruiri în Grupul național de lucru pentru coordonarea implementării Programelor de cooperare transfrontalieră și transnațională, finanțate de Uniunea Europeană, 3-4 februarie (4 ore pe zi), organizate de Ministerul Finanțelor;
- Sesiune de instruire: Estimarea costurilor pentru măsurile de implementare a Acordului de Asociere, 1 martie;
- Conferința Fundației Europene pentru Instruire cu genericul *Trends in Validation of Non-Formal and Informal Learning (VNFIL) in the EU and the Neighbourhood*, 29 martie 2022;
- Sesiuni de instruire susținute de UE cu genericul: *Integrarea obiectivelor și principiilor Agendei 2030 și ale Strategiei naționale de dezvoltare în documentele de politici publice sectoriale*, 2-3 august și 9-10 august 2022;
- Atelierul de lucru TAIEX «*Building bridges – youth participation in the EU and in the NEAR partner regions*», 10-11 octombrie 2022, Bruxelles;
- Armonizarea legislației ca element cheie pentru succesul procesului de integrare a R. Moldova în UE, 13 decembrie 2022.

În anul 2022, MEC a exprimat intenția pentru aderare la *Grupul de prieteni pentru educație și învățare pe tot parcursul vieții al UE*, fapt ce va contribui plener la ajustarea politicilor în domeniu la standardele și rigorile UE.

Pe parcursul anului 2022, Uniunea Europeană a susținut implementarea în R. Moldova a unei serii de proiecte care au avut drept scop racordarea domeniilor de competență ale Ministerului – educație, cercetare, tineret și sport la standarde europene.

Menționăm în această ordine de idei:

Proiectul Suport în elaborarea politicilor educaționale în R. Moldova, realizat în cooperare cu OECD și UNESCO-IIEP. Proiectul are drept obiectiv de bază realizarea unei analize profunde a domeniilor de politică esențiale pentru implementarea Strategiei de dezvoltare Educația 2030, cu accent pe identificarea celor mai optime soluții pentru a depăși provocările cu care se confruntă sistemul educațional. Astfel, pentru proiect au fost selectate trei domenii de politici:

- dezvoltarea profesională a profesorilor și a altor profesioniști din educație;
- curriculum și resursele de învățare;
- evaluarea instituțiilor de învățământ și formare profesională tehnică.

În contextul proiectului au fost organizate 3 misiuni ale experților: februarie și mai (online) și o misiunea în format fizic, în decembrie 2022.

Proiectul Jboteca – Un program pilot pentru angajarea tinerilor în Moldova, care este implementat cu suportul Terres des Hommes România și Terres des Hommes Moldova. Proiectul va finaliza în 2024. Proiectul își propune să îmbunătățească participarea tinerilor în societate și în viața economică prin pilotarea unui program integrat, centrat pe studenți și bazat pe cerere, pentru angajarea (autonomă) a tinerilor. Obiectivele specifice ale proiectului sunt:

- Dezvoltarea și implementarea unui program școlar extracurricular pentru dezvoltarea competențelor cheie ale tinerilor pentru participare și angajare;

- Împuternicirea organizațiilor comunitare să conducă inițiative care sprijină integrarea tinerilor în activitățile economice locale;
- Oportunități de stagii pentru tineri prin legătura cu o rețea de companii private și antreprenori locali.

Proiectul „Moldova Youth Civil Society: un apel pentru o participare mai puternică și incluzivă a tinerilor. Proiectul este implementat de Terres des Hommes Moldova, Centrul Național de Studii și Informare pentru Problemele Femeilor „Parteneriat pentru Dezvoltare” și Fundația pentru Dezvoltarea Societății Civile.

Implementarea proiectului a contribuit substanțial la consolidarea capacităților locale civice ale părților interesate pentru tineret de a oferi programe și servicii de participare și abilitare a tinerilor incluzive și durabile. Printre obiectivele specifice ale Proiectului menționăm:

- Suport organizațiilor societății civile pentru tineret să identifice mai bine nevoile și să conceapă servicii și programe de participare calitative, incluzive și rezistente pentru tineri;
- Sprijinirea ONG-urilor de tineret și a grupurilor informale pentru a furniza servicii, pentru a susține o participare durabilă a tinerilor și pentru a mobiliza comunitățile;
- Crearea unui mediu favorabil pentru o mai bună participare, colaborare și învățare între organizațiile societății civile, autoritățile locale și tineri.

Proiectul „EU4Moldova – Comunități locale” (LOCOMO), componenta 3 a căruia susține dezvoltarea Învățământului profesional tehnic. În cadrul proiectului au fost inițiate activități de elaborare a Standardelor Ocupaționale, Standardelor de Calificare, Programelor și materialelor curriculare pentru 5 calificări. Proiectul asigură alinierea programelor de învățământ la nevoile pieței muncii; va contribui la dezvoltarea profesională continuă a profesorilor din sistemul învățământului profesional tehnic pentru a-și consolida „pedagogia digitală” și abilitățile de management; achiziționarea celor mai necesare echipamente educaționale și renovare a infrastructurii, dar și dezvoltarea abilităților studenților, concentrându-se pe comunicarea asertivă, abilitățile digitale, rezolvarea problemelor și managementul timpului. Proiectul se axează pe dezvoltarea strategică a 5 instituții de învățământ profesional tehnic pentru a le consolida capacitatea instituțională, a asigura o bună colaborare cu piața locală a muncii, a oferi educație profesională de calitate și a transmite o imagine pozitivă a sistemului.

Astfel, prin implementarea acestor proiecte, UE a susținut Ministerul Educației și Cercetării în vederea aplicării la Fondul de multiplicare al PGE (suport de 15 mln. Euro pentru această aplicație), mijloace financiare din cadrul proiectelor menționate, dar și oferite ca suport bugetar țării.

De asemenea, în anul 2022, Ministerul Educației și Cercetării a participat la activitățile în cadrul Inițiativei susținută de Fundația Europeană pentru Instruire (ETF) privind lansarea *Centrelor de Excelență în domeniul Învățământului Profesional Tehnic în Regiunea Dunării*. Inițiativa are menirea de a consolida și instituționaliza în țările participante Centre de excelență în domeniul învățământului profesional tehnic, care vor promova politici de îmbunătățire a sectorului prin creșterea calității studiilor și formării profesionale, implementarea unor parteneriate internaționale în domeniu, formarea cadrelor didactice, preluarea bunelor practici și experiențe în domeniu, etc.

Oportunități de integrare a educației, culturii, politicilor de tineret și cercetării în Spațiul European al educației și cercetării a oferit participarea Ministerului Educației și Cercetării la implementarea Strategiei UE pentru Regiunea Dunării (SUERD). Astfel, este important de menționat că în comun cu Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale, în cooperare cu partenerii austrieci și, în calitate de coordonatori ai Ariei Prioritare nr. 9 a SUERD au fost organizate 3 ședințe ale

Comitetului de coordonarea a Priorității nr. 9 *Investiții în oameni și capital*, (ianuarie 2022; iunie și noiembrie 2022)

De asemenea, Ministerul a participat la Conferința internațională în cadrul Priorității nr. 9 a Strategiei Uniunii Europene pentru regiunea Dunării organizată de comitetul Coordonator al Priorității în perioada 17-18 iunie, cu genericul *A Resilient Danube Region through Digitalization, Inclusion and Education*.

Inițiativele Uniunii Europene pe această dimensiune au favorizat schimbul de experiență și bune practici între țările participante, precum și posibilitatea mediului academic din R. Moldova de a participa la diverse proiecte și inițiative lansate pentru țările regiunii.

Programe și proiecte ale UE implementate în Republica Moldova

Programul Erasmus + Implementarea obiectivelor de integrare europeană a R. Moldova este asigurată și prin participarea activă a instituțiilor de învățământ din țară la o serie de Programe, oferite de Uniunea Europeană. Cel mai relevant în acest sens este **Programul Erasmus+** pentru educație și **Programul Orizont Europa** pentru cercetare. În scopul promovării implicării active a instituțiilor de învățământ din țară în programele UE, pe parcursul anului, Ministerul Educației și Cercetării în cooperare cu Oficiul Național Erasmus + din Moldova au realizat o serie de evenimente și activități (circa 20) de sprijin pentru instituțiile de învățământ superior în vederea implicării active în Programele menționate. Oportunitățile Programului Erasmus + au fost mediatizate prin site-ul Ministerului, dar și în cadrul unor conferințe naționale, organizate de MEC, în comun cu Oficiul Național Erasmus +.

Anul 2022 a fost an aniversar – 35 de ani de Erasmus+. În acest context a fost organizat un eveniment aniversar care au întrunit studenți, profesori, tineri care au împărtășit experiența sa despre program. Evenimentul a fost organizat pe 12 octombrie în incinta Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă”, Clasa Viitorului.

În cei 35 de ani de la fondare, programul a susținut cele mai ambițioase și de succes proiecte, care au la temelie spiritul liber al Uniunii Europene. Grație suportului Programului Erasmus+ în Republica Moldova au fost implementate deja 83 de proiecte Tempus, peste 6000 de mobilități academice și peste 8000 de mobilități pentru tineri, 24 de proiecte de consolidare a capacităților în învățământul superior și 27 proiecte Jean Monnet.

Prioritățile programului Erasmus+ 2021-2027 țin de incluziunea socială, tranziția verde și digitală, promovarea participării tinerilor în viața democratică. Începând cu anul 2021, noutate pentru Republica Moldova în cadrul programului Erasmus + au devenit proiectele de consolidare a capacităților în domeniul educației și formării profesionale (CBVET), care au ca scop principal modernizarea și internaționalizarea acestui domeniu al educației.

Programul Uniunii Europene eTwinning

În anul 2022, Ministerul Educației și Cercetării a susținut, în comun cu Biroul Național de Asistență eTwinning Plus Moldova, promovarea în învățământul general din țară a Programului Uniunii Europene eTwinning. Activitățile comune au ținut de: diseminarea informației despre program la nivel național, capacitarea cadrelor didactice pentru participare în program, identificarea de parteneri internaționali pentru proiecte eTwinning, etc.

Programul Uniunii Europene eTwinning este un program pentru cadre didactice și pentru elevi, care facilitează accesul cadrelor didactice la un mediu virtual de colaborare și de schimb de experiență,

la parteneriate cu alți profesori și la activități de formare profesională, alături de colegi din țările europene. Pentru elevi Programul oferă posibilități să comunice cu elevi din țările participante, să se familiarizeze cu diversitatea culturală sau cu specificul educației în țările partenere, să învețe utilizând noile tehnologii și să își perfecționeze competențele de comunicare în limba străină.

Rezultatele implicării instituțiilor de învățământ general în realizarea Programului Uniunii Europene eTwinning, anul 2022 sunt următoarele:

- Cadre didactice participante la programul eTwinning: 1080;
- Instituții de învățământ general participante la programul eTwinning: 468;
- Instituții de pregătire inițială a cadrelor didactice, participante la programul eTwinning: 4 Universități și 3 Colegii pedagogice;
- Proiecte eTwinning (europene, naționale și intrașcolare) implementate și în derulare în perioada 2013-2022: 2346
- Proiecte eTwinning implementate în anul școlar 2021-2022 și anul calendaristic 2022: 221 proiecte, 15 proiecte sunt finalizate, iar celelalte sunt active, în curs de desfășurare. dintre care 219 reprezintă proiecte internaționale;
- Proiecte depuse pentru obținerea Certificatului Național de Calitate în 2022 (31 mai 2022): 204;
- Cadre didactice, care au implementat proiecte eTwinning în anul de studii 2021-2022, nominalizate cu Certificat Național de Calitate eTwinning 2022: 165.

3. Dezvoltarea relațiilor de colaborare cu organizațiile internaționale și donatorii

În scopul extinderii relațiilor de colaborare cu organizațiile internaționale, au fost realizate proiecte comune și consultări pe dimensiunile de competență ale Ministerului cu partenerii de cooperare, precum: Consiliul Europei, Agențiile specializate ale ONU (UNICEF, PNUD, UNFPA, UNESCO), Biroul de Cooperare al Elveției, Agenția Universitară a Francofoniei, etc. Comunicarea și conlucrarea cu organizațiile menționate au vizat pregătirea pentru semnarea atât a unor acorduri de parteneriat pe domeniile de competență ale Ministerului Educației și Cercetării, precum și implementarea unor proiecte, planuri de acțiuni în vederea promovării reformelor în sectoarele educație, cercetare și tineret și sport.

Cooperarea cu Consiliul Europei În anul 2022, în cooperare cu Consiliul Europei a continuat implementarea Proiectului *Educația pentru Democrație în Republica Moldova*. Evoluțiile în cadrul Proiectului au fost discutate la Ședințele Comitetului de Coordonare a Proiectului (iunie, decembrie 2022). În context, au fost menționate o serie de progrese pe dimensiunea de formare a cadrelor didactice, dar și elaborarea materialelor de suport pentru promovarea în sistemul educațional a dimensiunii Educației democratice. O activitate distinctă în cadrul proiectului a ținut de formarea cadrelor didactice care au susținut integrarea copiilor refugiaților din Ucraina.

Alte activități și comunicarea cu CoE au ținut de suportul oferit pentru gestionarea crizei refugiaților. În acest context, Ministerul Educației și Cercetării a avut mai multe întrevederi cu oficiali de rang înalt ai CoE, precum:

- 1) Întrevederea cu reprezentanții Misiunii (CoE) Lilja Grétarsdóttir, șefa Departamentului Programe de Cooperare, Theodora Kristofori, coordonatoare de proiect privind strămutarea forțată și șeful Oficiului Consiliului Europei la Chișinău William Massolin (24 mai 2022);

- 2) Vizita de documentare a coraportorilor Comisiei de Monitorizare a Adunării Parlamentare a Consiliului Europei (8 iunie 2022);
- 3) Vizita Reprezentantului special al Secretarului General al CoE pentru Migrație și Refugiați Leyla Kayacik (13 iunie 2022).

În contextul ultimei vizite, a fost organizat un seminar de formare pentru formatori în vederea organizării activității cu copiii refugiaților (15-16 iunie 2022) la care au participat psihologi din sistemul educațional național. Evenimentul a fost primul de acest gen din cadrul unei serii continue de training-uri care au abordat diverse aspecte ale suportului psiho-social, urmărind obiectivul consolidării capacităților profesioniștilor din domeniu și a reprezentat o activitate de suport din partea CoE ca la necesitățile R. Moldova în gestionarea crizei.

Misiunile Consiliului Europei în R. Moldova au avut drept scop evaluarea realităților și nevoilor refugiaților, identificarea modalităților concrete pentru sprijin imediat în temeiul standardelor, expertizei, cunoștințelor și rețelelor Consiliului Europei etc. Oficialii au subliniat importanța conlucrării Ministerului Educației și Cercetării cu Consiliul Europei pe domeniile ce țin de promovarea drepturilor omului, cetățenia democratică și combaterea violenței în școli.

Pe parcursul anului, s-a asigurat participarea reprezentanților Ministerului Educației și Cercetării la ședințele Comitetului director privind politicile și practicile în domeniul educației (CDPPE) al Consiliului Europei (CoE) și Rețelei consilierilor în politici educaționale a CoE (EPAN). Pe parcursul anului, de asemenea, au fost elaborate rapoarte privind implementarea:

- Cartei Sociale Europene;
- Convenției Consiliului Europei privind accesul la informație;
- Recomandării CoE CM/Rec(2015)1, care vizează integrarea interculturală (Raportul Comitetului director privind anti-discriminarea, diversitatea și incluziunea (CDADI)).

Cooperarea cu Organizația Internațională a Francofoniei (OIF) și Agenția Universitară a Francofoniei (AUF).

Cooperarea pe dimensiunea Francofoniei în învățământ superior a fost fortificată prin demararea activității, începând cu anul 2021 a Biroului Național AUF – Moldova, care a asigurat coordonarea tuturor acțiunilor AUF în Republica Moldova de comun acord cu autoritățile publice și universitățile membre ale AUF.

În scopul susținerii inserției profesionale a studenților, angajabilitatea și antreprenoriatul, pe 25 mai 2022, a fost organizat în Republica Moldova primul **Forum al Angajabilității francofone**. Forumul a avut drept scop de a pune în valoare aportul, perspectivele profesionale și parteneriatele posibile în spațiul științific francofon. Forumul s-a axat pe promovate filierele francofone și crearea de parteneriate cu mediul de afaceri. Un Centru de Angajabilitate Francofon pilot a fost creat la UTM. Alte 3 centre au fost inaugurate USM, USMF și UPSC. Centrele de Angajabilitate Francofone au menirea de a facilita inserția profesională și angajabilitatea tinerilor prin oferirea de stagii de formare, ghidare în carieră, preincubare și certificarea cunoștințelor suplimentare programelor de studii.

Pentru a asigura Susținerea procesului de predare-învățare a limbii franceze, în Republica Moldova a fost promovat sistemul de « **Lectori Francofoni** » în toate universitățile din Moldova: AUF a finanțat în anul 2022 - 5 lectori de limba franceză la Universitatea de Stat din Moldova, Universitatea Tehnică a Moldovei, Academia de Studii Economice, Universitatea Pedagogică Ion Creangă și Universitatea de Stat Alecu Russo din Bălți.

În parteneriat cu AUF Moldova a fost lansat premiul « **laureatul francofon al universităților din Republica Moldova** », pentru a recompensa pe cei mai buni studenți ai filierelor francofone. 8 tineri francofoni, selecționați în bază de concurs au beneficiat de un sejur de o săptămână la Paris.

În scopul ameliorării competențelor lingvistice la limba franceză a studenților din anul I, AUF a oferit cursuri de limba franceză gratuite pe tot parcursul semestrului I.

Ministerul Educației și Cercetării de comun cu AUF, Organizația Internațională a Francofoniei și alți parteneri au susținut în continuare proiectul « **Clase bilingve francofone din Moldova** » în instituțiile de învățământ preuniversitar. Activitățile au derulat în conformitate cu obiectivele stabilite în Convenția de Parteneriat între Ministerul Educației și Cercetării, Ambasada Franței în Republica Moldova, Alianța Franceză din Moldova, Organizația Internațională a Francofoniei, Agenția Universitară a Francofoniei și Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene al Republicii Moldova, semnată în anul 2021.

În vederea îmbunătățirii competențelor lingvistice a profesorilor care predau limba franceză AUF a susținut 12 mobilități internaționale de perfecționare a profesorilor în spațiul științific francofon efectuate în cadrul proiectelor de colaborare internațională.

A fost organizată a Treia Ediție a concursului național *Teza mea de doctorat in 180 de secunde*.

În scopul susținerii Tineretului Francofon, au fost organizate, la nivel de instituții de învățământ superior, dar și secundar general o serie de concursuri, mese rotunde, dezbateri, discuții cu personalități francofone în cadrul lunii Francofoniei. De asemenea, MEC a susținut participarea reprezentantului R. Moldova la Forumul Tinerilor Francofoni, care va fi organizat în marja Summit-ului Francofoniei de la Djerba, Tunisia cu tematica *Mass-media de proximitate: dezvoltare și solidaritate*, organizat în 16-20 noiembrie 2022 la Hammamet, Tunisia.

Cu suportul AUF, în R. Moldova se implementează în anul 2022: 1 proiect regional în Guvernarea universitară, 1 proiect Covid 19 și 3 proiecte de cercetare.

În scopul fortificării activităților pe domeniul Francofoniei în învățământul general, MEC a cooperat Biroul regional pentru Europa centrală și orientală a Organizației Internaționale a Francofoniei. Cu suportul acestei organizații în R. Moldova se organizează o serie de activități precum: formări pentru cadrele didactice (profesori de limbă franceză) participare la Olimpiada Francofonă regională, tabere de vară francofone etc. Perspectivele cooperării în domeniul învățământului general pe dimensiunea francofonă au fost discutate cu dl Emanuel Samson reprezentant al CREFECO, pe 27 octombrie 2022.

De asemenea, în perioada 26-27 octombrie 2022, Ministrul Educației și Cercetării Anatolie Topală a participat la lucrările celei de-a 6-a Conferință ministerială francofonă pentru învățământ superior și cercetare. Evenimentul a avut loc la Cairo, Egipt și s-a desfășurat în cadrul ediției a 2-a a Săptămânii Mondiale a Francofoniei Științifice.

Banca Mondială

În anul 2022, în R. Moldova în domeniul educației a continuat implementarea a 2 proiecte susținute de Banca Mondială:

- Proiectului Învățământul superior în Republica Moldova (în valoare de 35,7 milioane de EURO), care se implementează începând cu anul 2020;
- Proiectul Reforma Învățământului în R. Moldova, care se va încheia la 31 decembrie 2022.

În vederea eficientizării implementării Proiectului Reforma Învățământului în R. Moldova, în anul 2022, Ministerul a promovat 2 amendamente la Acordul de finanțare a proiectului respectiv:

- *proiectul Amendamentului nr. 1 la Acordul de finanțare (Finanțare Adițională pentru Proiectul Reforma Învățământului în Moldova) dintre Republica Moldova și Asociația Internațională pentru Dezvoltare (Credit nr. 6181-MD)*, semnat la Chișinău la 12 martie 2018 și

- *proiectul Amendamentului nr. 4 la Acordul de finanțare dintre Republica Moldova și Asociația Internațională pentru Dezvoltare privind realizarea proiectului reforma învățământului în Moldova (Credit nr. 5196-MD), semnat la Chișinău la 7 februarie 2013.*

Este de menționat că, în anul 2022, Ministerul a demarat consultările cu Banca Mondială privind inițierea unui nou proiect pentru învățământul general – Îmbunătățirea calității educației în Republica Moldova în valoare de 40 mln. \$.

Proiectul are drept scop îmbunătățirea mediului de învățare din țară prin investiții în fortificarea capacităților umane a actorilor din învățământ (cadre didactice, manageri), construcția de școli model; dotări cu echipamente, laboratoare pentru cabinetele școlare, tehnică de calcul modernă, cu accent pe oferirea unui acces achitabil la o educație de calitate pentru toți elevii, în special, pentru cei din medii social-vulnerabile.

La finele anului 2022, MEC în cooperare cu Banca Mondială și UNICEF Moldova, în calitate de Agenție Coordonatoare pentru granturile oferite de PGE au inițiat procedurile pentru obținerea unor noi fonduri pentru sistemul educațional din R. Moldova de la Parteneriatul Global pentru Educație.

Cooperarea cu Agențiile specializate ale ONU

Pe parcursul anului 2022, Ministerul a avut o comunicare constructivă cu mai multe agenții ale ONU, reprezentate în R. Moldova.

Astfel, în anul 2022, Ministerul Educației și Cercetării a contribuit la definitivarea *Cadrului de cooperare pentru dezvoltare durabilă al Națiunilor Unite 2023-2027 și avizarea proiectului Evaluării Capacităților Agențiilor Națiunilor Unite în Republica Moldova*, care are drept scop determinarea capacităților instituționale și experienței Agențiilor specializate de a contribui la implementarea noului Cadru de Cooperare 2023-2027. În scopul promovării unei mai bune cooperări cu agențiile ONU s-a participat la atelierul de lucru (în format on-line, 24 ianuarie 2022), aferent notei de concept ToC pentru *Cadrul de cooperare pentru dezvoltare durabilă al Națiunilor Unite 2023-2027*, dar și la consultarea noului Program de țară al UNICEF 2023-2027, (1 martie 2022). Toate aceste activități de comunicare, analiză și perfecționare continua a cadrului de cooperare permit Ministerului de a asigura prioritizarea unor domenii precum Educația, Cercetarea, domeniul politicilor de Tineret și Sport în cooperarea cu Agențiile specializate ale ONU în R. Moldova.

Pe parcursul anului 2022, au fost realizate demersurile de rigoare pentru aderare la *Grupul de prieteni pentru educație și învățare pe parcursul întregii vieți*, al ONU, fapt ce va permite la nivel național modernizarea politicilor în domeniul învățării pe parcursul întregii vieți.

În contextul organizării Summit-ului global (ONU) privind transformarea educației (septembrie 2022) (New York), care s-a desfășurat în cadrul Segmentului Înalt al Sesiunii a 77-a Adunării generale a ONU, Ministerul Educației și Cercetării a organizat la nivel național Consultările Naționale pentru elaborarea Angajamentului de țară pentru Summit. Consultările Naționale au avut drept scop elaborarea poziției țării/priorităților naționale privind regândirea educației până în 2030 pentru o mai bună pregătire a societăților pentru viitor. Consultările finale la nivel național au fost organizate pe 8 august 2022 cu participarea unui număr mare de actori educaționali, reprezentanți ai societății civile și partenerilor de cooperare.

Având în vedere obiectivul Summit-ului de a mobiliza factorul politic al țărilor lumii, angajament și acțiune mai amplă pentru a opri declinul în raport cu implementarea ODD 4, a regândi educația și a accelera progresul privind implementarea Agendei 2030 urmare a Pandemiei Ministerul Educației și Cercetării a stabilit drept ținte de bază în Angajamentul de țară:

- Promovarea calității educației la toate nivelurile de studii;

- Investiții în factorul uman din educație;
- Calitatea materialelor didactice;
- Învățarea pe parcursul întregii vieți;
- Finanțarea educației, etc.

Aspectele legate de cooperarea cu Agențiile specializate ale ONU, inclusiv subiectele legate de criza refugiaților au fost abordate și în cadrul întrevederii cu dna Pramila Patten, Reprezentant special al Secretarului General al ONU privind combaterea violenței sexuale în conflict, organizată pe 11 mai 2022.

În scopul extinderii ariei de cooperare cu UNESCO, Ministerul a stabilit contacte și comunică cu Reprezentanța UNESCO Paris și Oficiul UNESCO din Veneția pentru identificarea unor activități comune și suport din partea UNESCO, în special, pe aspectele ce țin de gestionarea crizei refugiaților din Ucraina.

În anul 2022, în R. Moldova a demarat implementarea proiectelor susținute de UNESCO:

1. Proiectul *Crearea unui mediu incluziv și nediscriminatoriu pentru refugiații ucraineni din Moldova*, care are drept scop sporirea rezilienței copiilor și părinților acestora în condiții de criză de război și formarea cadrelor didactice pentru activitatea cu copii refugiaților.

2. Proiectul *Promovarea egalității de gen în Moldova prin integrarea perspectivei de gen în familie și instituții de învățământ*, care are drept scop organizarea Conferinței Internaționale dedicate Familiilor și educației prin prisma de gen, preconizată pentru 14-15 mai 2023. Evenimentul va întruni reprezentanți ai diverse țări din regiune: Ucraina, România, Georgia, Bulgaria, care vor împărtăși experiența și bunele practici privind rolul familiilor și al politicilor orientate către familie în promovarea educației băieților și fetelor și a bunăstării generale a membrilor acestora.

3. Proiectul *Programe și activități educaționale/de formare privind consumul responsabil în Republica Moldova*. Scopul general al proiectului este – facilitarea practicilor de consum responsabil în Moldova prin pregătirea activităților și materialelor educaționale/de formare și astfel, să contribuie la îmbunătățirea stării mediului, la practicile de recuperare după COVID-19, dar și pregătirea dosarelor/activităților de proiect pentru dezvoltarea și planificarea ulterioară a consumului responsabil în agendele de planificare locală.

4. Proiectul *Recuperarea psihică și reintegrarea în viața socială a copiilor și tinerilor bolnavi de cancer din Republica Moldova*. Scopul proiectului: Consolidarea potențialului sectorului educațional de recuperare psihică și reintegrare în viața socială a copiilor și tinerilor bolnavi de cancer din Republica Moldova.

Cooperarea cu UNICEF și Parteneriatul Global pentru Educație.

Pe parcursul anului 2022, s-a menținut un dialog eficient cu UNICEF și Fondul Global pentru Educație (PGE) în scopul promovării reformelor în sectorul educației din R. Moldova în conformitate cu obiectivele stabilite pentru sistem.

În iunie 2022, PGE a aprobat un grant de 5 miln euro pentru R. Moldova în vederea implementării Programului *Transformarea Digitală a Educației*. În calitate de Agent de Grant pentru implementarea Programului menționat, UNICEF, în parteneriat cu Ministerul au selectat Unitatea de implementare a Proiectului și a fost creat Consiliul Coordonator a Programului care are menirea de a consulta și aproba deciziile de bază referitoare la implementarea Proiectului.

Activitățile privind cooperarea cu PGE au fost discutate într-o serie de ședințe ale Grupului Local de Țară în domeniul Educației organizate pe 19 ianuarie, 10 februarie; 18 februarie; 17 octombrie, 23 noiembrie. Grupul Local de Țară în domeniul Educației are drept scop de a consulta și aproba toate deciziile privind implementarea proiectelor, aplicarea pentru noi granturi la PGE și utilizarea acestora,

în contextul cooperării ministerului cu Parteneriatul Global pentru Educație. Astfel, urmează a fi menționat că în ședința Grupului Local de Țară în domeniul Educației din 17 octombrie 2022, s-a decis aplicarea pentru încă două granturi ale PGE: Grantul Fondului de Multiplicare al PGE și Grantul de Capacitare a Sistemului (CSG).

În anul 2022, Ministerului Educației și Cercetării a continuat activitatea în cadrul *Platformei KIX* (Exchange of knowledge and innovations) a Parteneriatului Global pentru Educație (PGE) Astfel, reprezentanți ai ministerului, dar și experți din domeniu au participat la 2 cursuri de formare oferite de KIX, care s-au desfășurat în regim on-line, în perioada septembrie-octombrie 2022:

- 1) Instrumente de diagnosticare pentru îmbunătățirea planificării politicii educaționale.
- 2) Teacher Professional Development at Scale (TPD@Scale).

În activitățile de formare KIX au participat în total 8 reprezentanți ai instituțiilor de învățământ superior din țară. Pentru fortificarea cooperării cu Platforma KIX a PGE s-a asigurat participarea la Ședințele Coordonatorilor Naționali ai Inițiativei KIX, dar și la alte evenimente și consultări bilaterale în acest sens. De asemenea, Ministerul a asigurat diseminarea informației și a încurajat instituțiile de învățământ superior și cercetare din R. Moldova pentru participare la evenimentele organizate în rețea.

În contextul evenimentelor derulate în regiune și crizei refugiaților din Ucraina, activitățile majore în cooperare cu agențiile specializate ale ONU, în special UNICEF, ICNUR, UNFPA au fost canalizate pe aspectele ce țin de **gestionarea crizei refugiaților din Ucraina** provocată de agresiunea Federației Ruse asupra Ucrainei. Astfel, o preocupare de bază în anul 2022, în cooperarea cu partenerii internaționali a ținut de gestionarea crizei refugiaților din Ucraina.

Pe domeniul educației a fost stabilită prioritatea ca toți copiii/tinerii refugiați din Ucraina, indiferent de statutul pe care îl au pe teritoriul Republicii Moldovei, să beneficieze de acces la o educație de calitate și o integrare cât mai armonioasă în sistemul educațional din țară. Astfel, chiar din primele zile ale crizei, Ministerul a fost plener implicat în activități de elaborare a cadrului normativ aferent procesului de integrare a copiilor refugiați, acomodarea cât mai sigură și protecție a acestora, starea lor psihemoțională și alte aspecte.

La nivel de țară, pe domeniul educației a fost stabilit Grupul de lucru prezidat de Minister și co-prezidat de UNICEF și ICNUR privind gestionarea crizei refugiaților din Ucraina. A fost elaborat și în permanență reactualizat un Plan de acțiuni (matricea activităților). Au fost organizate ședințe săptămânale în întreaga perioadă de după declanșarea războiului Federației Ruse împotriva Ucrainei. În cadrul ședințelor Grupului de lucru pe educație privind gestionarea crizei refugiaților se discută evoluțiile de ultimă oră la subiect și se identifică soluțiile pentru activitățile comune. Activitatea Grupului respectiv a facilitat conjugarea eforturilor comune ale Ministerului cu partenerii de cooperare și societatea civilă în gestionarea crizei refugiaților, asigurând eficiența, continuitatea și răspunsul imediat la problemele identificate în sectorul educațional. Actualmente Grupul de lucru are circa 80 de participanți, reprezentanți ai circa 40 de instituții și organizații.

În vederea cooperării la acest subiect cu partenerii internaționali, a fost elaborată o listă de necesități și activități, atât pe termen scurt, dar și termen lung.

În aceeași ordine de idei, Ministerul a cooperat cu o serie de donatori, realizând întrevederi și planificând activități comune. În acest context menționăm întrevederile cu:

1. Organizația Education Cannot Wait, Yasmine Sherif, Director, 13 aprilie;
2. Consiliul Norvegian pentru Refugiați, 6 aprilie;

3. Plan International (Israel), 15 aprilie;
4. Întrevederea cu Pramila Patten, Reprezentant special al Secretarului General al ONU privind combaterea violenței sexuale în conflict, 11 mai;
5. ISRAAID, 13 mai.

În contextul acestor întrevederi au fost abordate subiecte și identificate soluții pentru:

- gestionarea multidimensională a fluxului de refugiați din Ucraina, cu accent pe integrarea refugiaților în sistemul educațional.
- elaborare de politici educaționale asumate la nivel legislativ și practic pentru integrarea refugiaților.
- necesitățile ministerului în gestionarea eficientă a Crizei refugiaților.

A fost obținut un grant de 1,5 mil. euro de la organizația Education Cannot Wait, iar implementarea acestuia a fost axată pe cele mai stringente necesități ce țin de integrarea copiilor refugiați în sistemul educațional național, formarea cadrelor didactice, activități de consultanță și consiliere psihologică pentru copii și părinții acestora; organizarea activităților extracurriculare etc.

În vederea studierii experienței și bunelor practici în domeniul gestionării crizelor umanitare, a fost organizat, în perioada 14-15 noiembrie, un seminar cu partenerii din Austria cu genericul *Diseminare de bune practice privind Incluziunea copiilor refugiați din Ucraina în mediul școlar Schimb de experiență Austria - R. Moldova*.

Mecanismele de integrare educațională a copiilor și tinerilor refugiați din Ucraina au fost discutate, de asemenea, și în cadrul unor ședințe de lucru a Ministerului Educației și Cercetării din Republica Moldova și Ministerului Învățământului și Științei din Ucraina. În context, au fost identificate mai multe oportunități de încadrare a copiilor refugiați în sistemul educațional din țara noastră: școlarizarea în calitate de elev, frecventarea instituției de învățământ în calitate de audient, participarea la activități extrașcolare, non-formale, înscrierea la activități de asistență psihopedagogică și consiliere. La fel, au fost discutate posibilitățile de reluare a procesului de instruire de către copiii refugiați, asigurat de Ministerul Învățământului și Științei din Ucraina prin diverse metode, precum: în format online la lecțiile din școlile ucrainene, cu acces la resursele educaționale ale platformelor *Всеукраїнська онлайн-школа* și *Școala internațională ucraineană*.

În perioada iulie-august, Ministerul a oferit suport Ministerului Educației și Științei din Ucraina în organizarea pe teritoriul R. Moldova a sesiunilor de examene pentru admiterea tinerilor ucraineni refugiați în instituțiile de învățământ din Ucraina.

Cooperarea în Cadrul Inițiativei Central Europene (ICE)

Având în vedere faptul că în anul 2023 Republica Moldova va prelua președinția la ICE, o serie de priorități pe domeniile de competență ale Ministerului pentru acest mandat au fost discutate în cadrul vizitei delegației ICE în R. Moldova condusă de Secretarul General al ICE - Roberto Antonione (29 noiembrie 2022). Astfel, Ministerul Educației și Cercetării a reconfirmat poziția că în cadrul Președinției R. Moldova la ICE vor fi susținute procesele de integrare europeană pe dimensiunile educație, cercetare și tineret pentru statele-membre ale Inițiativei care nu fac parte din Uniunea Europeană.

Inițiativa pentru reforma Educației în Europa de Sud-Est (ERI SEE)

ERI SEE – este o platformă regională de cooperare în domeniul educației în Europa de Sud-Est. Ministerul este parte al acestei inițiative începând cu anul 2007, având drept scop cooperarea și conlucrarea țărilor din regiune în vederea preluării și implementării standardelor și bunelor practici ale Uniunii Europene în reformarea și modernizarea sistemelor educaționale naționale. Cooperarea cu statele din Sud-Estul Europei în anul 2022 în cadrul Inițiativei ERI SEE a avut ca prioritate dimensiuni ce țin de: formarea cadrelor didactice, recunoașterii actelor de studii și a calificărilor, dezvoltarea învățământului profesional-tehnic.

Astfel, reprezentanții Ministerului și experții din domeniu au beneficiat de instruire în regim on line în cadrul a diverse evenimente organizate pe această dimensiune, cum ar fi:

- ședințele Bordului de conducere al Inițiativei pentru Reforma educațională în Europa de Sud-Est (3 februarie, 23 noiembrie 2022);
- Conferința ERI SEE *Enhancements in quality of education and training in SEE – EQET SEE* project, 8 februarie 2022;
- Vizită de studiu în Austria, Viena, organizată în cooperare cu Agenția Austriacă pentru Educație și Internaționalizare (OeAD), Colegiul Universitar de Formare a Profesorilor din Viena și Universitatea Tehnică din Viena (TU Wien). Vizita de studiu a fost organizată în perioada 6-7 decembrie 2022. 3 experți din Republica Moldova reprezentanți ai învățământului profesional tehnic au beneficiat de experiențe privind digitalizarea în predare și învățare – cele mai bune practici și sisteme de formare a profesorilor.

Având în vedere comunitatea de istorie și tradiții, dar și stadiul actual de dezvoltare al sistemelor de educație și cercetare ale statelor din Europa de Sud-Est, cooperarea în cadrul platformei respective vine cu un plus de valoare pentru realizarea unor priorități și schimbului de bune practici și experiențe în alinierea sistemelor de educație și cercetare la standardele europene.

În vederea promovării cooperării cu partenerii internaționali și asigurării unui mediu eficient de implementare a proiectelor cu finanțare externă, a fost asigurată includerea proiectelor internaționale, susținute de către donatori pe Platforma www.amp.gov.md și completarea anexelor la HG 246 *Cu privire la modul de aplicare a facilităților fiscale și vamale aferente realizării proiectelor de asistență tehnică și investițională în derulare, care cad sub incidența tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte.*

4. Promovarea programelor de mobilitate academică internațională pentru tinerii din Republica Moldova și susținerea studiilor străinilor în instituțiile de învățământ din țară

În contextul promovării oportunităților de mobilitate academică pentru tinerii din R. Moldova, atât în cadrul tratatelor internaționale, precum și a unor programe de mobilitate academică, oferite de unele state și organizații internaționale, pe parcursul anului, pe site-ul Ministerului, au fost mediatizate circa 60 oferte/opportunități pentru realizarea studiilor, stagiilor de cercetare și formare continuă peste hotarele țării: <https://mec.gov.md/ro/advanced-page-type/programe-de-burse>

În această ordine de idei, s-a conlucrat cu Ambasadele țărilor respective, acreditate pentru R. Moldova și cu ministerele de resort în vederea diseminării ofertelor de burse și preselecției candidaților. A fost oferit suport metodologic și logistic pentru participarea tinerilor și cercetătorilor în programe de mobilitate și stagii de cercetare pentru țări precum: România, Slovacia, Bulgaria, Germania, Austria, Ungaria, Țările Baltice, Cehia, Ucraina, Federația Rusă, Republica Populară Chineză etc. În contextul ofertelor în cadrul tratatelor internaționale, circa 5000 de tineri au avut posibilitatea să acceseze burse de studii în străinătate, majoritatea ofertelor fiind cele ale Guvernului României.

Programul CEEPUS - Oportunități de mobilitate academică au fost susținute în anul 2022 și prin Programul CEEPUS, care se realizează în temeiul Acordului privind Programul de Schimburi pentru studii universitare în Europa Centrală CEEPUS III, semnat la Budva, la 25 martie 2010. Având în vedere condițiile specifice impuse pentru mobilități din cauza Pandemiei Covid -19, în anul 2022, a fost implicată în programe de schimb academic în cadrul Programului o singură Universitate din țară - Universitatea Tehnică din Moldova.

Pentru mediatizare și o mai bună implicare în Program a instituțiilor de învățământ superior din țară au fost publicate anunțuri pe pagina web a Ministerului Educației și Cercetării www.mec.gov.md și s-a oferit consultanță aplicanților la programele de schimb academic privind procedura și condițiile de aplicare. În aceeași ordine de idei, s-a conlucrat în regim on-line cu Oficiul Central CEEPUS (CCO) și cu instituțiile de învățământ din țară.

În vederea coordonării la nivel național și internațional a implementării Programului CEEPUS s-a asigurat participarea la:

- ședința Subofițerilor țărilor membre a Programului CEEPUS, 9 februarie 2022;
- ședința 29-a a Comisiei Internaționale CEEPUS, 31 martie 2022;
- ședința Subofițerilor țărilor membre a Programului CEEPUS, 17 octombrie 2022;
- ședința săptămânală a reprezentanților oficiali din țările participante la Programul CEEPUS, procedura de votare a textului noului Acord CEEPUS IV, 20 august 2022.

În anul academic 2021-2022, în cadrul mobilităților CEEPUS, au participat 30 de studenți din R. Moldova. Aceștia au studiat în cadrul universităților din țările membre CEEPUS, și anume: Universitatea din Viena, Universitatea Tehnologică din Poznan, Universitatea Tehnică din Iași, Universitatea Tehnică din Cluj și altele. La fel, 13 studenți străini au beneficiat de mobilități academice în universitățile din Republica Moldova. Majoritatea studenților au studiat la Universitatea Tehnică a Moldovei.

În vederea promovării în continuare a proiectelor de mobilitate academică în cadrul Programului CEEPUS pe parcursul anului 2022, Ministerul Educației și Cercetării a participat la o serie de consultări privind aderarea la un nou Acord de cooperare în cadrul Programului Acordul CEEPUS IV. Suplimentar, se pregătește setul de documente necesare pentru aprobarea semnării Acordului CEEPUS IV.

În învățământul general, Ministerul Educației și Cercetării a susținut promovarea programelor educaționale ale Guvernului SUA (FLEX, FULBRIGHT, IREX etc), Ligii Naționale pentru Dezbatere Preuniversitare și Programului german „YOUTH for Understanding”. În acest context, a fost susținută cooperarea cu instituțiile de învățământ și coordonatorii de programe pe aspecte ce țin de delegarea la studii a tinerilor și recunoașterea perioadelor de studii realizate în străinătate.

În anul academic 2022-2023, în programele menționate au participat:

- Programul Youth for Understanding - 2 elevi în state cum ar fi: Germania și Austria;
- Centrul Internațional de Oportunități Educaționale –11 elevi, dintre care 3 elevi - SUA și 8 în Marea Britanie;
- Programul Flex, SUA – 43 de elevi, în instituții de învățământ SUA.

Studiile străinilor în Republica Moldova

În scopul susținerii și promovării mobilității academice către Republica Moldova s-a conlucrat cu instituțiile de învățământ din țară, dar și cu alte autorități, cum ar fi Biroul pentru Migrație și Azil, Serviciul de Informații și Securitate în vederea acordării suportului necesar pentru atragerea tinerilor

de peste hotare pentru a realiza studii în instituțiile de învățământ din R. Moldova. În context, menționăm că străinii pot fi admiși în R. Moldova atât la studii în bază de buget, în temeiul tratatelor internaționale la care R. Moldova este parte sau în bază de contract cu achitarea taxei de studii.

Admiterea la studii a străinilor se realizează reieșind din prevederile:

- Codului educației,
- Regulamentului cu privire la studiile străinilor în instituțiile de învățământ din Republica Moldova, aprobat prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova Nr. 504 din 4 iulie 2017,
- Regulamentului-cadru privind organizarea admiterii la studii superioare de licență și studii superioare integrate pentru anul academic 2022/2023 aprobat prin Ordinul nr. 459 din 31.05.2022 al Ministrului educației și cercetării;
- Regulamentelor interne ale instituțiilor de învățământ superior.

În scopul admiterii în bază de buget a străinilor și respectării angajamentelor asumate în cadrul tratatelor internaționale, în anul 2022, au fost aprobate cotele de înmatriculare pentru studenți străini, în bază de buget, după cum urmează:

- 1) Hotărârea Guvernului nr. 486/2022 cu privire la planurile (comanda de stat) de admitere în învățământul superior cu finanțare de la bugetul de stat pentru anul de studii 2022-2023;
- 2) Hotărârea Guvernului nr.657/2022 cu privire la aprobarea Planului de admitere la studiile superioare de doctorat, ciclul III, cu finanțare de la bugetul de stat pentru anul academic 2022-2023.

Cotele pentru străini, au fost repartizate instituțiilor de învățământ superior din țară în temeiul Ordinului nr. 686 din 15.07.2022 al Ministrului educației și cercetării (locurile pentru Licență și masterat).

În temeiul protocoalelor de colaborare, pentru anul academic 2022-2023 au fost oferite:

- 76 locuri pentru studii superioare, ciclul I, Licență;
- 30 locuri pentru studii superioare, ciclul II, Master;
- 15 locuri pentru studii superioare, ciclul III, Doctorat.

Astfel, în anul academic 2022-2023, în instituțiile de învățământ din R. Moldova urmează studiile, la toate ciclurile de învățământ - 5741 de studenți străini, inclusiv 5503 pe bază de contract cu taxă, iar 238 - cu bursă de la bugetul de stat.

Urmare a realizării concursului de admitere la ciclurile Licență și Masterat, în instituțiile de învățământ superior din R. Moldova, în anul academic 2022-2023, au fost admiși, cu finanțare de la bugetul de stat - 41 de străini, iar la ciclul III, Studii de doctorat – 15 străini, preponderent din România, Ucraina, Federația Rusă și Republica Populară Chineză.

Pe bază de contract cu taxă de studii, în anul academic 2022-2023, au fost admiși la studii străini:

- Ciclul I, Licență- 593;
- Ciclul II, Masterat – 610;
- Ciclul III, Doctorat – 107.

Cel mai mare număr de studenți străini studiază la universitățile de stat: Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu” – 1908; Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” – 567, Universitatea de Stat din Moldova – 169. Printre universitățile private sunt Universitatea Liberă Internațională din Moldova, cu 1783 de studenți străini și Universitatea de Studii Politice și Economice Europene „Constantin Stere”, cu 574 de studenți străini.

Țările de proveniență a studenților străini: în mod tradițional, cel mai mare număr de studenți străini, vin la studii în Republica Moldova din România, Statul Israel, India, Ucraina, Turcia, Federația Rusă etc.

Specialitățile cele mai atractive pentru studenții de peste hotare sunt: *medicina, stomatologia, științele economice, dreptul, psihopedagogia, turismul, businessul etc.*

Ministerul a acordat sprijin și a monitorizat activitatea didactică în Republica Moldova a profesorilor străini. Astfel, în anul 2022, în instituțiile de învățământ din țară desfășoară activitate didactică circa 100 de profesori străini, care țin cursuri în instituții de învățământ general și superior. Majoritatea profesorilor străini sunt originari din: România, Turcia, Bulgaria, China, Coreea, Polonia și alte state.

Atragerea studenților străini la studii în Republica Moldova, dar și activitatea didactică a profesorilor din străinătate în instituțiile de învățământ din R. Moldova va rămâne în continuare o prioritate în activitatea Ministerului, contribuind la modernizarea, internaționalizarea și deschiderea sistemului educațional național către circuitul academic internațional.

Migrație și cooperarea cu Diaspora

În anul 2022, Ministerul Educației și Cercetării a participat activ la o serie de activități pe dimensiunea Diasporă, Migrație, Dezvoltare, dar și consolidarea relațiilor de cooperare cu Diaspora Moldovenească de peste hotare.

Acțiunile au fost realizate în comun cu Biroul Migrație și Azil, autoritatea competentă în domeniul Migrație și Biroul Relații cu Diaspora. În această ordine de idei, este de menționat participarea Ministerului la definitivarea unor documente de politici și rapoarte în domeniul migrației și dezvoltării, cum ar fi:

1. Reactualizarea Raportului Voluntar pentru implementarea Pactului Global pentru Migrație (PGM);
2. Conferința națională pentru discutarea Raportului de evaluare națională voluntară, ediția 2022, privind implementarea Pactului Global pentru o migrație sigură, din 1 februarie, 2022;
3. Evaluarea Programului Diaspora Acasă Reușește DAR 1+3;
4. Participarea în procesul de selectare și evaluare a proiectelor depuse pentru finanțare în cadrul programului Diaspora Engagement Hub (DEH) în cadrul proiectului „Consolidarea cadrului instituțional al Republicii Moldova în domeniul migrației și dezvoltării”;
5. Raportul de evaluare la mijloc de termen a Strategiei Diaspora 2025, 15 decembrie 2022.

În vederea promovării unui dialog consecvent și eficient cu Diaspora moldovenească de peste hotare a fost instituită Platforma de comunicare și informare în domeniul Diasporei, Migrației și Dezvoltării. Prima ședință a Platformei a avut loc la 25 mai 2022.

Comunicarea cu membrii Diasporei a continuat și în cadrul Zilelor Diasporei, eveniment organizat în perioada 19-20 august 2022. Cooperarea cu membrii diasporii s-a realizat pe aspecte ce țin de:

- Recunoașterea actelor și perioadelor de studii, a calificărilor obținute în străinătate;
- Atragerea Diasporei științifice și a tinerilor din Diaspora pentru participare la diverse proiecte și activități organizate în Republica Moldova în vederea valorificării potențialului creativ și științific al conaționalilor noștri;
- Oportunități de studii pentru copii din Diaspora în Învățământul superior din Republica Moldova;
- Implementarea Sistemului de validare a competențelor dobândite în contexte de educație non-formală și informală.

În aceeași ordine de idei, Ministerul Educației și Cercetării a susținut desfășurarea Programului de formare pentru profesorii din Centrele Educaționale din Diasporă, organizat în cooperare cu Biroul

pentru Relații cu Diaspora, Asociația Națională a Trainerilor Europeni din Moldova (ANTEM) desfășurat în perioada octombrie- noiembrie 2022.

Participarea conducerii Ministerului la evenimente internaționale.

În scopul promovării vizibilității sistemului educațional și de cercetare, domeniilor tineret și sport din R. Moldova pe arena internațională, dar și preluării bunelor practici în domeniile de competență, în special, preluarea experiențelor privind integrarea europeană a fost asigurată participarea conducerii Ministerului la:

- 1) Summit-ul Regional pe aspectele accesului la servicii a persoanelor cu CES, organizat de UNESCO, 8 februarie, 2022;
- 2) Forumul Global în domeniul Învățământului superior privind Leadership-ul pentru democrație, sustenabilitate și justiție social, organizat de Consiliul Europei, 15-17 iunie 2022, Dublin, Irlanda;
- 3) Reuniunea a 127- a Comitetului de Conducere al Centrului Comun de Cercetare al Comisiei Europene, 15-17 iunie 2022, Ispra, Italia;
- 4) Panelul de discuții organizat de UNFPA "Dezvoltarea abilităților critice de viață în situații de viață instabile în rândul tinerilor", 21- 22 septembrie 2022, New York, SUA;
- 5) Ședința Comitetului Director pentru educație al Consiliului Europei, Strasbourg, Franța, 29-30 septembrie 2022;
- 6) Masa rotundă interinstituțională dedicată subiectului relațiilor interetnice și politicilor de integrare a minorităților naționale în contextul generat de războiul din Ucraina, 29 septembrie 2022, Haga, Regatul Țărilor de Jos;
- 7) Conferință a Miniștrilor în domeniul mediului, organizată de Comisia Economică a Organizației Națiunilor Unite pentru Europa (CEONUE) și Republica Cipru, 5-7 octombrie 2022;
- 8) Reuniunea a 4-a informală a Grupului de lucru pentru Cercetare și Inovare a Parteneriatului Estic, organizat Comisia Europeană, Tbilisi, Georgia, 20-21 octombrie 2022;
- 9) Reuniunea ordinară a Dialogului în formatul RM-UE privind Drepturile Omului, organizată de Uniunea Europeană, Bruxelles, Regatul Belgiei, 25-28 octombrie 2022;
- 10) Conferință a 6-a ministerială francofonă pentru învățământ superior și cercetare, 26-27 octombrie 2022, Cairo, eveniment organizat în cadrul celei de-a 2-a ediții a Săptămânii Mondiale a Francofoniei Științifice;
- 11) Conferință a 17-a a Miniștrilor în domeniul sportului, organizată de Consiliul Europei, 25-28 octombrie 2022, Antalya, Turcia;
- 12) Conferința mondială privind educația și îngrijirea preșcolară: „Investiția timpurie pentru un învățământ mai bun și un viitor mai luminos”, organizată de UNESCO, 14-16 noiembrie 2022, la Tashkent, Uzbekistan;
- 13) Reuniunea a 128 a Comitetului de Conducere al Centrului Comun de Cercetare organizată în perioada 24-25 noiembrie 2022, la Geel, Belgia;
- 14) Vizita de documentare a funcționarilor publici la Comisia Europeană pe dimensiunea strategiilor și acquis-ului Uniunii Europene privind egalitatea de gen, 5-9 decembrie 2022, Bruxelles, Belgia;
- 15) Ședința ordinară a Registrului European de Asigurare a Calității (EQAR), Praga, Republica Cehă; 7-10 decembrie 2022.

VII. Priorități strategice ale activității Ministerului Educației și Cercetării pe termen mediu

I. Domeniul Educație:

- 1) Asigurarea cu manuale școlare a tuturor elevilor din instituțiile de învățământ primar și secundar general;
- 2) Asigurarea condițiilor de apă, igienă și sanitație în instituțiile de învățământ general;
- 3) Crearea laboratoarelor digitale în instituțiile de învățământ primar și secundar general;
- 4) Sporirea calității pentru învățarea limbii române de către minoritățile naționale, inclusiv populația adultă;
- 5) Asigurarea educației incluzive de calitate în instituțiile de învățământ general;
- 6) Dezvoltarea documentelor curriculare și metodologice pentru instituțiile de educație timpurie;
- 7) Dezvoltarea cadrului normativ privind reglementarea activității instituțiilor de învățământ extrașcolar;
- 8) Dotarea laboratoarelor de fizică, chimie și biologie din instituțiile de învățământ primar și secundar general;
- 9) Perfecționarea mecanismelor de finanțare a instituțiilor de învățământ primar și secundar general;
- 10) Îmbunătățirea condițiilor de funcționare a instituțiilor de învățământ general din stânga Nistrului și orașul Bender, subordonate Ministerului Educației și Cercetării;
- 11) Sporirea atractivității și prestigiului profesiei de pedagog și cadru didactic;
- 12) Asigurarea relevanței învățământului profesional tehnic;
- 13) Eficientizarea mecanismului de finanțare a învățământului profesional;
- 14) Modernizarea învățământului profesional tehnic;
- 15) Implementarea procesului de digitalizare a învățământului profesional tehnic;
- 16) Realizarea în continuare a acordului de finanțare a învățământului superior susținut financiar de Banca Mondială, în vederea promovării domeniilor prioritare *științe ale educației, inginerie, TIC, medicină*;
- 17) Sporirea eficienței și relevanței ofertei educaționale prin stabilirea comenzii de stat la studii superioare de licență și master în conformitate cu cerințele pieței muncii;
- 18) Perfecționarea Metodologiei de finanțare bugetară a instituțiilor de învățământ superior;
- 19) Aprobarea și implementarea noilor sisteme digitale: unui sistem de E-admitere și sistemului informațional de gestionare a învățământului superior;
- 20) Îmbunătățirea calității programelor de studii superioare în urma evaluărilor externe a calității și în corespundere cu cerințele pieței muncii;
- 21) Sporirea atractivității și prestigiului profesiei de pedagog și cadru didactic;
- 22) Dezvoltarea standardelor de calificare pentru compatibilizarea și comparabilitatea calificărilor și diplomelor de studii pe plan internațional;
- 23) Modernizarea strategiilor de îmbunătățire a ratei de absolvire și de diminuarea a abandonului academic în învățământul pedagogic;
- 24) Dezvoltarea Cadrului Național al Calificărilor prin armonizarea, în contextul integrării în spațiul unic european al educației și formării profesionale, cu Cadrul European al Calificărilor;

- 25) Elaborarea standardelor de calificare pentru învățământul profesional tehnic și superior în vederea asigurării relevanței ofertei sistemului național de educație și formare profesională la prioritățile strategice de dezvoltare a economiei naționale și necesitățile beneficiarilor;
- 26) Dezvoltarea resursei informaționale privind sistemul național de calificări prin asigurarea funcționalității Registrului Național al Calificărilor și digitalizarea arhivei calificărilor (actelor de studii) eliberate în sistemul național de învățământ până în anul 2008;
- 27) Aprobarea Regulamentului-cadru de organizare și funcționare a Unităților de formare profesională a conducătorilor de vehicule și Regulamentului-cadru de organizare și funcționare a Unităților de formare profesională a transportatorilor rutieri.

II. Domeniile Cercetare și Inovare

- 1) Elaborarea și aprobarea cadrului strategic în domeniul cercetării și inovării;
- 2) Modificarea mecanismului de finanțare a cercetării și inovării prin trecerea la un mecanism bazat pe performanță;
- 3) Dezvoltarea și aprobarea cadrului normativ privind infrastructura de cercetare;
- 4) Deschiderea rezultatelor cercetării științifice pentru toate părțile interesate;
- 5) Fortificarea colaborărilor în cadrul programelor europene și internaționale din domeniile cercetării și inovării.

III. Domeniul Tineret

- 1) Îmbunătățirea cadrului legal, normativ și regulator în domeniul tineretului pentru a dezvolta un ecosistem de implementare a programelor de tineret bazat pe calitate și finanțare suficientă;
- 2) Promovarea unei abordări strategice în domeniul politicilor de tineret prin asigurarea predictibilității, transparenței și politicilor bazate pe date;
- 3) Extinderea și diversificarea oportunităților de finanțare pentru tineri, organizații și grupuri de inițiativă ale tinerilor pentru implementarea proiectelor și programelor de tineret;
- 4) Consolidarea participării semnificative a tinerilor în procesele de luare a deciziilor la toate nivelurile și acordarea suportului autorităților publice locale în vederea sporirii participării tinerilor;
- 5) Alinierea politicilor și programelor naționale la cele din spațiul comunitar, în special pe dimensiunea lucrului de tineret și promovarea valorilor democratice, precum și accesarea programelor UE pentru Republica Moldova și Parteneriatul Estic;
- 6) Consolidarea capacităților Agenției naționale pentru dezvoltarea programelor și activității de tineret pentru a asigura implementarea calitativă a programelor, a dezvolta resursele umane din domeniu și a asigura incluziunea în cadrul programelor prestate.

IV. Domeniul Sport

- 1) Crearea și dezvoltarea infrastructurii sportului prin construcția și renovarea complexelor, terenurilor și sălilor sportive, crearea și îmbunătățirea bazei tehnico-materiale a școlilor și centrelor sportive;
- 2) Susținerea participării sportivilor de performanță la competiții naționale și asigurarea dezvoltării continue a performanțelor sportivilor moldoveni pe arena internațională;
- 3) Îmbunătățirea cadrului de politici pentru modernizarea sistemului de educație fizică și sport;
- 4) Creșterea gradului de practicare a sportului în masă la nivel local și național;
- 5) Crearea și dezvoltarea infrastructurii sportive în spațiile publice de agreement.

V. Domeniul Relații interetnice

Aprobarea Programului pentru anii 2023-2025 de implementare a Strategiei de consolidare a relațiilor interetnice în Republica Moldova pentru anii 2017-2027.